

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENATUL

L E G E

CODUL CIVIL

Senatul adoptă prezentul proiect de lege

TITLU PRELIMINAR
Despre legea civilă

Capitolul I
Dispoziţii generale

Obiectul Codului civil

Art.1. – Dispoziţiile prezentului cod reglementează raporturile civile, patrimoniale şi nepatrimoniale, stabilite între persoanele fizice sau persoanele juridice.

Conţinutul Codului civil

Art.2. – Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispoziţiilor sale.

Capitolul II
Aplicarea şi efectele legii civile

Activitatea legii civile

Art.3. – (1) Legea intră în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României dacă în textul ei nu este prevăzută o dată ulterioară. În toate cazurile, termenul se calculează zi cu zi.

(2) Legea civilă se aplică tuturor situațiilor juridice apărute cât timp este în vigoare, situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare, precum și efectelor viitoare ale unei situații juridice trecute.

Neretroactivitatea legii civile

Art.4. – (1) Legea civilă nu are putere retroactivă; ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice anterior constituite, nici condițiile de stingere a unei situații juridice anterior stinse. De asemenea, legea nouă nu modifică și nici nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau aflate în curs de realizare.

(2) Actele juridice lovite de nulitate la data intrării în vigoare a legii noi rămân supuse legii vechi, chiar dacă potrivit legii noi ele ar fi valabile.

Supraviețuirea legii vechi

Art.5. – (1) De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă dispune altfel.

(2) În cazul situațiilor juridice ale căror efecte pot fi modificate sau stinse în mod liber de către părți și aflate în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte juridice, afară de cazul în care prin legea nouă s-ar dispune altfel.

(3) Cu toate acestea, dispozițiile legii noi se aplică în ceea ce privește modalitățile de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și a celor privitoare la transmisiunea, preluarea, transformarea sau, după caz, stingerea acestora, în afară de cazurile în care prin legea nouă s-ar dispune altfel.

Ieșirea din vigoare a legii civile

Art.6. – (1) O lege nu este abrogată decât printr-o lege ulterioară ce cuprinde o dispoziție expresă abrogatoare sau prin incompatibilitatea noilor dispoziții cu cele precedente atunci când legea nouă reglementează în întregime materia ce era reglementată de legea anterioară.

(2) O lege generală nu abrogă dispozițiile unei legi speciale anterioare decât prin prevederi exprese.

Situațiile juridice

Art.7. – În sensul prezentului capitol, prin *situații juridice* se înțelege orice raporturi juridice civile împreună cu actele sau

faptele juridice generatoare, modificatoare sau extinctive, precum şi starea persoanelor, capacitatea lor civilă, regimul bunurilor şi altele asemenea.

Analogia legii şi analogia dreptului

Art.8. – (1) În cazurile neprevăzute de lege se aplică dispoziţiile privitoare la situaţii juridice asemănătoare, iar în lipsa acestora, principiile generale ale dreptului civil.

(2) Este interzis judecătorului să stabilească dispoziţii general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunţă în cauzele ce îi sunt supuse judecăţii.

Aplicarea unor categorii de legi

Art.9. – (1) Legile care derogă de la o dispoziţie generală, care restrâng exerciţiul unor drepturi civile sau care prevăd sancţiuni civile se aplică numai în cazurile anume arătate.

(2) De la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri nu se poate deroga prin convenţii sau acte juridice unilaterale.

Buna-credinţă

Art.10. - (1) Persoanele fizice şi persoanele juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu ordinea publică şi bunele moravuri.

(2) Buna-credinţă se prezumă, cât timp nu se dovedeşte contrariul.

Abuzul de drept

Art.11. – Nici un drept nu poate fi exercitat în scopul de a vătăma sau păgubi pe altul ori, după caz, într-o manieră excesivă şi nerezonabilă, contrară bunei-credinţe.

Eroarea comună şi de neînlăturat

Art.12. – (1) Când cineva, împărtăşind credinţa comună şi invincibilă, a crezut că o persoană are un anumit drept sau o anumită calitate juridică, instanţa judecătorească, ţinând seama de împrejurări, va putea hotărî că actul încheiat în această eroare va produce faţă de cel aflat în eroare aceleaşi efecte ca şi când ar fi valabil, afară însă de cazul când desfiinţarea lui nu i-ar pricinui nici o pagubă.

(2) Eroarea comună şi de neînlăturat nu se prezumă.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu sunt aplicabile în materie de carte funciară şi în orice alte materii în care legea reglementează un sistem de publicitate.

CARTEA I
Despre persoane

TITLUL I
Dispoziții generale

Subiectele de drept civil

Art.13. – (1) Subiectele de drept civil sunt persoanele fizice și persoanele juridice.

(2) Persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi și de obligații civile.

(3) Persoana juridică este orice formă de organizare care, întrunind condițiile cerute de lege, este titulară de drepturi și de obligații civile.

Recunoașterea drepturilor civile

Art.14. – Drepturile civile ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice sunt ocrotite și garantate de lege.

Cetățenii străini și apatrizii

Art.15. - (1) Cetățenii străini și apatrizii sunt asimilați, în condițiile legii, cu cetățenii români, în ceea ce privește drepturile lor civile.

(2) Asimilarea se aplică în mod corespunzător și persoanelor juridice străine.

Capacitatea civilă

Art.16. - (1) Capacitatea civilă este recunoscută tuturor persoanelor.

(2) Orice persoană are capacitate de folosință și, în afară de cazurile prevăzute de lege, capacitate de exercițiu.

Limitele capacității civile

Art.17. - (1) Nimeni nu poate fi îngrădit în capacitatea de folosință sau lipsit, în tot sau în parte, de capacitatea de exercițiu, decât în cazurile și condițiile prevăzute expres de lege.

(2) Nimeni nu poate renunța, nici cel puțin în parte, la capacitatea de folosință sau la capacitatea de exercițiu.

Egalitatea în fața legii civile

Art.18. - Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, sexul, opinia, apartenența politică, averea, originea socială, gradul de cultură, precum și orice altă situație similară, nu au nici o influență asupra capacității civile.

Patrimoniul

Art.19. – (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică este titulară a unui patrimoniu.

(2) Acesta poate face obiectul unei diviziuni sau afectațiuni, însă numai în condițiile prevăzute de lege.

TITLUL II
Persoana fizică

CAPITOLUL I
Despre capacitatea civilă a persoanei fizice

Secțiunea 1
Capacitatea de folosință

Noțiune

Art.20. – Capacitatea de folosință este aptitudinea persoanei de a avea drepturi și obligații civile.

Durata capacității de folosință

Art.21. – Capacitatea de folosință începe la nașterea persoanei și încetează odată cu moartea acesteia.

Drepturile copilului conceput

Art.22. – Drepturile copilului sunt recunoscute de la concepțiune, însă numai dacă el se naște viu. Dispozițiile art.329 referitoare la timpul legal al concepțiunii sunt aplicabile.

Secțiunea a 2-a
Capacitatea de exercițiu

Noțiune

Art.23. – Capacitatea de exercițiu este aptitudinea persoanei de a încheia singură acte juridice civile.

Începutul capacității de exercițiu

Art.24. – (1) Capacitatea de exercițiu deplină începe la data când persoana devine majoră.

(2) Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani.

Situația minorului căsătorit

Art.25. – (1) Minorul dobândește, prin căsătorie, capacitatea deplină de exercițiu.

(2) În cazul în care căsătoria este anulată, minorul care a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei păstrează capacitatea deplină de exercițiu.

Capacitatea de exercițiu anticipată

Art.26. – Pentru motive temeinice, instanța tutelară poate recunoaște minorului care a împlinit vârsta de 16 ani capacitatea deplină de exercițiu. În acest scop, vor fi ascultați și părinții sau tutorele minorului, luându-se, când este cazul, și avizul consiliului de familie.

Capacitatea de exercițiu restrânsă

Art.27. – (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani are capacitatea de exercițiu restrânsă.

(2) Actele juridice ale minorului cu capacitate de exercițiu restrânsă se încheie de către acesta, cu încuviințarea părinților sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu încuviințarea instanței tutelare. Încuviințarea poate fi dată, cel mai târziu, în momentul încheierii actului.

(3) Cu toate acestea, minorul prevăzut la alin.(1), poate face singur acte de conservare, acte de administrare care nu sunt păgubitoare, precum și acte de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent și care se execută la data încheierii lor.

Actele minorului care a împlinit 15 ani

Art.28. – (1) Minorul care a împlinit 15 ani poate să încheie acte juridice referitoare la munca, la îndeletnicirile artistice sau sportive ori la profesia sa, cu încuviințarea părinților sau a tutorelui.

(2) În acest caz, minorul exercită singur drepturile și execută tot astfel obligațiile izvorâte din aceste acte și poate dispune singur de veniturile dobândite.

Lipsa capacității de exercițiu

Art.29. – (1) Nu au capacitate de exercițiu:

a) minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani;

b) interzisul judecătoresc.

(2) Pentru cei care nu au capacitate de exercițiu, actele juridice se fac de reprezentanții lor legali, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, persoana lipsită de capacitatea de exercițiu poate face singură acte de conservare, precum și acte de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent și care se execută la momentul încheierii lor.

Nulitatea relativă a actelor juridice făcute cu încălcarea dispozițiilor privitoare la capacitate

Art.30. – (1) Actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, altele decât cele prevăzute la art.27 alin.(3) şi la art.29 alin.(3), precum şi actele făcute de tutore fără încuviințarea instanței tutelare, atunci când această autorizare este cerută de lege, sunt lovite de nulitate relativă, chiar fără dovedirea unui prejudiciu.

(2) Simpla declarație făcută de minor că este major nu-l lipsește de acțiunea în anulare sau în reducțiune a obligațiilor sale.

Inadmisibilitatea acțiunii

Art.31. – Minorul sau interzisul judecătoresc nu poate cere anularea actului sau reducțiunea obligațiilor sale dacă prejudiciul rezultă dintr-un eveniment cazual şi neaşteptat.

Răspunderea civilă a minorului

Art.32. – Minorul sau interzisul judecătoresc nu se poate sustrage obligației extracontractuale de a repara prejudiciul cauzat altuia prin culpa sa.

Nulitatea pentru incapacitate

Art.33. – (1) Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă poate invoca singur, în apărare, nulitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate sau din punerea sub interdicție judecătorească.

(2) Persoanele capabile de a contracta nu pot opune minorului sau interzisului judecătoresc incapacitatea acestora.

Limitele obligației de restituire

Art.34. – Persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu este obligată la restituire, decât în limita folosului realizat.

Confirmarea actelor lovite de nulitate relativă

Art.35. – Minorul devenit major poate confirma actul făcut singur în timpul minorității, atunci când el trebuia să fie reprezentat sau asistat. După descărcarea tutorelui, el poate, de asemenea, să confirme actul făcut de tutorele său fără respectarea tuturor formalităților cerute pentru încheierea lui valabilă.

Secțiunea a 3-a
Declararea judecătorească a morții

Condiții de declarare: - generale

Art.36. – (1) În cazul în care o persoană este dispărută și există indicii că a încetat din viață, ea poate fi declarată moartă prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate, dacă au trecut cel puțin patru ani de la data primirii ultimelor știri din care rezultă că era în viață.

(2) Dacă data primirii ultimelor știri despre cel dispărut nu se poate stabili, termenul prevăzut în alin.(1) se socotește de la sfârșitul lunii în care s-au primit ultimele știri, iar în cazul în care nu se poate stabili nici luna, de la sfârșitul anului calendaristic.

- în împrejurări speciale

Art.37. – (1) Cel dispărut în împrejurări deosebite, cum sunt inundațiile, cutremurul, catastrofa de cale ferată ori aeriană, naufragiul, în cursul unor fapte de război sau într-o altă împrejurare asemănătoare, ce îndreptățește a se presupune decesul, poate fi declarat mort, dacă au trecut cel puțin șase luni de la data împrejurării în care a avut loc dispariția.

(2) Dacă ziua în care a intervenit împrejurarea când a avut loc dispariția nu poate fi stabilită, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile art.36 alin. (2).

- în cazul morții sigure

Art.38. – Dacă încetarea din viață este sigură, deși cadavrul nu poate fi găsit sau identificat, moartea poate fi declarată prin hotărâre judecătorească fără a se aștepta împlinirea vreunui termen de la dispariție.

Procedura de declarare a morții

Art.39. – Judecarea cererii de declarare a morții se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă.

Data prezumată a morții celui dispărut

Art.40. – (1) Cel declarat mort este socotit că a încetat din viață la data pe care hotărârea rămasă irevocabilă a stabilit-o ca fiind aceea a morții. Dacă hotărârea nu arată și ora morții, se socotește că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a zilei stabilite ca fiind aceea a morții.

(2) În lipsa unor indicii îndestulătoare, se va stabili că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a celei din urmă zile a termenului prevăzut de art.36 sau art.37, după caz.

(3) Instanța judecătorească poate rectifica data morții stabilită potrivit dispozițiilor alin.(1) și (2), dacă se dovedește că nu era posibil ca cel declarat mort să fi murit la acea dată.

Prezumția de viață a celui dispărut

Art.41. – Cel dispărut este socotit a fi în viață, dacă nu a intervenit o hotărâre declarativă de moarte rămasă irevocabilă.

Anularea hotărârii de declarare a morții

Art.42. – (1) Dacă cel declarat mort este în viață se poate cere, oricând, anularea hotărârii prin care s-a declarat moartea.

(2) Cel care a fost declarat mort poate cere, după anularea hotărârii declarative de moarte, înapoierea bunurilor sale în natură, iar dacă aceasta nu este cu putință, restituirea lor prin echivalent. Cu toate acestea, dobânditorul cu titlu oneros nu este obligat să le înapoieze decât dacă, sub rezerva dispozițiilor în materie de carte funciară, se va face dovada că la data dobândirii știa ori trebuia să știe că persoana declarată moartă este în viață.

(3) Hotărârea va fi oricând anulată și în cazul în care se înfățișează certificatul de deces al celui declarat mort.

Plata făcută moștenitorilor aparenți

Art.43. – Plata făcută moștenitorilor sau legatarilor cu titlu particular ai unei persoane care reapare ulterior hotărârii declarative de moarte este valabilă și liberatorie, dacă a fost făcută înainte de radierea din registrul de stare civilă a mențiunii privitoare la deces.

Drepturile moștenitorului aparent

Art.44. – Moștenitorul aparent care află de existența persoanei declarate decedată prin hotărâre judecătorească păstrează posesiunea bunurilor și dobândește fructele sau veniturile acestor bunuri, cât timp cel reapărut nu solicită restituirea lor.

CAPITOLUL II
Despre respectul ființei umane și al drepturilor ei inerente

Dreptul la viață și alte drepturi

Art.45. – Orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la onoare și reputație, la respectul vieții sale familiale și private.

Atributele de identificare

Art.46. – De asemenea, orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reședință, precum și la o anumită stare civilă.

Dreptul de a dispune de sine însuși

Art.47. – Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Respectul datorat persoanei decedate

Art.48. – Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum și cu privire la corpul său.

Respectarea voinței persoanei decedate

Art.49. – (1) Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii și poate dispune cu privire la corpul său după moarte. În cazul celor lipsiți de capacitate de exercițiu sau al celor cu capacitate de exercițiu restrânsă este necesar și consimțământul scris al părinților sau, după caz, al tutorelui.

(2) În lipsa dorinței exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voința soțului, părinților, descendenților, rudelor în linie colaterală până la gradul al patrulea, inclusiv, legatarilor universali sau cu titlu universal, iar în lipsa acestora, va hotărî primăria în a cărei rază teritorială a avut loc decesul.

Prelevarea de țesuturi și organe umane

Art.50. – Prelevarea de țesuturi și organe umane, în scop medical sau științific, de la persoanele decedate se efectuează numai în condițiile prevăzute de lege.

Capitolul III
Identificarea persoanei fizice

Secțiunea 1
Numele

Dreptul la nume

Art.51. – Orice persoană are dreptul la numele stabilit sau dobândit, potrivit legii.

Structura numelui

Art.52. – Numele cuprinde numele de familie și prenumele.

Dobândirea numelui

Art.53. – (1) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și se modifică prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, pe baza declarației de naștere și poate fi alcătuit din cel mult trei cuvinte. Sunt interzise prenumele fanteziste, indecente, ridicole și altele asemenea de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri.

(3) Numele de familie și prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, se stabilesc, prin dispoziția primarului comunei, orașului, municipiului sau a sectorului municipiului București, în a cărui rază teritorială a fost găsit copilul.

Schimbarea numelui pe cale administrativă

Art.54 – Cetățenii români pot obține, în condițiile legii, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea.

Secțiunea a 2-a
Domiciliul și reședința

Domiciliul și reședința

Art.55. – (1) Domiciliul persoanei fizice este acolo unde ea își are locuința statornică sau principală.

(2) Reședința persoanei fizice este acolo unde își are locuința temporară sau secundară.

Prezumția de domiciliu

Art.56. – (1) Reședința va fi considerată domiciliu când acesta nu este cunoscut.

(2) În lipsă de reședință, persoana fizică este considerată că domiciliază la locul unde ea se găsește, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul ultimului domiciliu.

Dovada

Art.57. – (1) Dovada domiciliului și a reședinței se face cu mențiunile cuprinse în cartea de identitate.

(2) În lipsa acestor mențiuni, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței nu va putea fi opusă altor persoane.

Domiciliul minorului și al persoanei puse sub interdicție

Art.58. - (1) Domiciliul minorului este la părinții săi sau la acela dintre părinți la care el locuiește în mod statornic.

(2) În cazul în care părinții au domicilii separate și nu se înțeleg la care dintre ei va avea domiciliul copilul, decide instanța judecătorească.

(3) În situațiile prevăzute de lege, domiciliul minorului poate fi la bunici, la alte rude ori persoane de încredere, cu consimțământul acestora, ori, după caz, la o instituție de ocrotire.

(4) Domiciliul minorului, în cazul în care numai unul dintre părinții săi îl reprezintă ori în cazul în care se află sub tutelă, precum și domiciliul persoanei puse sub interdicție, este la reprezentantul legal.

Domiciliul copilului aflat în dificultate

Art.59. – Domiciliul copilului aflat în dificultate, în cazurile prevăzute prin legea specială, se află la familia sau la persoanele cărora le-a fost dat în plasament sau încredințat, după caz.

Domiciliul persoanei puse sub curatelă

Art.60. - (1) În cazul în care s-a instituit o curatelă asupra bunurilor celui care a dispărut, acesta are domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptățit să-l reprezinte.

(2) Dacă un custode sau un curator a fost numit asupra unor bunuri succesorale, cei chemați la moștenire au domiciliul la custode sau la curator, în măsura în care acesta este îndreptățit să-i reprezinte.

Domiciliul profesional

Art.61. – Acela care exercită în mod statornic o activitate profesională sau are una ori mai multe întreprinderi agricole,

comerciale sau industriale, va fi socotit că domiciliază şi la locul acelor întreprinderi sau activităţi, în tot ceea ce priveşte obligaţiile patrimoniale ce s-au născut sau urmează a se executa în acel loc.

Alegerea de domiciliu

Art.62. – (1) Părţile unui act juridic pot, prin acelaşi act sau printr-un act separat, să aleagă un domiciliu în vederea executării actului sau a exercitării drepturilor născute din actul principal.

(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci ea trebuie făcută în scris.

Secţiunea a 3-a
Actele de stare civilă

Dovada stării civile

Art.63. – Starea civilă se dovedeşte cu actele întocmite, potrivit legii, în registrele de stare civilă, precum şi cu certificatele de stare civilă eliberate pe baza acestora.

Anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă

Art.64. – (1) Anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă, precum şi orice înscrieri pe actele de stare civilă se pot face numai în temeiul unei hotărâri judecătoreşti irevocabile.

(2) Starea civilă a persoanei poate fi modificată numai în baza unei hotărâri de anulare, modificare, rectificare sau completare a unui act de stare civilă, dacă nu a fost formulată şi o acţiune de modificare a stării civile.

Actele de stare civilă

Art.65. – (1) Actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice şi fac dovada, până la înscrierea în fals, pentru ceea ce reprezintă constatările personale ale ofiţerului de stare civilă şi, până la proba contrară, pentru celelalte menţiuni.

(2) Hotărârea judecătorească dată cu privire la starea civilă a unei persoane este opozabilă oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul.

Alte mijloace de dovadă a stării civile

Art.66. – Starea civilă se poate dovedi, înaintea instanţei judecătoreşti, prin orice mijloace de probă, dacă:

a) nu au existat registre de stare civilă;

b) registrele de stare civilă s-au pierdut ori au fost distruse, în

tot sau în parte;
c) nu este posibilă procurarea din străinătate a certificatului de stare civilă sau a extrasului după actul de stare civilă;
d) întocmirea actului de stare civilă a fost omisă sau, după caz, refuzată.

TITLUL III
Ocrotirea persoanei fizice

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Interesul persoanei ocrotite

Art.67. – (1) Orice măsură de ocrotire a persoanei fizice se stabilește numai în interesul acesteia.

(2) La luarea unei măsuri de ocrotire, trebuie să se țină seama de posibilitatea persoanei fizice de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile cu privire la persoana și bunurile sale.

Modalitățile de ocrotire

Art.68. – (1) Ocrotirea minorului se realizează prin părinți, tutelă, plasament sau încredințare, în condițiile legii.

(2) Ocrotirea majorului are loc prin punerea sub interdicție judecătorească sau prin instituirea curatelei, în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Instanța tutelară

Art.69. – Procedurile prevăzute de prezentul cod privind ocrotirea persoanei prin tutelă și curatelă sunt de competența instanței tutelare.

Ocrotirea persoanei prin tutelă

Art.70. - (1) Ocrotirea persoanei prin tutelă se realizează de către tutore, desemnat sau numit, în condițiile prezentului cod, precum și de către consiliul de familie, ca organ consultativ.

(2) Consiliul de familie poate fi constituit de către instanța tutelară numai la cererea persoanelor interesate.

(3) În cazul în care nu se constituie consiliul de familie, atribuțiile acestuia vor fi exercitate de către instanța tutelară în cazurile prevăzute la art.96, art.100, art.106 și art.108.

CAPITOLUL II
Despre tutela minorului

Secțiunea 1
Despre deschiderea tutelei

Cazuri de instituire

Art.71. – Tutela minorului se instituie atunci când ambii părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești, puși sub interdicție, dispăruți ori declarați morți, când copilul este abandonat sau este lipsit de îngrijirea ambilor părinți, precum și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța hotărăște că este în interesul minorului instituirea unei tutele.

Persoanele obligate să înștiințeze instanța tutelară

Art.72. – Au obligația ca, în termen de cel mult cinci zile de la data când află de existența unui minor lipsit de îngrijire părintească în cazurile prevăzute la art.71, să înștiințeze instanța tutelară:

a) persoanele apropiate minorului, precum și administratorii și locatarii casei în care locuiește minorul;
b) serviciul de stare civilă, cu prilejul înregistrării morții unei persoane, precum și notarul public, cu prilejul deschiderii unei proceduri succesorale;
c) instanțele judecătorești, reprezentanții Ministerului Public și ai poliției, cu prilejul pronunțării, luării sau executării unei măsuri privative de libertate;
d) organele administrației publice locale, instituțiile de ocrotire, precum și orice altă persoană.

Secțiunea a 2-a
Despre tutore

Persoana care poate fi numită tutore

Art.73. – (1) Poate fi tutore o persoană fizică sau soțul și soția, împreună, dacă nu se află în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute de prezentul cod.

(2) În cazul în care, în situația prevăzută la art.71 se află mai mulți minori care sunt frați, se numește, de regulă, un singur tutore.

Persoanele care nu pot fi numite tutore

Art.74. – (1) Nu poate fi tutore:

a) minorul, interzisul judecătoresc sau cel pus sub curatelă;

b) cel decăzut din drepturile părinteşti sau declarat incapabil de a fi tutore;

c) cel căruia i s-a restrâns exerciţiul unor drepturi politice sau civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum şi cel cu rele purtări;

d) cel care, exercitând o tutelă, a fost îndepărtat din aceasta;

e) cel care, din cauza intereselor potrivnice cu cele ale minorului, nu ar putea îndeplini sarcina tutelei;

f) cel înlăturat prin înscris autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morţii, responsabilitatea părintească.

(2) Dacă una din împrejurările prevăzute la alin.(1) este descoperită în timpul tutelei, tutorele va fi îndepărtat, respectându-se aceeaşi procedură ca şi la numirea lui.

Desemnarea tutorelui de către părinte

Art.75. – (1) Părintele poate desemna, prin înscris autentic sau prin testament, persoana care urmează a fi numită tutore al copiilor săi.

(2) Desemnarea făcută de părintele care în momentul morţii era decăzut din drepturile părinteşti sau pus sub interdicţie este lipsită de efecte.

Desemnarea mai multor tutori

Art.76. – În cazul în care au fost desemnate mai multe persoane ca tutore, fără vreo preferinţă, ori există mai multe rude, afini sau prieteni ai familiei minorului în stare să îndeplinească sarcinile tutelei şi care îşi exprimă dorinţa de a fi tutore, instanţa tutelară va hotărî ţinând seama de condiţiile lor materiale, precum şi de garanţiile morale necesare dezvoltării armonioase a minorului.

Împiedicarea persoanei desemnate de a fi

Art.77. – (1) Cel chemat la tutelă în conformitate cu dispoziţiile art.75 nu poate fi înlăturat fără acordul său, decât dacă se află în vreunul din cazurile prevăzute la art.74 sau dacă prin numirea sa

numit tutore

interesele minorului ar fi periclitate.

(2) Dacă cel chemat la tutelă este numai temporar împiedicat în exercitarea atribuțiilor ce i-au fost conferite, instanța tutelară, după încetarea împiedicării, îl numește tutore la cererea sa, dar nu mai târziu de șase luni de la deschiderea tutelei. Până atunci, instanța desemnează un tutore provizoriu.

(3) După trecerea celor șase luni, dacă persoana desemnată nu a cerut numirea sa ca tutore, cel numit provizoriu tutore rămâne să îndeplinească în continuare sarcinile tutelei.

Numirea tutorelui de către instanța tutelară

Art.78. – În lipsa unui tutore desemnat, instanța tutelară, numește ca tutore, dacă motive întemeiate nu se opun, o rudă sau un afin, ori un prieten al familiei minorului, având domiciliul în România, în stare să îndeplinească această sarcină ținând seama de relațiile personale, de apropierea domiciliilor, de condițiile materiale și de garanțiile morale pe care le prezintă cel chemat la tutelă.

Procedura de numire

Art.79. – (1) Numirea tutorelui se face de instanța tutelară în camera de consiliu prin încheiere irevocabilă. Ascultarea minorului care a împlinit 10 ani este obligatorie.

(2) În lipsa unui tutore desemnat, dacă instanța tutelară a constituit consiliul de familie, numirea tutorelui se face, potrivit alin.(1), cu consultarea consiliului de familie.

(3) Încheierea de numire se comunică în scris tutorelui și se afișează la sediul instanței tutelare și la primăria de la domiciliul minorului.

(4) Drepturile și îndatoririle tutorelui încep de la primirea comunicării.

(5) Între timp, instanța tutelară poate lua măsuri provizorii cerute de interesele minorului, putând chiar să numească un curator special.

Persoanele care pot refuza continuarea tutelei

Art.80. – (1) Cel numit tutore este dator să continue îndeplinirea sarcinilor tutelei.

(2) Poate refuza continuarea tutelei:

a) cel care are vârsta de 60 de ani împliniți;

b) femeia însărcinată sau mama unui copil mai mic de opt ani;

c) cel care crește și educă doi sau mai mulți copii;

d) cel care, din cauza bolii, a infirmității, a felului îndeletnicirii, a depărtării domiciliului de locul unde se află bunurile

minorului sau din alte motive întemeiate, nu ar mai putea să îndeplinească această sarcină.

Înlocuirea tutorelui

Art.81. – Tutorele aflat în oricare dintre situațiile prevăzute la art.80 poate cere să fie înlocuit. Cererea de înlocuire se adresează instanței tutelare, care va hotărî de urgență. Până la soluționarea cererii sale de înlocuire, el este obligat să continue exercitarea atribuțiilor.

Caracterul personal al tutelei

Art.82. – (1) Tutela este o sarcină personală.

(2) Cu toate acestea, instanța tutelară, cu avizul consiliului de familie poate, ținând seama de mărimea și compunerea patrimoniului minorului, să decidă ca gestionarea patrimoniului ori doar a unei părți a acestuia să fie încredințată, potrivit legii, unei persoane fizice sau juridice specializate.

Caracterul gratuit al tutelei

Art.83. – (1) Tutela este o sarcină gratuită.

(2) Cu toate acestea, tutorele poate fi îndreptățit, pe perioada exercitării sarcinilor tutelei, la o remunerație al cărei cuantum va fi stabilit de instanța tutelară, cu avizul consiliului de familie, ținând seama de munca depusă în administrarea averii și de starea materială a minorului și a tutorelui, dar nu mai mult de 10% din veniturile bunurilor minorului. Instanța tutelară, cu avizul consiliului de familie, va putea modifica sau suprima această remunerație, potrivit împrejurărilor.

Secțiunea a 3-a
Consiliul de familie

Rolul consiliului de familie

Art.84. – Consiliul de familie se constituie pentru a supraveghea modul în care tutorele își exercită drepturile și își îndeplinește îndatoririle cu privire la persoana și bunurile minorului.

Membrii consiliului de familie

Art.85. – (1) Instanța tutelară poate constitui un consiliu de familie, compus din trei rude sau afini, ținând seama de gradul de rudenie și de relațiile personale cu familia minorului. În lipsă de rude sau afini pot fi numite și alte persoane care au avut legături de prietenie cu părinții minorului sau care manifestă interes pentru situația acestuia.

(2) Soțul și soția nu pot fi, împreună, membri ai aceluiași

consiliu de familie.

(3) În aceleași condiții, instanța tutelară numește și doi supleanți.

(4) Tutorele nu poate fi membru în consiliul de familie.

Alte dispoziții aplicabile consiliului de familie

Art.86. – Dispozițiile art.74, art. 80 alin.(1) și alin.(2) lit.d), art.81 și art. 107 se aplică în mod corespunzător și membrilor consiliului de familie.

Modificarea consiliului de familie

Art.87. – În afară de cazul prevăzut la art. 91, alcătuirea consiliului de familie nu se poate modifica în timpul tutelei, afară numai dacă interesele minorului ar cere o asemenea schimbare sau dacă, prin moartea sau dispariția unuia dintre membri, ar fi necesară completarea.

Procedura de constituire a consiliului de familie

Art.88. – (1) În vederea constituirii consiliului de familie, persoanele care îndeplinesc condițiile pentru a fi membri sunt convocate la domiciliul minorului de către instanța tutelară, din oficiu sau la sesizarea minorului, dacă acesta a împlinit 14 ani, a tutorelui desemnat, a oricăror alte persoane care au cunoștință despre situația minorului.

(2) Numirea membrilor consiliului de familie se face de către instanța tutelară pe baza raportului anchetei referitoare la situația psiho-socială, precum și a oricăror alte probe.

(3) Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat.

Modul de lucru

Art.89.– (1) Consiliul de familie este convocat cu cel puțin 10 zile înainte de data întrunirii.

(2) Cei convocați sunt obligați să se prezinte personal. Totuși, dacă aceasta nu este posibil, ei pot fi reprezentați de persoane care sunt rude sau afini cu părinții minorului, dacă aceste persoane nu sunt desemnate sau convocate în nume propriu ca membri ai consiliului de familie. Soții se pot reprezenta reciproc.

Atribuții

Art.90. – (1) Consiliul de familie dă avize consultative, la solicitarea tutorelui sau a instanței tutelare și ia decizii, în cazurile prevăzute de lege. Avizele consultative și deciziile se iau în mod valabil cu votul majorității membrilor săi, consiliul fiind prezidat de persoana cea mai înaintată în vârstă.

(2) La luarea deciziilor, minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat; dispozițiile art.202 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Deciziile consiliului de familie vor fi motivate și consemnate într-un registru special constituit.

Înlocuirea consiliului de familie

Art.91. – Tutorele poate cere instituirea unui nou consiliu, dacă în plângerile formulate potrivit prezentului cod, instanța a hotărât de cel puțin două ori, în mod irevocabil, împotriva deciziilor consiliului de familie.

Imposibilitatea constituirii consiliului de familie

Art.92. – Dacă în cazul prevăzut la art.91 nu este posibilă constituirea unui nou consiliu, ca și în cazul contrarietății de interese dintre minor și toți membrii consiliului de familie și supleanți, tutorele poate cere instanței tutelare autorizația de a exercita singur tutela.

Secțiunea a 4-a
Despre exercitarea tutelei

§.1 Dispoziții generale

Exercitarea tutelei în interesul minorului

Art.93. – Tutela se exercită numai în interesul minorului atât în ceea ce privește persoana, cât și bunurile acestuia.

Conținutul tutelei

Art.94. – (1) Tutorele are obligația de a îngriji de minor.

(2) El este obligat să crească copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică și mentală, de educarea, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu aptitudinile lui.

Tutela exercitată de ambii soți

Art.95. – (1) În cazul în care tutori sunt doi soți, aceștia răspund împreună pentru exercitarea atribuțiilor tutelei. Dispozițiile privind responsabilitatea părintească sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) În cazul în care unul dintre soți introduce acțiunea de divorț, instanța, din oficiu, va înștiința instanța tutelară pentru a dispune cu privire la exercitarea tutelei.

§. 2 Exercitarea tutelei cu privire la persoana minorului

Avizul consiliului de familie

Art.96.– Măsurile privind persoana minorului se iau de către tutore, cu avizul consiliului de familie, cu excepția măsurilor care au caracter curent.

Domiciliul minorului

Art.97.– Minorul pus sub tutelă are domiciliul la tutore. Numai cu încuviințarea instanței tutelare minorul poate avea și o reședință.

Felul învățăturii sau al pregătirii profesionale

Art.98. – (1) Felul învățăturii sau al pregătirii profesionale pe care minorul care nu a împlinit 14 ani o primea la data instituirii tutelei nu poate fi schimbat de tutore, decât cu încuviințarea instanței tutelare.

(2) Instanța tutelară nu poate, împotriva voinței minorului care a împlinit 14 ani, să schimbe felul învățăturii acestuia, hotărâtă de părinți sau pe care minorul o primea la data instituirii tutelei.

(3) Religia în care a fost educat copilul nu se poate schimba decât în cazuri excepționale, cu încuviințarea instanței tutelare.

Ascultarea minorului care a împlinit 10 ani

Art.99. – Instanța tutelară nu poate hotărî fără ascultarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani.

§.3 Exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului

Inventarul bunurilor minorului

Art.100. – (1) După numirea tutorelui și în prezența acestuia, membrii consiliului de familie vor verifica la fața locului toate bunurile minorului, întocmind un inventar, care va fi supus aprobării instanței tutelare.

(2) Creanțele pe care le au asupra minorului, tutorele sau vreunul din membrii consiliului de familie, soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile acestora trebuie declarate, sub sancțiunea de a le pierde, cu prilejul inventarierii și pot fi plătite numai cu aprobarea instanței tutelare.

Actele de conservare

Art.101. – Înainte de încheierea inventarului, tutorele nu poate face, în numele minorului, decât acte de conservare şi acte de administrare ce nu suferă întârziere.

Obligaţiile tutorelui:
- administrarea bunurilor minorului

Art.102.– (1) Tutorele are obligaţia de a administra cu bună-credinţă bunurile minorului.

(2) Nu sunt supuse administrării tutorelui bunurile dobândite de minor cu titlu gratuit, dacă testatorul sau donatorul nu a stipulat altfel. Aceste bunuri sunt administrate de curatorul desemnat prin actul de dispoziţie sau numit de către instanţa tutelară.

- reprezentarea minorului în actele civile

Art.103.– Tutorele are obligaţia de a reprezenta pe minor în actele civile, dar numai până când acesta împlineşte vârsta de 14 ani.

Regimul juridic al actelor de dispoziţie

Art.104. – (1) Tutorele nu poate, în numele minorului, să facă donaţii şi nici să garanteze obligaţia altuia. Fac excepţie darurile obişnuite, potrivite cu starea materială a minorului.

(2) Tutorele nu poate, fără avizul consiliului de familie şi încuviinţarea instanţei tutelare, să facă în mod valabil înstrăinarea, împărţeala, ipotecarea ori, după caz, gajarea bunurilor minorului, renunţarea la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum şi să încheie orice alte acte ce depăşesc dreptul de administrare.

(3) Actele făcute cu încălcarea dispoziţiilor cuprinse în alin.(1) şi (2) sunt lovite de nulitate relativă. În cazurile prevăzute la alin.(2) acţiunea în anulare aparţine consiliului de familie şi instanţei tutelare.

(4) Cu toate acestea, tutorele poate înstrăina, fără avizul consiliului de familie şi fără încuviinţarea instanţei tutelare, bunurile supuse pieirii ori stricăciunii, precum şi bunurile devenite nefolositoare pentru minor.

Încuviinţarea instanţei tutelare

Art.105. – (1) Instanţa tutelară acordă tutorelui încuviinţarea, numai dacă actul răspunde unei nevoi sau prezintă un folos neîndoielnic pentru minor.

(2) Încuviinţarea se va da pentru fiecare act în parte, stabilindu-se, când este cazul, condiţiile de încheiere a actului.

(3) În caz de vânzare, încuviinţarea va arăta dacă

vânzarea se va face prin acordul părților, licitație publică sau în alt mod.

(4) În toate cazurile, instanța tutelară poate indica tutorelui modul în care se întrebuințează sumele de bani obținute.

Încuviințarea actelor minorului care a împlinit 14 ani

Art.106. – (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani încheie actele juridice cu încuviințarea scrisă a tutorelui sau, după caz, a curatorului.

(2) Dacă actul pe care minorul care a împlinit vârsta de 14 ani urmează să-l încheie face parte dintre acelea pe care tutorele nu le poate face decât cu încuviințarea instanței tutelare și cu avizul consiliului de familie, va fi necesară atât încuviințarea acesteia, cât și avizul consiliului de familie.

(3) Minorul nu poate să facă donații, altele decât darurile obișnuite potrivit stării lui materiale și nici să garanteze obligația altuia.

(4) Actele făcute cu încălcarea dispozițiilor alin.(1)-(3) sunt lovite de nulitate relativă.

Interzicerea unor contracte

Art.107. – (1) Este interzisă, sub sancțiunea nulității absolute, încheierea de acte juridice între tutore sau soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, pe de o parte, și minor, pe de altă parte.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în cazul în care bunul este cumpărat la licitație publică de un coproprietar cu minorul sau de un titular al unei garanții reale asupra acestui bun.

Fixarea sumei anuale necesare pentru întreținerea minorului

Art.108 – (1) Consiliul de familie stabilește suma anuală necesară pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor sale și poate modifica, potrivit împrejurărilor, această sumă.

(2) Cheltuielile necesare pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor sale se acoperă din veniturile acestuia. În cazul în care veniturile minorului nu sunt îndestulătoare, instanța tutelară va dispune vânzarea bunurilor minorului prin acordul părților sau prin licitație publică.

(3) Obiectele ce au valoare afectivă pentru familia minorului sau pentru minor nu vor fi vândute decât în mod excepțional.

(4) Dacă minorul este lipsit de bunuri şi nu are părinţi sau alte rude care sunt obligate prin lege să-i acorde întreţinere, ori aceasta nu este suficientă, minorul are dreptul la asistenţă socială, în condiţiile legii.

Sumele de bani care depăşesc nevoile întreţinerii minorului

Art.109. – (1) Sumele de bani care întrec nevoile întreţinerii minorului şi ale administrării bunurilor sale, precum şi instrumentele financiare se depun, pe numele minorului, la Casa de Economii şi Consemnaţiuni, de unde nu pot fi ridicate decât cu încuviinţarea instanţei tutelare.

(2) Sumele de bani şi titlurile de valoare prevăzute la alin.(1) nu pot face ulterior obiectul unor tranzacţii pe piaţa de capital.

(3) Tutorele poate depune şi sumele necesare întreţinerii, tot pe numele minorului. Acestea se trec într-un cont separat şi pot fi ridicate de tutore, fără încuviinţarea prevăzută în alin.(1).

Cazuri de numire a curatorului special

Art.110. – (1) Ori de câte ori între tutore şi minor se ivesc interese contrare, care nu sunt dintre cele ce trebuie să ducă la înlocuirea tutorelui, instanţa tutelară va numi un curator special.

(2) De asemenea, dacă din cauza bolii sau din alte motive, tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă sau ale cărui acte le încuviinţează, instanţa tutelară va numi un curator special.

Secţiunea a 5-a
Despre controlul exercitării tutelei

Controlul instanţei tutelare

Art.111. – (1) Instanţa tutelară va efectua un control efectiv şi continuu asupra modului în care tutorele şi consiliul de familie îşi îndeplinesc atribuţiile cu privire la minor şi bunurile acestuia.

(2) În îndeplinirea activităţii de control, instanţa tutelară va putea cere colaborarea autorităţilor administraţiei publice, a serviciului public specializat de protecţie a copilului sau a instituţiilor de ocrotire, după caz.

Darea de seamă

Art.112. – (1) Tutorele este dator să prezinte anual instanţei tutelare o dare de seamă despre modul cum s-a îngrijit de minor, precum şi despre administrarea bunurilor acestuia.

(2) Darea de seamă se va prezenta instanţei tutelare în

termen de 30 de zile de la sfârşitul anului calendaristic.

(3) Dacă averea minorului este de mică însemnătate, instanţa tutelară poate să încuviinţeze ca darea de seamă privind administrarea bunurilor minorului să se facă pe termene mai lungi, care nu vor depăşi însă trei ani.

(4) În afară de darea de seamă anuală, tutorele este obligat, la cererea instanţei tutelare, să dea oricând dări de seamă despre felul cum s-a îngrijit de minor, precum şi despre administrarea bunurilor acestuia.

Descărcarea tutorelui

Art.113. – Instanţa tutelară va verifica socotelile privitoare la veniturile minorului şi la cheltuielile făcute cu întreţinerea acestuia şi cu administrarea bunurilor sale şi, dacă sunt corect întocmite şi corespund realităţii, va da descărcare tutorelui.

Nulitatea dispensei de a da socoteli

Art.114. – Dispensa de a da socoteli, acordată de părinţi sau de o persoană care ar fi făcut minorului o liberalitate este considerată ca nescrisă.

Garanţii

Art.115. – Instanţa tutelară poate hotărî, din oficiu sau la cererea consiliului de familie, ca tutorele să dea garanţii reale sau personale dacă interesele minorului cer o astfel de măsură; ea stabileşte potrivit cu împrejurările, felul şi întinderea garanţiilor.

Plângerea împotriva tutorelui

Art.116. – (1) Minorul, consiliul de familie, precum şi toţi cei prevăzuţi la art.72 pot face plângere la instanţa tutelară cu privire la actele sau faptele tutorelui păgubitoare pentru minor.

(2) Tutorele va fi îndepărtat dacă săvârşeşte un abuz, o neglijenţă gravă sau fapte care-l fac nedemn de a fi tutore, precum şi dacă nu îşi îndeplineşte mulţumitor sarcina.

Secţiunea a 6-a
Încetarea tutelei

Cazuri de încetare

Art.117. – (1) Tutela încetează în cazul în care nu se mai menţine situaţia care a dus la instituirea tutelei, precum şi în cazul morţii minorului.

(2) Funcţia tutorelui încetează prin moartea acestuia, prin îndepărtarea de la sarcina tutelei sau prin înlocuirea tutorelui.

Moartea tutorelui

Art.118.– (1) În cazul morții tutorelui, moștenitorii săi au obligația de a înștiința instanța tutelară.

(2) Până la numirea unui nou tutore, ei vor prelua sarcinile tutelei. Dacă sunt mai mulți moștenitori, ei pot desemna, prin procură specială, pe unul dintre ei, să îndeplinească în mod provizoriu sarcinile tutelei.

(3) Dacă moștenitorii sunt minori, înștiințarea instanței tutelare se poate face de orice persoană interesată, precum și de cele arătate la art.72. În acest caz, moștenitorii tutorelui nu vor prelua sarcinile tutelei, ci instanța tutelară va numi de urgență un curator special, care poate fi executorul testamentar.

Numirea curatorului special

Art.119. – Până la intrarea în funcțiune a noului tutore, instanța tutelară poate numi un curator special.

Darea de seamă generală

Art.120. – (1) La încetarea din orice cauză a tutelei, tutorele sau, după caz, moștenitorii acestuia sunt datori ca, în termen de cel mult 30 de zile, să prezinte instanței tutelare o dare de seamă generală. Tutorele are aceeași îndatorire și în caz de îndepărtare din tutelă.

(2) Bunurile care au fost în administrarea tutorelui vor fi predate, după caz, fostului minor, moștenitorilor acestuia sau noului tutore.

Descărcarea de gestiune

Art.121. – (1) După predarea bunurilor, verificarea socotelilor și aprobarea lor, instanța tutelară va da tutorelui descărcare de gestiunea sa.

(2) Chiar dacă instanța tutelară a dat tutorelui descărcare de gestiune, acesta răspunde pentru paguba cauzată prin culpa sa.

(3) Tutorele care înlocuiește un alt tutore are obligația să ceară acestuia repararea pagubelor pe care le-a cauzat minorului prin culpa sa, sub sancțiunea de a fi obligat el însuși de a repara prejudiciul suferit de minor.

Amenda civilă

Art.122. – (1) În cazul refuzului de a continua sarcinile tutelei, tutorele poate fi sancționat de către instanța tutelară, prin încheiere executorie, cu amendă civilă, în folosul statului, care nu poate depăși valoarea unui salariu minim pe economie.

Amenda poate fi repetată de cel mult trei ori, la interval de câte 7 zile, după care se va numi un alt tutore.

(2) De asemenea, dacă tutorele, prin culpa sa, îndeplineşte defectuos sarcinile tutelei, va putea fi obligat la plata unei amenzi civile, în folosul statului, care nu poate depăşi trei salarii medii pe economie.

CAPITOLUL III
Ocrotirea interzisului judecătoresc

Condiţii

Art.123. – (1) Persoana care nu are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale, din cauza alienaţiei mintale ori debilităţii mintale, va fi pusă sub interdicţie.

(2) Pot fi puşi sub interdicţie şi minorii cu capacitate de exerciţiu restrânsă.

Persoanele care pot cere punerea sub interdicţie

Art.124. – Interdicţia poate fi cerută de instanţa tutelară, precum şi de cei prevăzuţi la art.72.

Numirea unui curator special

Art.125. – În caz de nevoie şi până la rezolvarea cererii de punere sub interdicţie, instanţa tutelară va putea numi un curator special pentru îngrijirea persoanei şi reprezentarea celui a cărui interdicţie a fost cerută, precum şi pentru administrarea bunurilor.

Procedura

Art.126. – Judecarea cererii de punere sub interdicţie se va face potrivit dispoziţiilor Codului de procedură civilă.

Opozabilitatea interdicţiei

Art.127. – (1) Interdicţia îşi produce efectele de la data când hotărârea judecătorească a rămas irevocabilă.

(2) Cu toate acestea, lipsa de capacitate a celui interzis nu va putea fi opusă unei terţe persoane decât de la data îndeplinirii formalităţilor de publicitate prevăzute de Codul de procedură civilă, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut punerea sub interdicţie pe altă cale.

Comunicarea hotărârii de punere sub interdicţie

Art.128. – (1) Hotărârea de punere sub interdicţie va fi comunicată, în condiţiile legii, instanţei tutelare, care va desemna de îndată un tutore pentru ocrotirea celui pus sub interdicţie.

(2) Regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se aplică şi în cazul tutelei celui pus sub interdicţie, în măsura în care legea nu dispune altfel.

Nulitatea relativă a actelor făcute de persoana pusă sub interdicţie

Art.129. – Actele juridice făcute de persoana pusă sub interdicţie, altele decât cele prevăzute la art.29 alin.(3), sunt lovite de nulitate relativă, chiar dacă la data încheierii lor aceasta ar fi lucrat cu discernământ.

Înlocuirea tutorelui

Art.130. – Tutorele celui pus sub interdicţie este în drept să ceară înlocuirea sa după trei ani de la numire.

Obligaţiile tutorelui

Art.131. – (1) Tutorele este dator să îngrijească de cel pus sub interdicţie, spre a-i grăbi vindecarea şi a-i îmbunătăţi condiţiile de viaţă; în acest scop, se vor întrebuinţa veniturile şi, la nevoie, toate bunurile celui pus sub interdicţie.

(2) Instanţa tutelară, luând avizul consiliului de familie şi consultând un medic de specialitate, va hotărî, ţinând seama de împrejurări, dacă cel pus sub interdicţie va fi îngrijit la locuinţa lui sau într-o instituţie sanitară.

(3) Când interzisul este căsătorit, va fi ascultat şi soţul acestuia.

Liberalităţile primite de descendenţii interzisului

Art.132. – Din bunurile interzisului, descendenţii acestuia vor putea fi gratificaţi sau înzestraţi de către tutore cu avizul consiliului de familie şi cu încuviinţarea instanţei tutelare, fără însă să se poată da scutire de raport.

Modul de ocrotire a minorului

Art.133. – (1) Minorul care, la data punerii sub interdicţie, se afla sub ocrotirea părinţilor, va rămâne sub această ocrotire până la data când devine major, fără a i se numi un tutore. Dispoziţiile art.131 sunt aplicabile şi situaţiei prevăzute în prezentul alineat.

(2) Dacă la data când minorul devine major se află încă sub interdicţie, instanţa tutelară va numi un tutore.

(3) În cazul în care, la data punerii sub interdicţie, minorul se afla sub tutelă, instanţa tutelară va hotărî dacă fostul tutore al minorului păstrează sarcina tutelei sau va numi un nou tutore.

Ridicarea interdicției

Art.134. – (1) Dacă au încetat cauzele care au provocat interdicția, instanța judecătorească va pronunța ridicarea ei.

(2) Cererea se va putea face de cel pus sub interdicție, de tutore, precum și de toți cei prevăzuți la art.72.

(3) Hotărârea prin care se pronunță ridicarea interdicției își produce efectele de la data când a rămas irevocabilă.

(4) Cu toate acestea, încetarea dreptului de reprezentare al tutorelui nu va putea fi opusă decât în condițiile art.127 alin.(2), care se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL IV
Despre curatelă

Cazuri de instituire

Art.135. – În afară de cazurile prevăzute de lege, instanța tutelară poate institui curatela:

a) dacă, din cauza bătrâneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să-și administreze bunurile sau să-și apere interesele în condiții mulțumitoare și, din motive temeinice, nu-și poate numi un reprezentant;

b) dacă din cauza bolii sau din alte motive o persoană, deși capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare;

c) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar general;

d) dacă o persoană a dispărut fără a se avea știri despre ea și nu a lăsat un mandatar general.

Competența instanței tutelare

Art.136. – Instanța tutelară competentă este:

a) în cazul prevăzut la art.135 lit.a), instanța de la domiciliul persoanei reprezentate;

b) în cazul prevăzut la art.135 lit.b), fie instanța de la domiciliul persoanei reprezentate, fie instanța de la locul unde trebuie luate măsurile urgente;

c) în cazurile prevăzute la art.135 lit.c) sau d), instanța de la ultimul domiciliu din țară al celui lipsă ori al celui dispărut.

Persoana care poate fi numită curator

Art.137. – Poate fi numit curator orice persoană în măsură să îndeplinească această sarcină.

Efectele curatelei

Art.138. – În cazurile prevăzute la art.135, instituirea curatelei nu aduce nici o atingere capacității celui pe care curatorul îl reprezintă.

Procedura de instituire

Art.139. – (1) Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soțului său, a rudelor sau a celor arătați la art.72. Instanța tutelară poate institui curatela și din oficiu.

(2) Curatela nu se poate institui decât cu consimțământul celui reprezentat, în afară de cazurile în care consimțământul nu poate fi dat.

(3) Numirea curatorului se face de instanța tutelară, printr-o încheiere care se comunică în scris curatorului și se afișează la sediul instanței tutelare, precum și la primăria de la domiciliul celui reprezentat.

Conținutul curatelei

Art.140. – (1) În cazurile în care se instituie curatela, se aplică regulile de la mandat.

(2) Instanța tutelară poate stabili limitele mandatului și poate da instrucțiuni curatorului, în locul celui reprezentat, în toate cazurile în care acesta din urmă nu este în măsură să o facă.

Înlocuirea curatorului

Art.141. – Curatorul este în drept să ceară înlocuirea sa după trei ani de la numire.

Încetarea curatelei

Art.142. – Dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va fi ridicată de instanța tutelară la cererea curatorului, a celui reprezentat, a oricăruia dintre cei prevăzuți la art.72 ori din oficiu.

Alte dispoziții aplicabile

Art.143. – Dispozițiile prezentului capitol se aplică și curatorului special prevăzut la art.82 alin.(2), art. 110, art. 119 și art. 125.

TITLUL IV
Persoana juridică

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Elementele constitutive ale persoanei juridice

Art.144. – (1) Orice persoană juridică are o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop, în acord cu interesul general.

(2) Persoanele juridice sunt de drept public sau de drept privat.

Persoana juridică de drept privat

Art.145.– Persoanele juridice de drept privat se pot constitui, în mod liber, într-una din formele prevăzute de lege.

Persoana juridică de drept public

Art.146.– (1) Persoanele juridice de drept public se înființează, de regulă, prin lege.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), persoanele juridice de drept public se pot înființa prin acte ale autorităților administrației publice centrale sau locale ori în alte moduri anume prevăzute de lege.

Diferite categorii de persoane juridice

Art.147. – Sunt, în condițiile legii, persoane juridice:

a) statul și unitățile sale administrativ-teritoriale;

b) Parlamentul;

c) Administrația Prezidențială, Guvernul și celelalte autorități ale administrației publice centrale, subordonate;

d) instituțiile de stat și cele ale autorităților administrației publice locale;

e) autoritățile administrative autonome;

f) instanțele judecătorești;

g) partidele și alianțele politice;

h) sindicatele și alte organizații ale acestora;

i) asociațiile și fundațiile;

j) cultele religioase;

k) societățile cooperatiste și asociațiile teritoriale ale

acestora;

l) societățile civile, agricole și comerciale;

m) regiile autonome, societățile și companiile naționale;

n) orice altă organizație sau grupare care îndeplinește condițiile prevăzute la art.144.

Regimul juridic aplicabil

Art.148. – Persoanele juridice legal înființate se supun dispozițiilor aplicabile categoriei din care fac parte, precum și celor cuprinse în prezentul cod, dacă prin lege nu se prevede altfel.

CAPITOLUL II
Înființarea persoanei juridice

Modurile de înființare

Art.149. – (1) Persoana juridică se înființează:

a) prin actul de înființare a organului competent, în cazul autorităților și al instituțiilor publice, al unităților administrativ-teritoriale, precum și al agenților economici care se constituie de către stat sau de către unitățile administrativ-teritoriale. În toate cazurile, actul de înființare trebuie să prevadă în mod expres dacă autoritatea publică sau instituția publică este persoană juridică;

b) prin actul de înființare a celor care o constituie, autorizat, în condițiile legii;

c) în orice alt mod prevăzut de lege.

(2) Dacă prin lege nu se dispune altfel, prin *act de înființare* se înțelege actul de constituire a persoanei juridice și, după caz, statutul acesteia.

Durata persoanei juridice

Art.150. – Persoana juridică se înființează pe durată nedeterminată dacă prin lege, actul de constituire sau statut nu se prevede altfel.

Înregistrarea persoanei juridice

Art.151. – (1) Persoanele juridice sunt supuse înregistrării, dacă legile care le sunt aplicabile prevăd această înregistrare.

(2) Prin *înregistrare* se înțelege înscrierea, înmatricularea sau, după caz, orice altă formalitate de publicitate prevăzută de lege.

CAPITOLUL III
Capacitatea civilă a persoanei juridice

Secțiunea 1
Despre capacitatea de folosință a persoanei juridice

Data dobândirii capacității de folosință

Art.152. - (1) Persoanele juridice care sunt supuse înregistrării pot avea drepturi și obligații de la data înregistrării lor.

(2) Celelalte persoane juridice pot avea drepturi și obligații, după caz, potrivit art.149, de la data actului de înființare, de la data autorizării constituirii lor sau de la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, persoanele juridice arătate la alin.(1) pot, chiar de la data actului de înființare, să dobândească drepturi și să-și asume obligații, însă numai în măsura necesară pentru ca persoana juridică să ia ființă în mod valabil.

Conținutul capacității de folosință

Art.153. – (1) Persoana juridică poate avea orice drepturi și obligații civile, afară de acelea care, prin natura lor sau în temeiul legii, nu pot aparține decât persoanei fizice.

(2) Cu toate acestea, persoanele juridice cu scop nepatrimonial nu pot avea decât acele drepturi și obligații civile care sunt necesare pentru realizarea obiectului de activitate, stabilit prin lege, actul de constituire sau statut.

(3) Actul juridic încheiat cu încălcarea dispozițiilor alin.(1) și (2) este lovit de nulitate absolută.

Desfășurarea activităților autorizate

Art.154. – În cazurile prevăzute de lege, persoanele juridice pot desfășura anumite activități numai în baza unei autorizații speciale; dreptul de a desfășura asemenea activități ia naștere din momentul obținerii autorizației respective.

Capacitatea de a primi liberalități

Art.155. – Dacă prin lege nu se dispune altfel, orice persoană juridică poate primi liberalități, în condițiile dreptului comun, chiar de la data actului de înființare sau, în cazul fundațiilor testamentare, din momentul decesului testatorului.

Secțiunea a 2-a
Despre capacitatea de exercițiu și funcționarea persoanei juridice

Data dobândirii capacității de exercițiu

Art.156. – (1) Persoana juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale de administrare, de la data constituirii lor.

(2) Au calitatea de organe de administrare, în sensul alin.(1), persoanele fizice sau persoanele juridice care, prin lege, actul de constituire sau statut, sunt desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice.

(3) Raporturile dintre persoana juridică și cei care alcătuiesc organele sale de administrare sunt supuse, prin asemănare, regulilor mandatului, dacă nu s-a prevăzut altfel prin lege, actul de constituire sau statut.

Exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor până la constituirea organelor de administrare

Art.157. - (1) Până la data constituirii organelor de administrare, exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor care privesc persoana juridică se fac de către persoanele fizice sau persoanele juridice desemnate în acest scop.

(2) Actele juridice încheiate de către persoanele desemnate cu depășirea puterilor conferite potrivit legii, actului de constituire ori statutului, pentru înființarea persoanei juridice, precum și actele încheiate de alte persoane nedesemnate obligă persoana juridică în condițiile gestiunii de afaceri.

(3) Cel care contractează pentru persoana juridică rămâne personal ținut față de terți dacă aceasta nu se înființează ori dacă nu își asumă obligația contractată, în afara cazului când prin contract a fost exonerat de această obligație.

Incapacități și incompatibilități

Art.158. – Nu pot face parte din organele de administrare ale persoanei juridice incapabilii, cei cu capacitate de exercițiu restrânsă, cei decăzuți din dreptul de a exercita o funcție în cadrul acestor organe, precum și cei declarați prin lege sau prin actul de constituire incompatibili să ocupe o astfel de funcție.

Participarea la circuitul civil

Art.159. - (1) Actele juridice făcute de organele de administrare ale persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sunt actele persoanei juridice înseși.

(2) Faptele licite sau ilicite săvârșite de organele sale de administrare obligă persoana juridică însăși, dacă ele au fost

îndeplinite cu prilejul exercitării funcției lor.

(3) Faptele ilicite atrag și răspunderea personală și solidară a celor ce le-au săvârșit, atât față de persoana juridică, cât și față de terți.

Obligația terților

Art.160. – Simpla declarație a organelor de administrare ale persoanei juridice că acționează în limitele puterilor ce le-au fost conferite nu exonerează pe terți de obligația de a verifica aceste puteri.

Răspunderea solidară și indivizibilă

Art.161. – În cazul în care mai multe persoane care nu constituie o persoană juridică acționează, în raporturile cu terții de bună-credință, ca o persoană juridică, ele sunt ținute să răspundă față de aceștia solidar și indivizibil.

Contrarietatea de interese

Art.162. – (1) Este lovit de nulitate relativă actul juridic încheiat, în frauda intereselor persoanei juridice, de un membru al organelor de administrare dacă acesta din urmă, soțul, ascendenții sau descendenții lui, rudele în linie colaterală sau afinii săi până la gradul al patrulea inclusiv aveau vreun interes să se încheie acel act și dacă cealaltă parte a cunoscut sau trebuia să cunoască acest lucru.

(2) Dacă cel care face parte din organele de administrare ale persoanei juridice este interesat, el însuși ori una dintre persoanele prevăzute la alin.(1), într-o chestiune supusă hotărârii acestor organe, trebuie să înștiințeze persoana juridică și să nu ia parte la nici o deliberare privitoare la această chestiune; în caz contrar, el răspunde pentru daunele cauzate persoanei juridice, dacă fără votul lui nu s-ar fi putut obține majoritatea cerută.

Răspunderea persoanelor juridice de drept public

Art.163. – Dacă prin lege nu se dispune altfel, persoanele juridice de drept public sunt răspunzătoare de faptele licite sau ilicite săvârșite de organele lor, în aceleași condiții ca persoanele juridice de drept privat.

Independența patrimonială și funcțională a persoanei juridice

Art.164. – Persoana juridică având în subordine o altă persoană juridică nu răspunde pentru obligațiile acesteia din urmă și nici persoana juridică subordonată nu răspunde pentru persoana juridică, căreia îi este subordonată, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Participarea la circuitul civil a statului şi unităţilor administrativ-teritoriale

Art.165. – (1) În raporturile civile în care se înfăţişează nemijlocit, în nume propriu, ca subiect de drepturi şi obligaţii, statul participă prin Ministerul Finanţelor Publice, afară de cazul în care legea stabileşte un alt organ în acest sens.

(2) Dispoziţiile alin.(1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi unităţilor administrativ-teritoriale care participă la raporturile civile în nume propriu, prin organele prevăzute de lege.

Răspunderea civilă a statului şi unităţilor administrativ-teritoriale

Art.166. – (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, statul nu răspunde pentru obligaţiile organelor, autorităţilor şi instituţiilor publice, care sunt persoane juridice. De asemenea, nici una dintre aceste persoane juridice nu răspunde pentru obligaţiile statului.

(2) Dispoziţiile alin.(1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi unităţilor administrativ-teritoriale care nu răspund pentru obligaţiile organelor, instituţiilor şi serviciilor publice din subordinea acestora atunci când acestea au personalitate juridică.

CAPITOLUL IV
Identificarea persoanei juridice

Naţionalitatea persoanei juridice

Art.167. – Sunt de naţionalitate română toate persoanele juridice al căror sediu, potrivit actului de constituire, este stabilit în România.

Denumirea persoanei juridice

Art.168. – (1) Persoana juridică va purta denumirea stabilită în condiţiile legii prin actul de constituire sau prin statut.

(2) Odată cu înregistrarea persoanei juridice, se va trece în registru denumirea ei şi celelalte atribute de identificare.

Sediul persoanei juridice

Art.169. – (1) Sediul persoanei juridice se stabileşte potrivit actului de constituire sau statutului.

(2) În funcţie de obiectul de activitate, persoana juridică poate avea mai multe sedii cu caracter secundar pentru sucursalele sau reprezentanţele sale teritoriale. Dispoziţiile art.62 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Schimbarea denumirii şi sediului

Art.170. – Persoana juridică poate să-şi schimbe denumirea sau sediul, în condiţiile prevăzute de lege.

Dovada denumirii şi sediului

Art.171. - (1) În raporturile cu terţii, denumirea şi sediul se dovedesc cu menţiunile făcute în registrele de publicitate sau de evidenţă prevăzute de lege pentru persoana juridică respectivă.

(2) În lipsa acestor menţiuni, stabilirea sau schimbarea denumirii şi a sediului nu va putea fi opusă altor persoane.

Alte atribute de identificare

Art.172. – În funcţie de obiectul de activitate, persoana juridică mai poate avea şi alte atribute de identificare, cum sunt capitalul social, codul unic de înregistrare, contul bancar.

Menţiuni obligatorii

Art.173. – Toate actele care emană de la persoana juridică trebuie să cuprindă denumirea şi sediul, precum şi alte atribute de identificare, în cazurile prevăzute de lege, sub sancţiunea plăţii de daune-interese persoanei prejudiciate.

CAPITOLUL V
Reorganizarea persoanei juridice

Noţiune

Art.174. – Reorganizarea persoanei juridice este operaţiunea juridică ce implică una sau mai multe persoane juridice şi care produce efecte creatoare, modificatoare ori de încetare a lor.

Modurile de reorganizare

Art.175. – (1) Reorganizarea persoanei juridice se realizează prin fuziune, prin divizare sau prin transformare.

(2) Reorganizarea se face cu respectarea condiţiilor prevăzute pentru dobândirea personalităţii juridice, în afară de cazurile în care prin lege, actul de constituire sau statut se dispune altfel.

Fuziunea

Art.176. – Fuziunea se face prin absorbţia unei persoane juridice de către o altă persoană juridică sau prin contopirea mai multor persoane juridice pentru a alcătui o persoană juridică nouă.

Efectele fuziunii

Art.177. – (1) În cazul absorbției, drepturile și obligațiile persoanei juridice absorbite trec asupra persoanei juridice care o absoarbe.

(2) În cazul contopirii persoanelor juridice, drepturile și obligațiile acestora trec asupra noii persoane juridice astfel înființate.

Divizarea

Art.178. – (1) Divizarea poate fi totală sau parțială.

(2) Divizarea totală se face prin împărțirea întregului patrimoniu al unei persoane juridice între două sau mai multe persoane juridice care există sau care iau, astfel, ființă.

(3) Divizarea parțială constă în desprinderea unei părți din patrimoniul unei persoane juridice, care-și menține ființa, și în transmiterea acestei părți către una sau mai multe persoane juridice care există sau care se înființează în acest fel.

Efectele divizării

Art.179. – (1) Patrimoniul persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare se împarte în mod egal între persoanele juridice dobânditoare, dacă prin actul ce a dispus divizarea nu s-a stabilit o altă proporție.

(2) În cazul divizării parțiale, când o parte din patrimoniul unei persoane juridice se desprinde și se transmite unei singure persoane juridice existente sau care ia astfel ființă, împărțirea patrimoniului se face în proporția părții desprinse și transmise.

(3) În cazul în care partea desprinsă se transmite mai multor persoane juridice existente sau care iau astfel ființă, împărțirea patrimoniului între persoana juridică față de care s-a făcut desprinderea și persoanele juridice dobânditoare se va face potrivit dispozițiilor alin.(2), iar între persoanele juridice dobânditoare, împărțirea părții desprinse se va face potrivit dispozițiilor alin.(1), ce se vor aplica în mod corespunzător.

Întinderea răspunderii în caz de divizare

Art.180. – (1) În cazul divizării, fiecare dintre persoanele juridice dobânditoare va răspunde:

a) pentru obligațiile legate de bunurile care formează obiectul drepturilor dobândite sau păstrate integral;

b) pentru celelalte obligații ale persoanei juridice divizate, proporțional cu valoarea drepturilor dobândite sau păstrate, socotită după scăderea obligațiilor prevăzute la lit.a).

(2) Dacă o persoană juridică înființată în condițiile art.149 alin.(1) lit.a) este supusă divizării prin actul de reorganizare se va putea stabili și un alt mod de împărțire a obligațiilor decât acela prevăzut în prezentul articol.

Repartizarea contractelor în caz de divizare

Art.181. – În caz de divizare, contractele se vor repartiza, cu respectarea dispozițiilor art.153 alin.(2), art.179 și art.180, astfel încât executarea fiecăruia dintre ele să se facă în întregime de către o singură persoană juridică dobânditoare, afară numai dacă aceasta nu este cu putință.

Transformarea persoanei juridice

Art.182. – Transformarea persoanei juridice intervine în cazurile prevăzute de lege, atunci când o persoană juridică își încetează ființa, concomitent cu crearea, în locul ei, a unei alte persoane juridice.

Data transmiterii drepturilor în caz de reorganizare

Art.183. – (1) Transmiterea drepturilor și obligațiilor, în cazul reorganizării persoanelor juridice supuse înregistrării, se îndeplinește, atât între părți cât și față de terți, numai prin înregistrarea operațiunii și pe data acesteia.

(2) În ceea ce privește celelalte persoane juridice, nesupuse înregistrării, transmiterea drepturilor și obligațiilor, în cazurile prevăzute de alin.(1), se îndeplinește atât între părți cât și față de terți, numai pe data aprobării, de către organul competent, a inventarului, a bilanțului contabil întocmit în vederea predării-primirii, a evidenței și repartizării tuturor contractelor în curs de executare, precum și a oricăror alte asemenea acte prevăzute de lege.

Opoziția

Art.184. – (1) Actele prin care s-a hotărât reorganizarea pot fi atacate, dacă prin lege nu se dispune altfel, prin opoziție, de către creditori și orice alte persoane interesate în termen de 30 de zile de la data înregistrării operațiunii, iar pentru persoanele juridice nesupuse înregistrării, de la data când au luat cunoștință de aprobarea de către organul competent a reorganizării potrivit legii, dar nu mai târziu de un an de la data aprobării.

(2) Opoziția suspendă executarea față de oponenți până la

rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, în afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(3) Opoziția se judecă în camera de consiliu, cu citarea părților, de către instanța competentă.

(4) Hotărârea pronunțată asupra opoziției este supusă numai recursului.

CAPITOLUL VI
Încetarea persoanei juridice

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Modurile de încetare

Art.185. – Încetarea persoanei juridice are loc, după caz, prin fuziune, divizare totală, dizolvare, desființare sau printr-un alt mod prevăzut de lege.

Secțiunea a 2-a
Dizolvarea persoanei juridice

Cazuri de dizolvare

Art.186. – Persoanele juridice de drept privat se dizolvă:
a) prin declararea nulității actului de înființare;
b) dacă termenul pentru care au fost constituite s-a împlinit;
c) dacă scopul a fost realizat ori nu mai poate fi îndeplinit;
d) dacă scopul pe care îl urmăresc sau mijloacele întrebuințate pentru realizarea acestuia au devenit contrare legii sau ordinii publice, ori urmăresc un alt scop decât cel declarat;
e) prin hotărârea organelor competente ale acestora;
f) prin orice alt mod prevăzut de lege, actul de constituire sau statut.

Nulitatea persoanei juridice

Art.187. – Declararea nulității persoanei juridice se poate cere, pe cale judecătorească, de către orice persoană interesată, în cazul în care actul de constituire sau, după caz, statutul acesteia au fost făcute cu nerespectarea cerințelor impuse de lege pentru constituirea ei valabilă.

Opoziție

Art.188. – În cazul în care persoana juridică se dizolvă prin hotărârea organului competent, creditorii sau orice alte persoane interesate pot face opoziție, dispozițiile art.184 aplicându-se în mod corespunzător.

Lichidarea

Art.189. – (1) Prin efectul dizolvării, persoana juridică intră în lichidare, în vederea valorificării activului și a plății pasivului.

(2) Persoana juridică își păstrează capacitatea civilă pentru operațiunile necesare lichidării, până la terminarea acesteia.

(3) Dacă încetarea ființei persoanei juridice are loc prin fuziune, transformare sau prin divizare totală, nu se declanșează procedura lichidării.

Destinația bunurilor rămase după lichidare

Art.190. – (1) Oricare ar fi cauzele dizolvării, bunurile persoanei juridice rămase după lichidare vor primi destinația indicată prin actul de constituire sau în statut, ori destinația indicată de hotărârea organului competent luată înainte de dizolvare.

(2) În lipsa unei asemenea prevederi în actul de constituire sau în statut, ori în lipsa unei hotărâri luate în condițiile alin.(1), precum și în cazul în care prevederea sau hotărârea este contrară legii sau ordinii publice, la propunerea lichidatorului, bunurile rămase după lichidare vor fi atribuite de instanța competentă unei persoane juridice cu scop identic sau asemănător, dacă prin lege nu se prevede altfel. Dacă există mai multe astfel de persoane juridice, lichidatorul va propune cel puțin trei persoane juridice, caz în care bunurile se atribuie prin tragere la sorți.

(3) În cazul în care persoana juridică a fost dizolvată pentru motivele prevăzute la art.186 lit.d), precum și în cazul în care nici o persoană juridică nu este de acord cu preluarea bunurilor rămase după lichidare în condițiile alin.(2), acestea vor fi preluate de stat, prin Ministerul Finanțelor Publice.

Secțiunea a 3-a
Dispoziții speciale

Desființarea unor persoane juridice

Art.191. – (1) Persoanele juridice înființate de către autoritățile publice centrale și locale pot fi desființate prin hotărârea organului care le-a înființat.

(2) În acest caz, dacă organul competent nu a dispus altfel, drepturile și obligațiile persoanei juridice desființate trec asupra persoanei juridice dobânditoare, proporțional cu valoarea bunurilor transmise acesteia, ținându-se însă seama și de natura obligațiilor respective.

Data încetării personalității juridice

Art.192. – (1) Persoanele juridice supuse înregistrării încetează a avea ființă la data radierii din registrele în care au fost înscrise.

(2) Celelalte persoane juridice încetează a avea ființă de la data actului prin care s-a dispus încetarea sau, după caz, de la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege.

TITLUL V
Apărarea drepturilor nepatrimoniale

Ocrotirea personalității umane

Art.193. – (1) Personalitatea este ocrotită de lege.

(2) Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor strâns legate de persoana umană cum sunt viața, sănătatea, integritatea, demnitatea, intimitatea vieții private și de familie, creația științifică, artistică, literară sau tehnică, precum și a oricăror alte drepturi nepatrimoniale.

Modul de apărare

Art.194. – (1) Persoana fizică ce a suferit o încălcare cu privire la drepturile sale nepatrimoniale poate cere oricând încetarea faptei prin care i se aduce o astfel de atingere și interzicerea ei pentru viitor.

(2) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi va putea cere instanței să oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum ar fi sechestrarea, distrugerea, confiscarea sau retragerea din

circulație a lucrurilor ori mijloacelor care au servit sau au fost destinate să servească la săvârșirea faptei prejudiciabile, obligarea autorului la publicarea hotărârii de condamnare sau la plata unei sume de bani în folosul unei persoane juridice cu scop nepatrimonial care desfășoară o activitate de binefacere.

(3) Deosebit de aceasta, persoana prejudiciată va putea cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus, însă, prescripției extinctive.

Calitatea procesuală

Art.195. – (1) Acțiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat poate fi pornită sau continuată, după moartea persoanei vătămate, de către soțul rămas în viață, de oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate, precum și de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv.

(2) Acțiunea pentru restabilirea integrității memoriei unei persoane decedate poate fi pornită de cei prevăzuți la alin.(1).

Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice

Art.196. - (1) Dispozițiile acestui titlu se aplică prin asemănare și drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice, cum sunt dreptul la denumire, la sediu și altele asemenea.

(2) Orice membru al unei persoane juridice poate cere apărarea prestigiului acesteia prin oricare din modalitățile prevăzute în titlul de față, atunci când acest prestigiu este lezat printr-o faptă ilicită săvârșită de un terț.

CARTEA A II-A
FAMILIA

Titlul I
Dispoziții generale

Fundamentul relațiilor de familie

Art.197. – (1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor.

(2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

Libertatea căsătoriei

Art.198. - (1) Bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători în scopul de a întemeia o familie.

(2) Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după încheierea căsătoriei civile.

(3) Condițiile de încheiere și cauzele de nulitate ale căsătoriei se stabilesc prin prezentul cod.

(4) Căsătoria încetează prin decesul sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți.

(5) Căsătoria poate fi desfăcută prin divorț, în condițiile legii.

Egalitatea în drepturi a copiilor

Art.199. – Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie, precum și cu cei adoptați.

Răspunderea părinților

Art.200. – (1) Părinții sunt, în primul rând, responsabili pentru creșterea și educarea copiilor lor minori.

(2) Copilul nu poate fi separat de părinți împotriva voinței lor, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(3) Copilul care nu locuiește la părinții săi sau, după caz, la unul dintre ei, are dreptul de a avea legături personale cu aceștia.

Interesul copiilor

Art.201. – (1) În toate deciziile care îl privesc pe copil, interesele superioare ale acestuia trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

(2) În vederea soluționării oricăror cereri privind pe minori, autoritățile competente sunt datoare să dea părților toate îndrumările necesare pentru ca acestea să poată recurge la metodele de soluționare pe cale amiabilă a conflictelor.

(3) Orice decizie privind relațiile de familie între părinți și copii trebuie să garanteze că dorințele și interesele părinților firești vor fi aduse la cunoștința autorităților și că acestea vor ține cont de ele.

(4) Orice procedură privind pe minori trebuie să se desfășoare într-un timp rezonabil care să nu afecteze relațiile de familie.

Ascultarea copilului

Art.202. - (1) În procedurile care îl privesc, copilul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat fie de către judecător, fie de către o persoană desemnată de acesta. Cu toate acestea, poate fi ascultat şi copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă instanţa consideră că este necesar pentru soluţionarea cauzei.

(2) Opiniile copilului vor fi luate în considerare în raport cu vârsta şi cu gradul său de maturitate.

(3) Ascultarea copilului nu conferă acestuia calitatea de parte în proces.

(4) Dispoziţiile speciale privind consimţământul sau prezenţa copilului, în procedurile care îl privesc, precum şi prevederile referitoare la desemnarea de către instanţă a unui reprezentant în caz de conflict de interese rămân aplicabile.

TITLUL II
Căsătoria

Capitolul I
Încheierea căsătoriei

Secţiunea 1
Condiţiile de fond pentru încheierea căsătoriei

Consimţământul soţilor

Art.203. – Căsătoria se încheie prin consimţământul personal al viitorilor soţi.

Capacitatea de a încheia căsătoria

Art.204.– (1) Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soţi au împlinit vârsta de 18 ani.

(2) Minorul care a împlinit vârsta de 17 ani se poate căsători numai dacă are încuviinţarea părinţilor sau, după caz, a tutorelui. Dacă unul dintre părinţi este decedat sau se află în imposibilitate de a-şi manifesta voinţa, încuviinţarea celuilalt părinte este suficientă.

(3) Dacă nu există nici părinţi, nici tutore care să poată consimţi, este necesar consimţământul persoanei sau al autorităţii care a fost abilitată să exercite drepturile părinteşti.

(4) Cu toate acestea, pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical dacă, pe lângă încuviinţarea prevăzută la alin.(2), are şi încuviinţarea preşedintelui consiliului judeţean

sau, după caz, a primarului general al municipiului Bucureşti, în a cărui rază teritorială îşi are domiciliul.

Bigamia

Art.205. - (1) Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită.

(2) În cazul în care soţul de bună-credinţă al unei persoane declarate moarte s-a recăsătorit şi, după aceasta, hotărârea declarativă de moarte este anulată, noua căsătorie rămâne valabilă. Prima căsătorie se consideră desfăcută pe data încheierii noii căsătorii.

Căsătoria între rude

Art.206. - (1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum şi între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi încuviinţată de preşedintele consiliului judeţean sau, după caz, de primarul general al municipiului Bucureşti, în a cărui rază teritorială îşi are domiciliul cel care cere încuviinţarea.

(3) Dispoziţiile alin.(1) şi (2) sunt aplicabile şi în cazul rudeniei din adopţie.

Interzicerea căsătoriei între tutore şi minoră

Art.207. – În timpul tutelei, căsătoria este oprită între tutore şi persoana minoră care se află sub tutela sa.

Alienaţia şi debilitatea mintală

Art.208. - Este interzis să se căsătorească alienatul mintal şi debilul mintal.

Starea de sănătate a soţilor

Art.209. – Căsătoria nu se va încheia dacă viitorii soţi nu declară că şi-au comunicat reciproc starea sănătăţii lor. În cazul în care, prin lege specială, este oprită căsătoria celor suferinzi de anumite boli, se vor aplica dispoziţiile acelei legi.

Secţiunea a 2-a
Formalităţile pentru încheierea căsătoriei

Locul încheierii căsătoriei

Art.210. – Căsătoria se celebrează de către ofiţerul de stare civilă, la sediul primăriei în a cărei rază teritorială îşi are domiciliul sau reşedinţa oricare dintre viitorii soţi.

Declarația de căsătorie

Art.211. – (1) Cei care vor să se căsătorească vor face, personal, declarația de căsătorie la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

(2) În cazul în care viitorul soț este minor, părinții sau, după caz, tutorele vor face personal o declarație prin care încuviințează încheierea căsătoriei.

(3) Dacă unul dintre viitorii soți, părinții sau tutorele nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, ei pot face declarația la primăria în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau reședința, care o transmite, în termen de 48 de ore, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

Depunerea declarației de căsătorie

Art.212. – (1) În declarația de căsătorie, viitorii soți vor arăta că nu există nici un impediment legal la căsătorie.

(2) Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege.

Publicitatea declarației de căsătorie

Art.213. - (1) În aceeași zi cu primirea declarației de căsătorie, ofițerul de stare civilă va dispune publicarea acesteia, prin afișarea în extras, într-un loc special amenajat, la sediul primăriei unde urmează să se încheie căsătoria și la sediul primăriei unde celălalt soț își are domiciliul sau reședința.

(2) Extrasul din declarația de căsătorie va cuprinde, în mod obligatoriu: data afișării, datele de stare civilă ale viitorilor soți și, după caz, încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum și înștiințarea că orice persoană poate face opoziție la căsătorie, în termen de 10 zile de la data afișării.

(3) Primarul municipiului, al sectorului municipiului București, al orașului sau al comunei unde urmează a se încheia căsătoria poate să încuviințeze, pentru motive temeinice, încheierea căsătoriei înainte de împlinirea termenului prevăzut la alin. (2).

Reînnoirea declarației de căsătorie

Art.214. – În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie și să se dispună publicarea acesteia.

Opoziția la căsătorie

Art.215. – (1) Orice persoană poate face opoziție la căsătorie, dacă există un impediment legal sau dacă alte cerințe ale legii nu sunt îndeplinite.

(2) Opoziția la căsătorie se va face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care se întemeiază.

Refuzul celebrării căsătoriei

Art.216. – Ofițerul de stare civilă va refuza să celebreze căsătoria dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opozițiilor primite sau a informațiilor pe care le deține, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Celebrarea căsătoriei

Art.217. – (1) Viitorii soți sunt obligați să se prezinte împreună, la sediul primăriei, pentru a-și da consimțământul în mod public, în prezența a doi martori, în fața ofițerului de stare civilă.

(2) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de lege, ofițerul de stare civilă poate celebra căsătoria și în afara sediului serviciului de stare civilă, cu respectarea celorlalte condiții menționate la alin.(1).

Martori

Art.218. - (1) Martorii atestă faptul că soții și-au exprimat consimțământul potrivit art.217.

(2) Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii, precum și cei care din cauza unei deficiențe psihice sau fizice nu sunt apți să ateste faptele prevăzute la alin.(1).

(3) Martorii pot fi rude sau afini în orice grad cu oricare dintre viitorii soți.

Încheierea căsătoriei

Art.219. – Căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimțământul fiecăruia dintre viitorii soți, ofițerul de stare civilă îi declară căsătoriți.

Declararea regimului matrimonial

Art.220. – (1) După încheierea căsătoriei, soții declară regimul matrimonial ales, despre care se va face mențiune pe actul de căsătorie.

(2) Ofițerul de stare civilă are obligația ca, din oficiu și de îndată, să comunice la registrul special prevăzut la art.262

alin.(1) o copie de pe actul de căsătorie şi, după caz, un exemplar de pe convenţia matrimonială.

CAPITOLUL II
Dovada căsătoriei

Actul de căsătorie

Art.221. – După încheierea căsătoriei, ofiţerul de stare civilă va întocmi, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soţi, de cei doi martori şi de către ofiţerul de stare civilă.

Dovada căsătoriei prin alte mijloace de probă

Art.222. – (1) Căsătoria se dovedeşte prin actul de căsătorie şi prin certificatul de căsătorie eliberat pe baza acestuia.

(2) Cu toate acestea, în situaţiile prevăzute de lege, căsătoria se poate dovedi cu orice mijloc de probă.

CAPITOLUL III
Nulitatea căsătoriei

Secţiunea 1
Nulitatea absolută a căsătoriei

Cazuri de nulitate

Art.223. – Este lovită de nulitate absolută căsătoria încheiată cu încălcarea dispoziţiilor prevăzute la art.203, art.205, art.206 şi art.217 alin.(1).

Confirmarea nulităţii

Art.224. – Căsătoria încheiată de minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani este lovită de nulitate absolută. Cu toate acestea, nulitatea se acoperă dacă, între timp, acesta a împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soţia a născut ori a rămas însărcinată.

Căsătoria fictivă

Art.225. - Căsătoria fictivă este lovită de nulitate absolută, afară de cazul în care, între timp, a intervenit convieţuirea soţilor sau au trecut doi ani de la încheierea căsătoriei.

Persoanele care pot invoca nulitatea

Art.226. – Orice persoană interesată poate introduce acțiunea în nulitate absolută. Cu toate acestea, procurorul nu poate introduce acțiunea după încetarea căsătoriei.

Secțiunea a 2-a
Nulitatea relativă a căsătoriei

Cazuri de nulitate

Art.227. - (1) Este lovită de nulitate relativă căsătoria încheiată fără încuviințările prevăzute la art.204 alin.(2) –(4).

(2) Nulitatea poate fi invocată numai de către persoanele a căror încuviințare era necesară.

Confirmarea nulității

Art.228. – (1) În cazul prevăzut la art.204 alin.(2), nulitatea relativă a căsătoriei se acoperă dacă părinții sau, după caz, tutorele au confirmat căsătoria încheiată fără încuviințarea lor.

(2) Nulitatea relativă a căsătoriei încheiată fără încuviințările prevăzute la art.204 alin.(4) se acoperă dacă acestea sunt obținute până la rămânerea irevocabilă a hotărârii de anulare a căsătoriei sau dacă minorul a împlinit, între timp, vârsta de 17 ani și părinții sau, după caz, tutorele au confirmat căsătoria astfel încheiată.

(3) În toate cazurile, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, între timp, minorul a împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată.

Eroarea și violența

Art.229. – (1) Căsătoria poate fi anulată la cererea soțului al cărui consimțământ a fost viciat prin eroare sau smuls prin violență.

(2) Constituie viciu de consimțământ numai eroarea privind identitatea fizică a viitorului soț sau calitățile esențiale ale acestuia, dacă în lipsa lor, soțul al cărui consimțământ a fost viciat nu ar fi încheiat căsătoria.

Lipsa discernământului

Art.230. – Este lovită de nulitate relativă căsătoria pe care persoana lipsită vremelnic de facultățile mintale o încheie într-un moment în care nu are discernământ.

Prescripția dreptului la acțiune

Art.231. - (1) Anularea căsătoriei poate fi cerută în termen de 6 luni de la data la care persoanele a căror încuviințare era necesară pentru încheierea căsătoriei au luat cunoștință de

încheierea acesteia sau, după caz, de la data încetării violenței, de la data la care au cunoscut eroarea ori cauza de anulare prevăzută la art.230.

(2) Cu toate acestea, căsătoria nu va putea fi anulată, dacă soții au conviețuit timp de 6 luni de la data încetării violenței sau de la data descoperirii erorii ori a cauzei de anulare prevăzute la art.230.

Continuarea acțiunii în anulare

Art.232. – Dreptul la acțiunea în nulitate relativă nu se transmite la moștenitorii soților; ea poate fi, însă, continuată de către aceștia dacă a fost pornită de către unul dintre soți.

Secțiunea a 3-a
Despre efectele anulării căsătoriei

Căsătoria putativă

Art.233. – (1) Soțul care a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei lovite de nulitate păstrează, până la data când hotărârea judecătorească rămâne irevocabilă, situația unui soț dintr-o căsătorie valabilă.

(2) Raporturile patrimoniale sunt supuse, prin asemănare, dispozițiilor privitoare la divorț.

Situația copiilor

Art.234. – (1) Nulitatea căsătoriei nu are nici un efect în privința copiilor, care păstrează situația de copii din căsătorie.

(2) În ceea ce privește drepturile și obligațiile dintre părinți și copii se aplică, prin asemănare, dispozițiile privitoare la divorț.

Opozabilitatea hotărârii de anulare a căsătoriei

Art.235. - (1) Hotărârea judecătorească de anulare a căsătoriei este opozabilă terțelor persoane, în condițiile legii. Dispozițiile art.220 alin.(2), art.262 și art.263 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei nu poate fi opusă unei terțe persoane împotriva unui act încheiat anterior de aceasta cu unul dintre soți, afară de cazul în care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege cu privire la acțiunea în nulitate sau terțul a cunoscut ori, după

împrejurări, ar fi putut cunoaşte cauza de nulitate a căsătoriei, înainte de încheierea actului.

CAPITOLUL IV
Drepturile şi îndatoririle personale ale soţilor

Caracterul general al dispoziţiilor legale

Art.236. – Dispoziţiile prezentului capitol se aplică raporturilor dintre soţi, oricare ar fi drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale acestora.

Modul de luare a deciziilor

Art.237. – Soţii hotărăsc împreună în tot ceea ce priveşte căsătoria. În caz de neînţelegere, instanţa tutelară va hotărî în interesul familiei, în condiţiile legii.

Îndatoririle soţilor

Art.238. – Soţii au îndatorirea de fidelitate, de a conviețui şi de a-şi acorda sprijin moral reciproc.

Alegerea domiciliului conjugal

Art.239. – Dacă nu se alege un domiciliu comun, fiecare dintre soţi îşi păstrează domiciliul pe care îl avea înainte de căsătorie sau pe care îl va dobândi ulterior.

Modificarea numelui de familie

Art.240. – (1) La încheierea căsătoriei, viitorii soţi vor declara în faţa ofiţerului de stare civilă şi în prezenţa martorilor numele de familie pe care au convenit să-l poarte în timpul căsătoriei.

(2) Soţii pot conveni să-şi păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soţ poate să-şi păstreze numele dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite.

Schimbarea numelui de familie

Art.241. – (1) Soţii sunt obligaţi să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei.

(2) Dacă soţii au convenit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun şi l-au declarat potrivit dispoziţiilor art.240 alin.(1), unul dintre soţi nu va putea cere schimbarea acestui nume, pe cale administrativă, decât cu consimţământul celuilalt soţ.

CAPITOLUL V
Drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale soţilor

Secţiunea 1
Dispoziţii comune

§1. Despre regimul matrimonial în general

Regimurile matrimoniale

Art.242. – (1) Viitorii soţi pot alege ca regim matrimonial: comunitatea legală, separaţia de bunuri, sau comunitatea convenţională.

(2) Indiferent de regimul matrimonial ales, nu se poate deroga de la dispoziţiile prezentei secţiuni, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Opozabilitatea regimului matrimonial

Art.243. - (1) Între soţi, regimul matrimonial produce efecte numai din ziua încheierii căsătoriei.

(2) Faţă de terţi, regimul matrimonial este opozabil numai de la data îndeplinirii formalităţilor de publicitate prevăzute de lege.

Mandatul convenţional

Art.244. – Un soţ poate să dea mandat celuilalt soţ să-l reprezinte pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial.

Mandatul judiciar

Art.245. – (1) În cazul în care unul dintre soţi se află în imposibilitate de a-şi exprima voinţa, celălalt soţ poate obţine încuviinţarea instanţei să-l reprezinte pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial. Prin aceeaşi hotărâre se stabilesc condiţiile, întinderea şi perioada de valabilitate a acestui mandat.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, mandatul încetează atunci când soţul reprezentat nu se mai află în situaţia prevăzută la alin.(1) sau când este numit un tutore ori, după caz, un curator.

(3) Dispoziţiile art.273 şi art.274 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Actele de dispoziție care pun în pericol grav interesele familiei

Art.246. - (1) În mod excepțional, dacă unul dintre soți încheie acte juridice prin care pune în pericol grav interesele familiei, celălalt soț poate cere instanței ca, pentru o durată determinată, dreptul de a dispune de anumite bunuri să poată fi exercitat numai cu consimțământul său expres. Durata acestei măsuri poate fi prelungită, fără însă a se depăși doi ani. Hotărârea de încuviințare a măsurii se comunică în vederea îndeplinirii formalităților de publicitate imobiliară sau mobiliară, după caz.

(2) Dispozițiile art.273 și art.274 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Actele încheiate cu nerespectarea hotărârii judecătorești sunt lovite de nulitate relativă. Dreptul la acțiune se prescrie în termen de 1 an, care începe să curgă de la data când soțul vătămat a luat cunoștință de existența actului.

Încetarea regimului matrimonial

Art.247. – (1) Regimul matrimonial încetează prin anularea, desfacerea sau încetarea căsătoriei.

(2) În mod excepțional, regimul matrimonial poate fi schimbat în timpul căsătoriei.

Lichidarea regimului matrimonial

Art.248. – În caz de încetare sau de schimbare, regimul matrimonial se lichidează potrivit legii.

§2. Locuința familiei

Noțiune

Art.249. – (1) Locuința familiei este locuința comună a soților sau, în lipsă, locuința soțului la care se află copiii.

(2) Oricare dintre soți poate cere notarea în cartea funciară a unui imobil ca locuință a familiei, chiar dacă nu este proprietarul imobilului.

Regimul unor acte juridice

Art.250. - (1) Nici unul dintre soți, chiar dacă este proprietar exclusiv, nu poate dispune fără consimțământul scris al celuilalt soț de drepturile care asigură folosința locuinței familiei.

(2) De asemenea, un soț nu poate deplasa din locuință sau dispune de bunurile ce mobilează sau decorează locuința familiei, fără consimțământul scris al celuilalt soț.

(3) Soțul care nu și-a dat consimțământul la încheierea actului poate cere anularea lui în termen de 1 an de la data la

care a luat cunoștință despre acesta, dar nu mai târziu de 1 an de la data încetării regimului matrimonial.

(4) În lipsa notării locuinței familiei în cartea funciară, soțul care nu și-a dat consimțământul nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț.

Drepturile locative asupra locuinței închiriate

Art.251. – (1) În cazul în care locuința este deținută în temeiul unui contract de închiriere, fiecare soț are un drept locativ propriu, chiar dacă numai unul dintre ei este titularul contractului ori contractul este încheiat înainte de căsătorie.

(2) Dispozițiile art.252 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Atribuirea beneficiului contractului de închiriere

Art.252. – (1) La desfacerea căsătoriei, dacă nu este posibilă folosirea locuinței de către ambii soți, beneficiul contractului de închiriere poate fi atribuit unuia dintre soți, ținând seama, în ordine, de interesele copiilor minori, de culpa în desfacerea căsătoriei și de interesele legitime ale celorlalți membri ai familiei determinați potrivit legii.

(2) Soțul căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere este dator să plătească celuilalt soț o indemnizație pentru acoperirea cheltuielilor de instalare într-o altă locuință, cu excepția cazului în care divorțul a fost pronunțat din culpa exclusivă a acestuia din urmă. Dacă există bunuri comune, indemnizația se poate imputa asupra contribuției soțului căruia i s-a atribuit beneficiul închirierii, la cererea acestuia.

(3) Atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face cu citarea locatorului și produce efecte față de acesta de la data când hotărârea judecătorească a rămas irevocabilă.

§3. Cheltuielile căsătoriei

Contribuțiile soților

Art.253. - (1) Soții sunt obligați să-și acorde sprijin material reciproc.

(2) Ei sunt obligați să contribuie, în raport cu mijloacele fiecăruia, la cheltuielile căsătoriei, dacă prin convenție matrimonială nu s-a prevăzut altfel.

Munca în gospodărie

Art.254. – Munca oricăruia dintre soți în gospodărie și pentru creșterea copiilor reprezintă o contribuție la cheltuielile căsătoriei.

Veniturile încasate din profesie

Art.255. – Fiecare soț este liber să exercite o profesie și să dispună, în condițiile legii, de veniturile încasate, cu respectarea obligațiilor ce-i revin privind cheltuielile căsătoriei.

Dreptul la compensație

Art.256. – Soțul care a participat efectiv la activitatea profesională a celuilalt soț poate obține o compensație, în măsura îmbogățirii acestuia din urmă, dacă participarea sa a depășit limitele obligației de sprijin material și ale obligației de a contribui la cheltuielile căsătoriei.

§4. Despre convențiile matrimoniale

Obligativitatea convenției matrimoniale

Art.257. – Dacă aleg regimul separației de bunuri sau regimul comunității convenționale, viitorii soți trebuie să încheie o convenție matrimonială.

Condiții de validitate

Art.258. – Sub sancțiunea nulității absolute, convenția matrimonială se încheie, înainte de căsătorie, prin act autentic notarial, cu consimțământul personal al viitorilor soți.

Obiectul convenției matrimoniale

Art.259. – (1) Prin convenția matrimonială nu se poate deroga, sub sancțiunea nulității absolute, de la dispozițiile legale privind regimul matrimonial ales, decât în cazurile anume prevăzute de lege.

(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate aduce atingere egalității dintre soți, responsabilității părintești sau devoluțiunii succesorale legale.

Clauza de preciput

Art.260. – (1) Prin convenție matrimonială se poate stipula ca soțul supraviețuitor să preia fără plată, înainte de împărțeala succesorală, unul sau mai multe din bunurile comune, deținute în devălmășie sau în coproprietate.

(2) Clauza de preciput nu este supusă raportului donațiilor

și nici reducțiunii, afară de cazul în care se aduce atingere drepturilor moștenitorilor rezervatari.

(3) Clauza de preciput devine caducă atunci când comunitatea încetează în timpul vieții soților.

Executarea clauzei de preciput

Art.261. - (1) Executarea clauzei de preciput se va face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent.

(2) Clauza de preciput nu aduce nici o atingere dreptului creditorilor comuni de a urmări, chiar înainte de încetarea comunității, bunurile ce fac obiectul clauzei.

Publicitatea convenției matrimoniale

Art.262. – (1) Pentru a fi opozabile terților, convențiile matrimoniale se înscriu într-un registru special, ținut de judecătoria în a cărei circumscripție se află domiciliul comun al soților sau, în lipsă, domiciliul fiecăruia dintre soți.

(2) Dacă se schimbă domiciliul în funcție de care s-a făcut înscrierea potrivit alin.(1), se va face, la cererea oricăruia dintre soți, mențiune pe marginea înscrierii inițiale, urmând ca, din oficiu, convenția matrimonială să se înscrie în registrul special ținut de judecătoria în circumscripția căreia se află noul domiciliu. În acest scop, instanța la care convenția a fost înscrisă inițial, va comunica ultimei instanțe o copie a convenției și a cererii pentru efectuarea mențiunii.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) nu exclud dreptul oricăruia dintre soți de a solicita îndeplinirea formalităților de publicitate.

(4) De asemenea, ținând seama de natura bunurilor, la cererea oricăruia dintre soți convențiile matrimoniale se vor nota în cartea funciară, se vor înscrie în registrul comerțului, precum și în alte registre de publicitate prevăzute de lege; în toate aceste cazuri, neîndeplinirea formalității de publicitate nu poate fi acoperită prin înscrierea făcută în registrul special menționat la alin.(1).

(5) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta registrul special menționat la alin.(1) și poate solicita, în condițiile legii, eliberarea de extrase certificate sau, după caz, de copii legalizate de pe convențiile matrimoniale.

Inopozabilitatea convenției matrimoniale

Art.263. - (1) Convenția matrimonială nu va putea fi opusă unei terțe persoane împotriva unui act încheiat de aceasta cu unul din soți, decât dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute la art.262.

(2) Simpla cunoștință de către terți a convenției matrimoniale nu acoperă niciodată lipsa formalităților de publicitate.

Modificarea convenției matrimoniale

Art.264. - (1) Convenția matrimonială poate fi modificată, cu respectarea condițiilor prevăzute la art.258 și art.259. Dispozițiile art.262 și 263 sunt aplicabile.

(2) Nici o modificare a convenției matrimoniale nu poate fi opusă terților dacă este făcută în frauda intereselor acestora.

Încheierea convenției matrimoniale de către minor

Art.265. - Minorul poate încheia sau modifica o convenție matrimonială, numai cu încuviințarea ocrotitorului său legal și a instanței tutelare.

Secțiunea a 2-a
Regimul comunității legale

Bunurile comune

Art.266. – (1) Bunurile dobândite în timpul comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților.

(2) Dispozițiile art.262 alin.(4) și ale art.263 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Bunuri proprii

Art.267. – Nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț:

a) bunurile dobândite prin succesiune sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune;

b) bunurile de uz personal;

c) bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri;

d) bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri;

e) indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți;

f) bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit în schimbul acestora.

Veniturile din muncă și cele asimilate acestora

Art.268. – Bunurile de orice fel dobândite prin executarea unui drept de creanță, precum veniturile din muncă, sumele de bani cuvenite cu titlu de pensie în cadrul asigurărilor sociale și altele asemenea, veniturile cuvenite în temeiul unui drept de proprietate intelectuală, sunt bunuri comune, indiferent de data dobândirii lor, însă numai în cazul în care creanța devine scadentă în timpul comunității.

Regimul juridic al bunurilor proprii

Art.269. - Bunurile proprii sunt supuse regimului separației de bunuri.

Dovada bunurilor comune

Art.270. - (1) Calitatea de bun comun nu trebuie să fie dovedită.

(2) Dovada că un bun este propriu se va putea face prin orice mijloc de probă. În cazul prevăzut la art.267 lit.a), dovada se face în condițiile legii.

(3) Pentru bunurile mobile dobândite înainte de căsătorie se va întocmi un inventar; în lipsa acestuia, se prezumă, până la proba contrarie, că bunurile sunt comune.

Formalități de publicitate

Art.271. – Oricare dintre soți poate cere să se facă mențiune în cartea funciară ori, după caz, în alte registre de publicitate prevăzute de lege despre apartenența unui bun la comunitate.

Actele de conservare, de folosință și de administrare

Art.272. - (1) Fiecare soț are dreptul de a folosi bunul comun fără consimțământul expres al celuilalt soț. Cu toate acestea, schimbarea destinației bunului comun nu se poate face decât prin acordul soților.

(2) De asemenea, fiecare soț poate efectua singur acte de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum și acte de dobândire a bunurilor comune.

(3) În măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate, soțul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi însă afectate drepturile dobândite de terți.

Actele de dispoziție

Art.273. – (1) Actele de dispoziție având ca obiect bunurile comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soți.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre soți poate dispune singur, cu titlu oneros, de bunurile mobile comune a căror înstrăinare nu este supusă, potrivit legii, anumitor formalități de publicitate. Dispozițiile art.272 alin.(3) rămân aplicabile.

(3) Sunt, de asemenea, exceptate de la prevederile alin.(1) darurile obișnuite.

Nulitatea relativă

Art.274. – Actul încheiat fără consimțământul expres al celuilalt soț, atunci când el este necesar potrivit legii, este lovit de nulitate relativă.

Aportul de bunuri comune

Art.275. – (1) Bunurile comune pot face obiectul unui aport la societăți, asociații sau fundații, în condițiile legii, dispozițiile art.273 alin.(1) și art.274 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Pentru exercitarea drepturilor ce le revin ca asociați soții trebuie să desemneze un reprezentant comun, în condițiile legii.

Regimul aporturilor comune

Art.276. - (1) Nici unul dintre soți nu poate, sub sancțiunea prevăzută la art.274, să devină singur asociat întrebuințând, fără acordul celuilalt soț, bunurile comune ca aport la o societate civilă ori comercială sau pentru dobândirea de părți sociale ori, după caz, de acțiuni. În cazul societăților comerciale ale căror acțiuni sunt tranzacționate pe o piață organizată, soțul care nu și-a dat acordul la întrebuințarea bunurilor comune nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terți.

(2) În toate cazurile, părțile sociale sau, după caz, acțiunile sunt bunuri comune. Cu toate acestea, soțul care a devenit asociat exercită singur toate drepturile ce decurg din această calitate.

Dispoziţiile testamentare

Art.277. – Fiecare soţ poate dispune prin testament de partea ce i s-ar cuveni, la încetarea căsătoriei, din comunitatea de bunuri.

Răspunderea pentru datoriile comune

Art.278. – Soţii răspund cu bunurile comune pentru:

a) obligaţiile născute în legătură cu conservarea sau administrarea bunurilor comune;

b) obligaţiile pe care le-au contractat împreună;

c) obligaţiile asumate de oricare dintre soţi pentru acoperirea cheltuielilor obişnuite ale căsătoriei.

Răspunderea pentru datoriile personale

Art.279. – (1) Fiecare soţ răspunde cu bunurile sale proprii:

a) dacă a dobândit singur un bun comun, pentru obligaţiile născute în legătură cu dobândirea bunului;

b) dacă şi-a însuşit fără drept un bun, pentru obligaţia de reparare a prejudiciului astfel cauzat.

(2) Cu toate acestea, atunci când celălalt soţ se foloseşte de bunul respectiv cunoscând existenţa obligaţiilor născute în legătură cu dobândirea sau, după caz, însuşirea lui ilicită, soţii răspund cu bunurile comune.

Răspunderea subsidiară pentru datoriile comune

Art.280. – (1) În măsura în care obligaţiile comune nu au fost acoperite prin urmărirea bunurilor comune, soţii răspund solidar, cu bunurile proprii. În acest caz, cel care a plătit datoria comună se subrogă în drepturile creditorului pentru ceea ce a suportat peste cota-parte ce i-ar reveni din comunitate dacă lichidarea s-ar face la data plăţii datoriei.

(2) Soţul care a plătit datoria comună în condiţiile alin.(1) poate solicita instanţei reţinerea bunurilor celuilalt soţ până la acoperirea integrală a creanţelor pe care acesta i le datorează.

Urmărirea bunurilor comune

Art.281. – (1) Bunurile comune nu pot fi urmărite de creditorii personali ai unuia dintre soţi.

(2) Cu toate acestea, după urmărirea bunurilor proprii ale soţului debitor, creditorul său personal poate cere împărţeala bunurilor comune, însă numai în măsura necesară pentru acoperirea creanţei sale.

Lichidarea regimului comunității

Art.282. – (1) La încetarea comunității, acesta se lichidează.

(2) Până la finalizarea lichidării, comunitatea subzistă atât în privința bunurilor, cât și în privința obligațiilor.

(3) Când comunitatea încetează ca urmare a încetării căsătoriei, lichidarea se face între soțul supraviețuitor și moștenitorii soțului decedat. În acest caz, obligațiile care incumbă soțului decedat se divid între moștenitori proporțional cu cotele ce le revin din succesiune.

Împărțeala bunurilor comune

Art.283. - (1) În cadrul lichidării comunității, fiecare dintre soți își va prelua bunurile sale proprii, după care se va proceda la împărțeala bunurilor comune.

(2) În acest scop, se vor determina mai întâi cotele-părți ideale ce revin fiecărui soț, pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune; până la proba contrarie, se prezumă că soții au avut o contribuție egală.

(3) Dispozițiile art.290 alin.(2) se aplică în mod corespunzător.

Împărțeala bunurilor comune în timpul regimului comunității

Art.284. – (1) În timpul regimului comunității, bunurile comune pot fi supuse împărțelii, potrivit dreptului comun, în tot sau în parte, fie prin acordul părților, fie pe cale judecătorească.

(2) Bunurile atribuite prin împărțeală devin bunuri proprii, iar celelalte rămân bunuri comune.

Interzicerea unor acte

Art.285. - Orice convenție contrară dispozițiilor prezentei secțiuni este lovită de nulitate absolută, în măsura în care nu este compatibilă cu regimul comunității convenționale.

Secțiunea a 3-a
Regimul separației de bunuri

Regimul juridic aplicabil

Art.286. – Fiecare dintre soți este proprietar exclusiv în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește în nume propriu după această dată.

Întocmirea inventarului bunurilor mobile

Art.287. – (1) La adoptarea acestui regim, soţii trebuie să întocmească un inventar al bunurilor mobile ce aparţin fiecăruia dintre ei la data încheierii căsătoriei.

(2) Se poate întocmi un inventar şi pentru bunurile mobile dobândite în timpul separaţiei de bunuri.

(3) În toate cazurile, inventarul se anexează la convenţia matrimonială supunându-se, pentru opozabilitate faţă de terţi, la aceleaşi formalităţi de publicitate ca şi aceasta.

(4) În lipsa inventarului, dreptul de proprietate exclusivă se prezumă, până la proba contrarie, în favoarea soţului posesor.

(5) Dacă bunul a fost dobândit printr-un act juridic supus, potrivit legii, unei condiţii de formă, de validitate ori de publicitate, proprietatea exclusivă nu se poate dovedi decât prin înscrisul cerut de lege.

Bunurile proprietate comună pe cote-părţi

Art.288. – (1) Bunurile dobândite împreună de soţi aparţin acestora în proprietate comună pe cote-părţi, în condiţiile legii.

(2) Dovada coproprietăţii se face în condiţiile art.287, care se aplică în mod corespunzător.

Folosinţa bunurilor celuilalt soţ

Art.289. – (1) Soţul care se foloseşte de bunurile celuilalt soţ fără împotrivirea acestuia din urmă are obligaţiile unui uzufructuar, cu excepţia celor prevăzute de 575, art.578 şi art.579; el va fi dator să restituie numai fructele şi veniturile existente la data solicitării lor de către celălalt soţ sau, după caz, la data încetării ori schimbării regimului matrimonial.

(2) Dacă unul dintre soţi încheie singur un act prin care dobândeşte un bun folosindu-se, în tot sau în parte, de bunuri aparţinând celuilalt soţ, acesta din urmă poate alege, în proporţia bunurilor proprii folosite fără acordul său, între a reclama pentru sine proprietatea bunului achiziţionat şi a pretinde daune-interese de la soţul achizitor; proprietatea nu poate fi însă reclamată decât înainte ca soţul achizitor să dispună de bunul dobândit.

Răspunderea pentru obligaţiile personale

Art.290. – (1) Nici unul dintre soţi nu poate fi ţinut de obligaţiile născute din acte săvârşite de celălalt soţ.

(2) Cu toate acestea, soţii răspund solidar pentru obligaţiile asumate de oricare dintre ei pentru acoperirea cheltuielilor obişnuite ale căsătoriei şi a celor legate de creşterea şi educarea copiilor.

Drept de retenție

Art.291. – La încetarea regimului separației de bunuri, fiecare dintre soți poate reține bunurile celuilalt până la acoperirea integrală a datoriilor pe care le au unul față de celălalt.

Secțiunea a 4-a
Regimul comunității convenționale

Domeniul de aplicare

Art.292. – Regimul comunității convenționale se aplică atunci când, în condițiile și limitele prevăzute în prezenta secțiune, se derogă, prin convenție matrimonială, de la dispozițiile privind regimul comunității legale.

Obiectul convenției matrimoniale

Art.293. – În cazul în care se adoptă comunitatea convențională, convenția matrimonială se poate referi la unul sau mai multe din următoarele aspecte:

a) includerea în comunitate a bunurilor dobândite înainte de căsătorie ori restrângerea comunității numai la acestea din urmă;

b) restrângerea comunității la bunurile anume determinate în convenția matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite înainte sau în timpul căsătoriei;

c) obligativitatea acordului ambilor soți pentru încheierea anumitor acte de administrare.

În acest din urmă caz, dacă unul din soți se află în imposibilitate de a-și exprima voința sau se opune în mod abuziv, celălalt soț poate să încheie singur actul, însă numai cu încuviințarea prealabilă a instanței;

d) includerea clauzei de preciput; executarea clauzei de preciput se va face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent, din valoarea activului net al comunității.

Alte dispoziții aplicabile

Art.294. – În măsura în care prin convenție matrimonială nu se prevede altfel, regimul juridic al comunității convenționale se completează cu dispozițiile legale privind regimul comunității legale.

Secțiunea a 5-a
Schimbarea regimului matrimonial

Schimbarea convențională

Art.295. - (1) După cel puțin un an de la încheierea căsătoriei, soții pot schimba regimul matrimonial existent, ori de câte ori doresc, cu un alt regim matrimonial prin act autentic notarial, cu respectarea condițiilor prevăzute pentru încheierea convențiilor matrimoniale.

(2) Dispozițiile art.262-265 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Aplicarea regimului separației de bunuri

Art.296. – (1) Instanța, la cererea unuia dintre soți, poate hotărî, cu titlu temporar, înlocuirea regimului comunității legale ori, după caz, convențională cu acela al separației de bunuri, atunci când celălalt soț încheie acte care pun în grav pericol interesele patrimoniale ale familiei.

(2) Dispozițiile art.262 și art.263 se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL VI
Desfacerea căsătoriei

Secțiunea 1
Cazurile de divorț

§1. Dispoziții generale

Motivele de divorț

Art.297. – Divorțul poate fi pronunțat:

a) prin acordul soților, la cererea ambilor soți sau a unuia dintre soți acceptată de celălalt soț;

b) la cererea unuia dintre soți care nu mai dorește, indiferent de motiv, continuarea căsătoriei;

c) atunci când, datorită unor motive temeinice, raporturile dintre soți sunt grav vătămate și continuarea căsătoriei nu mai este posibilă;

d) în urma cererii oricăruia dintre soți, dacă starea sănătății unuia dintre ei face imposibilă continuarea căsătoriei;

e) când unul dintre soți a fost condamnat definitiv la o pedeapsă privativă de libertate mai mare de 5 ani.

§ 2.Divorțul prin acordul soților

Condiții

Art.298. – (1) Divorțul prin acordul soților poate fi pronunțat indiferent de data încheierii căsătoriei și indiferent dacă există sau nu copii minori rezultați din căsătorie.

(2) Divorțul prin acordul soților nu poate fi admis dacă unul dintre soți este pus sub interdicție.

Depunerea cererii de divorț

Art.299. - Cererea de divorț poate fi depusă și prin intermediul unui mandatar comun, inclusiv avocat, cu procură specială sub semnătură legalizată.

Examinarea cererii de divorț

Art.300. – Instanța este obligată să verifice existența consimțământului liber și neviciat al fiecărui soț.

Soluționarea cererii de divorț

Art.301. – (1) În toate cazurile, instanța va dispune desfacerea căsătoriei fără a pronunța divorțul din vina unuia sau a ambilor soți.

(2) Prin aceeași hotărâre instanța va lua act de învoiala soților cu privire la cererile accesorii. În cazul în care nu există învoială sau aceasta este contrară intereselor copiilor minori ori ale unuia dintre soți, instanța va acorda un termen de cel mult trei luni.

(3) Dacă în termenul prevăzut la alin.(2), acordul soților cu privire la cererile accesorii nu se realizează sau nu respectă îndrumările date de instanță, acțiunea va fi respinsă ca inadmisibilă.

Divorțul cerut de unul dintre soți și acceptat de celălalt soț

Art.302. – (1) Oricare dintre soți poate cere divorțul în cazul în care, din motive temeinice, continuarea căsătoriei a devenit imposibilă.

(2) Dacă celălalt soț recunoaște faptele care au dus la destrămarea vieții conjugale, instanța va admite cererea fără a cerceta temeinicia motivelor de divorț și fără a se pronunța asupra culpei fiecăruia dintre soți.

(3) Declarațiile făcute de soți nu pot fi folosite ca mijloc de probă în nici o altă acțiune în justiție.

§3.Divorțul la cererea unilaterală a unuia dintre soți

Condițiile divorțului

Art.303. – (1) În cazul în care, indiferent de motiv, unul dintre soți nu mai dorește continuarea căsătoriei, asumându-și responsabilitatea pentru eșecul acesteia, el va obține divorțul numai dacă au trecut cel puțin șase luni de la încheierea căsătoriei.

(2) În acest caz, divorțul se pronunță din culpa exclusivă a reclamantului.

(3) Dacă, însă, soțul pârât declară că este de acord cu divorțul, sunt aplicabile dispozițiile art.301.

§4.Divorțul din culpa soților

Condițiile divorțului

Art.304. – În cazul prevăzut de art.297 lit.c), divorțul se poate pronunța dacă instanța stabilește culpa soțului pârât în destrămarea căsătoriei. Cu toate acestea, dacă din probele administrate rezultă vina amândurora, instanța poate pronunța divorțul din culpa comună a soților, chiar dacă numai unul dintre ei a făcut cerere de divorț.

Divorțul datorat detenției prelungite a soțului

Art.305. - Divorțul poate fi cerut de un soț, atunci când celălalt soț a fost condamnat definitiv la o pedeapsă privativă de libertate mai mare de 5 ani. În acest caz, divorțul se pronunță din culpa acestuia din urmă.

Împăcarea soților

Art.306. – (1) Împăcarea soților poate interveni oricând în timpul procesului de divorț. Într-o nouă cerere de divorț nu pot fi invocate drept motive fapte petrecute înainte de împăcarea soților sub sancțiunea respingerii cererii.

(2) Menținerea sau reluarea temporară a vieții comune nu sunt considerate ca împăcare dacă au ca motiv doar nevoia, o încercare de împăcare sau educarea copiilor.

§5. Divorțul remediu

Condiții

Art.307. – (1) În cazul prevăzut la art.297 lit.d), instanța va dispune desfacerea căsătoriei fără a pronunța divorțul din vina unuia sau a ambilor soți.

(2) Instanța va putea desface căsătoria datorită stării sănătății soțului pârât, numai dacă divorțul nu ar produce pentru acesta consecințe deosebit de grave care să justifice menținerea căsătoriei.

Secțiunea a 2-a
Efectele divorțului

§1. Data desfacerii căsătoriei

Data desfacerii căsătoriei

Art.308. - Căsătoria este desfăcută din ziua când hotărârea prin care s-a pronunțat divorțul a rămas irevocabilă.

Încetarea regimului matrimonial

Art.309. – (1) În ceea ce privește încetarea regimului matrimonial, între soți, hotărârea de divorț produce efecte începând cu data introducerii cererii de divorț.

(2) Cu toate acestea, soțul nevinovat poate cere instanței să constate că regimul matrimonial a încetat de la data separației în fapt.

(3) Dispozițiile alin.(2) sunt aplicabile și în cazul divorțului prin acordul soților, dacă aceștia au convenit astfel.

Actele încheiate în frauda celuilalt soț

Art.310. - Actele menționate la art.273 alin.(2), precum și actele din care se nasc obligații în sarcina comunității, încheiate de unul dintre soți după data introducerii cererii de divorț sunt lovite de nulitate relativă, dacă au fost făcute în frauda celuilalt soț.

Opozabilitatea hotărârii de divorț

Art.311. – (1) Hotărârea judecătorească prin care s-a pronunțat divorțul este opozabilă față de terți, în condițiile legii.

(2) Dispozițiile art.220 alin.(2) și ale art.262 și art.263 sunt aplicabile în mod corespunzător.

§2. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre soți

Numele de familie după căsătorie

Art.312. - (1) La desfacerea căsătoriei prin divorț, soții pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei.

(2) Instanța judecătorească va lua act de această înțelegere prin hotărârea de divorț. Pentru motive temeinice, instanța poate să încuviințeze acest drept chiar în lipsa unei înțelegeri între soți.

(3) Dacă nu a intervenit o înțelegere sau dacă instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foștii soți va purta numele dinaintea căsătoriei.

Drepturile soțului divorțat

Art.313. – (1) Divorțul este considerat pronunțat împotriva soțului din a cărui culpă exclusivă s-a desfăcut căsătoria.

(2) Soțul împotriva căruia a fost pronunțat divorțul pierde drepturile pe care legea sau convențiile încheiate anterior cu terții le atribuie soțului divorțat.

(3) Aceste drepturi nu sunt pierdute în cazul culpei comune sau al divorțului prin acordul soților.

Dreptul la despăgubiri

Art.314. – Soțul nevinovat, care suferă un prejudiciu material sau moral prin desfacerea căsătoriei, va putea cere soțului vinovat să-l despăgubească. Instanța judecătorească va soluționa cererea prin hotărârea de divorț.

Obligația de întreținere

Art.315. – (1) Prin desfacerea căsătoriei, obligația de întreținere între soți încetează.

(2) Soțul divorțat are dreptul la întreținere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacități de muncă survenite înainte de căsătorie, ori în timpul căsătoriei; el are drept la întreținere și atunci când incapacitatea se ivește în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei, însă numai dacă incapacitatea se datorează unei împrejurări în legătură cu căsătoria.

(3) Întreținerea datorată potrivit dispozițiilor alin.(2) se stabilește până la o pătrime din venitul net al soțului obligat la plata ei, în raport cu mijloacele sale și cu starea de nevoie a soțului creditor. Această întreținere, împreună cu întreținerea

datorată copiilor, nu va putea depăşi o treime din venitul net al soţului obligat la plată.

(4) Când divorţul este pronunţat din culpa exclusivă a unuia dintre soţi, acesta nu va beneficia de prevederile alin.(2) şi (3) decât timp de un an de la desfacerea căsătoriei.

(5) În afara altor cazuri prevăzute de lege, obligaţia de întreţinere încetează prin recăsătorirea soţului îndreptăţit sau în cazul în care soţul îndreptăţit trăieşte în stare notorie de concubinaj.

§3. Efectele divorţului cu privire la raporturile dintre părinţi şi copiii lor minori

Încredinţarea copiilor minori

Art.316. - (1) Instanţa judecătorească hotărăşte, o dată cu pronunţarea divorţului, asupra raporturilor dintre părinţii divorţaţi şi copiii lor minori, ţinând seama de interesul superior al copiilor, de concluziile raportului de anchetă psiho-socială, precum şi, dacă este cazul, de învoiala părinţilor, pe care îi va asculta.

(2) Ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie, dispoziţiile art.202 fiind aplicabile.

Exercitarea responsabilităţii părinteşti

Art.317. – (1) Responsabilitatea părintească revine în comun ambilor soţi, afară de cazul în care instanţa decide altfel.

(2) În lipsa înţelegerii dintre părinţi sau dacă aceasta este contrară interesului superior al copilului, instanţa va stabili, o dată cu pronunţarea divorţului, domiciliul copilului minor la părintele la care acesta locuieşte în mod statornic.

(3) În mod excepţional, dacă este în interesul superior al copilului, instanţa poate stabili domiciliul la bunici sau la alte rude ori persoane, cu consimţământul acestora, ori la o instituţie de ocrotire. Acestea exercită supravegherea minorului şi îndeplinesc toate actele obişnuite privind sănătatea, educaţia şi învăţătura copilului.

Exercitarea responsabilității părintești de către un singur părinte

Art. 318. – (1) Dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul copilului, instanța va hotărî ca responsabilitatea părintească să revină numai unuia dintre părinți.

(2) Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creștere și educare a copilului, precum și dreptul de a consimți la adopția sau la căsătoria acestuia.

Exercitarea responsabilității părintești de către alte persoane

Art.319. – (1) În mod excepțional, instanța va putea hotărî plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimțământul acestora sau într-o instituție de ocrotire. Acestea exercită numai drepturile și îndatoririle care revin părinților cu privire la persoana copilului.

(2) Instanța judecătorească va stabili dacă drepturile cu privire la bunurile copilului se exercită de către părinți în comun sau revin unuia dintre ei.

Drepturile părintelui separat de copil

Art. 320. - (1) Părintele sau, după caz, părinții separați de copilul lor au dreptul de a avea legături personale cu acesta.

(2) În caz de neînțelegere, instanța decide cu privire la modalitățile de exercitare a acestui drept.

Stabilirea contribuției prin hotărârea judecătorească

Art. 321. – Instanța, prin hotărârea de divorț, va stabili contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creștere a copiilor.

Modificarea măsurilor luate cu privire la copil

Art.322. - În cazul schimbării împrejurărilor, instanța judecătorească va putea modifica măsurile cu privire la drepturile și îndatoririle părinților divorțați față de copii lor minori, la cererea oricăruia dintre părinți sau a unui alt membru de familie, a copilului, a instituției de ocrotire, a instituției publice specializate pentru protecția copilului sau a procurorului.

Raporturile dintre părinți și copiii lor minori în alte cazuri

Art.323. – În cazul prevăzut la art.205 alin.(2), instanța va hotărî asupra raporturilor dintre părinți și copiii lor minori, dispozițiile art. 316-322 fiind aplicabile în mod corespunzător.

TITLUL III
Rudenia

CAPITOLUL I
Dispoziţii generale

Noţiune

Art.324. – (1) Rudenia firească este legătura rezultată din descendenţa unei persoane dintr-o altă persoană sau din faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.

(2) Rudenia civilă este legătura rezultată din adopţia încheiată în condiţiile prevăzute de lege.

Rudenia în linie dreaptă sau colaterală

Art.325. – (1) Rudenia este în linie dreaptă în cazul descendenţei unei persoane dintr-o altă persoană şi în linie colaterală atunci când rezultă din faptul că mai multe persoane au un ascendent comun. Rudenia în linie dreaptă poate fi ascendentă sau descendentă.

(2) Gradul de rudenie se stabileşte astfel:

a) în linie dreaptă, după numărul naşterilor: astfel, copiii şi părinţii sunt rude de gradul întâi, nepoţii şi bunicii sunt rude de gradul al doilea;

b) în linie colaterală, după numărul naşterilor, urcând de la una dintre rude până la ascendentul comun şi coborând de la acesta până la cealaltă rudă; astfel, fraţii sunt rude de gradul al doilea, unchiul sau mătuşa şi nepotul de gradul al treilea, verii primari de gradul al patrulea.

Afinitatea

Art.326. – (1) Afinitatea este legătura dintre un soţ şi rudele celuilalt soţ.

(2) Rudele soţului sunt, în aceeaşi linie şi acelaşi grad, afinii celuilalt soţ.

CAPITOLUL II
Filiația

Secțiunea 1
Stabilirea filiației

§1. Dispoziții generale

Modurile de stabilire a filiației

Art.327. – (1) Filiația față de mamă rezultă din faptul nașterii; ea se poate stabili și prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească.

(2) Filiația față de tată se stabilește prin efectul prezumției de paternitate, prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească, după caz.

Dovada filiației

Art.328. - Filiația se dovedește prin actul de naștere întocmit în registrul de stare civilă; în cazul copilului din căsătorie, dovada se face prin actul de naștere și prin actul de căsătorie al părinților.

Timpul legal al concepțiunii

Art.329. – (1) Intervalul de timp cuprins între a trei sutea și a o sută optzecea zi dinaintea nașterii copilului este timpul legal al concepțiunii. El se calculează zi cu zi.

(2) Cu toate acestea, se poate face dovada concepțiunii copilului într-o anumită perioadă din timpul legal al concepțiunii.

§2. Prezumția de paternitate

Prezumția de paternitate

Art.330. – (1) Copilul născut sau conceput în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei.

(2) Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului.

(3) Copilul conceput în timpul primei căsătorii și născut în timpul celei de-a doua căsătorii a mamei sale este considerat fiul celui de-al doilea soț. Dacă această paternitate este înlăturată prin hotărâre judecătorească, tată al copilului este considerat soțul din prima căsătorie.

§3. Recunoaşterea copilului

Felurile recunoaşterii

Art.331. – (1) Dacă naşterea nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă sau copilul a fost trecut în registrul de stare civilă ca născut din părinţi necunoscuţi, mama îl poate recunoaşte pe copil.

(2) Copilul conceput şi născut în afara căsătoriei poate fi recunoscut de către tatăl său.

(3) După moartea copilului, acesta poate fi recunoscut numai dacă a lăsat descendenţi fireşti.

Formele de recunoaştere

Art.332. - (1) Recunoaşterea poate fi făcută prin declaraţie la serviciul de stare civilă, prin înscris autentic sau prin testament.

(2) Dacă recunoaşterea este făcută prin înscris autentic, o copie a acestuia va fi trimisă din oficiu serviciului de stare civilă competent, pentru a se face menţiunea corespunzătoare în registrele de stare civilă.

(3) Recunoaşterea, chiar dacă a fost făcută prin testament, este irevocabilă.

Recunoaşterea copilului de către minorul necăsătorit

Art.333. – Minorul necăsătorit poate recunoaşte singur pe copilul său, dacă are discernământ la momentul recunoaşterii.

Nulitatea absolută a recunoaşterii

Art.334. – Recunoaşterea este lovită de nulitate absolută dacă:

a) s-a recunoscut un copil a cărui filiaţie, stabilită potrivit legii, nu a fost înlăturată;
b) a fost făcută după decesul copilului, iar acesta nu a lăsat descendenţi fireşti;
c) a fost făcută în alte forme decât cele prevăzute de lege.

Nulitatea relativă a recunoaşterii

Art.335. – (1) Recunoaşterea poate fi anulată pentru eroare, dol sau violenţă.

(2) Prescripţia dreptului la acţiune începe sa curgă de la data încetării violentei ori, după caz, a descoperirii erorii sau dolului.

Contestarea recunoașterii de filiație

Art.336. - (1) Recunoașterea care nu corespunde adevărului poate fi contestată oricând și de orice persoană interesată.

(2) Dacă recunoașterea este contestată de celălalt părinte, de copilul recunoscut sau de descendenții acestuia, dovada filiației este în sarcina autorului recunoașterii sau a moștenitorilor săi.

§4. Acțiuni privind filiația

Posesiunea de stat conformă cu actul de naștere

Art.337. – (1) Nici o persoană nu poate reclama o filiație contrară aceleia ce rezultă din actul său de naștere și posesiunea de stat conformă cu acesta.

(2) Nimeni nu poate contesta filiația persoanei care are o posesiune de stat conformă cu actul său de naștere.

(3) Cu toate acestea, dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituire de copil ori că s-a făcut astfel încât să se înregistreze ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut, se poate face dovada adevăratei filiații cu orice mijloc de probă.

Acțiunea în contestația filiației

Art.338. – (1) Orice persoană interesată poate contesta prin acțiune în justiție filiația stabilită printr-un act de naștere ce nu este conform cu posesiunea de stat.

(2) În acest caz, filiația se dovedește, în ordine, prin expertiza medico-legală de stabilire a filiației, prin certificatul medical constatator al nașterii sau, în lipsa acestora, prin orice mijloc de probă, inclusiv prin posesiunea de stat continuă.

(3) Posesiunea de stat rezultă din fapte care indică legătura dintre copil și familia din care se pretinde că face parte. Sunt asemenea fapte următoarele:

a) copilul a purtat întotdeauna numele părintelui;

b) părintele l-a tratat ca pe fiul său și s-a îngrijit în această calitate de creșterea sa;

c) copilul a fost întotdeauna recunoscut în această calitate în societate și de către familie.

(4) Cu toate acestea, dovada filiației nu se va face prin martori decât în cazul prevăzut la art.337 alin.(3) sau atunci când există înscrisuri care fac demnă de crezare acțiunea formulată.

Acțiunea în stabilirea maternității

Art.339. – (1) Dreptul la acțiunea în stabilirea filiației față de mamă aparține copilului și se pornește în numele acestuia de către reprezentantul său legal.

(2) Dreptul la acțiune nu se transmite moștenitorilor copilului; ei pot însă continua acțiunea pornită de acesta.

(3) Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă poate fi introdusă și împotriva moștenitorilor pretinsei mame.

(4) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.

Acțiunea în stabilirea paternității

Art.340. – (1) Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului și se pornește în numele lui de către reprezentantul său legal.

(2) Dreptul de a porni acțiunea în stabilirea paternității nu se transmite moștenitorilor copilului; ei pot continua acțiunea pornită de acesta.

(3) Acțiunea în stabilirea paternității poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsului tată.

Prescripția dreptului la acțiunea în stabilirea paternității

Art.341. – (1) Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei poate fi pornită în termen de 2 ani de la nașterea copilului.

(2) Dacă paternitatea a fost înlăturată prin efectul unei hotărâri judecătorești, termenul de prescripție curge de la data rămânerii irevocabile a acesteia.

(3) În cazul în care mama a conviețuit cu pretinsul tată ori dacă acesta din urmă a prestat întreținere copilului, termenul începe să curgă de la încetarea conviețuirii ori a întreținerii.

(4) Dacă acțiunea în stabilirea paternității nu a fost formulată în timpul minorității copilului, acesta poate să o introducă în termen de 2 ani de la data majoratului.

Acțiunea în tăgada paternității

Art.342. – (1) Acțiunea în tăgăduirea paternității poate fi pornită de soțul mamei, de mamă, precum și de copil; ea poate fi continuată de moștenitorii acestora.

(2) Acțiunea se introduce de către soțul mamei împotriva copilului, iar de către copil sau mama acestuia împotriva soțului mamei.

(3) În cazul copilului decedat, acțiunea se pornește împotriva mamei copilului. Dacă soțul mamei este decedat, acțiunea se pornește împotriva moștenitorilor lui.

Prescripția dreptului la acțiunea în tăgada paternității

Art.343. – (1) Soțul mamei poate exercita dreptul la acțiunea în tăgăduirea paternității în termen de 1 an de la data când a cunoscut nașterea copilului. Acțiunea pornită de fostul soț din prima căsătorie a mamei, prezumat tată al copilului potrivit art.330 alin.(3), se prescrie în termen de 1 an de la data la care acesta a luat cunoștință de admiterea acțiunii în tăgada paternității soțului din cea de-a doua căsătorie a mamei.

(2) În cazul în care soțul a fost pus sub interdicție înainte de împlinirea acestui termen, un nou termen curge pentru tutore de la data când acesta a aflat despre nașterea copilului.

(3) Dacă acțiunea nu a fost pornită de tutore, ea poate fi introdusă de soțul mamei după ce i s-a ridicat interdicția, înăuntrul unui nou termen de 1 an.

(4) În toate cazurile, mama copilului va fi citată.

Tăgăduirea paternității de către mama copilului

Art.344. – (1) Acțiunea în tăgăduirea paternității introdusă de mamă trebuie însoțită de o acțiune în stabilirea adevăratei filiații a copilului. Asupra acestor acțiuni, instanța se va pronunța prin aceeași hotărâre.

(2) Acțiunea poate fi pornită în termen de 1 an de la data nașterii copilului.

(3) Dacă mama este pusă sub interdicție, termenul de 1 an se calculează potrivit dispozițiilor art.343 alin.(2) și (3).

Tăgăduirea paternității de către copil

Art.345. - Copilul poate tăgădui paternitatea în termen de 1 an de la data majoratului.

§5. Procrearea asistată medical

Regimul filiației

Art.346. – (1) În cazul procreării asistate medical cu terț donator nu se stabilește nici o legătură de filiație între copil și donator.

(2) De asemenea, împotriva donatorului nu poate fi pornită nici o acțiune în răspundere.

Acțiunea în tăgada paternității

Art.347. – (1) Nimeni nu poate contesta filiația copilului astfel conceput, pentru motive ce țin de caracterul asistat medical al procreării.

(2) Copilul născut astfel nu poate contesta filiația sa.

(3) Soțul mamei poate tăgădui paternitatea acestuia, în condițiile legii, dacă nu a consimțit la procrearea asistată medical realizată cu ajutorul unui terț donator sau dacă face dovada că respectivul copil nu a fost conceput în acest mod.

Răspunderea tatălui copilului

Art.348. - Soțul mamei, care a consimțit la procrearea asistată medical cu terț donator este responsabil față de copil și față de mama acestuia, potrivit dispozițiilor legale privitoare la copilul născut din căsătorie.

Interdicția procreației și purtării sarcinii pentru altă persoană

Art.349. – Orice convenție având drept scop procrearea sau purtarea sarcinii pentru altă persoană este lovită de nulitate absolută.

Confidențialitatea informațiilor

Art.350. - (1) Orice informații privind procrearea asistată medical sunt confidențiale.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care există riscul unui prejudiciu grav referitor la sănătatea unei persoane astfel concepute sau a descendenților acesteia în lipsa unor astfel de informații, instanța poate autoriza transmiterea lor, în mod confidențial, autorității competente.

(3) Asigurarea confidențialității unor astfel de informații, precum și modul de transmitere a acestora se stabilesc prin lege.

Secțiunea a 2-a
Situația legală a copilului

Egalitatea în drepturi a copiilor

Art.351. – Copilul din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită potrivit legii are, față de fiecare părinte și rudele acestuia, aceeași situație ca și aceea a unui copil din căsătorie.

Numele copilului din căsătorie

Art.352. - (1) Copilul din căsătorie ia numele de familie comun al părinților săi.

(2) Dacă părinții nu au un nume comun, copilul va lua numele unuia dintre ei sau numele lor reunite. În acest caz numele copilului se va stabili prin acordul părinților și se va declara, o dată cu nașterea copilului, la serviciul de stare civilă.

(3) În lipsa acordului părinților, va decide instanța tutelară.

Numele copilului din afara căsătoriei

Art.353. - (1) Copilul din afara căsătoriei ia numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită.

(2) În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, copilul, prin acordul părinților, poate lua numele părintelui față de care și-a stabilit filiația ulterior sau numele reunite ale acestora. În lipsa acordului părinților se aplică dispozițiile art.252 alin.(3).

(3) În cazul în care copilul și-a stabilit filiația în același timp față de ambii părinți, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.252 alin.(2) și (3).

CAPITOLUL III
Adopția

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art.354. - (1) Adopția este operațiunea juridică prin care se creează legătura de filiație intre adoptator si adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului.

(2) Adopția se încheie în interesul superior ale copilului.

Persoanele care pot fi adoptate

Art.355. – (1) Copilul poate fi adoptat până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

(2) Cu toate acestea, poate fi adoptată, în condițiile legii, și persoana care a dobândit capacitate deplină de exercițiu, dacă a fost crescută în timpul minorității de către cel care dorește să o adopte.

Adopția internațională

Art.356. – Adopția internațională poate fi încuviințată, potrivit legii, numai în cazul în care copilul nu a putut fi adoptat sau încredințat unei persoane sau familii, în țară, ori îngrijirea copilului în cadrul serviciilor de protecție specială, publice sau private nu poate fi asigurată în mod corespunzător pe plan intern.

Instanța judecătorească

Art.357. - Adopția se încuviințează de către instanța judecătorească competentă, în condițiile și cu procedura prevăzută de lege.

Secțiunea a 2-a
Efectele adopției

Efectele adopției

Art.358. – (1) Adopția produce efecte numai de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești prin care a fost încuviințată.

(2) Prin adopție se stabilesc raporturi de rudenie între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și adoptator și rudele acestuia, pe de altă parte.

(3) Raporturile de rudenie încetează între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de altă parte. Cu toate acestea, impedimentul la căsătorie izvorât din rudenie se aplică între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și rudele firești ale acestuia, pe de altă parte.

Exercitarea drepturilor și îndatoririlor părintești

Art.359. – (1) Adoptatorul are față de copilul adoptat drepturile și îndatoririle părintelui față de copilul său firesc.

(2) În cazul în care cel care adoptă este soțul părintelui firesc al adoptatului, drepturile și îndatoririle părintești se exercită de către adoptator și părintele firesc căsătorit cu acesta.

Decăderea adoptatorului din exercițiul drepturilor

Art.360. – Dacă adoptatorul va fi decăzut din exercițiul drepturilor părintești, instanța, ținând seama de interesul superior al copilului, va putea fie să redea părinților firești exercițiul drepturilor părintești, fie să hotărască instituirea

părinteşti

tutelei. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art.202 fiind aplicabile.

Numele adoptatului

Art.361. – (1) Copilul adoptat dobândeşte prin adopţie numele celui care adoptă.

(2) Dacă adopţia se face de către doi soţi ori de către soţul care adoptă pe copilul celuilalt soţ, iar soţii au nume comun, copilul adoptat va purta acest nume. În cazul în care soţii nu au nume de familie comun, ei sunt obligaţi să declare instanţei care încuviinţează adopţia, numele pe care acesta urmează să-l poarte. Dispoziţiile art.202 sunt aplicabile prin analogie.

(3) Pe baza hotărârii irevocabile de încuviinţare a adopţiei, serviciul de stare civilă competent va întocmi, în condiţiile legii, un nou act de naştere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuţi ca fiind părinţii săi fireşti. Vechiul act de naştere se va păstra, menţionându-se pe marginea acestuia întocmirea noului act.

Secţiunea a 3-a
Încetarea adopţiei

Încetarea adopţiei

Art.362. – Adopţia încetează prin nulitate sau desfacere.

Nulitatea adopţiei

Art.363. – (1) Adopţia este lovită de nulitate, dacă a fost încheiată cu încălcarea condiţiilor prevăzute de lege.

(2) Adopţia fictivă este lovită de nulitate absolută, în afara cazului când ulterior încuviinţării adopţiei între adoptator şi adoptat s-au stabilit raporturi de natură să satisfacă interesul superior al copilului.

Desfacerea adopţiei

Art.364. – Adopţia se desface în cazurile şi în condiţiile prevăzute de lege.

Efectele încetării adopţiei

Art.365. – (1) La încetarea adopţiei, adoptatul redobândeşte numele de familie avut înainte de încuviinţarea adopţiei. Cu toate acestea, la desfacerea adopţiei, pentru motive temeinice, instanţa va putea încuviinţa ca adoptatul să păstreze numele de familie dobândit prin adopţie.

(2) La încetarea adopției, părinții firești ai copilului redobândesc drepturile și îndatoririle părintești, dacă instanța nu decide o altă măsură de protecție a copilului, în condițiile legii. Dispozițiile art.71 sunt aplicabile.

TITLUL IV
Responsabilitatea părintească

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Îndatoririle părinților

Art.366. - Ambii părinți răspund pentru creșterea copiilor lor minori.

Conținutul responsabilității părintești

Art.367. - (1) Drepturile și îndatoririle părintești privesc atât persoana, cât și bunurile copilului minor.

(2) În exercitarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor pe care le au față de copilul lor minor, părinții trebuie să aibă în vedere interesul superior al copilului.

Durata responsabilității părintești

Art.368. - Responsabilitatea părintească durează până când copilul dobândește capacitatea deplină de exercițiu.

Îndatorirea copilului

Art.369. - Copilul datorează respect părinților săi indiferent de vârsta sa.

Neînțelegerile între părinți

Art.370. – Ori de câte ori există neînțelegeri între părinți cu privire la exercițiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părintești, instanța tutelară, după ce ascultă pe părinți și luând în considerare concluziile raportului referitor la ancheta psihosocială, hotărăște potrivit interesului superior al copilului. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art.202 fiind aplicabile.

CAPITOLUL II
Drepturile şi îndatoririle părinteşti

Drepturile şi îndatoririle părinteşti

Art.371. - Părinţii au dreptul şi îndatorirea de a creşte copilul, îngrijind de sănătatea şi dezvoltarea lui fizică, psihică şi intelectuală, de educaţia, învăţătura şi pregătirea profesională a acestuia, potrivit propriilor lor convingeri şi însuşirilor copilului; ei sunt datori să dea copilului orientarea şi sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor pe care legea le recunoaşte acestuia.

Drepturile părintelui minor

Art.372. - (1) Părintele minor care a împlinit vârsta de 14 ani are numai drepturile şi îndatoririle părinteşti cu privire la persoana copilului.

(2) Drepturile şi îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui.

Religia copilului

Art.373. - (1) Părinţii hotărăsc credinţa religioasă a copilului.

(2) Credinţa religioasă a copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimţământul acestuia.

(3) Copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să-şi aleagă singur credinţa religioasă.

Numele copilului

Art.374. - Părinţii aleg numele şi prenumele copilului, în condiţiile legii.

Supravegherea copilului

Art.375. - (1) Părinţii au dreptul şi îndatorirea de supraveghere a copilului minor.

(2) Cu toate acestea, părinţii nu pot, în afara unor motive temeinice, să împiedice corespondenţa şi legăturile personale ale copilului cu bunicii săi ori cu fraţii şi surorile sale sau cu orice alte persoane, chiar dacă nu sunt rude cu minorul. Orice neînţelegeri se soluţionează de către instanţa tutelară.

Înapoierea copilului de la alte persoane

Art.376. - (1) Părinţii pot cere oricând instanţei tutelare înapoierea copilului de la orice persoană care îl ţine fără drept.

(2) Instanţa tutelară poate respinge cererea numai dacă înapoierea este vădit contrară interesului copilului.

(3) Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art.202 fiind aplicabile.

Locuința copilului

Art.377. - Locuința copilului se stabilește de părinți, de comun acord.

Schimbarea felului învățăturii ori al pregătirii profesionale

Art.378. - (1) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani poate cere încuviințarea instanței tutelare pentru a-și schimba felul învățăturii ori al pregătirii profesionale ori pentru schimbarea locuinței necesare desăvârșirii învățăturii ori pregătirii sale profesionale.

(2) Instanța tutelară va hotărî pe baza raportului referitor la ancheta psihosocială. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art.202 fiind aplicabile.

Obligația de întreținere

Art.379. - (1) Copilul minor este întreținut de părinții săi.

(2) Dacă minorul are un venit propriu care nu este îndestulător, părinții au îndatorirea să asigure condițiile necesare pentru creșterea acestuia.

(3) În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere, felul și modalitățile executării, precum și contribuția fiecăruia dintre părinți, se stabilesc de către instanță pe baza raportului referitor la ancheta psihosocială.

Independența patrimonială

Art.380. - Părintele nu are nici un drept asupra bunurilor copilului și nici copilul asupra bunurilor părintelui, în afară de dreptul la moștenire și la întreținere.

Administrarea bunurilor copilului

Art.381. - (1) Părinții au dreptul și îndatorirea de a administra bunurile copilului lor minor, precum și de a-l reprezenta în actele civile ori de a-i încuviința aceste acte, după caz.

(2) După împlinirea vârstei de 14 ani minorul își exercită singur drepturile și își execută, tot astfel obligațiile, însă numai cu încuviințarea părinților și, după caz, a instanței tutelare.

Alte dispoziții aplicabile

Art.382. – (1) Drepturile și îndatoririle părinților cu privire la bunurile copilului, sunt aceleași cu cele ale tutorelui, dispozițiile care reglementează tutela fiind aplicabile în mod corespunzător.

(2) Cu toate acestea, nu se va întocmi inventarul prevăzut la art.100, în cazul în care copilul nu are alte bunuri decât cele de uz personal.

CAPITOLUL III
Exercitarea responsabilității părintești

Responsabilitatea părinților

Art.383. - (1) Părinții sunt egali în drepturi și au o responsabilitate comună pentru creșterea copilului lor minor.

(2) Oricare dintre părinți, care îndeplinește singur un act curent pentru exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, este prezumat că are și consimțământul celuilalt părinte.

Responsabilitatea părinților divorțați

Art.384. - (1) Dacă părinții sunt divorțați, responsabilitatea părintească se exercită potrivit dispozițiilor referitoare la efectele divorțului în raporturile dintre părinți și copii.

(2) În cazul copilului din afara căsătoriei recunoscut concomitent sau, după caz, succesiv, de ambii părinți, responsabilitatea părintească se exercită în comun și în mod egal, dacă părinții conviețuiesc la data recunoașterii sau, respectiv, a celei de a doua recunoașteri a copilului.

(3) Dacă filiația copilului din afara căsătoriei se stabilește prin hotărâre judecătorească, instanța este obligată să dispună asupra modului de exercitare a responsabilității părintești, fiind aplicabile prin asemănare dispozițiile privitoare la divorț.

Învoiala părinților

Art.385. - Instanța competentă poate să încuviințeze înțelegerea liber consimțită dintre părinți cu privire la exercitarea responsabilității părintești sau cu privire la o măsură de protecție a copilului, dacă este respectat interesul superior al acestuia.

Exercitarea drepturilor părintești de un singur părinte

Art.386. - Dacă unul dintre părinți este decedat, pus sub interdicție, declarat mort prin hotărâre judecătorească, decăzut din exercițiul drepturilor părintești sau dacă, din orice împrejurare, se află în neputință de a-și exprima voința, celălalt părinte exercită singur drepturile părintești.

CAPITOLUL IV
Decăderea din exercițiul drepturilor părintești

Condiții

Art.387. - (1) Instanța, la cererea autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, poate pronunța decăderea din exercițiul drepturilor părintești, dacă prin relele tratamente aplicate copilului, prin consumul de alcool sau stupefiante, prin purtare abuzivă ori prin neglijența gravă în îndeplinirea obligațiilor părintești pune în pericol sănătatea, securitatea sau dezvoltarea copilului.

(2) Cererea se judecă de urgență, cu citarea părinților, pe baza raportului referitor la ancheta psihosocială a copilului. Participarea procurorului este obligatorie.

Întinderea decăderii

Art.388. - Decăderea din exercițiul drepturilor părintești este totală și se întinde asupra tuturor copiilor născuți la data pronunțării hotărârii, afară de cazul în care prin hotărârea judecătorească se limitează numai la anumite drepturi părintești ori numai la anumiți copii.

Obligația de întreținere

Art.389. - Decăderea din exercițiul drepturilor părintești nu scutește părintele de obligația sa de a da întreținere copilului.

Instituirea tutelei

Art.390. - În cazul în care, după decăderea din exercițiul drepturilor părintești, copilul se află în situația de a fi lipsit de îngrijirea ambilor părinți, se va institui tutela.

Ridicarea măsurii decăderii

Art.391. - (1) Instanța va reda părintelui exercițiul drepturilor părintești, dacă au încetat împrejurările care au dus la decăderea din exercițiul acestora și dacă sănătatea, securitatea și dezvoltarea copilului nu mai sunt puse în pericol.

(2) Până la soluționarea cererii, instanța poate îngădui părintelui să păstreze legături personale cu copilul, dacă aceasta este în interesul superior al copilului.

(3) Drepturile părintești nu vor putea fi însă redate părintelui în cazul în care copilul a fost încredințat în vederea adopției.

TITLUL V
Obligația de întreținere

CAPITOLUL I
Persoanele între care există obligația de întreținere și ordinea în care aceasta se datorează

Subiectele obligației de întreținere

Art.392.- (1) Obligația de întreținere există între soț și soție, rudele în linie dreaptă, între frați și surori, precum și între celelalte persoane anume prevăzute de lege.

(2) Dispozițiile alin.(1) privind obligația de întreținere între rudele în linie dreaptă, precum și între frați și surori sunt aplicabile și în cazul adopției.

(3) Obligația de întreținere există între foștii soți, în condițiile prevăzute de lege.

Obligația de întreținere a copilului de către altă persoană decât părinții firești

Art.393. - Cel care a luat un copil pentru a-l crește fără a cere, în condițiile legii, încuviințarea adopției, are obligația să-l întrețină cât timp copilul este minor, însă numai dacă părinții firești au murit, sunt dispăruți ori sunt în nevoie.

Obligația soțului care a contribuit la întreținerea copilului celuilalt soț

Art.394. – (1) Soțul care a contribuit la întreținerea copilului celuilalt soț este obligat să continue a da întreținere copilului cât timp acesta este minor, însă numai dacă părinții săi firești au murit, sunt dispăruți ori sunt în nevoie.

(2) În acest caz, copilul va putea fi obligat să dea întreținere celui care l-a întreținut timp de 10 ani.

Obligația moștenitorilor persoanei care a fost obligată la întreținerea altuia

Art.395. - (1) Moștenitorii persoanei care a fost obligată la întreținerea unui minor sau care i-a dat întreținere fără a avea obligația legală sunt ținuți, în măsura valorii bunurilor moștenite, să continue întreținerea, dacă părinții minorului au murit, sunt dispăruți sau sunt în nevoie, însă numai cât timp cel întreținut este minor.

(2) În cazul în care sunt mai mulți moștenitori, fiecare dintre ei contribuie la întreținerea minorului proporțional cu valoarea bunurilor moștenite.

Ordinea de plată a întreținerii

Art.396. – Întreținerea se datorează în ordinea următoare:
a) soții și foștii soți își datorează întreținere înaintea celorlalți obligați;
b) descendentul este obligat la întreținere înaintea ascendentului, iar, dacă sunt mai mulți descendenți sau mai mulți ascendenți, cel în grad mai apropiat înaintea celui mai îndepărtat;
c) frații și surorile își datorează întreținere după părinți, însă înaintea bunicilor.

Întreținerea în cazul desfacerii adopției

Art.397.– După desfacerea adopției, adoptatul poate cere întreținere numai de la părinții săi firești.

Pluralitatea de debitori

Art.398. – (1) În cazul în care mai multe dintre persoanele prevăzute la art.392 sunt obligate să întrețină aceeași persoană, ele vor contribui la plata întreținerii, proporțional cu mijloacele pe care le au.

(2) Dacă părintele are drept la întreținere de la mai mulți copii, el poate, în caz de urgență, să pornească acțiunea numai împotriva unuia dintre ei. Cel care a plătit întreținerea se poate întoarce împotriva celorlalți obligați pentru partea fiecăruia.

Răspunderea subsidiară

Art.399. - În cazul în care cel obligat în primul rând la întreținere nu are mijloace îndestulătoare pentru a acoperi nevoile celui care o cere, instanța judecătorească va putea obliga pe celelalte persoane îndatorate la întreținere să o completeze, în ordinea stabilită la art.396.

Divizibilitatea întreținerii

Art.400. – Când cel obligat nu poate presta, în același timp, întreținere tuturor celor îndreptățiți să o ceară, instanța judecătorească, ținând seama de nevoile fiecăreia dintre aceste persoane, poate hotărî fie ca întreținerea să se plătească numai uneia dintre ele, fie ca întreținerea să se împartă între mai multe sau toate persoanele îndreptățite să o ceară. În acest caz, instanța va hotărî, totodată, modul în care se va împărți întreținerea între persoanele care urmează a o primi.

Stingerea obligației de întreținere

Art.401.– (1) Obligația de întreținere se stinge prin moartea debitorului sau a creditorului obligației de întreținere, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Nimeni nu poate renunța pentru viitor la dreptul său la întreținere.

CAPITOLUL II
Condițiile obligației de întreținere

Situația creditorului

Art.402. - Are drept la întreținere numai cel care se află în nevoie, neputându-se întreține din munca sau din bunurile sale.

Dreptul la întreținere al minorului

Art.403. - (1) Minorul care cere întreținere de la părinții săi se află în nevoie dacă nu se poate întreține din munca sa, chiar dacă ar avea bunuri.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care părinții n-ar putea presta întreținerea fără a primejdui propria lor existență, dacă nu există alte persoane care ar putea fi obligate la întreținerea minorului, instanța tutelară poate încuviința ca întreținerea să se asigure prin valorificarea bunurilor pe care acesta le are, cu excepția celor de strictă necesitate.

(3) Părinții sunt obligați să întrețină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani.

Lipsa dreptului la întreținere

Art.404. – (1) Nu poate pretinde întreținere acela care s-a făcut vinovat față de cel obligat la întreținere de fapte grave contrare legii sau bunelor moravuri.

(2) De asemenea, cel care se află în stare de nevoie din vina sa poate cere numai întreținerea de strictă necesitate.

Situația debitorului

Art.405. – (1) Poate fi obligat la întreținere numai cel care are mijloacele pentru a o plăti sau are posibilitatea de a dobândi aceste mijloace.

(2) La stabilirea mijloacelor celui care datorează întreținerea se va ține seama de veniturile și bunurile acestuia, precum și de posibilitățile de realizare a acestora; de asemenea, vor fi avute în vedere sarcinile și obligațiile persoanei respective.

Mijloace de probă

Art.406. - Starea de nevoie a persoanei îndreptățite la întreținere, precum și mijloacele celui care datorează întreținere pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

CAPITOLUL III
Stabilirea și executarea obligației de întreținere

Cuantumul întreținerii

Art.407. – (1) Întreținerea este datorată potrivit cu nevoia celui care o cere și cu mijloacele celui care urmează a o plăti.

(2) Când întreținerea este datorată de părinte, ea se stabilește până la o pătrime din venitul său lunar net din muncă pentru un copil, o treime pentru doi copii și o jumătate pentru trei sau mai mulți copii.

(3) Cuantumul întreținerii datorate copiilor, împreună cu întreținerea datorată altor persoane, potrivit legii, nu va putea depăși jumătate din venitul net lunar din muncă al celui obligat.

Modalitățile de executare

Art.408. - (1) Obligația de întreținere se execută în natură sau prin plata unei sume de bani.

(2) Pensia de întreținere se poate stabili sub forma unei sume fixe sau într-o cotă procentuală din venitul net lunar al celui care datorează întreținere. Dispozițiile art.407 alin.(2) și (3) rămân aplicabile.

Majorarea, reducerea și sistarea pensiei de întreținere

Art.409. – Dacă se ivește o schimbare în ceea ce privește mijloacele celui care prestează întreținerea și nevoia celui care o primește, instanța judecătorească, potrivit împrejurărilor, va putea mări sau micșora obligația de întreținere sau va putea hotărî încetarea ei.

Data de la care se datorează întreținerea

Art.410. – (1) Întreținerea se datorează de la data cererii de chemare în judecată.

(2) Pensia de întreținere se poate acorda pentru o perioadă anterioară cererii de chemare în judecată dacă introducerea acțiunii în justiție a fost întârziată din culpa debitorului întreținerii.

Plata pensiei de întreținere

Art.411. – (1) Pensia de întreținere se plătește periodic, la termenele convenite de părți sau, în lipsă, la cele stabilite prin

hotărâre judecătorească.

(2) Chiar dacă creditorul întreținerii a decedat în perioada corespunzătoare unei rate, întreținerea este datorată în întregime pentru acea perioadă.

(3) De asemenea, părțile pot conveni sau, dacă sunt motive temeinice, instanța de judecată poate hotărî ca întreținerea să se execute prin plata anticipată a unei sume globale care să acopere nevoile de întreținere ale celui îndreptățit pe o perioadă mai îndelungată sau pe întreaga perioadă în care se datorează întreținerea.

CARTEA A III A
Bunurile

TITLUL I
Despre bunuri și drepturi reale în general

CAPITOLUL I
Despre bunuri în general

Secțiunea 1
Despre distincția bunurilor

Bunurile

Art.412. – Sunt bunuri lucrurile care pot forma obiectul unui drept patrimonial.

Bunuri mobile și imobile

Art.413. - Bunurile sunt mobile sau imobile.

Bunuri imobile

Art.414. - Sunt imobile terenurile, izvoarele și cursurile de apă, plantațiile prinse de rădăcini, construcțiile și orice alte lucrări având o așezare fixă, construcțiile plutitoare solid legate de țărm, platformele și alte instalații de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental, precum și tot ceea ce, în mod natural sau artificial, este încorporat durabil în acestea.

Bunuri care rămân sau devin imobile

Art.415. - (1) Rămân bunuri imobile materialele separate în mod provizoriu de un fond, pentru a fi din nou întrebuințate, atât timp cât sunt păstrate în aceeași formă, precum și părțile integrante ale unui imobil care sunt temporar detașate de acesta, dacă sunt destinate spre a fi reamplasate.

(2) Materialele aduse pentru a fi întrebuințate în locul celor vechi devin bunuri imobile.

Bunuri mobile

Art.416.- Bunurile pe care legea nu le consideră imobile sunt bunuri mobile.

Bunuri mobile prin anticipație

Art.417. - (1) Bogățiile de orice natură ale solului și subsolului, fructele prinse de rădăcini, plantațiile și construcțiile încorporate în sol devin mobile prin anticipație, atunci când, prin voința părților sunt privite în natura lor individuală în vederea detașării lor.

(2) Pentru opozabilitate față de terți, este necesară notarea în cartea funciară.

Reguli aplicabile drepturilor purtând asupra bunurilor

Art.418. – (1) Dacă nu se prevede altfel, sunt supuse regulilor referitoare la bunurile imobile și drepturile reale asupra acestora.

(2) Celelalte drepturi patrimoniale sunt supuse, în limitele prevăzute de lege, regulilor referitoare la bunurile mobile.

Bunuri fungibile si bunuri nefungibile

Art.419. - (1) Bunurile sunt fungibile sau nefungibile.

(2) Sunt fungibile bunurile determinabile după număr, măsură sau greutate, astfel încât pot fi înlocuite unele prin altele în executarea unei obligații.

(3) Prin act juridic, un bun fungibil prin natura sa poate fi considerat ca nefungibil.

Bunuri consumptibile si bunuri neconsumptibile

Art.420. - (1) Bunurile sunt consumptibile sau neconsumptibile.

(2) Sunt consumptibile bunurile mobile a căror întrebuințare obișnuită implică înstrăinarea sau consumarea substanței.

(3) Un bun consumptibil prin natura sa poate deveni neconsumptibil dacă, prin act juridic, i se schimbă întrebuințarea.

Bunuri divizibile şi bunuri indivizibile

Art.421. - (1) Bunurile sunt divizibile sau indivizibile.

(2) Bunurile care nu pot fi împărţite în natură fără a li se schimba destinaţia sunt bunuri indivizibile.

(3) Prin act juridic, un bun divizibil prin natura lui poate fi considerat indivizibil.

Bunuri principale şi bunuri accesorii

Art.422. - (1) Bunul care a fost destinat în mod permanent întrebuinţării economice a altui bun este bun accesoriu, atât timp cât satisface această utilizare.

(2) Destinaţia comună poate să fie stabilită numai de proprietarul ambelor bunuri.

(3) Dacă nu se prevede altfel, bunul accesoriu urmează situaţia juridică a bunului principal, inclusiv în caz de înstrăinare sau de grevare a bunului principal.

(4) Încetarea calităţii de bun accesoriu nu poate fi, însă, opusă unui terţ care a dobândit anterior drepturi privitoare la bunul principal.

(5) Separarea temporară a unui bun accesoriu de bunul principal nu-i înlătură această calitate.

(6) Drepturile unui terţ cu privire la un bun nu pot fi încălcate prin transformarea acestuia în bun accesoriu.

Secţiunea a 2-a
Despre produsele bunurilor

Produsele bunurilor

Art.423. - Produsele bunurilor sunt: fructele, veniturile şi productele.

Fructele şi veniturile

Art.424. - (1) Fructele şi veniturile reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanţa acestuia.

(2) Fructele sunt produsele directe şi periodice ale unui bun obţinute cu sau fără intervenţia omului, cum ar fi recoltele, produsele şi sporul animalelor.

(3) Veniturile sunt sumele de bani sau alte produse rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană, precum chiriile, arenzile, dobânzile, venitul rentelor, dividendele şi partea din activul net distribuit, în condiţiile legii, în urma lichidării unui patrimoniu.

Productele

Art.425. - Productele sunt foloasele obținute dintr-un bun, prin consumarea sau diminuarea substanței acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră și altele asemenea.

CAPITOLUL II
Despre drepturile reale în general

Drepturile reale

Art.426. – În afară de alte cazuri prevăzute de lege, sunt drepturi reale:

1.dreptul de proprietate;
2. dreptul de superficie;
3.dreptul de uzufruct;
4.dreptul de uz;
5.dreptul de abitație;
6.dreptul de servitute;
7.dreptul de administrare;
8.dreptul de concesiune;
9.dreptul de folosință.

TITLUL II
Despre proprietatea privată

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Dreptul de proprietate privată

Art.427. - (1) Proprietatea este dreptul de a folosi și dispune de un bun, în mod exclusiv și absolut, însă în limitele prevăzute de lege.

(2) Proprietarul poate dispune de bun prin efectuarea de acte care consumă în tot sau în parte substanța bunului, prin transmiterea dreptului său prin oricare din modurile prevăzute de lege și prin grevarea bunului cu orice drepturi reale.

Dobândirea dreptului de proprietate

Art.428. - (1) Dreptul de proprietate se poate dobândi, în condițiile legii, prin convenție, testament, moștenire legală, accesiune, uzucapiune, ocupațiune, precum și prin hotărâre judecătorească, atunci când aceasta este translativă de proprietate.

(2) În cazurile prevăzute de lege, proprietatea se poate dobândi prin efectul unui act administrativ.

(3) Prin lege se pot reglementa și alte moduri de dobândire a dreptului de proprietate.

(4) În cazul bunurilor imobile, dreptul de proprietate se dobândește prin înscriere în cartea funciară, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege.

Acțiunea în revendicare

Art.429. - (1) Proprietarul poate exercita acțiunea în revendicare împotriva posesorului pentru a obține, în temeiul recunoașterii dreptului, intrarea în posesiunea bunului revendicat.

(2) Acțiunea în revendicare este imprescriptibilă, cu excepția cazurilor în care prin lege se dispune altfel.

(3) Proprietarul poate intenta acțiunea negatorie contra oricărei persoane care pretinde că este titularul vreunui drept de superficie, uzufruct, uz, abitație sau servitute; dreptul la acțiune este imprescriptibil.

Restituirea cheltuielilor

Art.430. – (1) Proprietarul este obligat să restituie posesorului cheltuielile necesare pe care acesta le-a avansat.

(2) Cheltuielile utile se restituie în limita sporului de valoare, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(3) Proprietarul nu este dator să acopere cheltuielile voluptuarii. Posesorul are însă dreptul de a-și însuși lucrările efectuate cu aceste cheltuieli numai dacă prin aceasta bunul nu se deteriorează.

Reguli aplicabile proprietății publice

Art.431. – Dacă prin lege nu se dispune altfel, dispozițiile prezentului titlu se aplică și proprietății publice, însă numai în măsura în care sunt compatibile cu aceasta din urmă.

CAPITOLUL II
Întinderea dreptului de proprietate privată

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Obligația de grănițuire

Art.432.– Proprietarii terenurilor învecinate sunt obligați să contribuie la grănițuire prin reconstituirea hotarului și fixarea semnelor corespunzătoare, suportând, în mod egal, cheltuielile ocazionate de aceasta.

Obligația de îngrădire

Art.433. – (1) Orice proprietar este dator a-și îngrădi proprietatea, suportând, în condițiile legii, cheltuielile ocazionate.

(2) Obligația de îngrădire nu există pentru terenurile situate în extravilan, în afara cazurilor prevăzute de lege.

Limitele materiale ale dreptului de proprietate

Art.434. – Dreptul de proprietate asupra unui teren se extinde asupra coloanei de aer aflate deasupra sa, precum și asupra subsolului, în limitele prevăzute de lege.

Accesiunea

Art.435. – Tot ceea ce produce bunul, precum și tot ce se unește ori se încorporează în bun, ca urmare a faptei proprietarului, a unei alte persoane ori a unui caz fortuit, revine proprietarului, dacă legea nu prevede altfel.

Restituirea cheltuielilor făcute pentru producerea și culegerea fructelor

Art.436. – (1) Cel care, fără acordul proprietarului, avansează cheltuielile necesare pentru producerea și culegerea fructelor, respectiv a veniturilor sau productelor poate cere restituirea cheltuielilor.

(2) În acest caz, produsele sau contravaloarea acestora pot fi reținute până la restituirea cheltuielilor. Cu toate acestea, proprietarul poate cere obligarea posesorului la predarea produselor ori a contravalorii acestora dacă furnizează o garanție îndestulătoare.

(3) Dreptul de retenție nu poate fi exercitat, în nici un caz, asupra bunului frugifer și nici atunci când intrarea în posesiunea bunului s-a făcut prin violență sau fraudă.

Secțiunea a 2-a
Accesiunea imobiliară naturală

Aluviunile

Art.437. – Adăugirile de teren la malurile apelor curgătoare revin proprietarului fondului riveran, numai dacă ele se formează treptat.

Terenul lăsat de apele curgătoare

Art.438. – Proprietarul fondului riveran dobândește, de asemenea, terenul lăsat de apele curgătoare care s-au retras treptat de la țărmul respectiv.

Terenul lăsat de apele stătătoare

Art.439. – (1) Proprietarul terenului înconjurat de heleștee, iazuri, canale și alte asemenea ape stătătoare, nu devine proprietarul terenurilor apărute prin scăderea temporară a acestor ape sub înălțimea de scurgere.

(2) Tot astfel, proprietarul acestor ape nu dobândește nici un drept asupra terenului acoperit ca urmare a unor revărsări sporadice.

Avulsiunea

Art.440. – Proprietarul terenului de la care o apă curgătoare a smuls brusc o parte importantă de teren, alipind-o la terenul altuia, nu pierde dreptul de proprietate asupra părții desprinse dacă o revendică în termen de un an de la data intrării în posesiune.

Albiile râurilor, insulele si prundurile

Art.441. – (1) Albiile râurilor aparțin proprietarilor riverani, cu excepția acelora care, potrivit legii, fac obiectul proprietății publice.

(2) Insulele și prundurile care nu sunt în legătură cu terenurile având malul la nivelul mediu al apei revin proprietarului albiei.

(3) Dacă insula aparține proprietarilor riverani și trece peste jumătatea apei, fiecare dintre ei are dreptul de proprietate asupra părții de insulă ce se întinde spre el pornind de la jumătatea apei.

Dreptul de proprietate asupra insulelor nou formate

Art.442. – În cazul în care o apă curgătoare, formându-și un braț nou, înconjoară terenul unui proprietar riveran, el rămâne proprietar asupra insulei astfel create.

Dreptul de proprietate asupra albiilor apelor curgătoare

Art.443. – Albia părăsită de o apă curgătoare care şi-a format un nou curs se împarte în mod egal între proprietarii riverani.

Accesiunea naturală asupra animalelor

Art.444. – (1) Animalele domestice sau domesticite rătăcite pe terenul altuia revin acestuia din urmă dacă proprietarul nu le revendică în termen de o lună de la data declaraţiei făcute la primărie de către proprietarul terenului.

(2) Roiul de albine trecut pe terenul altuia revine proprietarului acestuia numai dacă proprietarul roiului a încetat să-l urmărească.

Secţiunea a 3-a
Accesiunea imobiliară artificială

Accesiunea imobiliară artificială

Art.445. - (1) Construcţiile şi lucrările efectuate pe un teren sau în subsolul acestuia revin proprietarului terenului, dacă prin lege sau convenţie nu se prevede altfel.

(2) Dreptul de proprietate asupra construcţiei sau lucrării se naşte, pe măsura edificării, cu începere de la data încorporării fundaţiei, respectiv a începerii lucrării.

(3) Dispoziţiile prezentei secţiuni referitoare la construcţii sunt aplicabile lucrărilor, ori de câte ori nu se prevede altfel. Prin *lucrare* se înţelege plantaţia, precum şi amenajările aduse unui fond, care nu se încorporează în mod durabil în acesta.

Prezumţii în favoarea proprietarului terenului

Art.446. – (1) Până la proba contrară, proprietarul terenului este prezumat că este cel care a edificat construcţia şi că edificarea s-a făcut pe cheltuiala sa.

(2) Cel care construieşte pe terenul altuia, chiar de bună-credinţă fiind, nu poate dobândi proprietatea asupra construcţiei decât în cazurile pentru care legea recunoaşte naşterea dreptului de superficie.

Edificarea construcției cu materialele altuia

Art.447. - (1) În cazul în care a construit cu materialele altuia, proprietarul terenului devine proprietarul construcției, neputând fi obligat la desființarea acesteia și nici la restituirea materialelor folosite.

(2) Proprietarul materialelor are numai dreptul la despăgubiri care să acopere valoarea materialelor, precum și orice alte prejudicii ocazionate.

Cazul construcției efectuate cu bună-credință

Art.448. - În cazul în care constructorul este de bună-credință, proprietarul terenului devine și proprietarul construcției, fiind dator să plătească o despăgubire care să acopere, la alegerea proprietarului, fie valoarea materialelor și manopera, fie sporul de valoare adus fondului prin efectuarea construcției.

Cazul construcției efectuate cu rea-credința

Art.449.- (1) Atunci când construcția a fost edificată cu rea-credință, proprietarul terenului poate opta între păstrarea construcției în proprietate și obligarea constructorului la desființarea construcției. În primul caz, proprietarul datorează o despăgubire care, la alegerea sa, trebuie să acopere o pătrime fie din valoarea materialelor și a manoperei, fie din sporul de valoare adus fondului.

(2) Desființarea construcției se face, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, pe cheltuiala constructorului, care este ținut, totodată, să repare orice prejudicii cauzate fondului, inclusiv pentru lipsa de folosință.

Noțiunea de constructor

Art.450. – Drepturile și obligațiile prevăzute pentru constructor nu sunt aplicabile decât celui care, în lipsa accesiunii, ar deveni proprietarul construcției sau titularul unui alt drept real asupra acesteia.

Buna-credință a constructorului

Art.451. - (1) Constructorul este de bună-credință numai dacă se întemeiază pe cuprinsul cărții funciare în care, la data edificării construcției, este înscris ca proprietar al terenului.

(2) Cu toate acestea, nu poate invoca buna credință cel care construiește în lipsa sau cu nerespectarea autorizațiilor cerute de lege.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) sunt aplicabile și constructorului care se întemeiază pe un drept de superficie sau pe orice alt drept care, potrivit legii, îi permite, edificând pe terenul altuia, să devină proprietarul construcției.

Construcții edificate parțial pe terenul constructorului

Art.452. - (1) În cazul construcției edificate în parte pe terenul constructorului, proprietarul vecin poate, în schimbul unei despăgubiri, să dobândească întreaga construcție dacă cel puțin o jumătate din suprafața ocupată de construcție se află pe propriul teren.

(2) O dată cu proprietatea asupra întregii construcții, proprietarul vecin dobândește și un drept de superficie asupra părții ocupate din terenul constructorului, însă numai pe durata de existență a construcției.

(3) Sub sancțiunea decăderii, cererea proprietarului vecin privitoare la dobândirea acestor drepturi trebuie notificată, în scris, constructorului, într-un termen de 1 an de la finalizarea construcției.

(4) În caz de neînțelegere între părți, instanța va stabili despăgubirea astfel încât să acopere valoarea ce poate fi estimată în privința părții de construcție aflate pe terenul constructorului, precum și contravaloarea folosinței terenului ce face obiectul superficiei. În cazul constructorului de rea-credință, despăgubirea se reduce la o treime din această sumă.

(5) În toate cazurile, drepturile prevăzute în favoarea proprietarului vecin potrivit alin.(1)-(2) nu se pot dobândi înainte de plata integrală a despăgubirii.

(6) Înscrierea în cartea funciară se va face în temeiul convenției părților sau, după caz, al hotărârii judecătorești cu efect constitutiv de drepturi.

(7) Dacă proprietarul vecin nu alege să exercite drepturile ce îi sunt acordate recunoscute potrivit prezentului articol, dispozițiile art.448-449 devin aplicabile.

Reguli privind exercitarea dreptului constructorului la despăgubiri

Art.453. – (1) Prescripția acțiunii constructorului privind plata despăgubirilor nu curge cât timp el este lăsat de proprietar să dețină fondul.

(2) Constructorul nu poate invoca însă dreptul de retenție nici în cazul în care a edificat construcția cu bună-credință.

Pasivitatea proprietarului pe durata edificării construcției

Art.454. – Proprietarului nu i se poate opune, în nici un caz, pasivitatea pe care ar fi vădit-o pe durata edificării construcției.

Constructorul de rea-credință care folosește materialele altuia

Art.455. – Cel care construiește pe terenul altuia folosind, cu rea-credință, materialele unui terț este obligat la despăgubiri în condițiile art.447.

Criteriile de evaluarea a despăgubirilor

Art.456. – Ori de câte ori, în aplicarea unei dispoziții din prezenta secțiune, instanța este învestită să stabilească întinderea despăgubirilor, ea va ține seama de valoarea de circulație a bunului calculată la data hotărârii judecătorești.

Secțiunea a 4-a
Accesiunea mobiliară

Accesiunea mobiliară

Art.457.- (1) Bunul mobil produs cu materialele altuia aparține celui care l-a confecționat sau, după caz, proprietarului materialelor, în funcție de raportul dintre manoperă și valoarea materialelor, determinat la data confecționării bunului.

(2) Proprietarul bunului datorează despăgubiri egale cu valoarea manoperei sau, după caz, cu valoarea materialelor.

Raportul dintre valoarea manoperei si valoarea materialelor

Art.458. - În toate cazurile în care valoarea materialelor este egală cu manopera sau există o diferență nesemnificativă, proprietatea asupra bunului este comună și se exercită în condițiile Secțiunii a 2-a a Capitolului V din prezentul titlu.

Unirea a doua bunuri mobile

Art.459. - În cazul în care se unesc două bunuri mobile având proprietari diferiți, fiecare poate pretinde separarea bunurilor dacă prin aceasta celălalt proprietar nu ar suferi un prejudiciu mai mare de o zecime din valoarea bunului său.

Reguli aplicabile în cazul imposibilității de separare a bunurilor unite

Art.460. - Dacă nu se poate obține separarea bunurilor mobile unite sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile art.457 și 458.

CAPITOLUL III
Limitele (îngrădirile) dreptului de proprietate

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Limitarea exercițiului dreptului de proprietate

Art.461. - Exercitarea dreptului de proprietate poate fi limitată prin lege, prin act juridic sau prin hotărâre judecătorească.

Secțiunea a 2-a
Îngrădiri legale

§.1 Dispoziții comune

Interesul public si interesul privat

Art.462. - (1) Legea poate îngrădi exercitarea dreptului de proprietate fie în interes public, fie în interes privat.

(2) Îngrădirile legale în interes privat pot fi agravate, modificate ori desființate temporar prin acordul părților; pentru opozabilitate față de terți este necesară îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege.

Dreptul de a folosi subsolul proprietăților imobiliare

Art.463. - (1) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității.

(2) În acest caz, despăgubirea se stabilește prin convenția încheiată între proprietar și autoritatea publică sau, în caz de divergență, prin justiție.

Reguli privind protecția mediului și buna vecinătate

Art.464. - Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului

.

§. 2 Folosirea apelor

Reguli privind curgerea firească a apelor

Art.465. - (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica în nici un fel curgerea firească a apelor provenite de pe fondul superior.

(2) Dacă această curgere cauzează prejudicii fondului inferior, proprietarul acestuia poate cere autorizarea justiției spre a face pe fondul său lucrările necesare schimbării direcției apelor, suportând toate cheltuielile ocazionate.

(3) La rândul său, proprietarul fondului superior este obligat să nu efectueze nici o lucrare de natură să agraveze situația fondului inferior.

Reguli privind curgerea provocată a apelor

Art.466. - (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica nici curgerea provocată de proprietarul fondului superior sau de alte persoane, așa cum este cazul apelor care țâșnesc pe acest din urmă fond datorită unor lucrări subterane întreprinse de proprietarul acestuia, al apelor provenite din secarea terenurilor mlăștinoase, al apelor folosite într-un scop casnic, agricol sau industrial, însă numai dacă această curgere precedă vărsarea într-un curs de apă sau într-un șanț.

(2) În acest caz, proprietarul fondului superior este obligat să aleagă calea și mijloacele de scurgere de natură să aducă prejudicii minime fondului inferior, rămânând dator la plata unei despăgubiri juste și prealabile către proprietarul acestui din urmă fond.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică atunci când pe fondul inferior se află o construcție, împreună cu grădina și curtea aferentă, sau un cimitir.

Cheltuieli referitoare la irigații

Art.467. - (1) Proprietarul care vrea să folosească pentru irigarea terenului său apele naturale și artificiale de care poate dispune în mod efectiv, are dreptul ca, pe cheltuiala sa exclusivă, să facă pe terenul riveranului opus lucrările necesare

pentru captarea apei.

(2) Dispozițiile art.466 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Obligația proprietarului căruia îi prisosește apa

Art.468. - (1) Proprietarul căruia îi prisosește apa pentru necesitățile curente este obligat ca, în schimbul unei juste și prealabile despăgubiri, să ofere acest surplus pentru proprietarul care nu și-ar putea procura apa necesară pentru fondul său decât cu o cheltuială excesivă.

(2) Proprietarul nu poate fi scutit de obligația menționată la alin.(1) pretinzând că ar putea acorda surplusului de apă o altă destinație decât satisfacerea necesităților curente. El poate însă cere despăgubiri suplimentare proprietarului aflat în nevoie, cu condiția de a dovedi existența reală a destinației pretinse.

Întrebuințarea izvoarelor

Art.469. - (1) Proprietarul poate acorda orice întrebuințare izvorului ce ar exista pe fondul său, sub rezerva de a nu aduce atingere drepturilor dobândite de proprietarul fondului inferior.

(2) Proprietarul fondului pe care se află izvorul nu poate să-i schimbe cursul dacă prin această schimbare ar lipsi locuitorii unei localități de apa necesară pentru satisfacerea nevoilor curente.

Despăgubiri datorate proprietarului izvorului

Art.470. - (1) Proprietarul izvorului poate cere repararea prejudiciilor cauzate de persoana care, prin lucrările efectuate, a secat, a micșorat ori a alterat apele sale.

(2) Dacă starea de fapt o permite, proprietarul poate pretinde restabilirea situației anterioare atunci când apa era indispensabilă pentru exploatarea fondului său.

Reguli speciale privind folosirea apelor

Art.471. - Dispozițiile prezentului paragraf se completează cu reglementările speciale în materia regimului apelor.

§. 3 Picătura streșinii

Picătura streșinii

Art.472. - Proprietarul este obligat să își facă streașina casei sale astfel încât apele provenind de la ploi să nu se scurgă pe fondul proprietarului vecin.

§. 4 Distanța și lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări și plantații

Distanța minimă față de linia de hotar

Art.473.- Orice construcții, lucrări sau plantații se pot face de către proprietarul fondului numai cu respectarea unei distanțe minime față de linia de hotar, conform legii, regulamentului de urbanism sau, în lipsă, obiceiului locului, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin.

Sancțiuni

Art.474. - (1) În lipsa unor dispoziții cuprinse în lege, regulamentul de urbanism sau a obiceiului locului, arborii trebuie sădiți la o distanță de cel puțin doi metri de linia de hotar, cu excepția acelora mai mici de doi metri, a plantațiilor și a gardurilor vii.

(2) În caz de nerespectare a distanței, proprietarul vecin este îndreptățit să ceară scoaterea ori, după caz, tăierea, la înălțimea cuvenită, a arborilor, plantațiilor ori a gardurilor vii, pe cheltuiala proprietarului fondului pe care acestea sunt ridicate.

(3) Proprietarul fondului peste care se întind rădăcinile sau ramurile arborilor aparținând proprietarului vecin are dreptul de a le tăia, precum și dreptul de a păstra fructele căzute în mod natural pe fondul său.

§. 5 Vederea asupra proprietății vecinului

Fereastra sau deschiderea în zidul comun

Art.475. - Nu este permis să se facă fereastră sau deschidere în zidul comun.

Distanța minimă pentru fereastra de vedere

Art.476 - (1) Este obligatorie păstrarea unei distanțe de cel puțin doi metri între fondul, îngrădit sau neîngrădit, aparținând proprietarului vecin, și fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări ce ar fi orientate către acest fond.

(2) Vederile piezișe spre fondul învecinat sunt interzise la o distanță mai mică de un metru.

(3) Distanța se calculează de la punctul cel mai apropiat de linia de hotar, existent pe fața zidului în care s-a deschis vederea sau, după caz, pe linia exterioară a balconului, până la linia de hotar.

Fereastra de lumină

Art.477. - Dispozițiile art.488 nu exclud dreptul proprietarului de a-și deschide, fără limită de distanță, ferestre de lumină dacă sunt astfel construite încât să împiedice vederea spre fondul învecinat.

§. 6 Dreptul de trecere

Dreptul de trecere

Art.478. - (1) Este recunoscut dreptul de a trece pe fondul vecin în favoarea proprietarului fondului care este în totalitate lipsit de acces la calea publică.

(2) Trecerea trebuie să se facă în condiții de natură să aducă o minimă stânjenire exercitării dreptului de proprietate asupra fondului ce are acces la calea publică. Proprietarul fondului înfundat este obligat la plata unei juste despăgubiri.

Debitorii obligației de trecere și despăgubiri

Art.479. - (1) Dacă lipsa accesului provine din vânzare, schimb, împărțeală sau dintr-un alt act juridic, trecerea nu va putea fi cerută decât celor care au dobândit partea de teren pe care se făcea anterior trecerea.

(2) Când lipsa accesului este imputabilă proprietarului care pretinde trecerea, proprietarul fondului care are acces la calea publică are alegerea între a cere dublul despăgubirii și a-l obliga pe vecinul său la vânzarea fondului înfundat.

§. 7 Alte îngrădiri legale

Dreptul de trecere pentru utilităţi

Art.480. - (1) Proprietarul este obligat să permită trecerea prin fondul său a conductelor de apă, gaz sau altele asemenea, a firelor electrice subterane ori aeriene, precum şi a oricăror alte instalaţii sau materiale ce deservesc fonduri învecinate sau din aceeaşi zonă.

(2) Această obligaţie subzistă numai pentru situaţia în care trecerea prin altă parte ar fi imposibilă, periculoasă sau foarte costisitoare.

(3) În toate cazurile, proprietarul are dreptul la plata unei juste despăgubiri.

Dreptul de trecere pentru efectuarea unor lucrări

Art.481. – (1) De asemenea, proprietarul este obligat să permită folosirea fondului său pentru efectuarea unor lucrări necesare fondului învecinat, precum şi accesul vecinului pe terenul său pentru tăierea crengilor şi culegerea fructelor, în schimbul unei despăgubiri dacă este cazul.

(2) Dispoziţiile art.480 alin.(2) sunt aplicabile.

Dreptul de trecere pentru reintrarea in posesie

Art.482. - (1) Proprietarul unui fond nu poate împiedica accesul altuia pentru a redobândi posesiunea unui bun al său, ajuns întâmplător pe fondul respectiv, dacă a fost înştiinţat în prealabil.

(2) În toate cazurile, proprietarul fondului are dreptul la o justă despăgubire pentru prejudiciile ocazionate de reintrarea în posesiune, precum şi pentru cele pe care bunul le-a cauzat fondului.

Starea de necesitate

Art.483. – (1) Cel care, pentru a se apăra pe sine ori pe altul de un pericol iminent, foloseşte sau distruge un bun al altuia poate fi obligat să plătească proprietarului o despăgubire echitabilă; în acest din urmă caz el are, după împrejurări, un drept de regres împotriva celui care s-a îmbogăţit fără just temei.

(2) Nu poate pretinde nici o despăgubire proprietarul care a provocat sau a favorizat apariţia pericolului.

Reguli speciale

Art.484. – Îngrădirile cuprinse în prezenta secţiune se completează cu dispoziţiile legilor speciale privind regimul juridic al anumitor bunuri, cum ar fi terenurile şi construcţiile de orice fel, pădurile, bunurile din patrimoniul naţional-cultural, bunurile sacre ale cultelor religioase, precum şi altele asemenea.

Secțiunea a 3-a
Îngrădiri convenționale

Limitarea dreptului de proprietate prin acte juridice

Art.485. - Proprietarul poate să consimtă la limitarea dreptului său prin acte juridice dacă nu încalcă ordinea publică și bunele moravuri.

Clauza de inalienabilitate. Condiții. Domeniu de aplicare

Art.486. - (1) Prin convenție sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pe durata pentru care există un interes serios și legitim.

(2) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract cu titlu oneros atrage, în toate cazurile, nulitatea contractului însuși.

(3) Clauza de inalienabilitate este subînțeleasă în convențiile din care se naște obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.

(4) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității.

Condiții de opozabilitate

Art.487. - (1) Pentru opozabilitate, clauza de inalienabilitate trebuie să fie supusă formalităților de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

(2) În cazul bunurilor mobile, sunt aplicabile, în mod corespunzător, regulile prevăzute pentru dobândirea proprietății prin posesiunea de bună-credință.

(3) Neîndeplinirea condițiilor de opozabilitate nu îl lipsește pe creditorul obligației de a nu înstrăina de dreptul de a pretinde daune-interese proprietarului care nu se conformează acestei obligații.

Sancțiuni pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate

Art.488. - (1) Clauza de inalienabilitate nu poate fi invocată împotriva dobânditorilor bunului sau a creditorilor proprietarului care s-a obligat să nu înstrăineze decât dacă este valabilă și îndeplinește condițiile de opozabilitate.

(2) Actul de înstrăinare încheiat cu nerespectarea clauzei este anulabil la cererea persoanei în interesul căreia s-a stipulat inalienabilitatea.

(3) Nu pot fi supuse urmăririi bunurile pentru care s-a stipulat inalienabilitatea, cât timp clauza produce efecte.

Secțiunea a 4-a
Îngrădiri judiciare

Exercitarea abuzivă a dreptului de proprietate

Art.489. - (1) Dacă proprietarul cauzează un prejudiciu prin exercitarea abuzivă a dreptului său, instanța poate să îl oblige la despăgubiri în folosul celui vătămat, precum și la restabilirea situației anterioare, atunci când acest lucru este posibil.

(2) Dacă prejudiciul este iminent sau foarte probabil, instanța poate să încuviințeze, pe cale de ordonanță președințială, măsurile necesare pentru prevenirea pagubei.

CAPITOLUL IV
Încetarea proprietății private. Exproprierea și confiscarea

Stingerea dreptului de proprietate

Art.490. - (1) Dreptul de proprietate nu se stinge prin neuz. Dispozițiile legale privind dobândirea de către găsitor a bunului pierdut rămân aplicabile.

(2) Proprietarul poate renunța la dreptul său prin abandonarea bunului mobil sau prin înscrierea în cartea funciară, în condițiile legii, a declarației de renunțare la proprietate.

(3) Exproprierea se poate face numai pentru o cauză de utilitate publică stabilită potrivit legii, cu justă și prealabilă despăgubire, fixată de comun acord între proprietar și expropriator sau, în caz de divergență, pe cale judecătorească.

(4) Nu pot fi supuse confiscării decât bunurile destinate sau folosite la săvârșirea unei infracțiuni ori contravenții sau cele rezultate din acestea.

CAPITOLUL V
Despre proprietatea comună

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Proprietatea comună

Art.491. - (1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică ori de câte ori, prin efectul legii sau în temeiul unui act juridic, dreptul de proprietate cu privire la unul sau mai multe bunuri are doi sau mai mulți titulari.

(2) Proprietatea comună poate fi proprietate pe cote-părți (coproprietate) ori în devălmășie.

(3) Dacă bunul este comun, coproprietatea se prezumă, până la proba contrarie.

Secțiunea a 2-a
Despre coproprietatea obișnuită

Întinderea cotelor-părți

Art.492. - (1) Fiecare coproprietar este proprietarul exclusiv al unei cote-părți ideale din bun.

(2) Cotele-părți sunt prezumate a fi egale, până la proba contrară. Dacă bunul a fost dobândit prin act juridic, proba contrarie nu se va putea face decât prin înscrisuri.

Repartizarea beneficiilor și a sarcinilor între coproprietari

Art.493. - Coproprietarii vor împărți beneficiile și vor suporta sarcinile coproprietății, proporțional cu cota lor parte.

Exercitarea în comun a dreptului de folosință

Art.494. - (1) Fiecare coproprietar are dreptul de a folosi bunul comun în măsura în care nu schimbă destinația și nu aduce atingere drepturilor celorlalți coproprietari.

(2) Cel care, în lipsa acordului celorlalți coproprietari, exercită în mod exclusiv folosința bunului comun poate fi obligat la plata de despăgubiri.

Fructele si veniturile bunului comun

Art.495. - Fructele și veniturile produse de bunul comun se cuvin tuturor coproprietarilor, proporțional cu cota lor parte.

Dreptul la restituirea cheltuielilor

Art.496. -(1) Coproprietarul care a suportat singur cheltuielile producerii sau culegerii fructelor, respectiv a veniturilor, are dreptul la restituirea acestor cheltuieli de către coproprietari, în proporție cu cotele lor părți.

(2) Fructele și veniturile bunului comun însușite de un coproprietar fac parte din masa partajabilă cât timp ele nu au fost consumate ori înstrăinate și pot fi identificate distinct. În caz contrar, dreptul de a le reclama este supus prescripției.

Modul de folosire a bunului comun

Art.497. - Modul de folosire a bunului comun se stabilește prin acordul coproprietarilor, iar în caz de neînțelegere, prin hotărâre judecătorească.

Exercitarea actelor de conservare

Art.498.- Fiecare coproprietar poate să facă acte de conservare fără acordul celorlalți coproprietari.

Încheierea actelor de administrare și de dispoziție

Art.499. - (1) Actele de administrare, precum încheierea sau denunțarea unor contracte de locațiune, cesiunile de venituri imobiliare și altele asemenea pot fi făcute numai cu acordul majorității coproprietarilor și a cotelor-părți.

(2) Actele de administrare care limitează în mod substanțial posibilitatea unui coproprietar de a folosi bunul comun ori care impun acestuia o sarcină excesivă prin raportare fie la cota sa parte, fie la cheltuielile suportate de către ceilalți coproprietari nu vor putea fi efectuate decât cu acordul acestuia.

(3) Coproprietarii pot cere instanței să suplinească consimțământul coproprietarului aflat în imposibilitate de a-și exprima voința sau care se opune în mod abuziv la efectuarea unui act de administrare indispensabil menținerii utilității sau valorii bunului.

(4) Orice acte juridice de dispoziție, cesiunile de venituri imobiliare și locațiunile încheiate pe termen mai mare de trei ani, precum și actele care urmăresc exclusiv înfrumusețarea bunului nu se pot încheia decât cu acordul tuturor coproprietarilor.

Sancțiuni

Art.500. – (1) Actele juridice făcute cu nerespectarea regulilor prevăzute la art.499 sunt inopozabile coproprietarului care nu a consimțit, expres ori tacit, la încheierea actului.

(2) Coproprietarului vătămat i se recunoaște dreptul ca,

înainte chiar de împărțeală, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesiunea bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu daune-interese, dacă este cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.

Exercițiul drepturilor procesuale de către coproprietari

Art.501. - (1) Fiecare coproprietar poate sta singur în justiție, indiferent de calitatea procesuală, în orice acțiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acțiunii în revendicare.

(2) Hotărârile judecătorești pronunțate în folosul coproprietății profită tuturor coproprietarilor. Hotărârile judecătorești potrivnice unui coproprietar nu sunt opozabile celorlalți coproprietari.

Contractele de administrare a coproprietății

Art.502. - (1) Se poate deroga de la dispozițiile art.493, 496, 497 alin.(2), 499 și 500 alin.(1) printr-un contract de administrare a coproprietății încheiat cu acordul tuturor coproprietarilor.

(2) În cazul în care printre bunurile aflate în coproprietate se află și bunuri imobile, contractele de administrare a coproprietății vor fi notate în cartea funciară.

Reguli aplicabile in cazul co-titularilor altor drepturi reale

Art.503. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și în cazul exercitării împreună de două sau mai multe persoane a unui alt drept real.

Secțiunea a 3-a
Despre coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente

§. 1. Părțile comune

Dreptul de coproprietate forțată

Art.504.- Dacă într-o clădire există spații cu destinație de locuință sau cu altă destinație având proprietari diferiți, fiecare dintre aceștia are un drept de coproprietate forțată și perpetuă asupra părților din clădire care, fiind destinate întrebuințării spațiilor, nu pot fi folosite decât în comun.

Părțile comune

Art.505. - Sunt considerate părți comune, în măsura în care prin lege ori prin act juridic nu se prevede altfel:
a) terenul pe care se află clădirea, compus atât din suprafața construită cât și din cea neconstruită necesară, potrivit naturii sau destinației construcției, pentru a asigura exploatarea normală a acesteia; pentru excedent, proprietarii sunt titularii unei coproprietăți obișnuite;
b) fundația, curtea interioară, structura de rezistență, acoperișul, terasele, coșurile de fum, scările și casa scărilor, holurile, pivnițele și subsolurile, rezervoarele de apă, centralele termice proprii și ascensoarele;
c) canalele pluviale, paratrăsnetele, antenele colective, instalațiile de telefon, instalațiile electrice, conductele de apă, de încălzire și de gaze până la punctul de distribuție către părțile aflate în proprietate exclusivă, precum și alte asemenea părți;
d) alte bunuri care, potrivit legii sau voinței părților, sunt în folosință comună.

Atribuirea in folosința exclusivă a părților comune

Art.506. - (1) Părțile comune pot fi atribuite coproprietarilor în folosință exclusivă numai dacă prin aceasta nu sunt lezate drepturile celorlalți coproprietari.

(2) Decizia de atribuire în folosință exclusivă trebuie adoptată cu o majoritate de ¾ din numărul coproprietarilor și al cotelor-părți. În clădirile unde sunt constituite asociații de proprietari, decizia se adoptă de către adunarea generală, cu aceeași majoritate.

Actele juridice privind cotele-părți

Art.507. – Cota-parte din părțile comune este un bun accesoriu în sensul art.434 din prezenta carte; înstrăinarea sau ipotecarea cotei-părți nu se va putea face decât o dată cu dreptul asupra spațiului deținut în proprietate exclusivă.

Stabilirea cotelor-părți

Art.508. - În lipsa unei stipulații contrarii existente în titlurile de proprietate, cotele-părți se stabilesc în funcție de suprafața locativă a spațiului deținut în proprietate exclusivă și suprafața locativă totală a clădirii.

§.2 Drepturile şi obligaţiile coproprietarilor

Exercitarea dreptului de folosinţă

Art.509. - Fiecare coproprietar poate folosi, în condiţiile acordului de asociere atât spaţiul deţinut în proprietate exclusivă, cât şi părţile comune, fără a aduce atingere drepturilor celorlalţi proprietari şi fără a schimba destinaţia clădirii.

Cheltuielile legate de întreţinerea, repararea şi exploatarea părţilor comune

Art.510. - (1) În lipsă de prevedere legală sau stipulaţie contrară, fiecare coproprietar suportă cheltuielile legate de întreţinerea, repararea şi exploatarea părţilor comune, în proporţie cu cota sa parte.

(2) Cu toate acestea, cheltuielile legate de părţile comune folosite exclusiv de către unii dintre coproprietari cad în sarcina acestora din urmă.

Obligaţia de menţinere a clădirii in stare bună

Art.511. - Proprietarul este obligat să asigure întreţinerea spaţiului deţinut în proprietate exclusivă astfel încât clădirea să se menţină în stare bună.

Obligaţia de a permite accesul în spaţiile deţinute în proprietate exclusivă

Art.512.- (1) Coproprietarii sunt obligaţi să permită accesul în spaţiile deţinute în proprietate exclusivă pentru efectuarea lucrărilor necesare conservării clădirii şi întreţinerii părţilor comune.

(2) În această situaţie, pentru prejudiciile cauzate, ei vor fi despăgubiţi, de către asociaţia de proprietari, sau, după caz, de către proprietarul care a solicitat efectuarea lucrărilor.

Reguli aplicabile in cazul distrugerii clădirii

Art.513. - În cazul în care clădirea a fost distrusă dintr-un caz fortuit în întregime ori într-o proporţie mai mare de trei pătrimi din valoarea ei, oricare coproprietar poate solicita vânzarea la licitaţie publică a terenului şi a materialelor de construcţie ce au rezultat.

Reguli aplicabile in cazul distrugerii unei părţi mai mici din clădire

Art.514. – În caz de distrugere a unei părţi mai mici, proprietarii vor contribui la refacerea părţilor comune, proporţional cu cotele-părţi. Dacă unul sau mai mulţi coproprietari nu doresc să participe la refacere, ei sunt obligaţi să cedeze drepturile lor celorlalţi coproprietari. Preţul se stabileşte de părţi ori, în caz de neînţelegere, de către instanţa judecătorească.

§.3 Asociația de proprietari

Constituirea asociațiilor de proprietari

Art.515. - În cazul clădirilor cu mai multe etaje sau apartamente, se constituie asociația de proprietari care se organizează și funcționează în condițiile legii.

Secțiunea a 4-a
Despre coproprietatea asupra despărțiturilor comune

Prezumția de coproprietate asupra despărțiturilor comune

Art.516. - (1) Orice zid, șanț sau altă despărțitură între două fonduri aflate în intravilan este prezumată a fi în proprietatea comună a vecinilor, dacă nu rezultă contrariul din titlul de proprietate, dintr-un semn de necomunitate ori dacă proprietatea comună nu a devenit proprietate exclusivă prin uzucapiune, în condițiile legii.

(2) Dispozițiile art.507 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Semne de necomunitate

Art.517. - (1) Există semn de necomunitate a zidului atunci când culmea acestuia este dreaptă și perpendiculară spre un fond și înclinată spre celălalt fond. Zidul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului către care este înclinată coama zidului.

(2) Există semn de necomunitate a șanțului atunci când pământul este aruncat ori înălțat exclusiv pe o parte a șanțului. Șanțul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului pe care este aruncat pământul.

(3) Vor fi considerate semne de necomunitate orice alte semne care fac să se prezume că zidul a fost construit exclusiv de unul dintre proprietari.

Obligația de construire a despărțiturilor comune

Art.518. - (1) Oricare dintre vecini poate obliga pe proprietarii fondurilor învecinate să contribuie la construirea unei despărțituri comune.

(2) În lipsa unor dispoziții legale, a regulamentului de urbanism sau a obiceiului locului, înălțimea zidului comun va fi stabilită de părți, dar fără a depăși 2 metri, socotindu-se și coama zidului.

Cheltuielile de întreținere și reparare a despărțiturilor comune

Art.519. - (1) Coproprietarii sunt ținuți să suporte cheltuielile ocazionate de întreținerea și repararea despărțiturii comune, proporțional cu dreptul fiecăruia.

(2) Cu toate acestea, fiecare coproprietar poate să nu participe la cheltuielile de întreținere și reparare, renunțând la dreptul său de proprietate asupra despărțiturii comune, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile. Coproprietarul nu va putea fi apărat de a participa la cheltuieli, în cazul în care are o construcție sprijinită de zidul comun ori în cazul în care trage un alt folos din exploatarea despărțiturii comune.

Construcții si instalații aflate în legătură cu zidul comun

Art.520. - (1) Oricare dintre coproprietari are dreptul să sprijine construcții ori să instaleze grinzi în zidul comun cu obligația de a lăsa 54 milimetri spre celălalt coproprietar și fără a afecta dreptul acestuia de a sprijini construcțiile sale ori de a instala propriile grinzi în zidul comun.

(2) Un coproprietar va avea dreptul de a scurta grinzile puse de vecinul său până în jumătatea zidului, în cazul în care ar dori să instaleze el însuși grinzi ori să construiască un coș de fum în același loc.

Înălțarea zidului comun

Art.521. - (1) Oricare dintre coproprietari poate să înalțe zidul cu îndatorirea de a suporta singur cheltuielile de înălțare peste limita zidului comun, precum și cheltuielile de întreținere ori reparare a părții comune a zidului datorate înălțării acestuia.

(2) În cazul în care zidul nu poate rezista înălțării, proprietarul care dorește să facă această înălțare este dator să reconstruiască zidul în întregime luând din fondul său suprafața pentru a asigura grosimea necesară zidului nou ridicat.

Dobândirea coproprietății asupra despărțiturilor

Art.522. - Vecinul care nu a contribuit la construirea despărțiturii comune poate dobândi coproprietatea despărțiturii, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor și manoperei folosite și, după caz, jumătate din valoarea terenului pe care despărțitura a fost construită. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Secțiunea a 5-a
Despre proprietatea comună în devălmășie

Proprietatea comună în devălmășie

Art.523. - Există proprietate devălmașă atunci când, prin efectul legii ori în temeiul unui act juridic, dreptul de proprietate aparține concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre acestea să fie titularul unei cote-părți ideale determinate din bunul sau bunurile comune.

Regulile aplicabile proprietății devălmașe

Art.524. – (1) Dacă se naște prin efectul legii, proprietatea devălmașă este supusă dispozițiilor acelei legi, care se completează, în mod corespunzător, cu cele privind regimul comunității legale.

(2) În cazul în care izvorul devălmășiei este un act juridic, dispozițiile privitoare la regimul comunității legale se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea a 6-a
Despre împărțeală

Imprescriptibilitatea acțiunii de împărțeală

Art.525. – Încetarea coproprietății prin împărțeală poate fi cerută oricând dacă nu s-a stabilit altfel prin lege, act juridic ori hotărâre judecătorească.

Împărțeala convențională și împărțeala judiciară

Art.526.– Împărțeala poate fi făcută prin bună învoială sau prin hotărâre judecătorească, în condițiile legii.

Împărțeala părților comune ale clădirilor

Art.527. – (1) Împărțeala este inadmisibilă în cazurile la care se referă Secțiunile a 3-a și a 4-a din capitolul de față, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, împărțeala poate fi cerută în cazul părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente atunci când aceste părți încetează de a mai fi destinate folosinței comune.

Convenţiile privitoare la amânarea împărţelii

Art.528. – Convenţiile privind amânarea împărţelii nu pot fi încheiate pentru o perioada mai mare de cinci ani. În cazul imobilelor, convenţiile trebuie încheiate în formă autentică şi supuse formalităţilor de publicitate prevăzute de lege.

Amânarea împărţelii prin hotărâre judecătorească

Art.529. – De asemenea, instanţa poate dispune, pentru cel mult un an, amânarea împărţelii pentru a nu se aduce prejudicii grave intereselor celorlalţi coproprietari. Dacă pericolul acestor prejudicii este înlăturat înainte de împlinirea termenului, instanţa, la cererea părţii interesate, va reveni asupra măsurii.

Condiţii speciale privind capacitatea de exerciţiu

Art.530. – Dacă un coproprietar este lipsit de capacitatea de exerciţiu ori are capacitate de exerciţiu restrânsă, împărţeala va putea fi făcută prin bună învoială numai cu încuviinţarea instanţei tutelare, precum şi, dacă este cazul, a ocrotitorului legal.

Inadmisibilitatea împărţelii în cazul uzucapiunii

Art.531. – Împărţeala poate fi cerută chiar atunci când unul dintre coproprietari a folosit exclusiv bunul, afară de cazul când acesta l-a uzucapat, în condiţiile legii.

Reguli privitoare la modul de împărţire

Art.532. – (1) Împărţeala bunurilor comune se va face în natură, proporţional cu cota-parte a fiecărui coproprietar.

(2) Dacă bunul este indivizibil ori nu este comod partajabil în natură, partajul se va face într-unul din următoarele moduri :

a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unuia ori a mai multor coproprietari, la cererea acestora;

b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînţelegere, la licitaţie publică, în condiţiile legii, şi distribuirea preţului către coproprietari proporţional cu cota-parte a fiecăruia dintre ei.

Datoriile născute în legătură cu bunul comun

Art.533. – (1) Oricare dintre coproprietari poate cere stingerea datoriilor născute în legătură cu coproprietatea şi care sunt scadente ori devin scadente în cursul anului în care are loc împărţeala.

(2) Suma necesară pentru stingerea acestor obligaţii va fi preluată, în lipsa unei stipulaţii contrare, din preţul vânzării bunului comun cu ocazia împărţelii şi va fi suportată de către coproprietari proporţional cu cota-parte a fiecăruia.

Executarea silită privitoare la bunul comun

Art.534. – (1) Creditorii unui coproprietar pot urmări silit cota sa parte ideală din bunul comun sau pot cere instanţei împărţeala bunului, caz în care urmărirea se va face asupra părţii de bun sau, după caz, asupra sumei de bani cuvenite debitorului.

(2) În cazul vânzării silite a unei cote-părţi ideale dintr-un bun, executorul judecătoresc va notifica pe ceilalţi coproprietari cu cel puţin 2 săptămâni înainte de data stabilită pentru vânzare. La preţ egal, coproprietarii vor fi preferaţi la adjudecarea cotei-părţi.

(3) Creditorii care au un drept de garanţie asupra bunului comun ori cei a căror creanţă s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia au dreptul să urmărească silit bunul comun ori sumele rezultate din împărţeală.

(4) Convenţiile de suspendare a împărţelii pot fi opuse creditorilor numai dacă, înainte de naşterea creanţelor, au fost autentificate sau, după caz, au fost îndeplinite formalităţile de publicitate prevăzute de lege.

Drepturile creditorilor personali ai coproprietarului

Art.535. – (1) Creditorii personali ai unui coproprietar vor putea, de asemenea, să intervină, pe cheltuiala lor, în împărţeala cerută de coproprietari ori de un alt creditor. Ei nu pot însă să atace o împărţeală săvârşită, afară numai dacă aceasta s-a făcut în lipsa lor şi fără să se ţină seama de opoziţia ce au făcut-o, precum şi în cazurile când împărţeala a fost simulată ori s-a făcut astfel încât creditorii nu au putut să intervină în proces.

(2) Dispoziţiile alin.(1) sunt aplicabile şi în cazul creditorilor care au un drept de garanţie asupra bunului comun ori cei a căror creanţă s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia.

Efectele juridice ale împărțelii

Art.536. – (1) Fiecare coproprietar devine proprietarul exclusiv al bunurilor sau, după caz, al sumelor de bani ce i-au fost atribuite numai cu începere de la data împărțelii.

(2) În cazul indiviziunii succesorale, drepturile de proprietate exclusivă se consideră a fi născute de la data deschiderii succesiunii.

(3) Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Opozabilitatea actelor încheiate cu privire la bunul comun și garanțiile constituite asupra cotei-părți din acesta

Art.537. – (1) Actele încheiate, în condițiile legii, de un coproprietar cu privire la bunul comun, rămân valabile și sunt opozabile celui care a dobândit bunul în urma împărțelii.

(2) Garanțiile constituite de un coproprietar asupra cotei sale părți se strămută de drept asupra bunului sau, după caz, a sumelor de bani care i-au fost atribuite prin împărțeală.

Garanția pentru evicțiune și vicii ascunse

Art.538. – (1) Coproprietarii își datorează, în limita cotelor-părți, garanție pentru evicțiune și vicii ascunse, dispozițiile legale privitoare la obligația de garanție a vânzătorului aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Fiecare este obligat să despăgubească pe coproprietarul prejudiciat prin efectul evicțiunii sau al viciului ascuns. Dacă unul dintre coproprietari este insolvabil, partea datorată de acesta se va suporta, proporțional, de ceilalți coproprietari.

(3) Coproprietarii nu datorează garanție dacă prejudiciul este urmarea faptei săvârșite de un alt coproprietar sau dacă au fost scutiți prin actul de împărțeală.

Desființarea împărțelii

Art.539. – (1) Împărțeala prin bună-învoială poate fi desființată pentru aceleași cauze ca și contractele.

(2) Împărțeala făcută fără participarea tuturor coproprietarilor este lovită de nulitate absolută.

(3) Împărțeala este însă valabilă chiar dacă nu cuprinde toate bunurile comune; pentru bunurile omise se poate face oricând o împărțeală suplimentară.

Înstrăinarea bunurilor atribuite

Art.540. – Nu poate invoca nulitatea relativă a împărțelii prin bună-învoială coproprietarul care, cunoscând cauza de nulitate, înstrăinează în tot sau în parte bunurile atribuite.

Reguli aplicabile bunurilor aflate în coproprietate si în devălmășie

Art.541. – Prevederile prezentei secțiuni sunt aplicabile bunurilor aflate în coproprietate, indiferent de izvorul său, precum și celor aflate în devălmășie.

CAPITOLUL VI
Proprietatea periodică

Proprietatea periodică

Art.542. – Dispozițiile prezentului capitol se aplică ori de câte ori mai multe persoane exercită succesiv și respectiv prerogativele dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, în intervale de timp determinate, egale sau inegale.

Temeiul proprietății periodice

Art.543.– Proprietatea periodică se naște în temeiul unui act juridic, dispozițiile în materie de carte funciară aplicându-se în mod corespunzător.

Valabilitatea actelor încheiate de proprietar

Art.544. – (1) În privința intervalului de timp ce îi revine, orice proprietar poate încheia, în condițiile legii, acte precum închirierea, vânzarea, ipotecarea și altele asemenea.

(2) Actele de administrare sau de dispoziție privind dreptul aferent unui alt interval de timp sunt lovite de nulitate relativă.

(3) Dispozițiile art.501 se aplică în mod corespunzător.

Drepturile si obligațiile proprietarilor

Art.545. – (1) Fiecare proprietar este obligat să facă toate actele de conservare, în așa fel încât să nu împiedice ori să îngreuneze exercitarea drepturilor celorlalți proprietari. Pentru reparațiile mari, proprietarul care avansează cheltuielile necesare are dreptul la despăgubiri în raport cu valoarea drepturilor celorlalți proprietari.

(2) Actele prin care se consumă în tot sau în parte substanța bunului pot fi făcute numai cu acordul celorlalți proprietari.

(3) La încetarea intervalului, proprietarul este dator să predea bunul proprietarului următorului interval.

(4) Proprietarii pot încheia un contract de administrare, dispozițiile art.502 alin.(2) aplicându-se în mod corespunzător.

Obligația de despăgubire si excluderea

Art.546. – Nerespectarea obligațiilor prevăzute în prezentul capitol atrage plata de despăgubiri.

Încetarea proprietății periodice

Art.547. – Proprietatea periodică încetează prin radiere din cartea funciară în temeiul dobândirii de către o singură persoană a drepturilor de proprietate aferente tuturor intervalelor de timp, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

TITLUL III
Despre dezmembrămintele dreptului de proprietate privată

CAPITOLUL I
Despre superficie

Definiția dreptului de superficie

Art.548. – (1) Superficia este dreptul de a avea sau de a edifica o construcție pe terenul altuia, deasupra ori sub acel teren.

(2) Dreptul de superficie se naște în temeiul unui act juridic sau al unei dispoziții legale. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

(3) Superficia se poate înscrie și în temeiul unui act juridic prin care proprietarul întregului fond a înstrăinat exclusiv construcția ori a înstrăinat terenul și construcția, în mod separat, către două persoane, chiar dacă nu s-a stipulat expres constituirea superficiei.

(4) Dacă nu se prevede altfel, dreptul de superficie nu se poate exercita decât asupra suprafeței ocupate de construcție sau, după caz, pe care urmează să se construiască, împreună cu partea de teren liber necesară pentru exercitarea normală a proprietății asupra construcției luând în considerare natura și destinația acesteia.

Înstrăinarea dreptului de superficie

Art.549. – (1) Dreptul de superficie este perpetuu, dacă prin lege sau convenție nu se prevede contrariul.

(2) Titularul poate dispune în mod liber de dreptul său. Cât timp construcția există, dreptul de superficie se poate înstrăina ori ipoteca numai o dată cu aceasta.

Acțiunea confesorie de superficie

Art.550. – (1) Acțiunea confesorie de superficie poate fi intentată împotriva oricărei persoane care împiedică exercitarea dreptului, chiar și a proprietarului terenului, în scopul de a obține respectarea folosinței asupra terenului.

(2) Acțiunea confesorie de superficie este imprescriptibilă.

Obligațiile superficiarului

Art.551.- (1) Dacă nu se prevede altfel, titularul dreptului de superficie datorează, sub formă de rate lunare, o sumă egală cu chiria stabilită pe piața liberă, ținând seama de natura terenului, de destinația construcției, de zona în care se află terenul, precum și de orice alte criterii de determinare a contravalorii folosinței.

(2) În caz de neînțelegere între părți, suma datorată proprietarului terenului va fi stabilită pe cale judecătorească.

Încetarea superficiei

Art.552.- În afara altor cazuri prevăzute de lege, dreptul de superficie se stinge pe cale principală prin radierea din cartea funciară, pentru una din următoarele cauze:

a) la expirarea termenului, caz în care construcția aflată pe teren va reveni proprietarului acestuia;
b) prin consolidare, dacă terenul și construcția devin proprietatea aceleiași persoane;
c) prin pieirea construcției, dacă există stipulație expresă în acest sens sau în cazul prevăzut la art.548 alin.(3).

Alte dispoziții aplicabile

Art.553. - Dispozițiile prezentului capitol sunt aplicabile și în cazul lucrărilor, cu excepția caracterului perpetuu al dreptului.

CAPITOLUL II
Despre uzufruct

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Definiția uzufructului

Art.554. - Uzufructul este dreptul de a folosi bunul altei persoane și de a culege fructele și veniturile acestuia, întocmai ca proprietarul, însă cu îndatorirea de a-i conserva substanța.

Constituirea uzufructului

Art.555. - (1) Uzufructul se poate constitui prin lege, act juridic sau uzucapiune, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.

(2) Uzufructul se poate constitui numai în favoarea unei persoane existente.

Acțiunea confesorie în cazul uzufructului

Art.556. – Dispozițiile art.550 alin.(1) se aplică uzufructului în mod corespunzător.

Obiectul uzufructului

Art.557. - Pot fi date în uzufruct orice bunuri mobile sau imobile, corporale ori incorporale, inclusiv un patrimoniu sau o parte dintr-un patrimoniu.

Accesoriile bunurilor ce formează obiectul uzufructului

Art.558. - Uzufructul poartă asupra tuturor accesoriilor bunului dat în uzufruct, precum şi asupra a tot ce se unește sau se încorporează în acesta.

Perioada uzufructului

Art.559. – (1) Uzufructul în favoarea unei persoane fizice este prezumat a fi constituit pentru o perioadă de 30 de ani. Când este constituit în favoarea celui care înstrăinează nuda proprietate, uzufructul se prezumă a fi viager.

(2) Uzufructul constituit în favoarea unei persoane juridice este prezumat a fi constituit pentru o perioadă de 20 de ani. Atunci când este constituit cu depășirea acestui termen uzufructul se reduce de drept la 20 de ani.

Uzufructul cu termen

Art.560. – Uzufructul constituit până la data la care o altă persoană va ajunge la o anumită vârstă, durează până la acea dată, chiar dacă acea persoană ar muri înainte de împlinirea vârstei stabilite.

Secțiunea a 2-a
Despre drepturile și obligațiile uzufructuarului și ale nudului proprietar

§. 1 Drepturile uzufructuarului și ale nudului proprietar

Drepturile uzufructuarului

Art.561. - În lipsă de stipulație contrară, uzufructuarul are folosința exclusivă a bunului, inclusiv dreptul de a culege fructele și veniturile acestuia.

Dreptul asupra fructelor

Art.562. - Fructele percepute după constituirea uzufructului aparțin uzufructuarului, iar cele percepute după stingerea uzufructului, revin nudului proprietar, fără a putea pretinde unul altuia despăgubiri pentru cheltuielile ocazionate de producerea lor.

Dreptul uzufructuarului asupra veniturilor

Art.563. - Veniturile se cuvin uzufructuarului proporțional cu durata uzufructului, dreptul de a le pretinde dobândindu-se zi cu zi.

Cvasiuzufructul

Art.564.– Dacă uzufructul cuprinde, printre altele, și bunuri consumptibile, cum ar fi bani, grâne, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu obligația de a restitui bunuri de aceeași cantitate, calitate și valoare sau, după caz, contravaloarea lor la data stingerii uzufructului.

Uzufructul asupra bunurilor neconsumptibile

Art.565. - (1) Dacă uzufructul poartă asupra unor bunuri care, fără a fi consumptibile, se uzează ca urmare a utilizării lor, uzufructuarul are dreptul de a le folosi ca un bun proprietar și potrivit destinației lor.

(2) În acest caz, el nu va fi obligat să le restituie decât în starea în care se vor afla la data stingerii uzufructului.

Cesiunea dreptului de uzufruct

Art.566.– (1) Uzufructuarul poate ceda dreptul său unei alte persoane fără acordul nudului proprietar.

(2) Cesiunea trebuie însă notificată nudului proprietar; în caz contrar, uzufructuarul răspunde solidar cu cesionarul pentru orice prejudiciu cauzat nudului proprietar.

(3) Uzufructuarul rămâne dator față de nudul proprietar numai pentru obligațiile născute înainte de notificarea cesiunii.

Închirierea şi arendarea bunului dat în uzufruct

Art.567. - (1) Uzufructuarul are dreptul de a închiria sau, după caz, de a arenda bunul dat în uzufruct.

(2) Locaţiunile făcute de uzufructuar pe o perioadă mai mare de 5 ani nu sunt însă opozabile proprietarului sau moştenitorilor acestuia, după stingerea uzufructului, decât până la împlinirea a 5 ani de la începutul lor sau, după caz, până la împlinirea acelei perioade de 5 ani în care ele se află la data stingerii uzufructului.

(3) Reînnoirile de închirieri sau de arendări făcute de uzufructuar cu mai mult de un an ori, după caz, de doi ani înainte de expirarea contractelor iniţiale rămân lipsite de orice efect faţă de proprietar şi moştenitorii săi dacă la data stingerii uzufructului nu au fost puse în executare.

(4) Cu toate acestea, dacă uzufructul este cu termen, locaţiunile încetează, în toate cazurile, o dată cu stingerea uzufructului prin expirarea termenului.

Reguli aplicabile în cazul îmbunătăţirilor aduse imobilului

Art.568. - La încetarea uzufructului, uzufructuarul nu poate pretinde vreo despăgubire pentru îmbunătăţirile făcute, chiar atunci când prin acestea s-a sporit valoarea bunului. Uzufructuarul poate însă ridica oglinzile, tablourile şi alte ornamente pe care le-a fixat, cu obligaţia de a readuce bunul în starea în care i-a fost încredinţat.

Respectarea destinaţiei pădurilor

Art.569. - (1) Dacă uzufructul cuprinde păduri destinate de proprietarul lor unor tăieri periodice, uzufructuarul este dator să păstreze ordinea şi câtimea tăierii, potrivit regulilor stabilite de lege, proprietar sau obiceiul locului, fără ca uzufructuarul să poată pretinde vreo despăgubire pentru părţile lăsate netăiate în timpul uzufructului.

(2) Arborii care se scot din pepiniere fără degradarea acestora nu fac parte din uzufruct, decât cu obligaţia uzufructuarului de a se conforma dispoziţiilor legale şi obiceiului locului în ce priveşte înlocuirea lor.

Exploatarea pădurilor ce fac obiectul uzufructului

Art.570. - (1) Uzufructuarul poate, conformându-se dispoziţiilor legale şi folosinţei obişnuite a proprietarului, să exploateze părţile de păduri înalte care au fost destinate tăierii regulate, fie că aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, fie că se fac numai pentru un număr de arbori aleşi pe toată suprafaţa fondului.

(2) În celelalte cazuri, uzufructuarul nu poate tăia arborii înalți; va putea însă întrebuința, pentru a face reparațiile la care este obligat, arbori căzuți accidental; în acest scop poate chiar să taie arborii trebuincioși, cu îndatorirea însă de a constata, în prezența nudului proprietar, aceasta trebuință.

Drepturile uzufructuarului asupra pădurilor ce fac obiectul uzufructului

Art.571. - Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii; poate, de asemenea, lua produsele anuale sau periodice ale arborilor, cu respectarea obiceiului locului și a folosinței obișnuite a proprietarului.

Dreptul asupra pomilor fructiferi

Art.572. - Pomii ce se usucă și cei căzuți accidental se cuvin uzufructuarului cu îndatorirea de a-i înlocui cu alții.

Dreptul asupra carierelor de piatră și nisip aflate în exploatare

Art.573. - În condițiile legii, uzufructuarul se folosește întocmai ca nudul proprietar de carierele de piatră și de nisip ce sunt în exploatare la constituirea dreptului de uzufruct.

Dreptul asupra carierelor de piatră și nisip nedeschise și asupra comorilor

Art.574. - Uzufructuarul nu are nici un drept asupra carierelor nedeschise încă și nici asupra comorii ce s-ar putea descoperi în timpul uzufructului.

§. 2 Despre obligațiile uzufructuarului și nudului proprietar

Inventarierea bunurilor

Art.575. - (1) Uzufructuarul preia bunurile în starea în care se află la data constituirii uzufructului; acesta nu va putea intra însă în posesiunea lor decât după inventarierea bunurilor mobile și constatarea stării în care se află imobilele.

(2) Inventarul se întocmește numai în prezența nudului proprietar ori după notificarea acestuia.

Respectarea destinației bunurilor

Art.576. - În exercitarea dreptului său, uzufructuarul este ținut să respecte destinația dată bunurilor de nudul proprietar.

Răspunderea uzufructuarului pentru prejudicii

Art.577.- Uzufructuarul este obligat să-l despăgubească pe nudul proprietar pentru orice prejudiciu cauzat prin folosirea necorespunzătoare a bunurilor date în uzufruct.

Constituirea garanției pentru îndeplinirea obligațiilor uzufructuarului

Art.578. - (1) În lipsa unei stipulații contrare, uzufructuarul este obligat să depună o garanție pentru îndeplinirea obligațiilor sale.

(2) Sunt scutiți să depună garanție vânzătorul și donatorul care și-au rezervat dreptul de uzufruct.

(3) În cazul în care uzufructuarul este scutit de garanție, instanța poate dispune depunerea unei garanții sau luarea unei măsuri conservatorii atunci când uzufructuarul, prin fapta sa ori prin starea de insolvabilitate în care se afla, pune în pericol drepturile nudului proprietar.

Numirea administratorului

Art.579. - (1) Dacă uzufructuarul nu poate oferi o garanție, instanța, la cererea nudului proprietar, va numi un administrator al imobilelor și va dispune ca veniturile încasate și sumele ce reprezintă contravaloarea fructelor percepute să fie depuse la Casa de Economii și Consemnațiuni sau la o altă bancă aleasă de părți. În acest caz, uzufructuarul va încasa numai dobânzile aferente.

(2) Nudul proprietar poate cere vânzarea bunurilor ce se uzează prin folosință și depunerea sumelor la Casa de Economii și Consemnațiuni sau la o altă bancă aleasă de părți. Dobânzile produse în cursul uzufructului revin uzufructuarului.

(3) Cu toate acestea, uzufructuarul va putea cere să îi fie lăsate o parte din bunurile mobile necesare folosinței sale sau familiei sale, cu obligația de a le restitui la stingerea uzufructului.

Întârzierea în depunerea garanției

Art.580. - Întârzierea în depunerea garanției nu afectează dreptul uzufructuarului de a percepe fructele care i se cuvin de la data constituirii uzufructului.

Modul de suportare a reparațiilor de către uzufructuar și nudul proprietar

Art.581. - (1) Uzufructuarul este obligat să efectueze reparațiile de întreținere a bunului.

(2) Reparațiile mari sunt în sarcina nudului proprietar.

(3) Sunt reparații mari acelea ce au ca obiect o parte importantă din bun și care implică o cheltuială excepțională, cum ar fi cele referitoare la înlocuirea sau repararea grinzilor, a zidurilor de rezistență, a acoperișului, a sistemului de instalații electrice, termice ori sanitare, a motorului ori caroseriei unui automobil sau a unui sistem electronic în ansamblul său.

(4) Reparațiile mari sunt în sarcina uzufructuarului atunci când sunt determinate de neefectuarea reparațiilor de întreținere.

Efectuarea reparațiilor mari

Art.582. - (1) Uzufructuarul este obligat să-l înștiințeze pe nudul proprietar despre necesitatea reparațiilor mari.

(2) Atunci când nudul proprietar nu efectuează la timp reparațiile mari, uzufructuarul le poate face pe cheltuiala sa, nudul proprietar fiind obligat să restituie contravaloarea acestora la stingerea uzufructului.

Distrugerile datorate vechimii ori cazului fortuit

Art.583. - Uzufructuarul și nudul proprietar nu sunt obligați să reconstruiască ceea ce s-a distrus datorită vechimii ori dintr-un caz fortuit.

Uzufructul cu titlu particular

Art.584. – Uzufructuarul cu titlu particular nu este obligat la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat și, dacă va fi silit să le plătească, are acțiune contra nudului proprietar.

Suportarea sarcinilor și a cheltuielilor în caz de litigiu

Art.585. – (1) Uzufructuarul suportă toate sarcinile și cheltuielile ocazionate de litigiile privind folosința bunului, culegerea fructelor ori încasarea veniturilor.

(2) Dacă bunul este asigurat, pe durata uzufructului primele de asigurare sunt plătite de uzufructuar.

Obligația de denunțare a uzufructuarului

Art.586. - Uzufructuarul este obligat să denunțe de îndată nudului proprietar orice uzurpare a fondului și orice contestare a dreptului de proprietate, sub sancțiunea obligării la plata de daune-interese.

Suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor proprietăţii

Art.587. – (1) Cheltuielile şi sarcinile proprietăţii revin nudului proprietar.

(2) Atunci când sarcinile şi cheltuielile proprietarului au fost suportate de uzufructuar, nudul proprietar este obligat la rambursarea acestora, iar când uzufructul este cu titlu gratuit, nudul proprietar datorează acestuia şi dobânda legală.

Obligaţiile în caz de pieire a turmei

Art.588. - (1) Dacă turma dată în uzufruct a pierit în întregime din cauze neimputabile uzufructuarului acesta va restitui numai pieile ori valoarea acestora.

(2) Dacă turma nu a pierit în întregime, uzufructuarul este obligat să înlocuiască animalele pierite cu cele de prăsilă.

§.3 Dispoziţii speciale

Opozabilitatea uzufructului asupra creanţelor

Art.589. - Uzufructul asupra unei creanţe este opozabil terţilor în aceleaşi condiţii ca şi cesiunea de creanţă.

Drepturile şi obligaţiile în cazul uzufructului asupra creanţelor

Art.590. - (1) Uzufructuarul are dreptul să perceapă dobânzile creanţei şi să îndeplinească toate actele necesare pentru conservarea ori încasarea dobânzilor. Titularul dreptului de creanţă poate face toate actele de dispoziţie care nu aduc atingere drepturilor uzufructuarului.

(2) După plata creanţei, uzufructul continuă asupra capitalului, cu obligaţia uzufructuarului de a-l restitui creditorului la stingerea uzufructului.

(3) Uzufructuarul suportă toate cheltuielile şi sarcinile referitoare la dobânzi.

Uzufructul rentei viagere

Art.591. - Uzufructuarul rentei viagere are dreptul de a percepe, pe durata uzufructului său, veniturile dobândite zi cu zi. Acesta va fi obligat numai la restituirea veniturilor încasate cu anticipaţie.

Uzufructul acţiunilor ori al părţilor sociale

Art.592. - (1) Dreptul de vot aferent părţilor sociale sau acţiunilor date în uzufruct se exercită de către nudul proprietar în adunarea generală extraordinară şi de către uzufructuar în

adunarea generală ordinară, în lipsa de prevedere contrară.

(2) Dividendele a căror distribuire a fost aprobată de adunarea generală în timpul uzufructului se cuvin uzufructuarului.

Obligația nudului proprietar de a restitui sumele avansate de uzufructuar

Art.593. - (1) Dacă uzufructuarul universal ori cu titlu universal plătește datoriile aferente patrimoniului sau părții de patrimoniu date în uzufruct, nudul proprietar trebuie să restituie sumele avansate, la stingerea uzufructului, fără nici o dobândă.

(2) În cazul în care uzufructuarul nu plătește datoriile prevăzute la alin.(1), nudul proprietar poate, la alegere, să le plătească el însuși sau să vândă o parte suficientă din bunurile date în uzufruct. Dacă însă nudul proprietar plătește aceste datorii, uzufructuarul datorează dobânzi pe toata durata uzufructului.

(3) Cu toate acestea, cel care moștenește un uzufruct având ca obiect un patrimoniu sau o fracțiune dintr-un patrimoniu este obligat să achite, în proporție cu obiectul uzufructului și fără nici un drept de restituire, legatele cu titlu particular având ca obiect obligații de întreținere sau, după caz, rente viagere.

Dreptul creditorilor asupra bunurilor uzufructului

Art.594. – Dacă plata datoriilor nu se va face în modul arătat la art.593, creditorii pot să urmărească bunurile date în uzufruct.

Uzufructul fondului de comerț

Art.595. - Uzufructuarul unui fond de comerț poate, în lipsă de stipulație contrară, să dispună de bunurile ce-l compun, cu obligația de a le înlocui cu altele similare și de valoare egală.

Secțiunea a 3-a
Stingerea uzufructului

Cazurile de stingere a uzufructului

Art.596. - (1) Uzufructul se stinge pe cale principală prin una din următoarele cauze:

a) moartea uzufructuarului ori, după caz, dizolvarea persoanei juridice;

b) ajungerea la termen;

c) consolidare, atunci când calitatea de uzufructuar și de nud

proprietar se întrunesc în aceeași persoană;

d) renunțarea la uzufruct;

e) neuzul timp de 10 de ani.

(2) Uzufructul se stinge prin moartea uzufructuarului ori, după caz, prin dizolvarea persoanei juridice chiar dacă termenul nu s-a împlinit sau, după constituire, dreptul de uzufruct a fost cedat unui terț.

(3) În cazul imobilelor sunt aplicabile dispozițiile în materie de carte funciară.

Stingerea uzufructului în caz de abuz de folosință

Art.597. – (1) Uzufructul poate înceta la cererea nudului proprietar atunci când uzufructuarul abuzează de folosința bunului, aduce stricăciuni acestuia ori îl lasă să se degradeze.

(2) Creditorii uzufructuarului pot interveni în proces pentru conservarea drepturilor lor; ei se pot angaja să repare stricăciunile și pot oferi garanții pentru viitor.

(3) Instanța poate dispune, după împrejurări, fie stingerea uzufructului, fie preluarea folosinței bunului de către nudul proprietar cu obligația acestuia de a plăti uzufructuarului o rentă pe durata uzufructului. Când bunul este imobil, pentru garantarea rentei, instanța va dispune înscrierea unei ipoteci în cartea funciară.

Stingerea uzufructului în caz de pieire a bunului

Art.598. - (1) Uzufructul se stinge în cazul în care bunul a fost distrus în întregime dintr-un caz fortuit. Când bunul a fost distrus în parte, uzufructul continuă asupra părții rămase.

(2) În toate cazurile, uzufructul va continua asupra despăgubirii plătite de terț sau, după caz, asupra indemnizației de asigurare, dacă aceasta nu este folosită pentru repararea bunului; dispozițiile art.564 se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL III
Despre uz și abitație

Definiția uzului

Art.599. - Uzul este dreptul unei persoane de a folosi lucrul altuia și de a-i culege fructele numai pentru nevoile proprii și ale familiei sale.

Definiția abitației

Art.600. - Titularul dreptului de abitație are dreptul de a locui în locuința altei persoane împreună cu soțul și copiii săi, chiar dacă nu a fost căsătorit sau nu avea copii la data la care s-a constituit abitația.

Constituirea uzului și a abitației

Art.601. - Uzul și abitația se constituie în temeiul unui act juridic ori al legii, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.

Limitele dreptului de uz și abitație

Art.602. - Dreptul de uz ori de abitație nu poate fi cedat, iar bunul ce face obiectul acestor drepturi nu poate fi închiriat sau, după caz, arendat.

Obligația uzuarului și a titularului dreptului de abitație

Art.603. - (1) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitație percepe toate fructele produse de bun ori, după caz, ocupă întreaga locuință, este dator să plătească toate cheltuielile de cultură și reparațiile de întreținere întocmai ca și uzufructuarul.

(2) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitație nu percepe decât o parte din fructe ori nu ocupă decât o parte din locuință, va suporta cheltuielile de cultură sau de întreținere în proporție cu partea de care se folosește.

Alte dispoziții aplicabile

Art.604. - Dispozițiile prezentului capitol se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la uzufruct.

CAPITOLUL IV
Despre servituți

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Definiția servituții

Art.605. - (1) Servitutea este sarcina impusă unui imobil, pentru uzul sau utilitatea imobilului unui alt proprietar.

(2) Utilitatea rezultă din destinația economică a fondului dominant sau constă într-o sporire a confortului acestuia.

Constituirea servituții

Art.606. - Servitutea se poate constitui prin act juridic ori prin uzucapiune, dispozițiile în materie de carte funciară rămânând aplicabile.

Dispoziții privind acțiunea confesorie

Art.607.– Dispozițiile art.610 alin.(1) se aplică în mod corespunzător.

Constituirea servituții în vederea utilității viitoare

Art.608. - Servitutea se poate constitui în vederea unei utilități viitoare a fondului dominant.

Obligații în sarcina proprietarului fondului aservit

Art.609.- (1) Prin actul de constituire se pot impune în sarcina proprietarului fondului aservit anumite obligații pentru asigurarea uzului și utilității fondului dominant.

(2) În acest caz, sub condiția notării în cartea funciară, obligația se transmite dobânditorilor subsecvenți ai fondului aservit.

Servituțile aparente și neaparente

Art.610. - (1) Servituțile sunt aparente sau neaparente.

(2) Servituțile aparente sunt acelea a căror existență este atestată de un semn vizibil de servitute, cum ar fi o ușă, o fereastră, un apeduct.

(3) Servituțile neaparente sunt acelea a căror existență nu este atestată de vreun semn vizibil de servitute, cum ar fi servitutea de a nu construi ori de a nu construi peste o anumită înălțime.

Servituțile continue și necontinue

Art.611.- (1) Servituțile sunt continue sau necontinue.

(2) Servituțile continue sunt acelea al căror exercițiu este sau poate fi continuu fără a fi necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de vedere ori servitutea de a nu construi.

(3) Servituțile necontinue sunt acelea pentru a căror existență este necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de trecere cu piciorul ori cu mijloace de transport.

Servituțile pozitive și negative

Art.612.- (1) Servituțile pozitive sunt acelea prin care proprietarul fondului dominant exercită o parte din prerogativele dreptului de proprietate asupra fondului aservit, cum ar fi servitutea de trecere.

(2) Servitutile negative sunt acelea prin care proprietarul fondului aservit este obligat să se abţină de la exercitarea unora din prerogativele dreptului său de proprietate, cum ar fi servitutea de a nu construi.

Dobândirea servituţii prin uzucapiune

Art.613. - (1) Servituţile continue şi aparente, precum şi cele neaparente şi pozitive se pot dobândi în temeiul uzucapiunii, în condiţiile legii.

(2) Actele materiale corespunzătoare unor servituţi necontinue sunt prezumate a fi exercitate cu simpla îngăduinţă a proprietarului fondului aservit; proprietarul fondului dominant va putea însă uzucapa dovedind contrariul.

(3) Servituţile neaparente şi negative nu se pot dobândi în temeiul uzucapiunii, indiferent dacă sunt continue ori necontinue.

Alte dispoziţii aplicabile

Art.614.- Modul de exerciţiu al servituţii se dobândeşte în aceleaşi condiţii ca şi dreptul de servitute.

Secţiunea a 2-a
Despre drepturile şi obligaţiile proprietarilor

Reguli privind exercitarea şi conservarea servituţii

Art.615. - (1) În lipsa vreunei prevederi contrare, proprietarul fondului dominant poate lua toate măsurile şi poate face, pe cheltuiala sa, toate lucrările pentru a exercita şi conserva servitutea.

(2) Cheltuielile legate de conservarea acestor lucrări revin celor doi proprietari, proporţional cu avantajele pe care le obţin, în măsura în care lucrările efectuate pentru exerciţiul servituţii sunt necesare şi profită inclusiv fondului aservit.

Exonerarea de răspundere

Art.616.- În toate cazurile în care cheltuielile lucrărilor necesare pentru exercitarea şi conservarea servituţilor revin proprietarului fondului aservit, acesta se va putea exonera de obligaţie abandonând în mâinile proprietarului fondului dominant partea din fondul aservit necesară exercitării servituţii, fără a înceta de a fi proprietarul acelei părţi.

Obligaţiile proprietarului fondului

Art.617. - (1) Proprietarul fondului aservit este obligat să se abţină de la orice act care limitează ori împiedică exerciţiul servituţii. Astfel, el nu va putea schimba starea locurilor, ori strămuta

aservit în caz de schimbare a locurilor

exercitarea servituții în alt loc.

(2) Dacă are un interes serios şi legitim, proprietarul fondului aservit va putea schimba locul prin care se exercită servitutea în măsura în care exercitarea servituții rămâne la fel de comodă pentru proprietarul fondului dominant.

Obligația de a nu agrava situația fondului aservit

Art.618.- Proprietarul fondului dominant nu poate agrava situația fondului aservit şi nu poate exercita servitutea cu intenția de a aduce un prejudiciu proprietarului fondului aservit.

Exercitarea servituții în caz de împărțire a fondurilor

Art.619. - (1) Dacă fondul dominant se împarte, servitutea va putea fi exercitată pentru uzul şi utilitatea fiecărei părți, fără ca situația fondului aservit să poată fi agravată.

(2) Dacă fondul aservit se împarte, servitutea se poate exercita, pentru uzul şi utilitatea fondului dominant, pe toate părțile rezultate din împărțire, sub rezerva prevederilor art.618.

(3) Cu toate acestea, dacă servitutea este exercitată pentru uzul şi utilitatea exclusivă a uneia dintre părțile despărțite din fondul dominant ori nu se poate exercita decât pe una din părțile despărțite din fondul aservit, servitutea asupra celorlalte părți se stinge.

Secțiunea a 3-a
Despre stingerea servituților

Cauzele de stingere a servituților

Art.620. - (1) Servituțile se sting pe cale principală prin radierea lor din cartea funciară pentru una din următoarele cauze:

a) consolidarea, atunci când ambele fonduri ajung să aibă același proprietar;

b) renunțarea proprietarului fondului dominant;

c) ajungerea la termen;

d) răscumpărarea;

e) imposibilitatea de exercitare;

f) neuzul timp de 10 de ani;

g) dispariția oricărei utilități a acestora.

(2) Servitutea se stinge, de asemenea, prin exproprierea fondului aservit, dacă servitutea este contrară utilității publice căreia îi va fi afectat bunul expropriat.

Stingerea servituții prin neuz

Art.621. - (1) Termenul de 10 de ani va curge de la data ultimului act de exercițiu al servituților necontinue ori de la data unui act contrar servituților continue.

(2) Exercitarea servituții de către un coproprietar ori de către uzufructuar profită și celorlalți coproprietari, respectiv nudului proprietar.

Răscumpărarea servituții de trecere

Art.622. - (1) Servitutea de trecere va putea fi răscumpărată de proprietarul fondului aservit dacă există o disproporție vădită între utilitatea care o procura fondului dominant și inconvenientele sau deprecierea provocată fondului aservit.

(2) În caz de neînțelegere între părți, instanța poate suplini consimțământul proprietarului fondului dominant. La stabilirea prețului de răscumpărare, instanța va ține cont de vechimea servituții și de schimbarea valorii celor două fonduri.

TITLUL IV
Proprietatea publică

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Definiția dreptului de proprietate publică

Art.623.- Proprietatea publică este dreptul de proprietate, ce aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale asupra bunurilor determinate de lege, precum și asupra bunurilor care, prin natura lor, sunt de uz sau de interes public, cu condiția să fie dobândite printr-unul din modurile prevăzute de lege.

Obiectul proprietății publice. Delimitarea de domeniul privat

Art.624. – (1) Constituie obiect exclusiv al proprietății publice bogățiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite prin lege organică.

(2) Celelalte bunuri care aparțin statului ori unităților administrativ-teritoriale fac parte din domeniul privat al acestora, însă numai dacă au fost, la rândul lor, dobândite printr-unul din modurile prevăzute de lege.

Domeniul public național, județean și local

Art.625. - (1) Bunurile proprietate publică fac parte din domeniul public național, județean sau, după caz, local.

(2) Delimitarea dintre domeniul public național, județean și local se face în condițiile legii.

(3) Trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unității administrativ-teritoriale și invers se face prin hotărârea Guvernului sau, după caz, a consiliului județean ori local.

Caracterele dreptului de proprietate publică

Art.626.- (1) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile.

(2) Proprietatea asupra acestor bunuri nu se stinge prin neuz și nu poate fi dobândită de terți prin uzucapiune sau, după caz, prin posesiunea de bună-credință asupra bunurilor mobile.

(3) În condițiile legii, bunurile proprietate publică pot fi date în administrare, în folosință, concesionate sau închiriate.

Limitele dreptului de proprietate publică

Art.627. - (1) Dreptul de proprietate publică este susceptibil de orice îngrădiri reglementate de lege sau de prezentul cod pentru dreptul de proprietate privată, în măsura în care acestea sunt compatibile cu uzul sau interesul public căruia îi sunt destinate bunurile afectate.

(2) Incompatibilitatea se constată prin acordul între titularul proprietății publice și persoana interesată sau, în caz de divergență, pe cale judecătorească.

(3) În aceste cazuri, persoana interesată are dreptul la o justă și promptă despăgubire din partea titularului proprietății publice.

Cazurile de dobândire a dreptului de proprietate publică

Art.628.- Dreptul de proprietate publică se dobândește:

a) prin achiziție publică, efectuată în condițiile legii;

b) prin expropriere pentru cauză de utilitate publică, în condițiile legii;

c) prin donație sau legat, acceptat de Guvern, de consiliul județean sau, după caz, de consiliul local, dacă bunul, prin natura lui sau prin voința dispunătorului, devine de uz sau de interes public;

d) prin alte moduri stabilite de lege.

Stingerea dreptului de proprietate publică

Art.629. - Dreptul de proprietate publică se stinge dacă bunul a pierit ori a fost trecut în domeniul privat cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Apărarea dreptului de proprietate publică

Art.630. - (1) Obligația apărării în justiție a proprietății publice revine titularului.

(2) Titularii drepturilor corespunzătoare proprietății publice sunt obligați:

a) să îl informeze pe proprietar cu privire la orice tulburare adusă dreptului de proprietate publică;

b) să îl introducă în proces pe titularul dreptului de proprietate publică, în condițiile prevăzute de Codului de procedură civilă.

CAPITOLUL II
Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice

Art.631. – (1) Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice sunt dreptul de administrare, dreptul de concesiune și dreptul de folosință.

(2) În cazurile prevăzute de lege, dreptul de concesiune și dreptul de folosință pot fi constituite și asupra bunurilor din domeniul privat.

Secțiunea a 2-a
Dreptul de administrare

Constituirea dreptului de administrare

Art.632. - (1) Dreptul de administrare directă se constituie prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean sau, după caz, a consiliului local.

(2) Autoritățile prevăzute la alin.(1) controlează modul de exercitare a dreptului de administrare directă.

Exercitarea dreptului de administrare

Art.633. - (1) Dreptul de administrare directă aparţine regiilor autonome, societăţilor şi companiilor naţionale sau, după caz, prefecturilor, autorităţilor administraţiei publice centrale sau locale şi altor instituţii publice de interes naţional, judeţean ori local.

(2) Titularul dreptului de administrare directă poate folosi şi dispune de bunul dat în administrare în condiţiile stabilite de lege şi, dacă este cazul, de actul de constituire.

Stingerea dreptului de administrare

Art.634. - Dreptul de administrare directă încetează prin trecerea bunului în domeniul privat sau prin actul de revocare emis, în condiţiile legii, dacă interesul o impune, de organul care l-a constituit.

Apărarea dreptului de administrare

Art.635. - Apărarea în justiţie a dreptului de administrare revine titularului dreptului.

Secţiunea a 3-a
Dreptul de concesiune

Conţinutul dreptului de concesiune

Art.636. - (1) Concesionarul are dreptul şi, în acelaşi timp, obligaţia de exploatare a bunului, în schimbul unei redevenţe şi pentru o durată determinată, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege şi contractul de concesiune.

(2) Calitatea de concesionar o poate avea orice persoană fizică sau persoană juridică.

(3) Procedura de concesionare, precum şi încheierea, executarea şi încetarea contractului de concesiune sunt supuse condiţiilor prevăzute de lege.

Exercitarea dreptului de concesiune

Art.637. - (1) Concesionarul poate efectua orice acte materiale sau juridice necesare pentru a asigura exploatarea bunului.

(2) Fructele şi veniturile bunului concesionat revin concesionarului.

(3) În toate cazurile, exercitarea dreptului de concesiune este supusă controlului din partea concedentului, în condiţiile legii şi ale contractului de concesiune.

Apărarea dreptului de concesiune

Art.638. - Apărarea în justiție a dreptului de concesiune revine concesionarului.

Secțiunea a 4-a
Dreptul de folosință

Conținutul și limitele dreptului de folosință

Art.639. - (1) Dreptul de folosință asupra bunurilor proprietate publică se acordă, cu titlu gratuit, pe termen limitat, în favoarea instituțiilor de utilitate publică.

(2) În lipsa unei dispoziții contrare în actul de constituire, titularul nu beneficiază de fructele și veniturile bunului.

(3) Dispozițiile privind încetarea dreptului de administrare se aplică în mod corespunzător.

Apărarea dreptului de folosință

Art.640. - Apărarea în justiție a dreptului de folosință revine titularului dreptului.

TITLUL V
Cartea funciară

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Scopul cărții funciare și drepturile care se înscriu în cartea funciară

Art.641. - (1) Cartea funciară descrie imobilele și arată drepturile reale ce au ca obiect aceste bunuri.

(2) Drepturile de creanță, faptele sau alte raporturi juridice în legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară pot fi înscrise în cazurile prevăzute de lege.

(3) Prin imobil în sensul prezentului titlu se înțelege parcela de teren cu sau fără construcții care aparține aceluiași proprietar și căreia îi este atribuit un număr cadastral unic.

Drepturile tabulare și corpul funciar

Art.642. - (1) Drepturile reale imobiliare înscrise în cartea funciară sunt drepturi tabulare.

(2) Obiectul drepturilor tabulare este corpul funciar, care poate fi alcătuit din unul sau mai multe imobile alipite.

(3) Aceeași carte funciară nu poate cuprinde mai multe corpuri funciare.

Modificarea corpului funciar

Art.643. – (1) Corpul funciar se va putea modifica prin alipiri, dacă mai multe imobile se unesc într-un singur corp funciar sau dacă se adaugă un nou imobil la corpul funciar ori, după caz, se măreşte întinderea unui imobil.

(2) De asemenea, corpul funciar se modifică şi prin dezlipiri dacă se desparte un imobil de un corp funciar sau se micşorează întinderea acestuia. Dezlipirea unui imobil sau a unei părţi dintr-un imobil, care face parte dintr-un corp funciar, se face, în lipsa unei convenţii contrare, împreună cu sarcinile şi notările care îl grevează. Imobilul care este grevat cu sarcini nu poate fi alipit la un alt corp funciar, ci va forma, în caz de dezlipire, un corp funciar separat.

Transcrierile în caz de alipire sau dezlipire de imobile

Art.644. – (1) În caz de alipire sau dezlipire, se vor efectua transcrieri, dacă un imobil trece dintr-o carte funciară în alta sau dacă, dezlipindu-se o construcţie sau o parcelă, aceasta se va trece într-o altă carte funciară ca un corp funciar de sine stătător sau ca un imobil al unui alt corp funciar.

(2) Dacă se transcrie o parte din imobil într-o altă carte funciară, restul se reînscrie în vechea carte funciară, cu menţionarea noului număr cadastral şi a datelor din documentaţia cadastrală tehnică întocmită de o persoană fizică sau persoană juridică autorizată, iar dacă toate imobilele înscrise în cartea funciară au fost transcrise, aceasta se va închide şi nu va mai putea fi redeschisă pentru noi înscrieri.

Felurile înscrierilor

Art.645. – (1) Înscrierile sunt de trei feluri: intabularea, înscrierea provizorie şi notarea.

(2) Intabularea şi înscrierea provizorie au ca obiect drepturile tabulare, iar notarea se referă la înscrierea drepturilor de creanţă, a faptelor sau a raporturilor juridice în legătură cu imobilele înscrise în cartea funciară.

(3) Înscrierea provizorie şi notarea se fac numai în cazurile anume prevăzute de lege.

Înscrierea drepturilor reale sub condiţie suspensivă sau rezolutorie

Art.646. - (1) Drepturile reale sub condiţie suspensivă sau rezolutorie nu se vor putea intabula, însă ele se pot înscrie provizoriu.

(2) Termenul extinctiv sau sarcina liberalităţii se va putea arăta atât în cuprinsul intabulării, cât şi al înscrierii provizorii.

Cercetarea cărții funciare

Art.647. – (1) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta cartea funciară, precum și celelalte documente cu care aceasta se întregește, potrivit legii, cu excepția evidențelor privitoare la siguranța națională.

(2) La cerere, se vor elibera extrase certificate și copii legalizate de pe cărțile funciare, în condițiile legii.

Stabilirea procedurii de înscriere

Art.648. – Procedura de înscriere în cartea funciară se va stabili de Ministerul Justiției, prin Regulamentul de organizare și funcționare a birourilor de carte funciară.

CAPITOLUL II
Înscrierea drepturilor tabulare

Momentul dobândirii și stingerii drepturilor reale asupra imobilelor

Art.649. - (1) Drepturile reale asupra imobilelor, supuse înscrierii potrivit legii, se vor dobândi, atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea constituirii sau strămutării lor în cartea funciară, în temeiul acordului de voințe al părților.

(2) Drepturile reale se vor pierde sau stinge numai dacă radierea lor s-a înscris în cartea funciară cu consimțământul titularului. Acest consimțământ nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înscriere ori prin decesul sau, după caz, încetarea existenței titularului.

(3) Dacă dreptul care urmează să fie radiat este grevat în folosul unei terțe persoane, radierea se va face cu păstrarea dreptului acestei persoane.

(4) Hotărârea judecătorească irevocabilă sau, în cazurile prevăzute de lege, actul autorității administrative, va înlocui acordul de voință sau, după caz, consimțământul titularului.

Modificarea drepturilor reale asupra imobilelor

Art.650. - Modificarea conținutului unui drept real ce grevează un imobil sau un alt drept real imobiliar se face potrivit regulilor stabilite pentru dobândirea sau stingerea drepturilor reale, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Dobândirea unor drepturi reale fără

Art.651.- Drepturile reale se dobândesc fără înscriere în cartea funciară când provin din succesiune, accesiune ori vânzare silită sau când se dobândesc prin efectul legii ori prin expropriere pentru

înscriere

cauză de utilitate publică. Cu toate acestea, drepturile astfel dobândite se vor înscrie însă în prealabil dacă titularul înțelege să dispună de ele prin cartea funciară.

Renunțarea la drept

Art.652. – (1) Proprietarul poate renunța la dreptul său printr-o declarație înregistrată la biroul de carte funciară pentru a se înscrie radierea dreptului.

(2) În acest caz, comuna sau, după caz, orașul poate cere înscrierea dreptului de proprietate în folosul său, cât timp o altă persoană nu a solicitat înscrierea în temeiul uzucapiunii.

Data producerii efectelor înscrierii

Art.653.- (1) Înscrierile în cartea funciară își vor produce efectele de la data înregistrării cererilor.

(2) În cazul drepturilor de ipotecă, ordinea înregistrării cererilor va determina și rangul acestora.

(3) Dacă mai multe cereri s-au primit în aceeași zi la același birou de carte funciară, drepturile de ipotecă vor avea același rang, iar celelalte drepturi vor dobândi numai provizoriu rang egal, urmând ca instanța să se pronunțe asupra rangului sau, dacă va fi cazul, asupra radierii înscrierii nevalabile.

Persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea dreptului

Art.654. - Înscrierea unui drept se poate efectua numai:

a) împotriva aceluia care, la data înregistrării cererii, este înscris ca titular al dreptului asupra căruia înscrierea urmează să fie făcută;

b) împotriva aceluia care, înainte de a fi fost înscris, și-a grevat dreptul, dacă amândouă înscrierile se cer deodată.

Înscrierile în cazul actelor juridice reciproce succesive

Art.655. - Dacă mai multe persoane și-au cedat succesiv, una celeilalte dreptul de a dobândi prin înscriere un imobil, iar înscrierile nu s-au făcut, cel din urmă îndreptățit poate cere înscrierea dobândirilor succesive o dată cu înscrierea dreptului său, dovedind, prin înscrisuri originale, întreg șirul actelor juridice care întemeiază înscrierile.

Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului

Art.656. - Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului se vor putea săvârși și după ce dreptul moștenitorului a fost înscris, însă numai în măsura în care moștenitorul este ținut de aceste obligații.

Acțiunea în prestație tabulară

Art.657. - (1) Cel care s-a obligat să constituie sau să strămute în folosul altuia un drept real asupra unui imobil este dator să-i predea, de îndată sau în termenul convenit de părți, orice înscrisuri necesare pentru înscrierea dreptului.

(2) Dacă un drept înscris în cartea funciară se pierde sau se stinge, titularul este obligat să predea celui îndreptățit înscrisurile necesare radierii.

(3) În cazurile în care cel obligat nu predă înscrisul, se va cere instanței judecătorești să dispună înscrierea în cartea funciară; dreptul la acțiune este imprescriptibil.

Efectele acțiunii în prestație tabulară intentate împotriva terțului

Art.658. - Acțiunea în prestație tabulară se va putea îndrepta și împotriva terțului dobânditor înscris în cartea funciară, dacă actul juridic invocat de reclamant este anterior celui în temeiul căruia a fost înscris dreptul terțului dobânditor și numai într-unul din următoarele cazuri:

a) acțiunea în prestație tabulară era deja notată în cartea funciară la data înscrierii dreptului de către terțul dobânditor;

b) înscrierea dreptului în folosul reclamantului a fost cauzată de violența sau manoperele dolosive exercitate asupra acestuia de terțul dobânditor.

Înscrierea provizorie

Art.659. – În afara altor cazuri prevăzute de lege, înscrierea provizorie în cartea funciară se va putea cere:

a) dacă dreptul real dobândit este afectat de o condiție suspensivă ori rezolutorie sau dacă grevează un bun viitor; în acest din urmă caz, justificarea înscrierii provizorii se face în condițiile legii;

b) dacă, în temeiul unei hotărâri care nu este încă irevocabilă, partea căzută în pretenții a fost obligată la strămutarea, constituirea sau stingerea unui drept tabular ori cel care administrează bunurile unei alte persoane a fost obligat să dea o garanție ipotecară;

c) dacă debitorul a consemnat sumele pentru care a fost înscrisă ipoteca;

d) dacă se dobândește un drept tabular înscris provizoriu.

Efectele înscrierii provizorii

Art.660. - (1) Înscrierea provizorie are ca efect dobândirea, modificarea sau stingerea unui drept tabular de la data înregistrării cererii, sub condiția și în măsura justificării ei.

(2) Justificarea unei înscrieri provizorii se face cu consimțământul celui împotriva căruia s-a operat înscrierea provizorie sau în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile.

(3) Justificarea radierii dreptului de ipotecă se face în temeiul hotărârii judecătorești de validare rămase irevocabilă.

(4) Justificarea unei înscrieri provizorii își întinde efectul asupra tuturor înscrierilor care s-au făcut condiționat de justificarea ei; nejustificarea unei înscrieri provizorii atrage, la cererea celui interesat, radierea ei și a tuturor înscrierilor care s-au făcut condiționat de justificarea ei.

Prezumția existenței dreptului în folosul persoanei care a înscris dreptul

Art.661. - (1) Dacă în cartea funciară s-a înscris un drept real în folosul unei persoane, se prezumă că dreptul există în folosul ei.

(2) Cu excepția cazurilor prevăzute la art.651, prezumția se conservă, iar dreptul real continuă să existe în folosul titularului înscris în cartea funciară cât timp nu a fost radiat sau modificat.

Dobândirea cu bună-credință a unui drept real înscris

Art.662. – (1) Sub rezerva îngrădirilor și excepțiilor legale, prezumția prevăzută la art.661 poate fi invocată de orice persoană care, în temeiul unui act juridic, a dobândit cu bună-credință un drept real înscris în cartea funciară și, pe acest temei, poate face să se respingă acțiunea în rectificare.

(2) Dobânditorul este considerat de bună credință dacă la data înregistrării cererii de înscriere a dreptului în folosul său nu fusese notată nici o acțiune care să conteste cuprinsul Cărții funciare.

CAPITOLUL III
Notarea drepturilor de creanță, a faptelor și a altor raporturi juridice

Actele sau faptele supuse notării

Art.663. – (1) Drepturile de creanță, faptele sau alte raporturi juridice în legătură cu imobilele înscrise în cartea funciară, devin opozabile terților persoane numai prin notare.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în cartea funciară:

a) punerea sub interdicție judecătorească și ridicarea acestei măsuri;

b) cererea de declarare a morții unei persoane fizice, hotărârea

judecătorească de declarare a morții și cererea de anulare a hotărârii judecătorești de declarare a morții;
c) calitatea de bun comun a unul imobil;
d) locațiunea și cesiunea de venituri;
e) interdicția convențională de înstrăinare sau de grevare a unui drept înscris;
f) antecontractul;
g) dreptul de preemțiune născut din convenții;
h) intenția de a înstrăina sau de a ipoteca;
i) schimbarea rangului ipotecii, poprirea, gajul sau constituirea altei garanții reale asupra creanței ipotecare;
j) deschiderea procedurii reorganizării judiciare sau a falimentului, ridicarea dreptului de administrare al debitorului supus acestei măsuri, precum și închiderea acestei proceduri;
k) sechestrul, urmărirea imobilului, a fructelor ori veniturilor sale;
l) acțiunea în prestație tabulară și acțiunea în rectificare;
m) acțiunile pentru apărarea drepturilor reale înscrise în cartea funciară, acțiunile în desființarea actului juridic pentru nulitate, rezoluțiune ori alte cauze de ineficacitate, precum și orice alte acțiuni privitoare la drepturi de creanță, fapte sau alte raporturi juridice în legătură cu imobilele înscrise;
n) punerea în mișcare a acțiunii penale.

(3) În sensul prezentului articol, prin terți se înțelege orice persoană care a dobândit un drept real sau un drept de creanță în legătură cu imobilul înscris în cartea funciară.

Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca

Art.664. – (1) Proprietarul unui imobil poate cere ca intenția sa de a înstrăina sau de a ipoteca în folosul unei anumite persoane să fie notată, arătând în acest din urmă caz și suma ce corespunde obligației garantate.

(2) Dacă înstrăinarea sau ipotecarea se realizează, dreptul înscris va avea rangul notării.

Pierderea efectului notării

Art.665. – (1) Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca își pierde efectul prin trecerea unui termen de două luni de la data înregistrării cererii.

(2) Anul, luna și ziua în care notarea își pierde efectul vor fi menționate atât în notare, cât și în încheierea ce a dispus-o.

Radierea promisiunii

Art.666. – (1) Promisiunea de a încheia un contract viitor stipulată în antecontract se va putea radia, dacă cel îndreptățit nu a cerut

de a încheia un contract viitor

instanței pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, în termen de 6 luni de la trecerea termenului fixat pentru încheierea lui; acest din urmă termen trebuie arătat în antecontract, sub sancțiunea respingerii cererii de notare.

(2) Radierea se va dispune din oficiu, cu excepția cazului când cel îndreptățit a cerut notarea în cartea funciară a acțiunii prevăzute la alin.(1).

CAPITOLUL IV
Rectificarea înscrierilor de carte funciară

Definiția rectificării

Art.667. – (1) Când o înscriere făcută în cartea funciară nu corespunde cu situația juridică reală, se poate cere rectificarea acesteia.

(2) Rectificarea se poate face prin radierea, îndreptarea sau menționarea oricărei operațiuni susceptibile de a face obiectul unei înscrieri în cartea funciară.

(3) Situația juridică reală trebuie să rezulte dintr-o recunoaștere scrisă făcută de titularul înscrierii a cărei rectificare se solicită ori dintr-o hotărâre judecătorească pronunțată împotriva acestuia, prin care s-a admis acțiunea de fond. Acțiunea de fond poate fi, după caz, o acțiune în nulitate, rezoluțiune, reducțiune sau orice altă acțiune întemeiată pe o cauză de ineficacitate a actului juridic.

Condițiile rectificării intabulării sau înscrierii provizorii

Art.668. – (1) Orice persoană interesată poate cere rectificarea unei intabulări sau înscrieri provizorii, dacă:

a) înscrierea, încheierea sau, după caz, actul în temeiul căruia s-a dispus înscrierea nu este valabil;

b) dreptul înscris a fost greșit calificat;

c) nu mai sunt întrunite condițiile de existență a dreptului înscris sau au încetat efectele actului juridic în temeiul căruia s-a făcut înscrierea.

(2) În lipsa consimțământului titularului, rectificarea se va încuviința numai în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile.

(3) Acțiunea în rectificare poate fi introdusă concomitent sau după ce a fost admisă acțiunea de fond.

Acțiunea în rectificare

Art.669.- (1) Acțiunea în rectificare este imprescriptibilă față de dobânditorul nemijlocit, al cărui drept este înscris în temeiul actului

atacat prin acțiunea de fond.

(2) Dacă terțul și-a înscris, cu bună-credință, dreptul real pe care l-a dobândit cu titlu oneros, acțiunea în rectificare se prescrie în termen de trei ani, socotiți de la data înscrierii dreptului în folosul dobânditorului nemijlocit.

(3) Termenul de prescripție al acțiunii în rectificare este de 10 ani dacă terțul de bună-credință și-a înscris dreptul în temeiul unei donații sau a unui legat cu titlu particular.

(4) Dobânditorul este de bună-credință dacă, în raport cu data dobândirii dreptului, sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții :

a) în cartea funciară nu era notată nici o acțiune împotriva vreunuia dintre titularii înscrierilor anterioare făcute înăuntrul termenului de prescripție al acțiunii în rectificare, b) temeiul acțiunii de fond nu reieșea din cuprinsul cărții funciare și nici din conținutul actului juridic invocat pentru înscrierea imediat anterioară celei făcute în folosul dobânditorului.

(5) Nu este admisibilă dovada că dobânditorul ar fi cunoscut existența temeiului acțiunii de fond pe o altă cale decât cele menționate la alin.(4).

(6) Acțiunea în rectificare este imprescriptibilă și față de terțul subdobânditor de rea-credință, cu excepția cazului în care dreptul său a fost înscris în temeiul unui act încheiat cu un subdobânditor care, în cazul prevăzut la alin.(2) ori, după caz, la alin.(3), putea face să se respingă acțiunea în rectificare dacă ar fi fost introdusă împotriva ei.

(7) În toate cazurile, acțiunea în rectificare este inadmisibilă dacă s-a împlinit termenul de prescripție al acțiunii de fond.

Efectele admiterii acțiunii în rectificare

Art.670. - (1) Hotărârea prin care se admite rectificarea unei înscrieri nu va aduce atingere drepturilor înscrise în folosul persoanelor împotriva cărora acțiunea nu a fost admisă.

(2) Dacă însă acțiunea în rectificare a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească se va executa, din oficiu, și împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare.

Rectificarea notării în cartea funciară

Art.671. – (1) Orice persoană interesată va putea cere rectificarea unei notări în cazurile prevăzute la art.668, precum și ori de câte ori, din alte cauze, notarea nu este sau a încetat să fie exactă.

(2) Rectificarea se va încuviința în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile; dreptul la acțiune este imprescriptibil.

Îndreptarea erorilor materiale

Art.672.- Erorile materiale săvârşite cu prilejul înscrierilor efectuate în cartea funciară, altele decât cele care constituie cazuri de rectificare, se pot îndrepta la cerere sau din oficiu. Dispoziţiile art.669 alin.(1) şi (3), 670 şi 671 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Neaplicarea dispoziţiilor privind suspendarea şi repunerea în termenul de prescripţie

Art.673. - Dispoziţiile referitoare la suspendare şi la repunerea în termenul de prescripţie extinctivă nu sunt aplicabile termenelor de prescripţie prevăzute la art.669 alin.(2) şi (3) din prezentul titlu.

TITLUL VI
Posesiunea

CAPITOLUL I
Dispoziţii generale

Definiţia posesiunii

Art.674. - (1) Posesiunea este exercitarea în fapt a prerogativelor dreptului de proprietate asupra unui bun de către persoana care îl deţine şi care se comportă ca un proprietar.

(2) Dispoziţiile prezentului titlu se aplică, în mod corespunzător, şi în privinţa posesorului care se comportă ca un titular al altui drept real.

Exercitarea posesiunii

Art.675. - (1) Posesorul poate exercita prerogativele dreptului de proprietate asupra bunului fie în mod nemijlocit, prin putere proprie, fie prin intermediul unei alte persoane.

(2) Persoanele lipsite de capacitate de exerciţiu şi persoanele juridice exercită posesiunea prin reprezentantul lor legal.

Cazurile care nu constituie posesiune

Art.676. – (1) Nu constituie posesiune stăpânirea unui bun de către un detentor precar, precum:

a) locatarul, comodatarul, depozitarul, creditorul gajist;

b) titularul dreptului de superficie, uzufruct, uz, abitaţie sau

servitute, față de proprietar;

c) fiecare coproprietar, în proporție cu cotele-părți ce revin celorlalți coproprietari;

d) orice altă persoană care deținând temporar un bun al altuia este obligată să îl restituie sau care îl stăpânește cu îngăduința acestuia.

(2) Detentorul precar poate invoca efectele recunoscute posesiunii numai în cazurile și limitele prevăzute de lege.

Prezumția de posesiune

Art.677. - (1) Până la proba contrară, acela care stăpânește bunul este prezumat posesor.

(2) Detenția precară, o dată dovedită, este prezumată că se menține până la proba intervertirii sale.

Intervertirea precarității în posesiune

Art.678. – Intervertirea detenției precare în posesiune nu se poate face decât în următoarele cazuri:

a) dacă detentorul precar încheie cu bună-credință un act translativ de proprietate cu titlu particular cu altă persoană decât proprietarul bunului.

În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, detentorul precar este de bună-credință dacă înscrie dreptul în folosul său întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare. În celelalte cazuri, este de bună-credință detentorul care nu cunoștea și nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calității de proprietar a celui de la care a dobândit bunul;

b) dacă detentorul săvârșește împotriva posesorului acte de rezistență neechivoce în privința intenției sale de a începe să se comporte ca un proprietar; în acest caz, intervertirea nu se va produce însă mai înainte de împlinirea termenului prevăzut pentru restituirea bunului.

Încetarea posesiunii

Art.679. - Posesiunea încetează prin:

a) transformarea sa în detenție precară;

b) înstrăinarea sau abandonarea bunului;

c) pieirea bunului;

d) trecerea bunului în proprietate publică;

e) deposedare, dacă posesorul rămâne lipsit de posesiunea bunului mai mult de un an.

CAPITOLUL II
Viciile posesiunii

Viciile posesiunii

Art.680.– (1) În afara situațiilor prevăzute de lege, nu poate produce efecte juridice decât posesiunea utilă.

(2) Nu este utilă posesiunea discontinuă, tulburată sau clandestină. Până la proba contrară, posesiunea este prezumată a fi utilă.

Discontinuitatea

Art.681. - Posesiunea este discontinuă atât timp cât posesorul o exercită cu intermitențe anormale în raport cu natura bunului.

Violența

Art.682. - Posesiunea este tulburată atât timp cât este conservată prin acte de violență, fizică sau morală, care nu au fost provocate de o altă persoană.

Clandestinitatea

Art.683. - Posesiunea este clandestină, dacă se exercită astfel încât nu poate fi cunoscută.

Invocarea viciilor posesiunii

Art.684. - (1) Discontinuitatea poate fi opusă posesorului de către orice persoană interesată.

(2) Numai persoana față de care posesiunea este tulburată sau clandestină poate invoca aceste vicii.

Încetarea viciilor posesiunii

Art.685. - Posesiunea viciată devine utilă îndată ce viciul încetează.

CAPITOLUL III
Efectele posesiunii

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Uzucapiunea și dobândirea fructelor

Art.686. – În condițiile prezentului capitol, posesorul poate dobândi proprietatea asupra bunului posedat sau, după caz, asupra fructelor ori veniturilor produse de acesta.

Bunurile care nu pot fi uzucapate

Art.687. – Nu pot fi uzucapate bunurile care, înainte sau după intrarea în posesiune, au fost declarate prin lege inalienabile.

Secțiunea a 2-a
Uzucapiunea imobiliară

Cazurile de dobândire a bunului imobil prin uzucapiune

Art.688. – (1) Dreptul de proprietate asupra unui imobil poate fi înscris în cartea funciară, în temeiul uzucapiunii, în folosul celui care l-a posedat timp de 10 ani dacă:

a) proprietarul înscris în cartea funciară a decedat ori, după caz, și-a încetat existența;

b) a fost înscrisă în cartea funciară declarația de renunțare la proprietate;

c) imobilul nu era înscris în nici o carte funciară.

(2) În toate cazurile, uzucapantul poate dobândi dreptul numai dacă acesta nu a fost înscris in folosul unei alte persoane în cursul sau chiar după împlinirea termenului de uzucapiune.

Condițiile dobândirii bunului de către cel înscris fără cauză legitimă în cartea funciară

Art.689. – (1) Drepturile celui care a fost înscris, fără cauză legitimă, în cartea funciară, ca proprietar al unui imobil sau titular al unui alt drept real, nu mai pot fi contestate când a posedat imobilul cu bună-credință, timp de 5 ani, dacă posesiunea sa a fost neviciată.

(2) Este suficient ca buna-credință să existe în momentul dobândirii drepturilor.

Curgerea termenului uzucapiunii

Art.690. – (1) În cazurile prevăzute la art.688 alin.(1) lit.a) și b), termenul uzucapiunii nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, a încetării existenței proprietarului, respectiv înainte de data înscrierii declarației de renunțare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesiune s-a produs la o dată anterioară.

(2) Viciile posesiunii suspendă cursul uzucapiunii.

Joncțiunea posesiilor

Art.691. - (1) Fiecare posesor este considerat că începe în persoana sa o nouă posesiune indiferent dacă bunul a fost transmis cu titlu universal sau particular.

(2) Cu toate acestea, pentru a invoca uzucapiunea, posesorul actual poate să unească propria posesiune cu aceea a autorului său.

Alte dispoziții aplicabile

Art.692. – Dispozițiile prezentei secțiuni se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la prescripția extinctivă.

Secțiunea a 3-a
Dobândirea proprietății mobiliare prin efectul posesiunii

Prezumția proprietății asupra bunului posedat

Art.693.– Oricine se află la un moment dat în posesiunea unui bun mobil este prezumat că a dobândit dreptul de proprietate asupra lui în condițiile prezentei secțiuni.

Momentul dobândirii proprietății mobiliare prin efectul posesiunii

Art.694. - (1) Posesorul de bună-credință al unui bun mobil determinat devine proprietarul acestuia la data intrării în posesiunea efectivă a bunului.

(2) Cu toate acestea, bunul pierdut sau furat poate fi revendicat de la posesorul de bună-credință, dacă acțiunea este intentată, sub sancțiunea prescripției extinctive, în termen de 3 ani de la data la care bunul a ieșit din posesiunea proprietarului.

(3) Dacă bunul pierdut sau furat a fost cumpărat dintr-un loc ori de la o persoană care vinde în mod obișnuit bunuri de același fel ori dacă a fost adjudecat la o licitație publică, posesorul de bună-credință poate reține bunul până la indemnizarea sa integrală pentru prețul plătit vânzătorului.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile care sunt accesorii unui imobil.

Buna-credință

Art.695. – (1) Este de bună-credință posesorul care nu cunoștea și nici nu putea, după împrejurări, să cunoască lipsa calității de proprietar a înstrăinătorului.

(2) Buna-credință trebuie să existe la data intrării în posesiunea efectivă a bunului.

Dobândirea bunului mobil în temeiul uzucapiunii

Art.696. – Acela care posedă bunul altuia timp de 10 ani, în alte condiții decât cele prevăzute în secțiunea de față, poate dobândi dreptul de proprietate, în temeiul uzucapiunii. Dispozițiile art.690 alin.(2), 691 și 692 se aplică în mod corespunzător.

Posesiunea titlurilor la purtător

Art.697. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică și titlurilor la purtător, în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

Secțiunea a 4-a
Ocupațiunea

Dobândirea bunului prin ocupațiune

Art.698. - (1) Posesorul unui bun mobil fără stăpân devine proprietarul acestuia, prin ocupațiune, de la data intrării în posesiune.

(2) Sunt bunuri fără stăpân bunurile mobile abandonate, precum și bunurile care, prin natura lor, nu au un proprietar, cum sunt animalele sălbatice, fructele de pădure, ciupercile comestibile din flora spontană, plantele medicinale și aromatice și altele asemenea, însă numai dacă intrarea în posesiune se face în condițiile legii.

Proprietatea bunului găsit

Art.699. - (1) Bunul mobil pierdut continuă să aparțină proprietarului său.

(2) Găsitorul bunului este obligat ca, în termen de 10 zile, să-l restituie proprietarului ori dacă acesta nu poate fi cunoscut, să-l predea organului de poliție din localitatea în care a fost găsit. Acesta are obligația de a păstra bunul timp de 6 luni, fiind aplicabile în acest sens dispozițiile privitoare la depozitul necesar.

(3) Organul de poliție va afișa la sediul său un anunț privitor la pierderea bunului, cu menționarea tuturor elementelor de descriere a acestuia.

Proprietatea asupra bunului găsit în loc public

Art.700. - Dacă bunul a fost găsit într-un loc public, el va fi predat, pe bază de proces-verbal, persoanei care deține un titlu asupra locului respectiv. În termen de 3 zile de la data preluării bunului pierdut, această persoană este obligată să-l predea, pe bază de proces-verbal, organelor de poliție din localitate. În același termen, anunțul menționat la art.699 alin.(3) se va afișa la locul unde a fost găsit bunul.

Vânzarea bunului găsit

Art.701. - Dacă, datorită împrejurărilor sau a naturii bunului, păstrarea sa tinde să-i diminueze valoarea ori devine prea costisitoare, el va fi vândut prin licitație publică, conform legii. În acest caz, drepturile și obligațiile legate de bun se vor exercita în legătură cu prețul obținut în urma vânzării.

Restituirea bunului găsit către proprietar

Art.702. - (1) Bunul sau preţul obţinut din valorificarea lui se va remite proprietarului, dacă acesta îl pretinde în termenul menţionat la art.699 alin.(2), însă nu mai înainte de a se achita cheltuielile legate de păstrarea bunului.

(2) De asemenea, proprietarul este obligat să plătească găsitorului o recompensă ce nu va depăşi a zecea parte din preţ sau din valoarea actuală a bunului. Obligaţia de plată a recompensei nu există în cazul prevăzut la art.700 dacă găsitorul este persoana care deţine spaţiul ori un reprezentant sau un angajat al acesteia.

(3) Dacă bunul nu are valoare comercială, cel care l-a găsit are dreptul la o sumă ce se va stabili, după apreciere, de către instanţa judecătorească.

(4) În cazul în care proprietarul a făcut o ofertă publică de recompensă, găsitorul are dreptul de a opta între suma la care s-a obligat proprietarul prin aceasta ofertă şi recompensa fixată de lege ori stabilită de către instanţa judecătorească.

(5) Dacă bunul ori preţul nu este pretins de proprietarul originar, el va fi remis găsitorului, pe bază de proces-verbal. Acest proces-verbal reprezintă pentru găsitor titlu de proprietate, opozabil inclusiv proprietarului originar.

Drepturile asupra tezaurului găsit

Art.703. - (1) Tezaurul este orice bun mobil ascuns sau îngropat, chiar involuntar, în privinţa căruia nimeni nu poate dovedi că este proprietar.

(2) Tezaurul descoperit într-un fond sau într-un bun mobil aparţine pe jumătate proprietarului fondului sau al bunului mobil în care a fost descoperit şi pe jumătate descoperitorului. Acestuia din urmă nu i se cuvine însă nimic, dacă a pătruns pe fond ori a căutat în bunul mobil fără consimţământul proprietarului.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile culturale, determinate în condiţiile legii, care sunt descoperite fortuit sau ca urmare a unor cercetări arheologice sistematice, ori altor bunuri care, potrivit legii, fac obiectul proprietăţii publice.

Alte dispoziţii aplicabile

Art.704. - Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică în mod corespunzător şi persoanelor care, pe un alt temei, au dreptul la restituirea bunului pierdut.

Secțiunea a 5-a
Dobândirea fructelor și a veniturilor bunului posedat

Condițiile dobândirii fructelor și veniturilor bunului posedat

Art.705. - (1) Posesorul de bună-credință dobândește dreptul de proprietate asupra fructelor și a veniturilor bunului posedat.

(2) Posesorul trebuie să fie de bună-credință la data perceperii fructelor sau veniturilor. Veniturile percepute anticipat revin posesorului în măsura în care buna sa credință se menține la data scadenței acestora.

(3) În cazul fructelor și veniturilor produse de imobile înscrise în cartea funciară, buna-credință se apreciază în raport cu condițiile cerute terților subdobânditori pentru a respinge acțiunea în rectificare.

(4) În celelalte cazuri, posesorul este de bună-credință atunci când are convingerea că este proprietarul bunului în temeiul unui act translativ de proprietate ale cărui cauze de ineficacitate nu le cunoaște și nici nu ar trebui, după împrejurări, să le cunoască. Buna-credință încetează din momentul în care cauzele de ineficacitate îi sunt cunoscute.

(5) Posesorul de rea-credință trebuie să restituie fructele sau veniturile percepute, precum și contravaloarea acelora pe care a omis să le perceapă.

CAPITOLUL A IV-A
Acțiunile posesorii

Acțiunile posesorii

Art.706. - (1) Posesorul poate solicita instanței de judecată prevenirea ori înlăturarea oricărei tulburări a posesiunii sale sau, după caz, restituirea bunului. De asemenea, posesorul este îndreptățit să pretindă despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.

(2) Exercițiul acțiunilor posesorii este recunoscut și detentorului precar.

Persoanele împotriva cărora se pot introduce acțiunile posesorii

Art.707. - (1) Acțiunile posesorii pot fi introduse și împotriva proprietarului.

(2) Acțiunea posesorie nu poate fi însă introdusă împotriva persoanei față de care există obligația de restituire a bunului.

Termenul de exercitare a acțiunii posesorii

Art.708. - (1) În caz de tulburare ori de deposedare, pașnică sau violentă, acțiunea se introduce în termen de un an de la data tulburării sau deposedării.

(2) Dacă tulburarea ori deposedarea este violentă, acțiunea poate fi introdusă și de cel care exercită o posesiune viciată.

Luarea măsurilor pentru conservarea bunului posedat

Art.709. - (1) Dacă există motive temeinice să se considere că bunul posedat poate fi distrus ori deteriorat de un lucru aflat în posesiunea unei alte persoane sau ca urmare a unor lucrări, precum ridicarea unei construcții, tăierea unor arbori ori efectuarea unor săpături pe fondul învecinat, posesorul poate să ceară luarea măsurilor necesare pentru evitarea pericolului sau, dacă este cazul, încetarea lucrărilor.

(2) Până la soluționarea cererii, posesorul ori, după caz, cealaltă persoană poate fi obligată la plata unei cauțiuni, lăsate la aprecierea instanței, după cum urmează:

a) dacă instanța dispune, în mod provizoriu, deplasarea lucrului ori încetarea lucrărilor, cauțiunea se stabilește în sarcina posesorului astfel încât să se poată repara prejudiciul ce s-ar cauza pârâtului prin această măsură;

b) dacă instanța încuviințează menținerea lucrului în starea sa actuală ori continuarea lucrărilor, cauțiunea se stabilește în sarcina pârâtului astfel încât să se asigure posesorului sumele necesare pentru restabilirea situației anterioare.

CARTEA IV
Despre succesiuni și liberalități

Titlul I
Despre succesiuni în general

Capitolul I
Dispoziții generale

Deschiderea succesiunii

Art.710. – (1) Succesiunea se deschide prin moarte, la ultimul domiciliu al defunctului.

(2) Dacă domiciliul nu este cunoscut sau nu se află în țară,

succesiunea se va deschide la locul din țară unde se găsesc bunurile mai importante valoric.

Felurile succesiunii

Art.711. – (1) Succesiunea este atribuită conform legii în măsura în care defunctul nu a dispus de bunurile sale prin liberalități.

(2) Bunurile pot fi transmise prin liberalități făcute de defunct, în măsura în care nu încalcă rezerva succesorală.

Suportarea pasivului succesoral

Art.712. – Succesorii universali și cu titlu universal sunt ținuți, în condițiile legii, la plata pasivului succesiunii.

Actele asupra succesiunilor nedeschise

Art.713. – Sunt lovite de nulitate absolută actele prin care se acceptă moștenirea sau se renunță la aceasta înainte de deschiderea ei, se înstrăinează eventuale drepturi ce s-ar putea dobândi la deschiderea succesiunii, precum și orice alte convenții asupra unei succesiuni nedeschise.

Capitolul II
Calitățile cerute pentru a succede

Capacitatea succesorală

Art.714. – (1) Pentru a succede, persoana în cauză trebuie să existe în momentul deschiderii succesiunii.

(2) Copilul conceput este considerat că există dacă se va naşte viu.

Capacitatea în cazul substituției

Art.715. – Poate să succeadă, în caz de substituție, persoana ce are calitățile cerute atunci când dispoziția produce efecte în privința sa.

Comorienții

Art.716. – (1) Persoanele ce decedează în aceeaşi împrejurare sau în împrejurări diferite, fără a se putea stabili care a supraviețuit alteia, sunt prezumate a fi murit în același moment, dacă cel puțin una dintre ele este chemată la succesiunea celeilalte.

(2) În acest caz, succesiunea fiecăreia este transmisă persoanelor care ar fi fost chemate să o culeagă în absența lor.

Vocația succesorală

Art.717. – Numai legea și voința testatorului pot determina chemarea unei persoane la o succesiune.

Titlul II
Despre succesiunea legală

Capitolul I
Dispoziții generale

Moștenitorii legali

Art.718. – (1) Moștenirea se cuvine, în ordinea și după regulile stabilite în prezentul titlu, soțului supraviețuitor și rudelor defunctului.

(2) Rudele defunctului vin la moștenire în următoarea ordine:

a) Clasa întâi - descendenții;
b) Clasa a doua - ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați;
c) Clasa a treia - ascendenții ordinari
d) Clasa a patra - colateralii ordinari.

(3) Descendenții și ascendenții au vocație succesorală, indiferent de gradul de rudenie cu defunctul. Rudele colaterale sunt chemate la moștenire numai până la al patrulea grad inclusiv cu defunctul.

(4) Ordinea claselor de moștenitori nu poate fi schimbată prin voința defunctului sau a moștenitorilor.

(5) În lipsa moștenitorilor, patrimoniul defunctului se transmite statului român.

Vocația la succesiunea legală

Art.719. – (1) Vocația la succesiunea legală se stabilește în funcție de clasa de moștenitori și de proximitatea gradului de rudenie din cadrul fiecărei clase, cu excepția moștenitorilor din clasa a doua și a celor care vin la moștenire prin reprezentare.

(2) Moștenitorii din aceeași clasă și de același grad împart succesiunea în părți egale, dacă prin lege sau prin voința defunctului nu se dispune altfel.

(3) Moștenirea ce revine ascendenților ordinari sau colateralilor se împarte în mod egal între rudele din linia paternă și cele din linia maternă. Frații buni culeg în ambele linii.

(4) Ascendenții ordinari și colateralii dintr-o linie înlătură toate rudele în grad mai îndepărtat, atât din propria linie, cât și

din cealaltă linie, cu excepția cazului când descendenții colateralilor privilegiați vin la moștenire prin reprezentare.

Nedemnitatea absolută

Art.720. – Este nedemn de a moșteni și, ca urmare, exclus de la moștenire:
a) cel condamnat penal pentru o infracțiune împotriva vieții, săvârșită cu intenție, asupra celui care lasă moștenirea ori asupra soțului, descendenților sau ascendenților acestuia;
b) cel condamnat penal pentru o infracțiune împotriva vieții, săvârșită cu intenție, asupra unui alt succesibil care înlătura sau restrângea chemarea la moștenire a făptuitorului;
c) succesibilul major, soț sau rudă până la gradul patru inclusiv cu cel care lasă moștenirea, care, cunoscând iminența uciderii ultimului, nu a adus această împrejurare la cunoștința organelor competente.

Nedemnitatea judiciară

Art.721. – (1) Poate fi declarat nedemn de a moșteni și, ca urmare, exclus de la moștenire:
a) cel condamnat penal pentru o mărturie mincinoasă făcută împotriva defunctului într-un proces penal;
b) cel condamnat penal pentru calomnierea defunctului;
c) cel care a exercitat acte de violență fizică sau morală asupra defunctului ori a desfășurat un alt comportament reprobabil față de acesta;
d) cel care a ascuns, alterat sau a falsificat testamentul defunctului;
e) cel condamnat penal pentru o infracțiune împotriva integrității corporale, săvârșită asupra victimelor arătate la art.720.

(2) Orice succesibil poate să ceară instanței declararea nedemnității bazate pe vreunul din aceste cazuri, într-un an de la deschiderea succesiunii sau, după caz, de la intervenirea cauzei de nedemnitate.

Înlăturarea nedemnității

Art.722. – (1) Cei vinovați de fapte ce atrag nedemnitatea sunt totuși admiși la moștenire dacă defunctul i-a iertat în mod expres printr-un act autentic sau prin testament.

(2) Amnistia, reabilitarea și prescripția răspunderii penale nu produc nici un efect în privința nedemnității. În caz de amnistie și de prescripție, faptele mai sus prevăzute vor putea fi constatate și prin hotărârea instanței civile.

Efectele nedemnității

Art.723. – (1) Nedemnului i se aplică regimul juridic al unui posesor de rea-credință.

(2) Actele de conservare, precum și actele de administrare care nu sunt lezionare pentru moștenitori făcute de nedemn rămân valabile. Înstrăinările cu titlu oneros sunt opozabile succesorilor numai dacă terțul dobânditor și-a întemeiat buna-credință pe un certificat de moștenitor, regulile din materia cărții funciare fiind însă aplicabile.

Reprezentarea succesorală

Art.724. – (1) Moștenitorul care nu vine la moștenire datorită predecesului și comorienței este înlocuit, prin efectul reprezentării, de către descendenții săi în funcție de proximitatea gradului de rudenie. În aceste condiții poate fi reprezentat și nedemnul.

(2) Bunurile moștenite de descendenții nedemnului sau ai renunțătorului, la deschiderea succesiunii de la care acesta fusese exclus, se vor raporta la succesiunea nedemnului sau renunțătorului, dacă vin în concurs cu alți descendenți ai acestuia, concepuți după deschiderea succesiunii în care a operat nedemnitatea.

Funcționarea reprezentării

Art.725. – Reprezentarea operează numai în privința descendenților copiilor defunctului sau a descendenților din frați și surori.

Efectul general al reprezentării

Art.726. – În toate cazurile în care reprezentarea este admisă, împărțeala se realizează pe tulpină. Dacă aceeași tulpină a produs mai multe ramuri, subdivizarea se realizează tot pe tulpină în cadrul fiecărei ramuri, partea cuvenită descendenților din aceeași ramură, împărțindu-se între ei în mod egal.

Efecte particulare ale reprezentării

Art.727. – Nedemnitatea față de cel reprezentat sau renunțarea la moștenirea acestuia nu-l împiedică pe reprezentant să-i ia locul.

Capitolul II
Despre moștenitorii legali

Secțiunea 1
Soțul supraviețuitor

Soțul supraviețuitor

Art.728. – Soțul supraviețuitor succede pe soțul decedat dacă la data deschiderii moștenirii nu există o hotărâre de divorț irevocabilă.

Chemarea la moștenire a soțului supraviețuitor

Art.729. – (1) Soțul supraviețuitor este chemat la moștenire în concurs cu descendenții, cu ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați, precum și cu ascendenții ordinari

(2) Soțul supraviețuitor înlătură de la moștenire clasa a patra de moștenitori, revenindu-i întreaga avere a defunctului.

Cota succesorală legală a soțului supraviețuitor

Art.730. – Cota succesorală a soțului supraviețuitor este de:
a) un sfert din moștenire, în concurs cu moștenitorii din clasa întâi;
b) jumătate din moștenire, în concurs cu moștenitorii din clasa a doua;
c) trei sferturi din moștenire, în concurs cu moștenitorii din clasa a treia.

Dreptul de abitație

Art.731. – (1) Soțul supraviețuitor care nu are o altă locuință proprie beneficiază până la executarea partajului, dar nu mai puțin de un an de la deschiderea succesiunii, de un drept de abitație asupra casei în care a locuit, dacă aceasta face parte din succesiune.

(2) Ceilalți succesori pot cere restrângerea dreptului de abitație dacă locuința nu îi este necesară în întregime sau pot procura soțului supraviețuitor o locuință în altă parte. Neînțelegerile asupra restrângerii abitației sau procurării locuinței vor fi soluționate de instanța competentă a judeca împărțeala averii, ce va hotărî de urgență în camera de consiliu.

(3) Dreptul de abitație încetează în caz de recăsătorire a soțului supraviețuitor.

(4) Dreptul de abitație este inalienabil.

Mobilierul și obiectele de uz casnic

Art.732.– Când nu vine în concurs cu descendenții, soțul supraviețuitor moștenește, în afară de partea sa succesorală, mobilierul și obiectele de uz casnic care erau afectate folosinței comune a soților.

Secțiunea a 2-a
Descendenții defunctului

Dreptul de moștenire al descendenților defunctului

Art.733. – (1)Descendenții defunctului înlătură moștenitorii din celelalte clase și succed în ordinea proximității gradului de rudenie.

(2) În concurs cu soțul supraviețuitor, descendenții defunctului, indiferent de numărul lor, culeg trei pătrimi din moștenire.

(3) Descendenții împart moștenirea sau partea de moștenire ce li se cuvine în mod egal, când vin în nume propriu, ori pe tulpini, când vin prin reprezentare.

Secțiunea a 3-a
Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați

Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați

Art.734.– (1) Ascendenții privilegiați sunt tatăl și mama defunctului.

(2) Colateralii privilegiați sunt frații și surorile defunctului, precum și descendenții acestora, până la al patrulea grad inclusiv cu defunctul.

(3) Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați vin la moștenire în lipsa moștenitorilor din clasa întâi.

Cotele succesorale legale ale ascendenților și colateralilor privilegiați

Art.735. – (1) În concurs cu soțul supraviețuitor, moștenitorii din clasa a doua au o cotă succesorală de jumătate din moștenire iar în lipsa soțului supraviețuitor dobândesc întreaga moștenire.

(2) Părinților le revine o jumătate din moștenire sau din partea de moștenire cuvenită moștenitorilor din clasa a doua, cealaltă jumătate revenind colateralilor privilegiați, indiferent de numărul lor. În concurs cu un singur părinte, colateralii privilegiați primesc trei pătrimi din moștenire sau din partea de moștenire cuvenită moștenitorilor din clasa a doua, indiferent de numărul lor.

(3) În lipsa colateralilor privilegiați, moștenirea sau partea de moștenire cuvenită moștenitorilor din clasa a doua revine părinților. În lipsa ascendenților privilegiați, moștenirea sau partea de moștenire cuvenită moștenitorilor din clasa a doua revine colateralilor
privilegiați.

Împărțirea între ascendenții privilegiați, respectiv între colateralii privilegiați

Art.736. – (1) Între ascendenții privilegiați moștenirea sau partea din moștenire care se cuvine acestora se împarte în mod egal.

(2) Între colateralii privilegiați, moștenirea sau partea din moștenire care se cuvine acestora se împarte în mod egal. În cazul în care frații și surorile sunt din părinți diferiți, împărțirea se face pe linii. În cazul în care descendenții din frați și surori vin la moștenire prin reprezentare, împărțirea se face pe tulpini. În cadrul liniilor și tulpinilor, împărțirea se face în mod egal.

Secțiunea a 4-a
Ascendenții ordinari

Noțiune și vocație succesorală

Art.737. – (1) Ascendenții ordinari sunt rudele în linie dreaptă ascendentă ale defunctului, cu excepția părinților acestuia.

(2) Ascendenții ordinari sunt chemați la moștenire în lipsa moștenitorilor din primele două clase.

(3) Ascendenții ordinari vin la moștenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.

Împărțirea între ascendenții ordinari

Art.738. – (1) Moștenirea sau partea din moștenire care se cuvine ascendenților ordinari se împarte pe linii.

(2) În cadrul unei linii, împărțirea se face în mod egal.

(3) Dacă vin la moștenire doar ascendenți ordinari de pe o singură linie, aceștia culeg întreaga moștenire sau parte de moștenire, pe care o împart în mod egal.

Secțiunea a 5-a
Colateralii ordinari

Noțiunea și vocația succesorală

Art.739. - (1) Colateralii ordinari sunt toate rudele colaterale ale defunctului, cu excepția celor cuprinse în clasa a doua de moștenitori.

(2) Colateralii ordinari sunt chemați la moștenire numai în lipsa soțului supraviețuitor și a moștenitorilor din primele trei clase.

(3) Colateralii ordinari vin la moștenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.

Împărțirea între colateralii ordinari

Art.740. – (1) Între colateralii ordinari moștenirea se împarte pe linii.

(2) În cadrul unei linii, împărțirea se face în mod egal.

(3) Dacă vin la moștenire doar colaterali ordinari de pe o singură linie, aceștia culeg întreaga moștenire, pe care o împart în mod egal.

TITLUL III
Despre liberalități

Capitolul I
Dispoziții comune

Forma liberalităților

Art.741. – Nimeni nu va putea dispune cu titlu gratuit de bunurile sale, decât în formele prescrise de lege pentru donații sau prin testament.

Donația

Art.742. – Donația este un act de liberalitate prin care donatorul dă irevocabil donatarului un bun pe care acesta îl acceptă.

Testamentul

Art.743. – Testamentul este un act unilateral, esențialmente personal, formal şi revocabil prin care testatorul dispune, pentru timpul când nu va mai fi în viață, de tot sau parte din averea sa.

Capitolul II
Validitatea liberalităților

Capacitatea

Art.744. – (1) Capacitatea de a dispune trebuie să existe la momentul când se face liberalitatea.

(2) Cel ce dobândeşte prin acte cu titlu gratuit trebuie să existe la acceptarea donației sau, în cazul legatului, la deschiderea moştenirii.

Lipsa capacității depline de exercițiu

Art.745. – Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Persoanele incerte. Persoanele viitoare. Liberalitatea cu facultate de alegere

Art.746. – (1) Persoanele incerte nu pot primi prin liberalități, chiar dacă la acceptarea donațiunii sau la deschiderea moştenirii, vor putea fi determinate.

(2) Persoana viitoare poate fi gratificată prin intermediul unui legat în favoarea unei persoane care are capacitatea de a primi, cu sarcina pentru aceasta de a transmite adevăratului beneficiar obiectul legatului la momentul la care acest lucru va fi

posibil.

(3) Sub sancțiunea nulității absolute, dispunătorul nu poate lăsa unei terțe persoane dreptul de a hotărî pe cel care urmează să dobândească cu titlu gratuit și nici dreptul de a decide ce bunuri vor fi transmise. Repartizarea bunurilor transmise prin legat unor persoane desemnate de testator poate fi, însă, lăsată la aprecierea unui terț.

(4) Este valabilă liberalitatea făcută unei persoane desemnate de dispunător, dar cu sarcina predării bunului unei persoane alese de gratificat sau de un terț.

Dispozițiile în favoarea reprezentantului sau ocrotitorului legal

Art.747. – (1) Sub sancțiunea nulității relative, cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune cu titlu gratuit, nici chiar după dobândirea capacității depline de exercițiu, în folosul reprezentantului ori ocrotitorului legal sau al celui care a avut această calitate, înainte ca acesta să fi primit descărcare de la instanța tutelară pentru gestiunea sa.

(2) Sunt exceptate situațiile în care reprezentantul ori, după caz, ocrotitorul legal este soțul, descendentul, ascendentul, fratele sau sora dispunătorului.

Incapacități speciale

Art.748. – (1) Sunt lovite de nulitate absolută liberalitățile făcute de dispunător medicilor, farmaciștilor sau altor persoane, cât timp îi acordă îngrijiri de specialitate pentru boala de care acesta a murit. De asemenea, sunt lovite de nulitate absolută și liberalitățile făcute proprietarului, administratorului sau salariatului unei unități sanitare ori al serviciilor de asistență socială, dacă au fost făcute în perioada în care dispunătorul era îngrijit în cadrul acestora pentru boala de care a murit ori beneficia de serviciile lor.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin.(1):

a) dispozițiile cu titlu gratuit făcute soțului, rudelor în linie dreaptă sau colateralilor privilegiați;

b) dispozițiile cu titlu gratuit făcute altor rude până la al patrulea grad inclusiv, dacă dispunătorul nu are soț și nici moștenitori în linie dreaptă sau colaterali privilegiați.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) sunt aplicabile și în privința preoților sau a altor oficianți ai unui cult religios.

(4) Liberalitatea făcută unui membru al familiei de primire în perioada în care donatorul locuiește cu aceasta este lovită de nulitate relativă.

Sancțiunea în caz de simulație

Art.749. – (1) Dispozițiile în favoarea persoanelor și în condițiile prevăzute la art.747 și 748 sunt lovite de nulitate relativă sau, după caz, absolută, fie că ar fi deghizate sub forma unui contract oneros fie că ar fi făcute pe numele unei persoane interpuse.

(2) Sunt prezumate persoane interpuse: ascendenții, descendenții și soțul persoanei incapabile, precum și ascendenții și, dacă este cazul, descendenții soțului acesteia.

Condițiile și sarcinile

Art.750. – În orice dispoziție între vii sau testamentară, condițiile și sarcinile imposibile, ilicite sau imorale vor fi considerate ca nescrise, în afara cazului în care acestea constituie motivul determinant al liberalității.

Substituția indirectă (fideicomisară)

Art.751. – (1) Dispoziția din actul de liberalitate care obligă pe beneficiarul liberalității să conserve bunurile primite și să le transmită, la moartea sa, în tot sau în parte, unei alte persoane desemnate tot de dispunător, este lovită de nulitate absolută în ceea ce privește clauza de substituire.

(2) În substituțiile fideicomisare prevăzute în testament, ineficacitatea uneia dintre liberalități, intervenită până la deschiderea succesiunii dispunătorului, evită incidența sancțiunii în privința celeilalte liberalități.

Substituția directă (vulgară)

Art.752. – Este permisă dispoziția prin care dispunătorul desemnează, pe lângă primul gratificat, o terță persoană care să beneficieze de liberalitate în cazul în care primul gratificat nu poate sau nu vrea să primească.

Dubla liberalitate în uzufruct și nudă proprietate

Art.753. – Este de asemenea permisă dispoziția între vii sau dispoziția testamentară prin care uzufructul se conferă unei persoane și nuda proprietate alteia.

Liberalitatea alternativă (dublu condițională)

Art.754. – Este permisă instituirea de către dispunător a două persoane sub una și aceeași condiție, pentru una dintre ele condiția fiind rezolutorie, iar pentru cealaltă suspensivă.

Liberalitatea rămășiței

Art.755. – Dispoziția prin care se lasă bunuri unui prim gratificat, cu obligația că ceea ce va rămâne la decesul acestuia să fie cules

de un terț beneficiar ales de către dispunător este lovită de nulitate în ceea ce privește obligația primului gratificat.

Revizuirea condițiilor și sarcinilor

Art.756. – Dacă, din cauza unor situații imprevizibile, ivite după momentul acceptării liberalității, executarea sarcinii devine imposibilă sau foarte oneroasă pentru beneficiarul liberalității, instanța poate, după ascultarea celor în cauză, să revoce ori să modifice sarcina – ținând cont de valoarea liberalității, de intenția dispunătorului sau de circumstanțe.

Soluționarea cererii

Art.757. – (1) Judecătorul sesizat cu cererea de revizuire, poate dispune modificări cantitative sau calitative ale prestațiilor grevând liberalitatea, inspirându-se din intenția dispunătorului, sau, să le regrupeze cu prestații analoge rezultând din alte liberalități.

(2) El poate autoriza înstrăinarea parțială sau totală a obiectului liberalității, ordonând ca prețul să fie folosit în scopuri conforme cu voința dispunătorului, precum și orice alte măsuri ce să mențină pe cât posibil destinația urmărită de acesta.

Reconsiderarea revizuirii

Art.758. – Dacă, ulterior revizuirii, executarea condițiilor sau a sarcinilor, astfel cum fusese inițial prevăzută, redevine posibilă, aceasta va putea fi cerută de către persoana interesată.

Considerarea unor clauze ca nescrise

Art.759. – (1) Este considerată ca nescrisă orice clauză prin care dispunătorul privează de liberalitate pe cel care ar pune în discuție validitatea unei clauze de inalienabilitate sau ar cere autorizația de a înstrăina, ori, ar solicita revizuirea condițiilor și sarcinilor.

(2) Este de asemenea considerată nescrisă exheredarea ce ia forma unei sancțiuni pentru aceleași motive, precum și exheredarea edictată de dispunător împotriva celor care ar contesta în mod just liberalitatea.

Confirmarea liberalităților

Art.760. – Confirmarea unei liberalități, de către succesorii dispunătorului, după moartea acestuia, atrage renunțarea la dreptul de a opune viciile de formă sau alte cauze de nulitate, rezervate fiind excepțiile de ordine publică.

Capitolul III
Donația

Secțiunea 1
Încheierea contractului

Forma donației

Art.761. – (1) Donația se încheie prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute.

(2) Nu sunt supuse acestei dispoziții donațiile indirecte, cele deghizate și darurile manuale.

(3) Bunurile mobile care fac obiectul donației trebuie enumerate și evaluate într-un act estimativ subsemnat de părți, sub sancțiunea imposibilității absolute de a proba liberalitatea.

Formarea contractului

Art.762. – (1) Oferta de donație poate fi revocată cât timp donatorul nu a luat la cunoștință de acceptarea donatarului. Incapacitatea sau decesul donatorului atrag caducitatea acceptării.

(2) Oferta nu mai poate fi acceptată după moartea destinatarului ei. Moștenitorii donatarului pot însă comunica acceptarea făcută de acesta.

(3) Oferta de donație făcută unei persoane lipsită de capacitate de exercițiu se acceptă de către reprezentantul legal.

(4) Oferta de donație făcută unei persoane cu capacitate de exercițiu restrânsă poate fi acceptată de către aceasta cu încuviințarea ocrotitorului legal.

Promisiunea de donație

Art.763. – Promisiunea de donație nu conferă părții decât dreptul de a pretinde daune-interese promitentului care nu-și respectă obligația, cu condiția de a fi probată precum orice donație perfectată.

Nulitatea donației pentru încălcarea principiului irevocabilității

Art.764. - Este lovită de nulitate donația:

a) dacă a fost făcută sub condiție pur potestativă, a cărei realizare depinde exclusiv de voința donatorului;
b) care impune donatarului plata datoriilor pe care donatorul le-ar contracta în viitor, dacă valoarea acestora nu este specificată în contractul de donație;
c) prin care donatorul își rezervă dreptul de a denunța unilateral contractul;

d) dacă donatorul şi-a rezervat dreptul de a dispune de bunul donat, chiar dacă donatorul moare fără să fi dispus de acel bun. Dacă rezerva vizează doar o parte din bunurile donate, nulitatea operează numai în privinţa acesteia.

Reîntoarcerea convenţională

Art.765. – (1) Donatorul poate stipula întoarcerea bunurilor dăruite, dacă donatarul, sau atât acesta cât şi descendenţii săi, ar deceda înaintea lui.

(2) Aceste stipulaţii nu se pot face decât în favoarea donatorului.

(3) Dreptul de întoarcere, în ce priveşte imobilele, se va nota în cartea funciară.

Secţiunea a2-a
Efectele donaţiei

Răspunderea donatorului

Art.766. – În executarea donaţiei, dispunătorul răspunde numai pentru dol şi culpă gravă.

Garanţia pentru evicţiune

Art.767. – (1) Donatorul nu răspunde pentru evicţiune decât dacă a promis expres garanţia.

(2) El răspunde când evicţiunea decurge din fapta sa sau din dolul său. La donaţiile cu sarcini, garanţia se întinde până la concurenţa acestora.

Garanţia pentru vicii ascunse

Art.768. – (1) Donatorul nu răspunde pentru viciile ascunse afectând bunul donat.

(2) Totuşi, el este ţinut să repare prejudiciul cauzat donatarului, dacă a cunoscut viciile la încheierea contractului şi nu le-a adus la cunoştinţa donatarului înainte de predare.

(3) Dacă donaţia este cu sarcină, donatorul răspunde pentru viciile ascunse în limita valorii sarcinii.

Secţiunea a 3-a
Revocarea donaţiei

Cauze de revocare

Art.769. – Donaţia poate fi revocată pentru neîndeplinirea culpabilă a sarcinilor cu care s-a făcut şi pentru ingratitudine.

Modul de operare

Art.770. – Revocarea pentru neîndeplinirea sarcinilor şi pentru ingratitudine nu operează de drept.

Neîndeplinirea sarcinii

Art.771. – (1) Dacă donatarul nu îndeplineşte sarcina la care s-a obligat, donatorul sau succesorii săi în drepturi pot cere fie executarea sarcinii, fie revocarea donaţiei.

(2) În cazul în care sarcina a fost stipulată în favoarea unui terţ, acesta poate cere numai executarea sarcinii.

(3) Dreptul la acţiunea prin care se solicită executarea sarcinii sau revocarea donaţiei se prescrie în termen de 3 ani de la data la care sarcina trebuia executată. Dacă în contractul de donaţie nu se menţionează termenul în care sarcina trebuie executată, prescripţia începe să curgă de la data încheierii donaţiei.

Întinderea obligaţiei de executare

Art.772. – Donatarul este ţinut să îndeplinească sarcina numai în măsura valorii donaţiei, raportată la data când aceasta trebuia îndeplinită.

Efecte

Art.773. – Când donaţia este revocată pentru neîndeplinirea sarcinilor, bunul reintră în patrimoniul donatorului liber de orice drepturi constituite între timp asupra lui, dispoziţiile art.669 fiind, însă, aplicabile.

Ingratitudinea

Art.774. – Donaţia se revocă pentru ingratitudine în următoarele cazuri:

a) dacă donatarul a atentat la viaţa donatorului, a unei persoane apropiate lui sau, ştiind că alţii intenţionează să atenteze, nu l-a înştiinţat;

b) dacă se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave faţă de donator;

c) dacă refuză donatorului ajuns în nevoie acordarea de alimente, în limitele venitului corespunzător al bunurilor dăruite şi neputând depăşi valoarea actuală a donaţiei.

Cererea de revocare pentru ingratitudine

Art.775 – (1) Dreptul la acţiunea prin care se solicită revocarea pentru ingratitudine se prescrie în termen de un an de la data săvârşirii faptei imputate donatarului sau din ziua în care aceasta a putut fi cunoscută de donator.

(2) Acţiunea în revocare pentru ingratitudine poate fi exercitată numai împotriva donatarului. Dacă donatarul moare

după introducerea acțiunii, aceasta poate fi continuată împotriva moștenitorilor.

(3) Cererea de revocare nu poate fi introdusă de succesorii donatorului, cu excepția cazului în care donatorul a devenit incapabil sau a decedat în termenul prevăzut la alin.(1).

(4) Acțiunea pornită de donator poate fi continuată de moștenitorii acestuia.

Efecte

Art.776. – (1) Revocarea pentru ingratitudine nu infirmă drepturile reale dobândite cu titlu oneros, asupra unui imobil cuprins în donație, de către un terț de bună credință care s-a încrezut în cartea funciară. Dobândirea terțului trebuie să fi fost anterioară notării în cartea funciară a cererii de revocare.

(2) În caz de revocare pentru ingratitudine, donatarul va fi obligat să întoarcă valoarea bunurilor înstrăinate, socotită la data soluționării cauzei; el va fi obligat de asemenea să restituie fructele sau veniturile percepute de la data faptei de ingratitudine.

Excepție

Art.777. – Donațiile făcute viitorilor soți sau unuia dintre ei în vederea căsătoriei nu sunt revocabile pentru ingratitudine.

Secțiunea a 4-a
Donațiile făcute viitorilor soți în vederea căsătoriei și donațiile între soți

Donațiile în vederea căsătoriei

Art.778. – Donațiile făcute viitorilor soți sau unuia dintre ei în vederea încheierii căsătoriei nu mai produc efecte în cazul în care căsătoria nu se încheie sau este anulată.

Revocabilitatea donației între soți

Art.779. – Orice donație făcută între soți în timpul căsătoriei este revocabilă.

Simulația

Art.780. – (1) Orice donație deghizată sau prin persoană interpusă ce ar atenta la revocabilitatea donațiilor între soți este nulă.

(2) Sunt considerate persoane interpuse copiii și orice rudă a donatarului, la a cărei succesiune ar avea vocație în momentul realizării donației simulate.

Capitolul IV
Despre testament

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Capacitatea testamentară

Art.781. – Orice persoană este capabilă de a da și primi prin testament, cu observarea regulilor privind capacitatea.

Incapacități testamentare speciale

Art.782. – (1) Persoana lipsită de capacitate de exercițiu nu poate dispune prin testament.

(2) Minorul cu capacitate de exercițiu restrânsă poate dispune prin testament numai de jumătate din bunurile de care ar putea dispune dacă ar fi major.

(3) Sunt anulabile dispozițiile în favoarea persoanelor abilitate de lege să conlucreze la întocmirea testamentului. Incapacitatea se extinde și asupra soțului, descendenților și ascendenților acestora, precum și asupra ascendenților și, dacă este cazul, descendenților soțului.

Testamentul conjunctiv

Art.783. – Sub sancțiunea nulității absolute, două sau mai multe persoane nu pot să testeze, prin același act, una în favoarea celeilalte sau în favoarea unui terț.

Conținutul testamentului

Art.784.– Testamentul conține dispozițiile referitoare la patrimoniul succesoral sau la bunurile ce fac parte din acesta, precum și la desemnarea directă sau indirectă a legatarului. Alături de aceste dispoziții sau chiar și în lipsa unor asemenea dispoziții, testamentul poate să conțină dispoziții referitoare la împărțeală, la revocarea dispozițiilor testamentare anterioare, la exheredarea unui succesibil, numirea de executori testamentari, sarcini impuse legatarilor sau moștenitorilor legali, recunoașterea unui copil și alte dispoziții de ultimă voință.

Proba testamentului

Art.785. – (1) Legatarul ce pretinde vreun drept succesoral trebuie să dovedească existența și conținutul testamentului în una din formele prevăzute de lege.

(2) Dacă testamentul a dispărut printr-un caz fortuit sau de

forță majoră ori prin fapta unui terț, fie după moartea dispunătorului fie în timpul vieții – dar fără ca acesta să-i fi cunoscut dispariția, valabilitatea formei și cuprinsul testamentului vor putea fi dovedite prin orice mijloc de probă.

Interpretarea testamentului

Art.786. – (1) Normele de interpretare a contractelor sunt aplicabile testamentelor, în măsura în care sunt compatibile cu caracterele juridice ale testamentului.

(2) Elementele extrinseci actului testamentar pot fi folosite numai în măsura în care se coroborează cu cele intrinseci.

(3) Legatul făcut creditorului nu este prezumat a fi făcut în compensația creanței sale.

Secțiunea a 2-a
Formele testamentului

Formele testamentului ordinar

Art.787. – Testamentul poate fi olograf sau autentic.

Testamentul olograf

Art.788. – Sub sancțiunea nulității absolute, testamentul olograf trebuie scris în întregime, datat și semnat de testator, exclusiv prin scriere de mână.

Deschiderea testamentului olograf

Art.789. – (1) Testamentul olograf, înainte de a fi executat, se va prezenta notarului în a cărui rază teritorială s-a deschis succesiunea.

(2) Acesta va constata pe loc prin proces verbal deschiderea testamentului și starea în care se găsește și îl va depune la dosarul succesoral.

(3) Cei îndreptățiți pot primi copii legalizate ale testamentului olograf. După finalizarea procedurii succesorale, originalul testamentului se predă legatarilor potrivit convenției dintre ei.

Testamentul autentic

Art.790. – (1) Testamentul autentic este testamentul întocmit de testator în prezența notarului public, testatorul putând fi asistat de unul sau de doi martori.

(2) Testamentul autentic este alcătuit din conținutul legatelor

şi a altor dispoziţii, cu respectarea legii, urmat de încheierea de autentificare întocmită de notarul public care, pentru validitatea testamentului, trebuie să conţină elementele prevăzute de lege.

Întocmirea testamentului autentic

Art.791. – (1) Testatorul îşi dictează dispoziţiile în faţa notarului, care se îngrijeşte de scrierea actului şi apoi i-l citeşte sau, după caz, i-l dă să-l citească, menţionându-se expres îndeplinirea acestor formalităţi. Dacă dispunătorul îşi redactase deja actul de ultimă voinţă, testamentul autentic îi va fi citit de către notar.

(2) După citire, dispunătorul trebuie să declare că actul exprimă ultima sa voinţă.

(3) Testamentul este apoi semnat de către testator iar încheierea de autentificare de către notar. Ambii semnează imediat, unul după altul, unul în prezenţa celuilalt.

Testamentul autentic în situaţii particulare

Art.792. – (1) În cazul în care testatorul nu poate semna, în act se va face o menţiune corespunzătoare, arătându-se şi cauza de împiedicare. Menţiunea va fi citită testatorului de către notar, în prezenţa a doi martori, această formalitate suplinind absenţa semnăturii testatorului.

(2) Declaraţia de voinţă a surdului, mutului sau surdomutului, ştiutori de carte, se va da în scris în faţa notarului public, prin înscrierea de către parte, înaintea semnăturii, a menţiunii "consimt la prezentul act, pe care l-am citit".

(3) Dacă surdul, mutul sau surdomutul se găsesc din orice motiv în imposibilitate de a scrie, declaraţia de voinţă se va lua prin interpret, dispoziţiile alin.(1) aplicându-se în mod corespunzător.

(4) Pentru a lua consimţământul unui nevăzător, notarul public va întreba dacă a auzit bine când i s-a citit cuprinsul testamentului, consemnând acestea în încheierea de autentificare.

Testamentele privilegiate

Art.793. – (1) Se poate redacta în mod valabil un testament în următoarele situaţii speciale:

a) în faţa unui funcţionar competent al autorităţii civile locale, în caz de epidemii, catastrofe, războaie sau alte asemenea împrejurări excepţionale;

b) în faţa comandantului vasului sau a celui ce-l înlocuieşte, dacă testatorul se află la bordul unui vas sub pavilion al României, în cursul unei călătorii maritime sau fluviale. Dispunerea testamentară la bordul unei aeronave este supusă aceluiaşi regim şi

condiții.

c) în fața comandantului unității militare ori a celui care îl înlocuiește, dacă testatorul este militar sau, fără a avea această calitate, prestează servicii în interesul forțelor armate ale României.

d) în fața directorului, medicului șef al instituției sanitare sau a medicului șef al serviciului ori, în lipsa acestora, în fața medicului de gardă, cât timp dispunătorul este internat într-o instituție sanitară.

(2) În toate cazurile de la alin.(1), este obligatorie prezența a doi martori.

(3) Testamentul privilegiat trebuie scris în întregime, datat și semnat de mâna testatorului. Dacă acesta nu poate scrie sau nu poate semna, agenții instrumentatori prevăzuți la alin.(1) vor redacta testamentul și vor face o mențiune corespunzătoare despre cauza care l-a împiedicat pe testator să scrie sau să semneze.

(4) În toate cazurile, testamentul privilegiat se semnează de agentul instrumentator și de cei doi martori. Dacă unul dintre martori nu poate semna se va face mențiune despre aceasta.

(5) Dispozițiile alin.(3) și (4) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității absolute.

(6) Testamentul privilegiat este asimilat și urmează regimul juridic al testamentului olograf.

Caducitatea testamentelor privilegiate

Art.794. – (1) Testamentul privilegiat devine caduc la 15 zile de la data când dispunătorul ar fi putut să testeze în vreuna din formele ordinare.

(2) Prevederile alin.(1) nu se aplică dispoziției testamentare prin care se recunoaște un copil.

Testamentul sumelor și valorilor depozitate

Art.795. – Dispozițiile testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse la instituții specializate sunt valabile în formele simplificate prevăzute de legile speciale vizând respectivele instituții.

Secțiunea a 3-a
Despre legate

Noțiune

Art.796. – (1) Legatul este dispoziția testamentară prin care testatorul desemnează una sau mai multe persoane care la decesul

său vor dobândi cu titlu gratuit întregul său patrimoniu, o fracțiune din acesta sau anumite bunuri determinate.

(2) Oricare ar fi denumirea dată de testator dispozițiilor sale, acestea vor produce efecte după regulile stabilite pentru legatele universale, cu titlu universal sau cu titlu particular.

(3) Legatul poate fi pur și simplu, cu termen, sub condiție sau cu sarcină.

Legatul universal

Art.797. – Legatul universal este dispoziția care conferă legatarului vocație la întreaga succesiune.

Legatul cu titlu universal

Art.798. – (1) Legatul cu titlu universal conferă legatarului vocație la o fracțiune a succesiunii.

(2) Prin fracțiune a succesiunii se înțelege: proprietatea unei cote-părți din aceasta, un dezmembrământ al proprietății asupra totalității sau a unei cote-părți din succesiune, respectiv proprietatea sau un dezmembrământ asupra totalității ori asupra unei cote-părți din universalitatea bunurilor de orice natură și proveniență.

Legatul cu titlu particular

Art.799. – Legatul cu titlu particular conferă legatarului vocație la unul sau mai multe bunuri determinate, privite izolat, ori la una sau mai multe creanțe.

Secțiunea a 4-a
Efectele legatelor

Fructele și veniturile bunurilor cuprinse în legat

Art.800. – (1) Legatarul universal are dreptul la fructele și veniturile bunurilor succesorale numai din ziua în care a cerut punerea sa în posesiune sau din ziua în care a exercitat posesiunea moștenirii cu consimțământul moștenitorilor rezervatari. El are însă dreptul la fructe și venituri de la data deschiderii succesiunii dacă nu există moștenitori legali.

(2) Legatarul cu titlu universal are dreptul la fructele și veniturile bunurilor succesorale numai din ziua în care a cerut punerea sa în posesiune sau din ziua în care a intrat în posesiune

prin bună învoială.

(3) Legatarul cu titlu particular are dreptul la fructele și veniturile bunurilor cuprinse în legat din ziua în care a solicitat predarea legatului sau din ziua în care legatul a fost predat amiabil, afară de cazul în care testatorul a dispus altfel.

Drepturile legatarului cu titlu particular

Art.801. – (1) Legatarul cu titlu particular al unui bun individual determinat dobândește proprietatea acestuia de la data deschiderii succesiunii.

(2) Legatarul cu titlu particular al unor bunuri de gen este titularul unei creanțe asupra succesiunii. Cel însărcinat cu plata acestui legat este obligat a da lucruri de o calitate cel puțin medie.

Onerozitatea excesivă a legatului cu titlu particular

Art.802. – (1) Dacă legatarul nu poate îndeplini sarcina cu care este grevat fără a depăși valoarea bunurilor primite în temeiul legatului său, se va putea elibera predând beneficiarului sarcinii bunurile ce i-au fost lăsate prin legat sau valoarea lor.

(2) Valoarea bunurilor lăsate prin legat și a sarcinilor va fi aceea de la data deschiderii succesiunii.

Accesoriile bunului lăsat prin legat cu titlu particular

Art.803. – (1) Bunul lăsat prin legat cu titlu particular se predă cu accesoriile sale, în starea în care se găsește la decesul testatorului.

(2) La fel se procedează când este vorba de un legat al valorilor mobiliare, al drepturilor ce le sunt atașate și nu au fost încă exercitate.

(3) Legatul cuprinde și acțiunea în despăgubire pentru prejudiciul adus bunului de către un terț după întocmirea testamentului.

(4) Legatul unei bun care, după întocmirea testamentului, a cunoscut creșteri cantitative, calitative sau valorice prin alipirea sau achiziționarea altor bunuri se prezumă a viza întreg bunul sau complexul de bunuri rezultate, dacă formează o unitate funcțională.

Legatul rentei viagere sau al unei pensii de întreținere

Art.804. – Când legatul constă într-o rentă viageră sau o pensie de întreținere, aceasta este datorată din ziua deschiderii succesiunii.

Legatul alternativ

Art.805. – În cazul în care legatarului cu titlu particular i-a fost lăsat fie un bun, fie altul, alegerea revine celui ținut să execute legatul, dacă testatorul nu a conferit-o legatarului sau unui terț.

Legatul bunului altuia

Art.806. – (1)Când testatorul a lăsat legat bunul altuia, neştiind că bunul nu este al săi, legatul este nul.

(2) Când testatorul a lăsat legat un bun despre care știa că nu este al său, cel însărcinat cu executarea legatului este obligat fie să dea lucrul în natură, fie valoarea acestuia de la data deschiderii succesiunii.

Legatul conjunctiv

Art.807.– (1) Legatul cu titlu particular este prezumat a fi conjunctiv atunci când testatorul a lăsat, prin acelaşi act sau prin acte diferite, un bun determinat individual sau generic mai multor legatari cu titlu particular, fără a preciza partea fiecăruia sau le-a repartizat cote-părți egale.

(2) Dacă unul dintre legatari nu vrea sau nu poate să primească legatul, partea lui va profita celorlalți legatari.

Cheltuielile de predare a legatului

Art.808. – În lipsa unei dispoziții testamentare contrare, cheltuielile cererii pentru predarea legatului sunt în sarcina succesiunii, fără ca prin aceasta să se poată reduce rezerva succesorală legală.

Dreptul de preferință al creditorilor moștenirii față de legatari

Art.809. - (1) Creditorii moştenirii au dreptul să fie plătiți înaintea legatarilor.

(2) Legatul care depăşeşte activul net al moştenirii va fi redus, în măsura depăşirii, la cererea creditorilor moştenirii sau a celui care îl datorează.

(3) Moştenitorul care, fără a cunoaşte anumite datorii sau sarcini ale moştenirii, a executat un legat, are drept la înapoiere, în măsura în care legatul urmează a fi redus.

Secțiunea a 5-a
Ineficacitatea testamentului

Revocarea voluntară expresă

Art.810. – (1) Un testament nu poate fi revocat expres, în tot sau în parte, decât printr-un act autentic sau printr-un testament subsecvent.

(2) Ineficacitatea operează indiferent de forma ce o îmbracă testamentul revocatoriu.

Revocarea voluntară implicită

Art.811. – (1) Distrugerea sau ştergerea, prin radiere ori barare, a testamentului olograf atrage revocarea, dacă se stabileşte că a fost făcută de către testator. De asemenea, bararea sau ştergerea unei dispoziţii testamentare implică revocarea legatului la care acea dispoziţie se referă.

(2) Distrugerea sau pierderea testamentului cunoscută de testator, dacă era în măsură să-l refacă, atrage de asemenea revocarea.

(3) Testamentul subsecvent nu revocă pe cel anterior decât în măsura în care conţine dispoziţii contrare sau incompatibile. Efectele revocării nu sunt înlăturate în caz de caducitate a testamentului subsecvent.

Înstrăinarea sau distrugerea bunului lăsat prin legat cu titlu particular

Art.812. – (1) Orice înstrăinare a bunului lăsat prin legat cu titlu particular, făcută de către testator sub orice modalitate, revocă implicit legatul pentru tot ceea ce s-a înstrăinat. Ineficacitatea înstrăinării nu afectează revocarea, decât dacă se datorează incapacităţii sau vicierii voinţei testatorului înstrăinător.

(2) Nu atrage incidenţa acestor prevederi donaţia făcută beneficiarului legatului.

(3) Distrugerea voluntară de către testator a bunului ce formează obiectul legatului cu titlu particular revocă implicit legatul.

Retractarea revocării

Art.813. – (1) Dispoziţia revocatorie poate fi retractată în mod expres prin act autentic sau printr-o formă testamentară. De asemenea, ea poate fi retractată tacit prin întocmirea unui nou testament care conţine dispoziţii de neconciliat cu revocarea anterioară.

(2) Retractarea unei dispoziţii revocatorii nu reînvie legatul, cu excepţia cazului în care testatorul şi-a manifestat voinţa în sens contrar sau dacă această intenţie nu rezultă din împrejurările concrete.

Revocarea judecătorească

Art.814. – (1) Revocarea judecătorească a legatului poate fi cerută în caz de neîndeplinire culpabilă a sarcinii instituite de testator. Neîndeplinirea fortuită a sarcinii poate atrage revocarea numai dacă, potrivit voinţei testatorului, eficacitatea legatului este

condiționată de executarea sarcinii.

(2) Revocarea judecătorească a legatului poate fi solicitată și pentru ingratitudine în următoarele cazuri:

a) dacă legatarul a atentat la viața testatorului, a unei persoane apropiate lui sau, știind că alții intenționează să atenteze, nu l-a înștiințat;

b) dacă se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave față de testator ori injurii grave la adresa memoriei testatorului.

Termenul de introducere a cererii de revocare

Art.815. – (1) Dreptul la acțiunea în revocarea judecătorească a legatului se prescrie în termen de 3 ani de la data deschiderii succesiunii sau, după caz, de la data la care sarcina trebuia executată.

(2) Dacă cererea de revocare se întemeiază pe o injurie gravă la adresa memoriei testatorului, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an din ziua săvârșirii faptei.

Caducitatea legatului

Art.816.– Orice legat devine caduc în următoarele cazuri:

a) predecesul legatarului;

b) incapacitatea legatarului la data deschiderii moștenirii de a primi legatul;

c) renunțarea legatarului la succesiune;

d) decesul legatarului înaintea împlinirii condiției suspensive ce afecta legatul, dacă aceasta avea un caracter pur personal;

e) pieirea totală a bunului ce formează obiectul legatului cu titlu particular din motive care nu țin de voința testatorului, în timpul vieții testatorului sau înaintea împlinirii condiției suspensive.

Dreptul de acrescământ

Art.817. – Ineficacitatea legatului datorată nulității, revocării, caducității, desființării pentru nerealizarea condiției suspensive sau pentru împlinirea condiției rezolutorii profită moștenitorilor ale căror drepturi succesorale ar fi fost micșorate prin existența legatului sau care aveau obligația să execute legatul, cu excepția cazurilor prevăzute la art.764 și art.819 alin.(2).

Legatul grefat pe un legat devenit caduc sau revocat pe cale judecătorească

Art.818. – Cu excepția cazului prevăzut la art.816 lit.e), caducitatea sau revocarea judecătorească a unui legat nu atrage ineficacitatea legatului care se grefa pe acesta. Moștenitorii care beneficiază de dreptul de acrescământ sunt obligați să execute legatul sarcină.

Secțiunea a 6-a
Execuțiunea testamentară

Desemnarea și misiunea executorului

Art.819. – (1) Testatorul poate numi una sau mai multe persoane, conferindu-le împuternicirea necesară executării dispozițiilor testamentare. Desemnarea executorului testamentar poate fi conferită și unui terț.

(2) Dacă au fost desemnați mai mulți executori testamentari, unul singur va putea lucra în lipsa celorlalți.

(3) Atribuțiile executorului încep în momentul în care acesta a acceptat însărcinarea printr-o declarație notarială.

Capacitatea executorului

Art.820. – Persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate fi executor testamentar.

Dreptul de administrare

Art.821. - (1) Executorul testamentar are dreptul să administreze patrimoniul succesoral, pe o perioadă de cel mult un an de la deschiderea succesiunii, chiar dacă testatorul nu i-a conferit în mod expres acest drept. Prin testament, dreptul de administrare poate fi restrâns doar la o parte din patrimoniul succesoral sau la un termen mai scurt.

(2) Moștenitorii pot pune capăt administrării, în tot sau în parte, dacă oferă executorului testamentar sume suficiente pentru executarea legatelor sau dacă execută ei aceste legate.

Atribuțiile executorului

Art.822 –(1) Executorii testamentari au, printre altele, următoarele drepturi și obligații :

a) pot cere punerea sigiliilor, dacă sunt și moștenitori minori, puși sub interdicție sau persoane dispărute;

b) vor stărui a se face inventarul bunurilor succesorale în prezența succesibililor prezumtivi sau în lipsa acestora, după ce au fost citați conform legii;

c) vor cere instanței să le încuviințeze vânzarea bunurilor, în lipsă de sume suficiente pentru executarea legatelor. Vânzarea imobilelor succesorale este posibilă numai dacă nu există moștenitori rezervatari;

d) se vor preocupa ca testamentele să se execute și, în caz de contestație asupra execuției, pot să intervină pentru a susține eficacitatea lor;

e) vor plăti datoriile succesiunii dacă au fost împuterniciți în acest

sens prin testament. În lipsa unei asemenea împuterniciri, executorul va putea achita datoriile numai cu încuviințarea instanței;
f) vor încasa creanțele succesorale.

(2) Întinderea atribuțiilor conferite de testator nu poate merge până la determinarea bunurilor ce vor compune cotitatea disponibilă. De asemenea, nu se va putea decide de către executori oportunitatea predării parțiale sau totale a legatelor.

(3) Testatorul poate dispune ca executorul testamentar, când nu este un moștenitor sau un legatar, să procedeze la partajarea bunurilor. Împărțeala astfel realizată este inopozabilă moștenitorilor ce nu au avizat-o prin prealabila aprobare a unui proiect înfățișat în acest sens de către executor.

Transmiterea execuțiunii

Art.823. – (1) Atribuțiile executorului testamentar nu trec la succesorii săi și nu pot fi cedate.

(2) Misiunea executorului numit prin referire la o anumită funcție poate fi continuată de către succesorul celui aflat în respectiva funcție la deschiderea moștenirii.

Obligația de a da socoteală și răspunderea executorului testamentar

Art.824. – (1) Executorul testamentar, la sfârșitul fiecărui an și la încetarea funcției sale, este dator să dea socoteală pentru gestiunea făcută. Această obligație persistă chiar dacă la succesiune nu vine nici un moștenitor rezervatar.

(2) Executorul testamentar răspunde, sub forma daunelor interese, de orice culpă comisă în legătură cu executarea dispozițiilor testamentare.

(3) Dacă au fost desemnați mai mulți executori testamentari, răspunderea acestora este solidar, cu excepția cazului în care testatorul le-a împărțit atribuțiile și fiecare dintre ei s-a mărginit la misiunea încredințată sau dacă s-a ivit o urgență pentru conservarea unui bun ori drept succesoral.

Suportarea cheltuielilor

Art.825. – Cheltuielile făcute de executorul testamentar în exercitarea atribuțiilor sale sunt în sarcina succesiunii.

Încetarea execuțiunii

Art.826. – Execuțiunea testamentară poate înceta:
a) prin îndeplinirea sau imposibilitatea aducerii la îndeplinire a misiunii primite;
b) prin renunțare notarială;
c) prin decesul executorului testamentar;
d) prin punerea sub interdicție a executorului testamentar;
e) prin revocarea de către instanță a executorului neglijent sau abuziv în îndeplinirea atribuțiilor sale;
f) prin expirarea termenului în care se exercită dreptul de administrare, afară de cazul în care instanța decide prelungirea termenului.

Capitolul V
Rezerva succesorală și reducțiunea liberalităților excesive

Secțiunea 1
Rezerva succesorală

Noțiunea de rezervă succesorală

Art.827. – Rezerva succesorală este partea din patrimoniul celui care lasă moștenirea la care moștenitorii rezervatari au dreptul în virtutea legii, împotriva voinței defunctului manifestată prin liberalități.

Moștenitorii rezervatari

Art.828. – Sunt moștenitori rezervatari: soțul supraviețuitor, descendenții și ascendenții privilegiați ai defunctului.

Întinderea rezervei succesorale

Art.829. – (1) Rezerva succesorală a fiecărui moștenitor rezervatar este de jumătate din cota succesorală care i s-ar fi cuvenit ca moștenitor legal.

(2) Liberalitățile făcute de defunct nu pot atinge rezerva succesorală, ci trebuie să se încadreze în cotitatea disponibilă.

Secțiunea a 2 a
Reducțiunea liberalităților excesive

Stabilirea rezervei

Art.830. – (1) Valoarea masei succesorale, în funcție de care se determină rezerva succesorală și cotitatea disponibilă, se stabilește

succesorale și a cotității disponibile

astfel:

a) determinarea activului brut al moștenirii, prin însumarea valorii bunurilor existente în patrimoniul succesoral la data deschiderii moștenirii;

b) determinarea activului net al moștenirii, prin scăderea pasivului succesoral din activul brut;

c) reunirea fictivă, doar pentru calcul, la activul net, a valorii donațiilor făcute de cel care lasă moștenirea, valoare socotită la data deschiderii succesiunii, ținându-se însă cont de starea bunului în momentul efectuării donației.

(2) Nu se va ține seama în stabilirea rezervei, în măsura în care nu sunt excesive, de darurile obișnuite, de donațiile remuneratorii, de sumele cheltuite pentru întreținerea sau, dacă este cazul, formarea profesională a descendenților, a părinților sau a soțului și nici de cheltuielile de nuntă.

(3) Până la dovada contrară, înstrăinarea cu titlu oneros către un succesibil în linie dreaptă este prezumată a fi donație dacă înstrăinarea s-a făcut cu rezerva uzufructului, uzului ori abitației sau cu sarcina întreținerii ori a unei rente viagere.

(4) La valoarea stabilită potrivit alin.(1) se raportează cota care potrivit legii reprezintă rezerva succesorală, ținând-se cont numai de moștenitorii rezervatari care au acceptat succesiunea.

Liberalitățile excesive. Căi de realizare a reducțiunii. Prescripția

Art.831. – (1) Liberalitățile care încalcă rezerva succesorală sunt supuse reducțiunii.

(2) Reducțiunea liberalităților excesive se poate realiza prin buna învoială a celor interesați, consemnată într-un act autentic sau în certificatul de moștenitor.

(3) În lipsa unei asemenea învoieli, reducțiunea se dispune de instanța judecătorească, sesizată fie printr-o acțiune îndreptată împotriva beneficiarului liberalității, fie printr-o cerere reconvențională formulată în procesul în care beneficiarul liberalității solicită executarea acesteia.

(4) În cazul unei pluralități de moștenitori rezervatari, reducțiunea operează numai în limita cotei de rezervă cuvenite celui care a cerut-o și profită numai acestuia.

(5) Dreptul la acțiunea în reducțiunea liberalităților excesive se prescrie în termen de trei ani de la data deschiderii succesiunii sau, după caz, de la data la care moștenitorii rezervatari au pierdut posesiunea bunurilor care formează obiectul liberalităților.

(6) În cazul liberalităților a căror existență nu a fost

cunoscută de moştenitorii rezervatari din motive neimputabile lor, termenul de prescripţie începe să curgă de la data când au cunoscut sau trebuiau sa cunoască existenţa acestora.

Persoanele care pot cere reducţiunea

Art.832. – Reducţiunea liberalităţilor excesive poate fi cerută numai de către moştenitorii rezervatari, de succesorii universali sau cu titlu universal ai acestora, precum şi de creditorii chirografari ai moştenitorilor rezervatari.

Ordinea reducţiunii

Art.833. – (1) Legatele se reduc înaintea donaţiilor.

(2) Legatele se reduc toate deodată şi proporţional, afară dacă testatorul a dispus că anumite legate vor avea preferinţă, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte legate.

(3) Donaţiile se reduc succesiv, în ordinea inversă datei lor, începând cu cea mai nouă.

Efectele reducţiunii

Art.834. – (1) Reducţiunea are ca efect ineficacitatea legatelor sau, după caz, desfiinţarea donaţiilor în măsura necesară întregirii rezervei succesorale.

(2) Întregirea rezervei, ca urmare a reducţiunii, se realizează în natură.

(3) Reducţiunea se realizează prin echivalent în cazul în care, înainte de deschiderea succesiunii, donatarul a înstrăinat bunul ori a constituit asupra lui drepturi reale, precum şi atunci când bunul a pierit dintr-o cauză imputabilă donatarului.

(4) Când donaţia supusă reducţiunii a fost făcută unui moştenitor rezervatar care nu este obligat la raportul donaţiei, acesta va putea scădea partea cu care ar trebui sa se reducă donaţia din partea ce i s-ar cuveni ca moştenitor rezervatar.

(5) Dacă donaţia are ca obiect un imobil, iar partea supusă reducţiunii reprezintă mai puţin de jumătate din valoarea imobilului, donatarul rezervatar poate păstra imobilul iar reducţiunea necesară întregirii rezervei celorlalţi moştenitori rezervatari se va face prin luare mai puţin sau prin echivalent bănesc.

(6) Gratificatul păstrează fructele şi veniturile părţii care depăşeşte cotitatea disponibilă percepute până la data la care cei îndreptăţiţi au cerut reducţiunea.

Reducțiunea unor liberalități speciale

Art.835. – (1) Dacă donația sau legatul are ca obiect un uzufruct, uz ori abitație sau o rentă ori întreținere viageră, moștenitorii rezervatari au facultatea de a executa liberalitatea așa cum a fost prevăzută sau de a abandona proprietatea cotității disponibile, ori de a solicita reducțiunea potrivit dreptului comun.

(2) Dacă moștenitorii rezervatari nu se înțeleg asupra opțiunii, reducțiunea se va face potrivit dreptului comun.

Imputarea liberalităților

Art.836. – (1) Dacă beneficiarul liberalității nu este moștenitor rezervatar, liberalitatea primită se impută asupra cotității disponibile, iar dacă o depășește este supusă reducțiunii.

(2) Dacă gratificatul este moștenitor rezervatar și liberalitatea nu este supusă raportului, ea se impută asupra cotității disponibile, iar eventualul excedent este supus reducțiunii, neputându-se imputa asupra cotei de rezervă la care are dreptul gratificatul.

(3) Dacă există mai multe liberalități nesupuse raportului, imputarea se face ținând seama și de ordinea reducțiunii liberalităților excesive.

(4) Dacă gratificatul este moștenitor rezervatar și liberalitatea este supusă raportului, ea se impută asupra rezervei celui gratificat, iar eventualul excedent se impută asupra cotității disponibile, afară de cazul în care dispunătorul nu a stipulat imputarea asupra rezervei globale.

Titlul IV
Transmisiunea și împărțeala succesiunii

Capitolul I
Transmisiunea succesiunii

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Opțiunea succesorală

Art.837. – Cel chemat la succesiune în temeiul legii sau al voinței defunctului o poate accepta sau poate renunța la ea.

Actul de opțiune

Art.838. – Opțiunea succesorală este indivizibilă și nu poate fi afectată de nici o modalitate.

Vocația ereditară multiplă

Art.839. – (1) Succesorul cu vocație multiplă, legală sau testamentară, are pentru fiecare dintre acestea un drept distinct.

(2) Cel instituit moștenitor prin testament și chemat totodată ca moștenitor legal, va putea accepta succesiunea sau renunța la ea în oricare din aceste calități, dar numai pentru partea corespunzătoare fiecăreia dintre ele.

(3) Totodată, cel instituit moștenitor prin testament care, în lipsa unei atare dispoziții, ar fi fost chemat la moștenire ca moștenitor legal, poate să renunțe la succesiune ca moștenitor instituit și să accepte ca moștenitor legal.

(4) Cu toate acestea, cel care vine la succesiune atât în calitate de soț cât și în calitate de rudă în linie colaterală, nu poate să renunțe la succesiunea cuvenită în una din aceste calități și s-o accepte pe cealaltă.

Prescripția dreptului de opțiune succesorală

Art.840. - (1) Dreptul de opțiune succesorală se prescrie în termen de 6 luni de la data deschiderii succesiunii.

(2) Termenul de prescripție curge de la data:

a) nașterii celui chemat la moștenire, dacă nașterea s-a produs după deschiderea succesiunii;

b) înregistrării morții în registrul de stare civilă, dacă înregistrarea se face în temeiul unei hotărâri judecătorești de declarare a morții celui care lasă moștenirea, afară numai dacă succesibilul a cunoscut faptul morții sau hotărârea de declarare a morții la o dată anterioară, când va curge termenul de la această din urmă dată

c) la care legatarul a cunoscut sau trebuia să cunoască testamentul prin care a fost instituit ca legatar, dacă acesta este descoperit după deschiderea succesiunii;

d) la care succesibilul a cunoscut sau trebuia să cunoască legătura de rudenie pe care se întemeiază vocația sa succesorală, dacă el a cunoscut-o după deschiderea succesiunii.

(3) Pentru moștenitorii legali din clasele subsecvente, termenul de prescripție este de 2 luni și începe să curgă de la data expirării termenului în care succesibilii din clasa anterioară puteau să-și exercite dreptul de opțiune succesorală, dispozițiile alin.(2) lit.a) și d) fiind aplicabile.

(4) Succesibilul care nu a acceptat succesiunea în termenul de prescripție a dreptului de opțiune succesorală este considerat străin de moștenire.

Retransmiterea dreptului de opțiune

Art.841.– (1) Când cel căruia i se cuvine o succesiune a decedat înainte de a-şi fi exercitat opțiunea, moştenitorii săi o pot exercită în intervalul de timp care le revine pentru a alege în privința succesiunii autorului lor.

(2) Fiecare dintre moştenitorii succesibilului își exercită separat propria opțiune; partea moştenitorului care renunță în măsura părții sale de moştenire profită celorlalți moştenitori ai autorului său.

(3) Renunțarea la succesiunea transmițătorului include renunțarea la succesiunea primului defunct.

Secțiunea a 2-a
Acceptarea succesiunii

Libertatea acceptării succesiunii

Art.842. – Cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege, nimeni nu poate fi obligat să accepte o succesiune ce i se cuvine. Creditorii succesibilului pot totuşi exercita opțiunea pe cale oblică.

Felurile acceptării

Art.843. - (1) Acceptarea poate fi expresă sau tacită.

(2) Este expresă când se însuşeşte titlul sau calitatea de moştenitor printr-un înscris; este tacită când succesibilul face un act sau fapt pe care n-ar putea să-l facă decât în calitate de succesor şi care lasă a se presupune neapărat intenția sa de acceptare.

Acte cu valoare de acceptare tacită

Art.844. – (1) Actele de dispoziție juridică asupra drepturilor succesorale implică acceptare. Sunt astfel de acte:

a) cesionarea, cu titlu gratuit sau oneros, de către succesibil a drepturilor ce le are într-o succesiune;

b) renunțarea, chiar gratuită, în folosul unuia sau mai multor succesori;

c) renunțarea oneroasă în folosul tuturor succesorilor, fără deosebire.

(2) Pot avea valoare de acceptare tacită: renunțarea gratuită în folosul tuturor succesorilor, actele de dispoziție, administrare definitivă sau folosință asupra bunurilor succesorale.

(3) Actele de conservare, supraveghere şi de administrare provizorie nu valorează acceptare, dacă cel ce le-a făcut nu şi-a asumat titlul sau calitatea de succesor.

Efectele acceptării

Art.845. – (1) Acceptarea consolidează transmisiunea care s-a realizat de plin drept în momentul decesului.

(2) Moştenitorii legali şi legatarii universali sau cu titlu universal răspund pentru datoriile transmise prin succesiune numai în limita valorii pe care bunurile moştenirii o au la data deschiderii acesteia şi numai cu bunurile succesorale, proporţional cu partea ereditară a fiecăruia.

(3) Legatarul cu titlu particular nu este obligat să suporte datoriile şi sarcinile succesiunii. Prin excepţie, el răspunde pentru pasivul succesoral, însă numai în limita valorii bunului sau bunurilor ce formează obiectul legatului, valoare socotită la data deschiderii succesiunii, dacă testatorul a dispus în mod expres în acest sens sau a grevat bunul ori bunurile respective cu garanţii sau alte sarcini reale, precum şi atunci când legatul are ca obiect un grup de bunuri cuprinzând atât drepturi cât şi obligaţii.

Întocmirea inventarului

Art.846. – (1) Creditorii moştenirii pot cere notarului competent să dispună efectuarea unui inventar al bunurilor succesorale, toate cheltuielile care se vor face în acest scop fiind în sarcina succesiunii.

(2) Dacă moştenitorii se opun, efectuarea inventarului este ordonată de către instanţa de judecată.

(3) Inventarul se efectuează de persoana desemnată prin acordul moştenitorilor şi al creditorilor sau, în lipsa unui asemenea acord, de către notar ori, după caz, de către instanţa judecătorească.

Procesul-verbal de inventariere

Art.847. – (1) Procesul-verbal de inventariere cuprinde enumerarea, descrierea şi evaluarea provizorie a bunurilor ce se aflau în posesia defunctului la data decesului.

(2) Bunurile a căror proprietate este contestată se vor menţiona separat.

(3) În inventar se cuprind menţiuni privind pasivul succesoral.

(4) Bunurile defunctului care se găsesc în posesia altei persoane vor fi inventariate cu precizarea locului unde se află şi a motivului pentru care se găsesc acolo.

(5) În cazul în care, cu ocazia inventarierii, se va găsi vreun testament lăsat de defunct, acesta va fi vizat spre neschimbare şi va fi depus în depozit la biroul notarului public.

(6) Inventarul se semnează de cel care l-a întocmit, de succesibilii aflați la locul inventarului, iar în lipsa acestora sau în cazul refuzului lor de a semna, inventarul va fi semnat de martorii prezenți.

Măsuri speciale de conservare a bunurilor

Art.848. – (1) Dacă exista pericol de înstrăinare, pierdere, înlocuire sau distrugere a bunurilor, notarul public va putea pune bunurile sub sigiliu sau le va preda unui custode.

(2) În cazul în care conservarea bunurilor succesorale necesită anumite cheltuieli, acestea vor fi făcute, cu încuviințarea notarului public, de către custodele prevăzut la alin.(1) sau, în lipsa custodelui, de un curator special, numit de notar pentru administrarea bunurilor.

(3) Bunurile date în custodie sau în administrare se predau pe baza de proces verbal semnat de notar si de custode sau curator. Dacă predarea are loc concomitent cu inventarierea, se va face mențiune în procesul verbal, un exemplar al acestuia predându-se custodelui sau curatorului.

(4) Custodele sau curatorul este obligat să restituie bunurile și să depună conturile la biroul notarului public la finalizarea procedurii succesorale sau atunci când notarul consideră necesar.

Măsuri speciale privind sumele de bani și alte valori

Art.849. – (1) Dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, hârtii de valoare, cecuri sau alte valori, se vor depune în depozitul notarial sau la o instituție specializată, făcându-se mențiune despre aceasta și în procesul verbal de inventariere.

(2) Din sumele de bani găsite la inventariere, se vor lăsa moștenitorilor sau celor care locuiau cu defunctul și gospodăreau împreună cu acesta sumele necesare pentru:

a) întreținerea persoanelor ce erau în sarcina celui decedat, pentru maximum 6 luni;

b) plata sumelor datorate în baza contractelor de muncă sau pentru plata asigurărilor sociale;

c) acoperirea cheltuielilor pentru păstrarea și administrarea averii succesorale.

Revocarea acceptării

Art.850. – Majorul nu poate invoca leziunea decât în cazul în care succesiunea ar fi absorbită sau micșorată cu mai mult de jumătate, prin descoperirea unui testament necunoscut în momentul acceptării succesiunii.

Acceptarea forțată

Art.851. – (1) Succesibilul care, cu rea-credință, a dat la o parte sau a ascuns bunuri succesorale nu mai are dreptul de a renunța. Chiar dacă ar renunța, el rămâne moștenitor, însă nu poate avea nici un drept cu privire la bunurile date la o parte sau ascunse.

(2) El este ținut să răspundă pentru pasivul succesoral și cu propriile bunuri, însă tot proporțional cu cota sa parte din moștenire.

Secțiunea a 3-a
Renunțarea la succesiune

Forma renunțării

Art.852. – (1) Renunțarea la succesiune nu se presupune.

(2) Declarația de renunțare se poate face, în scris sau verbal, înaintea notarului public din circumscripția judecătoriei unde s-a deschis succesiunea, fiind consemnată într-un registru ținut anume pentru aceasta.

(3) Declarația de renunțare se poate face și în fața oricărui alt notar public, a misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României, precum și a altor instituții care efectuează acte notariale, în condițiile și limitele prevăzute de lege. În acest caz, un exemplar al declarației de renunțare va fi transmis imediat, pe cheltuiala renunțătorului, la notarul public de la locul deschiderii succesiunii.

Efectele renunțării

Art.853. – Succesibilul care renunță este considerat că nu a fost niciodată moștenitor.

Beneficiul renunțării

Art.854. - Partea renunțătorului profită celorlalți moștenitori sau celor pe care i-ar fi înlăturat de la succesiune dacă ar fi acceptat-o.

Renunțarea frauduloasă

Art.855. –(1) Creditorii succesibilului care a renunțat la moștenire în paguba lor pot cere instanței autorizarea de a o accepta în numele debitorului lor, în termen de trei luni de la data la care au cunoscut renunțarea.

(2) În acest caz, renunțarea este revocată numai în favoarea creditorilor și numai până la concurența creanțelor lor. Acceptarea nu se poate face în folosul celui ce a renunțat.

Retractarea renunțării

Art.856. – Pe tot parcursul termenului de opțiune, renunțătorul poate accepta succesiunea, dacă nu este deja acceptată de alți succesibili. El ia succesiunea în starea în care se găsește și sub rezerva drepturilor dobândite de terți asupra bunurilor succesorale.

Prescripția dreptului la acțiunea în anularea acceptării sau renunțării

Art.857. - Dreptul la acțiunea în anularea acceptării sau renunțării se prescrie în termen de 6 luni, socotit în caz de violență de la încetarea acesteia, iar în celelalte cazuri din momentul în care cel care are dreptul să o intenteze a cunoscut cauza de nulitate relativă.

Secțiunea a 4-a
Dobândirea posesiunii moștenirii

Sezina

Art.858. – Sezina conferă posibilitatea juridică de a intra în stăpânirea bunurilor succesorale și de a exercita drepturile și acțiunile dobândite de la defunct sau intrate în moștenire ulterior, fără a fi necesară atestarea prealabilă a calității de moștenitor.

Moștenitorii sezinari

Art.859. - (1) Sunt moștenitori sezinari soțul supraviețuitor, precum și moștenitorii legali din primele două clase.

(2) Moștenitorii sezinari dobândesc de drept posesiunea moștenirii.

Intrarea în posesiune a moștenitorilor legali nesezinari

Art.860. - (1) Moștenitorii legali nesezinari dobândesc posesiunea moștenirii prin eliberarea certificatului de moștenitor. Trimiterea în posesiune operează retroactiv până în ziua deschiderii succesiunii.

(2) Până la punerea în posesiunea moștenirii, moștenitorul legal nesezinar nu poate administra patrimoniul succesoral și nici exercita acțiunile dobândite prin moștenire, dar nici nu poate fi urmărit în calitate de moștenitor.

Dobândirea posesiunii moștenirii de către legatarul universal sau cu titlu universal

Art.861. - (1) Legatarul universal poate cere punerea în posesiune de la succesorii rezervatari. În lipsa acestora sau dacă aceștia nu consimt de bună voie la punerea sa în posesiune, legatarul universal dobândește posesiunea moștenirii prin eliberarea certificatului de moștenitor.

(2) Legatarul cu titlu universal poate cere punerea în

posesiune de la succesorii rezervatari sau, după caz, de la legatarul universal pus în posesiunea moștenirii ori de la moștenitorii legali nerezervatari care au de drept posesiunea moștenirii sau care au fost puși în posesiune. În lipsa acestora sau dacă aceștia nu consimt de bună voie la punerea sa în posesiune, legatarul cu titlu universal dobândește posesiunea moștenirii prin eliberarea certificatului de moștenitor.

Predarea legatului cu titlu particular

Art.862.– Legatarul cu titlu particular nu va putea intra în posesiune decât din ziua cererii de predare sau de la data predării amiabile a legatului.

Secțiunea a 5-a
Petiția de ereditate

Persoanele care pot obține recunoașterea calității de moștenitor

Art.863. – Succesorul cu vocație universală sau cu titlu universal poate obține oricând recunoașterea calității sale de moștenitor contra oricărei persoane ce posedă toate sau o parte din bunurile succesorale cu titlu de moștenitor sau fără vreun titlu, în scopul de a obține restituirea acestora.

Efectele recunoașterii calității de moștenitor

Art.864. – Recunoașterea calității de moștenitor obligă pe moștenitorul aparent sau pe deținătorul fără titlu al bunurilor succesorale la restituirea a tot ce deține fără drept din succesiune.

Capitolul II
Succesiunea vacantă

Noțiune

Art.865. – (1) Dacă nu sunt moștenitori legali sau testamentari ori dacă nici unul dintre ei nu poate sau nu vrea să vină la moștenire, succesiunea este vacantă.

(2) Dacă au fost instituiți legatari doar pentru o parte a moștenirii și nu există moștenitori legali, restul ce a rămas din succesiune este vacant.

Administrarea provizorie a bunurilor succesorale

Art.866. – În succesiunea în care există indicii că urmează a fi declarată vacantă, notarul public va încunoștința Ministerul Finanțelor Publice. Acesta reprezintă statul pe tot parcursul procedurii succesorale și va încredința administrarea provizorie a

bunurilor succesorale unui curator desemnat cu încunoştinţarea acestuia.

Somarea succesibililor

Art.867. – (1) Dacă în termen de 6 luni de la deschiderea succesiunii nu s-a înfăţişat nici un succesibil, notarul public, la cerea oricărei persoane interesate, va soma pe toţi succesibilii, printr-o publicaţie făcută la locul deschiderii succesiunii, la locul unde se află imobilele succesorale, precum şi într-un ziar de largă circulaţie, pe cheltuiala succesiunii, să se înfăţişeze în termen de două luni de la publicare.

(2) Dacă nici un succesibil nu se prezintă în termenul fixat în publicaţie, notarul public va constata că succesiunea defunctului este vacantă.

Vacanţa succesorală

Art.868. – Vacanţa succesorală, totală sau parţială, beneficiază de plin drept statului român. Este lipsită de efect orice dispoziţie testamentară care, fără a regla devoluţiunea bunurilor, urmăreşte înfrângerea acestei reguli.

Răspunderea statului pentru pasivul succesoral

Art.869. – (1) Statul nu este moştenitor, însă este investit cu bunurile defunctului, de îndată ce toţi succesibilii cunoscuţi au renunţat la succesiune sau la împlinirea termenului de prescripţie a dreptului de opţiune succesorală dacă nici un succesibil nu este cunoscut sau nu reclamă succesiunea.

(2) Statul suportă pasivul succesoral numai în limita valorii bunurilor trecute asupra sa.

Infirmarea vacanţei succesorale

Art.870. – Orice moştenitor care îşi stabileşte ulterior calitatea, în condiţiile legii, poate exercita împotriva statului petiţia de ereditate.

Capitolul III
Transmisiunea excepţională a anumitor bunuri succesorale

Bunurile constituind amintiri de familie

Art.871. – (1) Bunurile ce au aparţinut membrilor familiei şi stau mărturie istoriei acesteia nu sunt supuse regulilor de devoluţiune de drept comun.

(2) Intră în această categorie bunuri precum corespondenţa

purtată de membrii familiei, arhivele familiale, decorații, arme, portrete, bijuterii de familie, precum și orice alte lucruri cu semnificație morală deosebită pentru respectiva familie, indiferent de valoarea lor pecuniară.

Regimul juridic al amintirilor de familie

Art.872. – (1) Prin acordul moștenitorilor sau prin hotărârea instanței, amintirile de familie sunt depozitate în interesul acesteia la unul dintre moștenitori sau în locul convenit de aceștia.

(2) Moștenitorul depozitar le poate revendica de la cel care le deține pe nedrept, dar nu le poate înstrăina, împrumuta sau da în locațiune fără acordul unanim al celorlalți succesori legali.

Capitolul IV
Despre partajul succesoral și despre raport

Secțiunea 1
Dispoziții generale referitoare la partajul succesoral

Starea de indiviziune

Art.873. – (1) Nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. Moștenitorul poate cere oricând ieșirea din indiviziune, chiar și atunci când există convenții sau clauze testamentare care prevăd altfel.

(2) Coindivizarii pot conveni să mențină starea de indiviziune pe termen de cel mult 5 ani, la expirarea termenului convenția putând fi reînnoită pentru același termen.

(3) Partajul succesoral poate fi cerut chiar și atunci când succesorii sau unii dintre ei au exercitat separat posesiunea asupra unor părți din moștenire, cu excepția cazului în care există un partaj voluntar sau s-ar putea invoca uzucapiunea.

Felurile partajului

Art.874. – (1) Partajul succesoral poate fi realizat pe cale voluntară sau pe cale judecătorească.

(2) Împotriva partajului se poate opune numai existența unui partaj anterior sau uzucapiunea, în condițiile legii.

Partajul voluntar

Art.875.– (1) Dacă toți moștenitorii sunt prezenți și au capacitate de exercițiu deplină, partajul se poate realiza prin bună învoială, în forma și prin actul pe care părțile le convin. Dacă printre bunurile succesorale se află imobile, convenția de partaj trebuie încheiată în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute.

(2) Dacă nu sunt prezenți toți succesorii sau dacă printre ei se află minori sau persoane puse sub interdicție ori persoane dispărute, atunci se vor pune sigilii pe bunurile succesiunii în cel mai scurt termen, iar partajul voluntar se va realiza cu respectarea regulilor referitoare la protecția persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, ori a persoanelor dispărute.

Măsuri conservatorii

Art.876. – Bunurile succesorale pot să facă obiectul unor măsuri conservatorii, în tot sau în parte, la cererea persoanelor interesate, în condițiile legii.

Secțiunea a 2 a
Raportul donațiilor

Noțiune

Art.877. – Raportul donațiilor este obligația pe care o au între ei, unii față de alții, soțul supraviețuitor și descendenții defunctului care vin efectiv și împreună la moștenire, de a readuce la moștenire bunurile care le-au fost donate de cel care lasă moștenirea, afară de cazul în care donatorul a dispus scutirea de raport a donației.

Persoanele care pot cere raportul donației

Art.878. - Dreptul de a cere raportul îl au numai descendenții și soțul supraviețuitor, precum ș creditorii personali ai acestora, nu însă și creditorii succesiunii sau legatarii.

Scutirea de raport a renunțătorului la moștenirea legală

Art.879. - În caz de renunțare la moștenirea legală, descendentul sau soțul supraviețuitor nu mai are obligația de raport, putând păstra liberalitatea primită în limitele cotității disponibile.

Inexistența vocației succesorale la data donației

Art.880. – Donatarul care la data încheierii donației nu l-ar fi putut moșteni pe donator, dar care la data deschiderii succesiunii are calitatea de descendent sau soț supraviețuitor, este obligat la raport, dacă donatorul nu l-a scutit.

Cazuri în care raportul nu este datorat

Art.881. - (1) Raportul se datorează numai pentru donațiile primite personal.

(2) Donația făcută fiului unei persoane care are calitatea de soț supraviețuitor sau descendent al donatorului în momentul deschiderii succesiunii acestuia, este prezumată că s-a făcut cu scutire de raport.

(3) Donația făcută soțului unui descendent al donatorului este prezumată că s-a făcut cu scutire de raport. Dacă donația a fost făcută ambilor soți, soțul care are calitatea de descendent al donatorului va raporta numai partea lui din donație.

(4) Dacă descendentul donatarului vine în nume propriu la moștenirea donatorului, nu este obligat să raporteze donația făcută părintelui său.

Obligația de raport în caz de reprezentare

Art.882. – Descendentul în grad mai îndepărtat de rudenie cu defunctul este obligat să raporteze donația primită de ascendentul său de la defunct dacă vine la moștenirea acestuia din urmă prin reprezentare, chiar dacă acest descendent ar fi fost înlăturat, prin renunțare, nedemnitate sau exheredare, de la moștenirea ascendentului reprezentat.

Gratuități nesupuse raportului

Art.883. - (1) Nu sunt supuse raportului:

a) donațiile pe care defunctul le-a făcut cu scutire de raport, indiferent de actul în care se materializează această voință a donatorului. Scutirea poate fi făcută prin chiar actul de donație sau printr-un act ulterior, inclusiv prin testament;

b) donațiile prezumate de lege ca fiind făcute cu scutire de raport, cu excepția cazului în care cel care a lăsat moștenirea a dispus altfel;

c) darurile obișnuite, donațiile remuneratorii, sumele cheltuite pentru întreținerea sau formarea profesională a descendenților sau a soțului și nici de cheltuielile de nuntă, în măsura în care nu sunt excesive;

d) fructele culese, veniturile scadente până în ziua deschiderii moștenirii și echivalentul bănesc al folosinței exercitate de donatar asupra bunului donat.

(2) De asemenea, nu este datorat raportul nici în cazul în care bunul donat a pierit fortuit, donatarului revenindu-i sarcina de a proba lipsa culpei sale.

(3) Nu este supusă raportului nici donația deghizată sub forma unei înstrăinări cu titlu oneros sau efectuată prin persoane

interpuse.

(4) Dacă se răstoarnă prezumția stabilită de art.830 alin.(3), liberalitatea în ceea ce privește atributele corespunzătoare dezmembrământului dreptului de proprietate nu este supusă raportului, însă, dacă este cazul, va fi supusă reducțiunii.

Modul de efectuare a raportului

Art.884. - (1) Raportul se face în natură numai dacă cel care lasă moștenirea a dispus în mod expres aceasta prin actul de donație sau prin testament. În acest caz, bunurile sunt readuse la masa succesorală libere de sarcinile cu care au fost grevate de donatar. Raportul nu se poate face în natură dacă bunul a fost înstrăinat de donatar sau asupra lui s-a constituit o garanție reală opozabilă anterior cererii de raport.

(2) Cel obligat la raport poate raporta în natură bunul donat dacă acesta se află în posesia sa, cu condiția să fie liber de orice sarcină.

(3) În toate celelalte cazuri, raportul se face prin echivalent, care se poate realiza prin preluare, prin imputație sau în bani.

(4) Raportul prin preluare se realizează prin luarea din masa succesorală de către moștenitorii îndreptățiți la raport a unor bunuri, pe cât posibil de aceeași natură și calitate cu cele care au format obiectul donației, ținând seama de cotele succesorale ale fiecăruia.

(5) În cazul raportului prin imputație, valoarea donației se scade din partea moștenitorului obligat la raport.

(6) În cazul raportului în bani, cel obligat la raport va depune la dispoziția celorlalți moștenitori o sumă de bani care reprezintă diferența dintre valoarea bunului donat și partea din această valoare ce corespunde cotei sale succesorale.

Căi de realizare a raportului. Prescripția

Art.885. – (1) Raportul se poate realiza prin bună învoială sau pe cale judecătorească fie printr-o acțiune separată, fie printr-o cerere incidentală formulată în cadrul procesului de partaj.

(2) Raportul cerut de unul dintre moștenitori profită și celorlalți moștenitori îndreptățiți să solicite raportul, cu excepția celor care au renunțat în mod expres la raport.

(3) Dreptul la acțiunea prin care se solicită raportul se prescrie în termen de 3 ani de la data deschiderii succesiunii sau de la data la care cel obligat la raport a intrat în posesiunea bunului ce formează obiectul donației, dacă această dată este ulterioară deschiderii succesiunii.

Evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent

Art.886. – (1) Raportul prin echivalent se datorează la valoarea bunului donat din momentul partajului şi după starea sa de la data donaţiei. Această regulă se aplică în mod corespunzător şi atunci când bunul a pierit din culpa donatarului sau asupra lui a fost constituită o garanţie reală opozabilă anterior cererii de raport.

(2) Dacă bunul a fost înstrăinat anterior cererii de raport, se va ţine seama de valoarea din momentul înstrăinării şi de starea lui de la data donaţiei, iar dacă un bun nou i-a fost subrogat, de valoarea acestuia la data raportului.

Ameliorările şi degradările bunului donat

Art.887. - (1) Donatarul are dreptul să recupereze, proporţional cu cotele succesorale, cheltuielile necesare şi utile, în limita sporului de valoare de la data raportului.

(2) Donatarul este răspunzător de toate degradările şi deteriorările care au micşorat valoarea imobilului, prin faptul, culpa sau neglijenţa sa.

(3) Când imobilul s-a înstrăinat de donatar, ameliorările şi degradările făcute de cel ce l-a dobândit se vor lua în seamă, conform cu dispoziţiile art.886.

Dreptul de retenţie

Art.888. – Moştenitorul care raportează imobilul în natură poate să-l reţină până la plata efectivă a sumelor ce-i sunt datorate pentru cheltuieli sau ameliorăţiuni, afară de cazul când creanţa sa se compensează cu despăgubirile pe care le datorează.

Secţiunea a 3-a
Plata datoriilor

Plata pasivului. Excepţii de la divizarea de drept a pasivului succesoral

Art.889. – (1) Succesorii universali şi cu titlu universal contribuie la plata datoriilor şi sarcinilor succesiunii proporţional cu cota parte din succesiunea la care au vocaţie.

(2) Creditorii care ar fi putut acţiona asupra bunurilor succesorale înainte de a se fi născut coproprietatea, precum şi cei ale căror creanţe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor succesorale, vor fi plătiţi prin prelevare asupra activului înainte de partaj. Ei pot în plus să declanşeze executarea silită asupra bunurilor succesorale.

(3) Regula divizării de drept a pasivului succesoral nu se aplică dacă:

a) obligația este indivizibilă;
b) obligația are ca obiect un bun individual determinat;
c) obligația este garantată cu o ipotecă sau o garanție reală imobiliară, caz în care moștenitorul care primește bunul afectat garanției va fi obligat pentru tot, însă numai în limita valorii acelui bun;
d) unul din moștenitori este însărcinat, prin titlu, să execute singur obligația. În acest caz, dacă titlul îl reprezintă testamentul, scutirea celorlalți moștenitori constituie o liberalitate, supusă reducțiunii dacă este cazul.

Situația creditorilor personali ai moștenitorilor

Art.890. – (1) Creditorii personali ai unui moștenitor nu îi pot urmări silit partea din bunurile succesorale, mobile sau imobile.

(2) Ei au posibilitatea de a provoca partajul în numele debitorului lor sau de a interveni în partajul în care acesta este parte. Ceilalți moștenitori pot opri cursul acțiunii de partaj achitând obligația în numele și pe seama debitorului.

(3) Cu toate acestea, chiar și după partaj, din valoarea bunurilor succesorale, creditorii moștenirii și legatarii cu titlu particular ale căror legate au ca obiect creanțe vor fi plătiți cu preferință față de creditorii personali ai moștenitorului.

Regresul între succesori. Insolvabilitatea unuia dintre succesori

Art.891. – (1) Succesorul universal sau cu titlu universal care, din cauza garanției reale sau din orice altă cauză, a plătit din datoria comună mai mult decât partea sa, are drept de regres împotriva celorlalți succesori universali sau cu titlu universal, însă numai pentru partea din datoria comună ce revenea fiecăruia, chiar când moștenitorul ce a plătit datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor.

(2) Când unul din succesorii universali sau cu titlu universal este insolvabil, partea lui din pasivul succesoral se împarte între toți ceilalți în proporție cu cotele succesorale ale fiecăruia.

(3) Moștenitorul are dreptul de a cere plata creanțelor pe care le are față de moștenire de la ceilalți succesori universali sau cu titlu universal, ca orice alt creditor al succesiunii.

Raportul datoriilor

Art.892. – (1) Dacă un moștenitor are o datorie certă și lichidă față de succesiune, aceasta se lichidează prin luare mai puțin.

(2) Dacă moștenitorul are mai multe datorii față de succesiune care nu sunt acoperite cu partea sa din moștenire, acestea se sting proporțional prin raport, în limita cotei din

moştenire pe care o are.

(3) Raportul nu operează în privinţa creanţei pe care un moştenitor o are faţă de succesiune. Însă, moştenitorul care este atât creditor, cât şi debitor al succesiunii se poate prevala de compensaţia legală, chiar dacă nu ar fi întrunite condiţiile acesteia.

Titlurile executorii obţinute împotriva defunctului

Art.893. – Titlurile executorii obţinute împotriva defunctului pot fi executate şi împotriva succesorilor universali sau cu titlu universal ai acestuia.

Opoziţia la partaj

Art.894. – Creditorii personali ai moştenitorilor şi orice persoană ce justifică un interes legitim, pentru ca împărţeala să nu se facă în frauda drepturilor lor, pot pretinde să fie prezenţi la împărţeala prin bună învoială sau pot să intervină în procesul de partaj; nu pot însă sa atace o împărţeală finalizată, decât dacă s-a făcut în lipsa lor şi fără sa se ţină seama de opoziţia ce au exprimat-o.

Secţiunea a 4-a
Despre efectele împărţelii şi despre garanţia părţilor

Efectul retroactiv al partajului

Art.895. – Fiecare copărtaş este prezumat că a dobândit singur şi de la data deschiderii succesiunii toate bunurile care compun partea sa şi că nu a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri succesorale.

Garanţia copărtaşilor

Art.896. – (1) Copărtaşii au obligaţia de garanţie unul faţă de celălalt numai pentru tulburările şi evicţiunile ce decurg dintr-o cauză anterioară împărţelii.

(2) Garanţia încetează când o evicţiune a fost exceptată anume, printr-o clauza expresă a actului de împărţeală sau când evicţiunea a fost cauzată din culpa moştenitorului.

Consecinţele evicţiunii

Art.897. – (1) Fiecare copărtaş este obligat, în proporţie cu cota sa parte să despăgubească pe copărtaşul care a suferit paguba din cauza evicţiunii.

(2) Când unul din copărtaşi este insolvabil, riscul insolvabilităţii va fi suportat de toţi copărtaşii, inclusiv de cel garantat.

Secțiunea a 5-a
Partajul de ascendent

Partajul de ascendent

Art.898. – Ascendenții pot face împărțeala bunurilor lor între descendenți.

Formele partajului de ascendent

Art.899. – (1) Această împărțeală se poate face prin acte între vii, sau prin testament cu formele, condițiile şi regulile prescrise pentru donație sau pentru testamente.

(2) Împărțeala făcută prin acte între vii nu poate avea ca obiect decât bunurile prezente.

Cuprinsul partajului de ascendent

Art.900.– Dacă în împărțeala de ascendent nu au fost cuprinse toate bunurile succesorale, bunurile necuprinse se vor împărți conform legii.

Ineficacitatea partajului de ascendent

Art.901.– (1) Este nulă împărțeala în care nu s-au cuprins toți copiii în viață la deschiderea moștenirii şi descendenții fiilor predecedați.

(2) Împărțeala făcută de ascendent poate fi atacată prin acțiune în reducțiune atunci când încalcă rezerva succesorală a fiecărui descendent sau a soțului supraviețuitor.

CARTEA A V-A
OBLIGAȚIILE

TITLUL I
Dispoziții generale

Definiția şi conținutul raportului de obligație

Art.902. – (1) Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este juridic ținut față de creditor să-i procure o prestație ori să se abțină de la o facultate pentru care debitorul este răspunzător cu valoarea elementelor formând activul său patrimonial.

(2) În temeiul raportului juridic de obligație, debitorul este ținut să dea, să facă, sau să nu facă ceva, iar creditorul poate pretinde prestația datorată.

Izvoarele obligației

Art.903. – Obligațiile izvorăsc din lege, contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plată nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice altă împrejurare de care legea leagă nașterea unei obligații.

TITLUL II
Izvoarele obligațiilor

Capitolul I
Despre contract

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Contractul

Art.904. – Contractul este acordul de voință între două sau mai multe părți cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

Regulile aplicabile contractelor

Art.905. – (1) Toate contractele se supun regulilor generale din prezentul capitol.

(2) Regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute în Titlul VIII al prezentei cărți, iar regulile privitoare la anumite tranzacții comerciale sunt stabilite prin legile speciale respective.

Regulile aplicabile contractelor nenumite

Art.906. – Contractele nereglementate de lege se completează, daca este cazul, cu regulile aplicabile contractului cu care prezintă cele mai strânse legături, iar, în lipsă, cu dispozițiile prezentului capitol.

Libertatea de a contracta

Art.907. – Nu se poate deroga prin contracte de la dispozițiile legale care privesc ordinea publică și bunele moravuri.

Buna-credință

Art.908. – Părțile trebuie să acționeze cu bună-credință atât la încheierea contractului, cât și pe tot timpul executării sale.

Actele unilaterale

Art.909. – În lipsă de prevedere legală sau stipulație contrară, dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale.

Secțiunea a 2-a
Despre unele categorii de contracte

Contractul sinalagmatic

Art.910. – Contractul prin care părțile se obligă reciproc este sinalagmatic numai dacă obligațiile asumate sunt interdependente.

Contractul cu titlu oneros

Art.911. – (1) Contractele prin care fiecare parte dorește să își procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate sunt cu titlu oneros.

(2) Celelalte contracte sunt cu titlu gratuit.

Contractul aleatoriu

Art.912. – (1) Sunt aleatorii contractele care, prin natura lor, oferă fiecărei părți speranța unui câștig, dar și expun riscul unei pierderi, determinate de un eveniment incert survenit ulterior încheierii lor.

(2) Celelalte contracte sunt comutative.

Contractul de adeziune

Art.913. – Contractul este de adeziune atunci când clauzele esențiale sunt impuse ori sunt redactate de una din părți, pentru aceasta sau urmând instrucțiunile sale astfel încât nu au putut fi negociate în mod liber de părți.

Contractul încheiat cu consumatorii

Art.914. – Contractul încheiat cu consumatorii este cel care intră sub incidența legilor privitoare la protecția consumatorilor și prin care una dintre părți, consumatorul, dobândește, împrumută sau își procură în orice alt mod, pentru scopuri personale, familiale sau gospodărești bunuri sau servicii de la cealaltă parte, care oferă aceste bunuri sau servicii în cadrul unei întreprinderi pe care o exploatează. Sunt asimilate acestora și contractele încheiate de părți intre care exista un dezechilibru economic sau informațional major.

Secțiunea a 3-a
Formarea contractelor

§.1 Dispoziții preliminare

Libertatea formei

Art.915. – Contractul se încheie prin simplul acord de voință al părților, capabile de a contracta, dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă.

Condiţiile esenţiale pentru validitatea contractelor

Art.916. – (1) Condiţiile esenţiale pentru validitatea unui contract sunt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimţământul valabil al părţilor;
3. un obiect determinat, posibil şi licit;
4. o cauză valabilă a obligaţiilor.

(2) În măsura în care legea prevede o anumită formă a contractului, aceasta trebuie respectată, sub sancţiunea prevăzută de dispoziţiile legale aplicabile.

§.2 Despre capacitatea părţilor

Capacitatea părţilor

Art.917. – (1) Poate contracta orice persoană care nu este declarată incapabilă de lege şi nici oprită să încheie anumite contracte.

(2) Regulile privitoare la capacitatea de a contracta sunt reglementate în principal în cartea privitoare la persoane.

Incapacitatea naturală

Art.918. – (1) Este anulabil contractul încheiat de o persoană care, la momentul încheierii acestuia, se afla, fie numai şi vremelnic, într-o stare care o punea în neputinţă de a-şi da seama de urmările faptei sale.

(2) Contractul încheiat de o persoană pusă, ulterior, sub interdicţie, poate fi anulat la cererea acesteia, dacă, la momentul când actul a fost făcut, cauzele punerii sub interdicţie existau şi erau îndeobşte cunoscute.

§.3 Consimţământul

Momentul şi locul încheierii contractelor

Art.919. – (1) Contractele se încheie în momentul şi în locul în care ofertantul ia cunoştinţă de acceptare.

(2) Dacă acceptarea nu este cerută ori nu este necesară potrivit naturii afacerii sau obiceiurilor, contractul se consideră încheiat în locul şi momentul începerii executării contractului. Acceptantul este obligat să comunice de îndată ofertantului începerea executării.

Oferta de a contracta

Art.920. – Oferta trebuie să cuprindă elementele esențiale ale contractului și să exprime intenția ofertantului de a se obliga în cazul acceptării.

Acceptarea ofertei

Art.921. – Acceptarea poate fi tacită numai dacă legea, obiceiul sau relațiile contractuale anterioare o permit.

Acceptarea defectuoasă

Art.922. – Nu constituie acceptare răspunsul destinatarului atunci când conține modificări ori completări, ajunge la cunoștința ofertantului după expirarea termenului de acceptare sau după ce oferta a devenit caducă; un asemenea răspuns poate fi însă privit, după împrejurări, ca o nouă ofertă.

Revocarea ofertei și a acceptării

Art.923. – Oferta și acceptarea nu produc efecte dacă revocarea ajunge la cunoștința celeilalte persoane anterior ori concomitent cu actul revocat.

Revocarea ofertei publice

Art.924. – Revocarea ofertei adresate publicului produce efecte numai dacă este făcută în aceeași formă cu oferta sau într-o modalitate care permite să fie cunoscută în măsura în care a fost cunoscută oferta însăși.

Revocarea intempestivă a ofertei

Art.925. – Ofertantul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin revocarea ofertei înaintea expirării termenului stabilit pentru acceptare.

Caducitatea ofertei

Art.926. – Decesul sau incapacitatea ofertantului atrage caducitatea ofertei.

Comunicarea ofertei, acceptării și revocării

Art.927. – Oferta, acceptarea sau revocarea, precum și orice înștiințare ori declarație este prezumată a fi cunoscută din momentul în care ajunge la destinatar, afară numai dacă acesta dovedește că nu a luat la cunoștință de ele din motive ce nu-i sunt imputabile.

Promisiunea publică de recompensă

Art.928. – (1) Cel care promite public o sumă de bani în schimbul executării unei prestații este obligat să o plătească, potrivit promisiunii sale.

(2) Dacă promisiunea este retrasă înainte de a primi

executarea prestației, promitentul este obligat să restituie, până la concurența prețului promis, cheltuielile făcute cu bună-credință dacă nu demonstrează că prestația cerută nu putea fi obținută.

Consimțământul liber

Art.929. – (1) Consimțământul părților trebuie să fie liber și exprimat în cunoștință de cauză.

(2) Consimțământul este viciat când este dat prin eroare, smuls prin violență ori provocat prin dol. De asemenea, consimțământul este viciat în caz de leziune.

Eroarea

Art.930. – Eroarea de fapt nu atrage anularea decât atunci când poartă asupra substanței obiectului sau a unei alte împrejurări considerate esențiale de către părți, ori care, potrivit naturii contractului și condițiilor în care a fost încheiat, trebuie privite ca esențiale.

Eroarea de drept

Art.931. – Eroarea de drept atrage anularea contractului când este singura ori principala sa cauză.

Eroarea nescuzabilă

Art.932. – Eroarea care, după împrejurări, putea fi cunoscută cu diligențe rezonabile nu atrage anularea contractului.

Eroarea-obstacol

Art.933. – Contractul este lovit de nulitate absolută în caz de eroare asupra obiectului contractului sau al obligației.

Dolul

Art.934. – (1) Eroarea provocată prin manopere dolosive viciază consimțământul când este evident că, dacă nu s-ar fi aflat în eroare, partea nu ar fi încheiat contractul sau l-ar fi încheiat în condiții substanțial diferite.

(2) Dolul nu se presupune; el trebuie să rezulte neîndoielnic din fapte grave.

(3) Dacă dolul a fost săvârșit de un terț, anularea va fi pronunțată numai dacă partea al cărei consimțământ nu a fost viciat a cunoscut manoperele dolosive sau putea să le cunoască la data încheierii contractului.

Violența

Art.935. – (1) Violența viciază consimțământul când partea încheie contractul sub amenințarea unui rău considerabil și actual sau, cel puțin, iminent, în ce privește fie persoana, fie averea sa.

(2) Violența poate atrage anularea contractului și atunci când este îndreptată împotriva unei alte persoane, precum soțul, soția, ascendenții ori descendenții părții al cărei consimțământ a fost viciat.

(3) Existența violenței se apreciază ținând seama de vârsta, starea socială, sănătatea persoanei, precum și de orice altă împrejurare care a favorizat-o.

Temerea reverențiară

Art.936. - Simpla temere izvorâtă din respect, fără să fi fost violență, nu îndreptățește anularea contractului.

Violența săvârșită de un terț

Art.937. – Violența atrage anularea contractului și atunci când este exercitată de un terț, chiar dacă partea al cărei consimțământ nu a fost viciat nu o cunoștea și nici nu putea să o cunoască.

Leziunea

Art.938. – (1) Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, leziunea nu viciază consimțământul decât în privința minorilor și a persoanelor puse sub interdicție judecătorească.

(2) Există leziune atunci când una din părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență sau de cunoștințe a celeilalte părți stipulează pentru sine ori pentru altul o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații.

(3) Leziunea se prezumă în cazul existenței unei disproporții considerabile între prestații.

(4) Leziunea poate exista și când minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor.

Inadmisibilitatea leziunii în diferite contracte

Art.939. – Nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacția, precum și contracte prevăzute de lege.

§.4 Despre obiectul contractului

Obiectul contractului

Art.940. – Obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică convenită de părți, astfel cum reiese din ansamblul drepturilor și obligațiilor izvorâte din acesta.

Condițiile obiectului obligației

Art.941. – Obligația trebuie să aibă un obiect posibil și determinat sau, cel puțin, determinabil.

Bunurile viitoare

Art.942. – În lipsa unei prevederi legale contrare, contractele pot purta și asupra bunurilor viitoare.

§.5 Despre cauză

Noțiune

Art.943. – Cauza este scopul urmărit de cel care se obligă.

Condiții

Art.944. – (1) Obligația fără cauză ori întemeiată pe o cauză contrară legii, ordinii publice sau bunelor moravuri nu poate produce efecte.

(2) Cauza este prezumată ilicită atunci când contractul este încheiat pentru a se eluda aplicarea unei prevederi legale imperative.

(3) Cauza ilicită trebuie să fie comună, iar în lipsă, nu poate atrage nulitatea contractului decât dacă cealaltă parte contractantă a cunoscut-o sau, după împrejurări, trebuia s-o cunoască.

(4) Contractul este valabil chiar dacă nu prevede expres cauza obligațiilor.

(5) Existența unei cauze valabile se prezumă până la proba contrară.

§.6 Despre forma și proba contractului

I. Dispoziții comune

Modalități ale consimțământului

Art.945. – (1) Voința de a contracta poate fi manifestată verbal sau în scris.

(2) Voința poate fi manifestată și printr-o comportare care nu lasă nici o îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare.

(3) Tăcerea nu este manifestare de voință, afară de cazurile anume prevăzute de lege sau prin învoiala lor.

Forma scrisă

Art.946. – Înscrisul care constată încheierea contractului poate fi sub semnătură privată sau autentic.

Înscrisul sub semnătură privată

Art.947. – (1) Înscrisul sub semnătură privată este acela a cărui forță juridică este dată de semnătura părților.

(2) Semnătura trebuie să fie olografă.

(3) Semnătura reprodusă prin mijloace mecanice nu este valabilă decât atunci când este admisă potrivit obiceiurilor, spre exemplu în cazul titlurilor de valoare emise în număr considerabil.

Imposibilitatea semnării înscrisului

Art.948. – (1) Cei care, din pricina infirmității, a bolii sau din alte cauze, nu pot sau nu știu să citească, pot contracta numai în formă autentică.

(2) Atestarea împrejurării care împiedică semnarea va ține locul semnăturii.

Înscrisul autentic

Art.949. – (1) Înscrisul autentic este acela făcut cu formele cerute de lege și în limita atribuțiilor sale de un funcționar public competent, având dreptul să instrumenteze în locul unde s-a făcut înscrisul sau cel întocmit tot astfel de un notar public sau executor judecătoresc.

(2) Sunt asimilate înscrisurilor autentice și înscrisurile întocmite în condițiile și cazurile anume prevăzute de lege.

Conversiunea înscrisului autentic defectuos

Art.950. – Înscrisul care nu este valabil ca înscris autentic din cauza unui viciu de formă sau care este instrumentat de un funcționar public incompatibil ori, după caz, necompetent, este valabil ca înscris sub semnătură privată, dacă a fost semnat de părți.

Forma contractului

Art.951. – (1) Este lovit de nulitate absolută contractul perfectat în lipsa formei pe care, în chip neîndoielnic, legea o cere pentru încheierea sa valabilă.

(2) Dacă părţile s-au învoit ca un contract să fie întocmit într-o anumită formă, pe care legea nu o cere, contractul se socoteşte valabil chiar dacă forma nu a fost îndeplinită.

(3) Orice modificare a contractului este supusă condiţiilor de formă cerute de lege pentru încheierea sa.

Forma solemnă cerută în vederea înscrierii în cartea funciară

Art.952. – (1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, trebuie să fie încheiate prin înscris autentic, sub sancţiunea nulităţii absolute, convenţiile care strămută sau constituie drepturi reale care urmează a fi înscrise în cartea funciară.

(2) Ori de câte ori înscrierea dreptului este respinsă prin hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă pronunţată în temeiul unei cauze de nulitate ce reiese din cuprinsul contractului, partea prejudiciată este îndreptăţită să ceară despăgubiri pentru repararea tuturor prejudiciilor suferite. Acţiunea poate fi pornită şi contra notarului public care, cu rea-credinţă sau gravă neglijenţă, a săvârşit eroarea judiciară cauzatoare de prejudicii.

Dovada contractului

Art.953. – (1) Orice contract al cărui obiect are o valoare mai mare de 250 EURO nu se poate dovedi decât prin înscris autentic sau sub semnătură privată.

(2) În cazul prevăzut de alin.(1), ca şi în cazurile în care, chiar pentru contractele a căror valoare nu depăşeşte 250 EURO legea cere ca un contract să fie făcut în formă scrisă fără să se prevadă sancţiunea nulităţii, iar înscrisul cerut nu se întocmeşte, dovada contactului nu se va putea face cu martori, afară de cazul în care prin Codul de procedură civilă sau prin alte legi se dispune altfel.

Opozabilitatea datei. Data certă

Art.954. – (1) Data unui înscris sub semnătură privată nu poate fi opusă succesorilor în drepturi cu titlu particular ai oricăreia dintre părţi decât din ziua în care înscrisul a obţinut dată certă.

(2) Data devine certă din ziua când a fost îndeplinită vreuna din formalităţile prevăzute în acest scop de Codul de

procedură civilă sau din ziua decesului oricăruia dintre cei care au semnat înscrisul.

(3) Lipsa de dată certă va putea fi invocată şi de succesorul în drepturi, universal sau cu titlu universal, ori de către creditorii chirografari, în cazul în care invocă un drept propriu.

Opozabilitatea datei fără îndeplinirea vreunei formalităţi

Art.955. – (1) Cel care a cunoscut împrejurarea că înscrisul a fost întocmit la data trecută în el de către părţi nu se va putea prevala de dispoziţiile art.951.

(2) Data trecută într-un înscris sub semnătură privată care constată un contract al cărui obiect are o valoare ce nu depăşeşte 250 EURO sau aceea dintr-o chitanţă adeverind plata primită va fi de asemenea opozabilă terţelor persoane, chiar dacă nu a devenit dată certă potrivit art.951 alin.(2).

II. Dispoziţii particulare privind înscrierile pe suport informatic

Înscrierile pe suport informatic

Art.956. – (1) Când datele unui contract sunt redate pe un suport informatic, documentul care reproduce aceste date constituie instrument probator al contractului, dacă este inteligibil şi prezintă garanţii suficient de serioase pentru a face deplină credinţă.

(2) Pentru a aprecia calitatea documentului, instanţa trebuie să ţină seama de circumstanţele în care datele au fost înscrise şi documentul le-a reprodus.

Prezumţia de validitate a înscrierii

Art.957. - Înscrierea datelor unui contract pe suport informatic este prezumată a prezenta garanţii suficient de serioase pentru a face deplină credinţă atunci când ea este făcută de o manieră sistematică şi fără lacune şi când datele înscrise sunt protejate contra alterărilor şi contrafacerilor. O astfel de prezumţie există în favoarea terţilor din simplul fapt că înscrierea este efectuată de către un profesionist.

Puterea doveditoare a înscrierii

Art.958. – Documentul care reproduce datele unui contract înscrise pe un suport informatic poate fi combătut prin orice mijloc de probă.

Secțiunea a 4-a
Despre nulitatea contractelor

I. Dispoziții generale

Categorii de nulitate

Art.959. – (1) Orice contract încheiat cu încălcarea condițiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă este lovit de nulitate.

(2) Nulitatea poate fi absolută sau relativă.

Nulitatea absolută

Art.960. – (1) Este nul contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes general.

(2) Nulitatea absolută operează de drept; ea poate fi invocată de orice persoană interesată, pe cale de acțiune sau de excepție.

(3) Când nulitatea este evidentă, instanța este obligată să o invoce din oficiu.

(4) Contractul lovit de nulitate absolută nu este susceptibil de confirmare decât în cazurile prevăzute de lege.

Nulitatea relativă

Art.961. – (1) Contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes particular este anulabil.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată numai de cel al cărui interes particular este ocrotit prin dispoziția legală încălcată. Cocontractantul poate invoca nulitatea relativă numai dacă dovedește că nu a cunoscut cauza de nulitate, iar menținerea contractului i-ar cauza un prejudiciu serios.

(3) Nulitatea relativă nu poate fi invocată din oficiu de instanța judecătorească.

(4) Contractul lovit de nulitate relativă este susceptibil de confirmare.

Prescripția nulității

Art.962. – (1) Nulitatea absolută este imprescriptibilă extinctiv, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată pe cale acțiune numai în termenul de prescripție stabilit de lege.

(3) Partea căreia i se cere executarea contractului poate opune oricând nulitatea contractului chiar atunci când dreptul la acțiune în anulare s-ar fi stins prin prescripție.

Prescripția nulității pentru leziune

Art.963. – Dreptul la acțiune în anulare pentru leziune se prescrie în termen de trei ani de la data încheierii contractului.

II. Cauzele de nulitate

Cauzele de nulitate absolută

Art.964. – Contractul este lovit de nulitate absolută când lipsește consimțământul uneia dintre părți, când obiectul sau cauza sunt ilicite, contrare ordinii publice ori bunelor moravuri, precum și în alte cazuri anume stabilite de lege.

Cauzele de nulitate relativă

Art.965. – Contractul este lovit de nulitate relativă când au fost nesocotite dispozițiile legale privitoare la capacitatea de exercițiu, când consimțământul uneia dintre părți a fost viciat, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege.

Frauda comisă de incapabil

Art.966. – Nulitatea relativă nu este înlăturată de simpla declarație a celui lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă că este capabil să contracteze; dacă însă a folosit manopere dolosive, instanța, la cererea părții induse în eroare, poate considera valabil contractul atunci când apreciază că aceasta ar constitui o sancțiune adecvată.

Prezumția de nulitate relativă

Art.967. – În cazurile în care natura nulității nu este determinată ori nu reiese în chip neîndoielnic din dispoziția legii, contractul este supus nulității relative.

Nulitatea virtuală

Art.968. – Afară de cazurile prevăzute de lege, contractul se desființează și atunci când sancțiunea nulității, deși nu este expres prevăzută, trebuie aplicată pentru a fi satisfăcut scopul dispoziției legale încălcate.

III. Efectele nulității

Desființarea retroactivă a contractului

Art.969. – (1) Contractul lovit de nulitate este considerat a nu fi existat niciodată.

(2) Fiecare dintre părți este, în acest caz, ținută să restituie cocontractantului prestațiile pe care le-a primit de la acesta.

Nulitatea parțială

Art.970. – Clauzele contrare legii, ordinii publice sau bunelor moravuri şi care, potrivit legii, nu sunt reputate nescrise atrag nulitatea contractului în întregul său numai dacă, având în vedere natura lor esențială, contractul nu s-ar fi încheiat în lipsa acestora.

Nulitatea contractului cu clauză unică, comună

Art.971. – În cazul contractelor cu mai multe părți în care prestația fiecărei părți este făcută în considerarea unui scop comun, nulitatea contractului în privința uneia dintre părți nu atrage desființarea în întregime a contractului, afară de cazul în care participarea acesteia este esențială pentru existența contractului.

Reducerea prestațiilor

Art.972. – În caz de violență ori de eroare provocată prin dol, cel al cărui consimțământ este viciat are alegerea de a pretinde anularea şi daune interese sau reducerea prestației sale cu valoarea echivalentă a daunelor interese la care este îndreptățit.

Menținerea contractului

Art.973. – Instanța poate dispune menținerea contractului a cărui nulitate se cere pentru leziune atunci când pârâtul oferă reducerea creanței sale sau oferă, după caz, o prestație suplimentară echitabilă.

Conversiunea contractului nul

Art.974. – (1) În cazul în care contractul cuprinde o cauză de nulitate, instanța poate aplica în raporturile dintre părți efectele pe care legea le recunoaşte unui alt contract, însă numai dacă în cauză sunt îndeplinite toate condițiile de fond şi de formă cerute pentru acest din urmă contract.

(2) Cu toate acestea, dispozițiile alin.(1) nu se aplică dacă intenția de a exclude aplicarea conversiunii este stipulată în contractul lovit de nulitate sau reiese, în chip neîndoielnic, din scopurile urmărite de părți la data încheierii contractului.

IV. Validarea contractului lovit de nulitate

Cauze de validare

Art.975. – (1) Contractul care cuprinde o cauză de nulitate este validat atunci când nulitatea este acoperită.

(2) Nulitatea poate fi acoperită prin confirmare sau prin alte moduri anume prevăzute de lege.

Confirmarea contractului

Art.976. – (1) Confirmarea unui contract anulabil rezultă din voința, expresă sau tacită, de a renunța la dreptul de a invoca nulitatea.

(2) Voința de a renunța trebuie să fie certă.

Condițiile confirmării

Art.977. – (1) Un contract anulabil poate fi confirmat dacă în momentul confirmării condițiile sale de validitate sunt întrunite.

(2) Persoana care poate invoca nulitatea poate confirma contractul numai cunoscând cauza de nulitate și, în caz de violență, numai după încetarea acesteia.

(3) Persoana chemată de lege să încuviințeze actele minorului poate, în numele și în interesul acestuia, să ceară anularea contractului făcut fără încuviințarea sa ori a instanței tutelare, ori să confirme contractul atunci când încuviințarea sa era suficientă pentru încheierea acestuia.

(4) Dispozițiile alin.(3) se aplică și instanței tutelare în cazul în care încuviințarea acesteia a fost omisă.

(5) Contractele anulabile pentru leziune nu pot fi confirmate.

Efectele confirmării

Art.978. – (1) Confirmarea își produce efectele din momentul încheierii contractului și atrage renunțarea la mijloacele și excepțiile ce puteau fi opuse, sub rezerva însă a drepturilor dobândite și conservate de terții de bună-credință.

(2) Când fiecare dintre părți poate invoca nulitatea contractului, sau mai multe părți o pot invoca împotriva alteia, confirmarea făcută de una dintre acestea nu împiedică invocarea nulității de către celelalte părți.

Secțiunea a 5-a
Despre interpretarea contractelor

Interpretarea după voința internă a părților

Art.979. – Contractele se interpretează după intenția comună a părților, iar nu după sensul literal al termenilor.

Interpretarea sistematică

Art.980. – Clauzele se interpretează unele prin altele, dând fiecăreia înțelesul ce rezultă din ansamblul contractului.

Interpretarea clauzelor îndoielnice

Art.981. – (1) Clauzele susceptibile de mai multe înțelesuri se interpretează în sensul ce se potrivește cel mai bine naturii și obiectului contractului.

(2) Clauzele îndoielnice se interpretează ținând cont de natura contractului, de împrejurările în care a fost încheiat, de interpretarea dată anterior de părți, precum și de practica generală de la locul încheierii contractului.

(3) Clauzele se interpretează mai degrabă în sensul în care pot produce efecte, decât în acela ce n-ar putea produce nici unul.

(4) Contractul nu cuprinde decât lucrul asupra căruia se pare că părțile și-au propus a contracta, oricât de generali ar fi termenii folosiți.

(5) Clauzele destinate să înlăture orice îndoială asupra aplicării contractului la un caz particular nu-i restrâng aplicarea în alte cazuri, atunci când este formulat în termeni generali.

Interpretarea condițiilor generale

Art.982. – Clauzele înscrise în condițiile generale ale contractului ori în formularele tipizate se interpretează împotriva celui care le propune.

Interpretarea în favoarea debitorului

Art.983. – Dacă, după aplicarea regulilor de interpretare, contractul rămâne neclar, acesta se interpretează în favoarea celui ce se obligă. În toate cazurile el se va interpreta în favoarea consumatorului sau a persoanei care aderă la contract.

Secțiunea a 6-a
Despre efectele contractelor

§.1 Despre efectele contractelor între părți

Forța obligatorie a contractelor

Art.984. – Contractele valabil încheiate au putere de lege între părți. Ele se modifică sau încetează numai prin acordul părților sau din cauze autorizate de lege.

Întinderea obligațiilor

Art.985. – (1) Contractul valabil încheiat obligă nu numai la ceea ce este expres stipulat dar și la toate urmările ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligației, după natura sa.

(2) Clauzele obișnuite într-un contract se subînțeleg, deși nu sunt expres stipulate.

Constituirea sau transferul drepturilor reale

Art.986. – (1) Drepturile reale se transmit prin acordul de voință al părților, chiar dacă bunurile nu au fost predate, când poartă asupra unor bunuri determinate și în momentul individualizării bunurilor, dacă poartă asupra bunurilor determinate generic.

(2) Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Transmiterea succesivă a bunului

Art.987. – (1) Dacă cineva s-a obligat succesiv către mai multe persoane să dea un bun mobil, cea care a dobândit cu bună-credință posesiunea reală a bunului rămâne titulara dreptului, chiar dacă titlul sau are data ulterioară.

(2) Este de bună-credință dobânditorul care, la data intrării în posesie, nu a cunoscut și nici nu putea, în mod rezonabil, să cunoască obligația asumată anterior de înstrăinător.

(3) Dacă bunul nu a fost încă predat, cel al cărui titlu are dată certă anterioară devine titularul dreptului.

Denunțarea unilaterală

Art.988. – (1) Dreptul unei părți de a denunța unilateral contractul poate fi exercitat numai până la începerea executării acestuia.

(2) În contractele cu executare succesivă sau continuă, facultatea de denunțare unilaterală exercitată după începerea executării contractului nu va afecta prestațiile executate.

Promisiunea de a contracta

Art.989. – (1) Promisiunea de a contracta este valabilă dacă cuprinde clauzele esențiale ale contractului promis precum și data la care acesta urmează sa se încheie.

(2) Sunt socotite esențiale clauzele în lipsa cărora părțile nu ar putea executa promisiunea.

(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, neexecutarea promisiunii de a contracta nu dă dreptul decât la daune-interese.

(4) Contractul prin care părțile se obligă să negocieze ori să ofere preferință la încheierea unui contract viitor nu constituie promisiune de a contracta.

Clauzele externe

Art.990. – (1) Clauzele externe la care părțile fac trimitere într-un contract obligă părțile.

(2) Cu toate acestea, într-un contract cu consumatorii sau de adeziune o astfel de clauză este nulă dacă, în momentul încheierii contractului, nu a fost în mod expres adusă la cunoștința consumatorului sau a părții care aderă la contract.

(3) Clauzele externe care prevăd în folosul celui ce le propune limitări ale răspunderii, dreptul de denunțare unilaterală, de suspendare a executării sau dacă prevăd în detrimentul celeilalte părți decăderi din drepturi ori termene, limitări ale dreptului de a opune excepții, restrângeri ale libertății de a contracta cu terții, tacita reînnoire a contractului, clauzele compromisorii sau prin care se derogă de la normele privind competența instanțelor judecătorești si altele asemenea nu vor produce efecte decât dacă sunt aprobate în scris.

Clauzele ilizibile

Art.991. – Clauza pe care o persoană rezonabilă nu o poate citi sau înțelege și care aduce un prejudiciu consumatorului sau părții care aderă la un contract, este considerată ca nescrisă dacă cealaltă parte nu dovedește că, înaintea încheierii contractului, a explicat atât natura cât și efectele clauzei.

Clauzele abuzive

Art.992. – (1) Clauza abuzivă într-un contract cu consumatorii sau de adeziune este reputată nescrisă.

(2) O clauză este abuzivă când dezavantajează consumatorul sau persoana care aderă la contract într-o manieră excesivă sau nerezonabilă, cu încălcarea exigențelor

bunei-credințe, cum ar fi clauza care se îndepărtează substanțial de obligațiile esențiale ce rezultă din regulile care guvernează în mod obișnuit contractul respectiv, denaturându-l.

Clauzele reputate ca nescrise

Art.993. – (1) Sunt reputate ca nescrise clauzele care derogă de la dispozițiile legale imperative sau contrare ordinii publice ori dacă sunt considerate astfel de lege.

(2) Clauzele reputate ca nescrise se înlocuiesc de drept cu dispozițiile legale corespunzătoare aplicabile contractului respectiv.

§.2 Efectele contractului față de terți

I. Dispoziții generale

Relativitatea efectelor contractului

Art.994. – Contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Transmiterea drepturilor si obligațiilor către succesori

Art.995. – (1) La moartea părții, drepturile și obligațiile sale contractuale se transmit succesorilor săi universali sau cu titlu universal, dacă din lege, din stipulația părților ori din natura contractului nu rezultă contrariul.

(2) Drepturile contractuale accesorii unui bun sau care sunt strâns legate de acesta, se transmit, odată cu bunul, succesorilor cu titlu particular.

II. Promisiunea faptei altuia

Promisiunea faptei altuia

Art.996. – (1) Nimeni nu poate promite fapta altuia decât în cazurile permise de lege.

(2) Cel care se angajează personal să determine un terț să încheie sau să ratifice un act este ținut să repare prejudiciul cauzat dacă terțul refuză să se oblige.

(3) Intenția de a se angaja personal nu se prezumă; ea trebuie să reiasă neîndoielnic din contract sau din împrejurările în care acesta a fost încheiat.

III. Stipulația pentru altul

Stipulația pentru altul

Art.997. – (1) Oricine poate stipula în numele său, dar în folosul unui terț.

(2) Prin efectul stipulației, beneficiarul dobândește dreptul de a cere direct promitentului executarea prestației.

Condiții privind terțul beneficiar

Art.998. – Sub sancțiunea nulității, la data încheierii stipulației beneficiarul trebuie să fie determinat sau, cel puțin, determinabil și să existe în momentul în care promitentul trebuie să își execute obligația.

Acceptarea stipulației

Art.999. – Stipulația poate fi revocată cât timp acceptarea din partea beneficiarului nu a ajuns la cunoștința stipulantului sau promitentului. Stipulația poate fi acceptată și după decesul stipulantului sau promitentului.

Refuzul stipulației

Art.1000. – Dreptul terțului beneficiar este socotit a nu fi existat niciodată dacă acesta refuză stipulația.

Revocarea stipulației

Art.1001. – (1) Stipulantul este singurul îndreptățit să revoce stipulația; nici creditorii și nici moștenitorii săi nu o pot face. Stipulantul nu poate însă revoca stipulația fără acordul promitentului când acesta este interesat de executarea acesteia.

(2) Revocarea stipulației își produce efectele îndată ce a fost adusă la cunoștința promitentului. Dacă nu a fost desemnat un nou beneficiar, revocarea profită stipulantului sau moștenitorilor acestuia, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Mijloacele de apărare ale promitentului

Art.1002. – Promitentul poate opune beneficiarului toate apărările pe care le-ar avea la dispoziție contra stipulantului.

IV. Simulația

Simulația

Art.1003. – (1) Contractul secret, ce exprimă voința reală a părților, își produce efectele între acestea, succesorii lor universali sau cu titlu universal, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul.

(2) Terții de bună-credință se pot însă prevala de contractul aparent ori pot cere constatarea simulației încheiate în prejudiciul lor.

(3) În cazul unui conflict de interese între terți, vor fi preferați cei care, la data când s-au născut drepturile lor, s-au întemeiat cu bună-credință pe contractul aparent.

Secțiunea a 7-a
Despre executarea contractului

§.1 Despre executarea obligațiilor contractuale

Diligența cerută în executarea obligațiilor contractuale

Art.1004. – (1) Debitorul este ținut să-și execute obligațiile cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale, afară de cazul în care prin lege sau prin contract s-ar dispune altfel.

(2) Obligațiile inerente exercitării unei activități profesionale trebuie îndeplinite cu diligența unui bun profesionist, ținând cont de natura acelei activități.

Întinderea obligației de a da

Art.1005. – Obligația de a da un bun individual determinat cuprinde și pe aceea de a-l conserva până la predare.

§2 Despre neexecutarea obligațiilor contractuale

I. Dispoziții generale

Drepturile creditorului

Art.1006. – (1) Creditorul are dreptul la îndeplinirea exactă și la timp a obligației.

(2) În caz de neexecutare, creditorul are dreptul, la alegere, să ceară executarea silită, rezoluțiunea contractului ori să refuze executarea propriei obligații.

Prejudiciul

Art.1007. – În toate cazurile, debitorul este ținut să repare prejudiciile cauzate din culpa sa.

Culpa

Art.1008. – Culpa debitorului se prezumă din simplul fapt al neexecutării.

Opțiunea între regimul contractual și extracontractual

Art.1009. – În caz de neexecutare a unei obligații contractuale, partea prejudiciată nu poate invoca reguli prevăzute de lege pentru neexecutarea obligațiilor extracontractuale decât în cazurile și condițiile menționate în secțiunea de față.

II. Executarea silită în natură

Obligația de a face

Art.1010. – (1) Orice obligație de a face sau de a nu face, dacă nu se execută de bunăvoie, se preface în daune-interese, cuvenite potrivit legii.

(2) În nici un caz, debitorul nu poate fi constrâns la executarea în natură a obligației, cu excepția obligației de a preda un bun mobil sau imobil care poate fi adusă la îndeplinire pe cale silită în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură civilă.

Executarea silită a obligațiilor de a face si de a nu face

Art.1011. – (1) În cazul neexecutării obligației de a face, creditorul poate cere încuviințarea pentru a o aduce la îndeplinire, pe cheltuiala debitorului în limita stabilită prin hotărâre judecătorească, dată cu citarea părților.

(2) Dispozițiile alin.(1) sunt aplicabile în mod corespunzător în cazul în care creditorul obligației de a nu face urmărește să se înlăture ceea ce debitorul a făcut prin încălcarea acestei obligații.

(3) În toate cazurile, creditorul are dreptul la daune-interese în privința prejudiciilor ce ar rămâne neacoperite.

III. Daunele-interese

Obligația de a despăgubi

Art.1012. – Debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciile cauzate prin neexecutarea obligației, inclusiv

în cazul executării parțiale, necorespunzătoare ori al executării cu întârziere a obligației.

Întinderea despăgubirilor

Art.1013. – (1) Debitorul este obligat să acopere atât pierderea efectiv suferită de creditor, cât și beneficiul pe care acesta nu l-a putut realiza.

(2) Debitorul răspunde doar de prejudiciile care sunt consecința directă și necesară a neîndeplinirii obligației.

(3) Debitorul nu răspunde de prejudiciul care nu putea fi prevăzut la data nașterii obligației decât în cazul în care neexecutarea se datorează dolului ori culpei sale grave.

Concursul faptei creditorului

Art.1014. – (1) Dacă, prin fapta sa culpabilă, creditorul a contribuit la producerea prejudiciului, despăgubirile datorate de debitor se vor diminua în mod corespunzător.

(2) Debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu diligențe minime.

Daune moratorii în cazul obligațiilor bănești

Art.1015. – (1) În cazul obligațiilor care au ca obiect o suma de bani, dobânda legală este datorată, cu titlu de daune-interese moratorii, din ziua punerii în întârziere, fără a se cere creditorului să dovedească vreun prejudiciu.

(2) Dobânda legală nu este aplicabilă dacă s-a stipulat o clauză penală pentru executarea cu întârziere a obligației.

(3) În toate cazurile, daunele-interese moratorii se aplică numai asupra principalului obligației. Cu toate acestea, ele se vor calcula, la cererea creditorului, și asupra dobânzii convenite de părți în măsura în care aceasta este datorată pe o perioadă mai mare de un an, calculată de la data introducerii cererii de chemare în judecată sau, după caz, de la data certă a convenției speciale încheiate de părți după nașterea obligației.

(4) Perioada minimală de curgere a dobânzii prevăzute la alin.(3) nu este cerută atunci când obligația se naște în sarcina unui comerciant ori când suma este datorată cu titlu de chirii, arenzi, venituri ale unei rente sau către o terță persoană care a dat creditorului, în locul debitorului, fructe și venituri.

Daune moratorii în cazul obligațiilor *intuitu personae*

Art.1016. – În cazul în care obligația, prin natura ei sau convenția părților, nu poate fi îndeplinită decât prin faptul personal al debitorului, executarea cu întârziere a obligației dă întotdeauna dreptul la daune-interese egale cu dobânda legală calculată, pe fiecare zi de întârziere, asupra echivalentului bănesc al prestației, afară numai dacă s-a stipulat o clauză penală ori creditorul poate dovedi un prejudiciu mai mare cauzat de întârzierea în executarea obligației.

Data de la care curg daunele moratorii

Art.1017. – Daunele interese pentru întârzierea în executarea obligației sunt datorate din momentul punerii debitorului în întârziere.

Punerea în întârziere a debitorului

Art.1018. – (1) Debitorul este pus în întârziere prin notificare, prin cerere de chemare în judecată sau prin orice alt act cu efect similar.

(2) Debitorul este de drept în întârziere:

a) când părțile au stipulat un termen cert pentru executarea obligațiilor;

b) când obligația nu putea fi îndeplinita decât intr-un anumit termen, ce debitorul a lăsat să treacă;

c) când debitorul a încălcat obligația de a nu face;

d) când debitorul a confirmat în scris refuzul de a executa obligația;

e) în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Dacă obligația devine scadentă după moartea debitorului, succesorii acestuia nu sunt în întârziere decât după trecerea a 8 zile de la notificarea făcută de creditor.

Oferta de executare

Art.1019. – Debitorul nu este în întârziere dacă a oferit prestația datorate, însă creditorul a refuzat, fără temei, să o primească.

Dovada prejudiciului

Art.1020. – Dovada neexecutării obligației nu îl scutește pe creditor de proba prejudiciului decât dacă prin lege sau convenția părților se prevede altfel.

Convenţiile exoneratoare de răspundere

Art.1021. – (1) Orice convenţie care exclude sau limitează răspunderea debitorului pentru dol sau culpa gravă este nulă.

(2) Este, de asemenea, nulă convenţia care exonerează sau limitează răspunderea atunci când faptele debitorului sau terţilor pe care îi foloseşte în executarea obligaţiilor sunt contrare ordinii publice.

Răspunderea pentru terţi

Art.1022. – (1) Dacă părţile nu au stipulat altfel, debitorul care se foloseşte de terţi în executarea obligaţiilor sale, răspunde pentru faptele dolosive ori culpabile ale acestora.

(2) O convenţie prealabilă îl poate exonera pe debitor, în tot sau în parte, de răspunderea pentru faptele terţilor.

Clauza penală

Art.1023. – (1) Când o persoană se obligă la o anumită prestaţie ca o compensaţie a prejudiciilor cauzate prin neexecutare totală sau parţială ori prin executarea cu întârziere a obligaţiilor sale, cealaltă parte poate cere, în caz de neexecutare, fie executarea obligaţiei principale, fie executarea penalităţii.

(2) Creditorul are dreptul la executarea penalităţii fără a fi ţinut să dovedească vreun prejudiciu. El nu poate însă pretinde, cu titlu de echivalent, mai mult decât cuantumul penalităţii stipulate, chiar dacă ar dovedi existenţa unui prejudiciu pe care penalitatea nu l-ar putea acoperi.

(3) Dispoziţiile privitoare la clauza penală sunt aplicabile convenţiilor prin care plăţile parţiale efectuate de debitor rămân creditorului în caz de rezoluţiune din culpa debitorului. Dispoziţiile privitoare la arvună sunt exceptate.

Cumulul penalităţii cu executarea în natură

Art.1024. – Dacă penalitatea a fost prevăzuta pentru neexecutarea la timp sau în locul stabilit a obligaţiilor, creditorul poate cere atât executarea contractului, cât şi a penalităţii, dacă nu renunţă la acest drept sau dacă nu acceptă executarea obligaţiei fără rezerve.

Nulitatea clauzei penale si reducerea penalităţii

Art.1025. – (1) Penalitatea nu poate fi cerută atunci când are ca scop sancţionarea unei obligaţii ilicite ori imorale, şi nici, în lipsă de prevedere contrară, în cazul în care executarea obligaţiei a devenit imposibilă din cauze neimputabile

debitorului.

(2) Instanța poate reduce clauza penală numai atunci când este vădit disproporționată față de prejudiciul ce putea fi prevăzut de părți la data încheierii contractului. Prin efectul reducerii, cuantumul clauzei penale nu poate, în nici un caz, să ajungă la nivelul prejudiciului suferit de creditor.

Arvuna

Art.1026. – (1) În lipsă de stipulație contrară, arvuna dată la încheierea unui contract se prezumă a fi destinată să repare prejudiciul ce ar rezulta din neîndeplinirea convenției de către una din părți.

(2) Arvuna se scade din prestația părții care a dat-o, iar dacă aceasta nu este cu putință, ea i se înapoiază.

Restituirea arvunei

Art.1027. – Arvuna se restituie când contractul încetează din cauze ce nu atrag răspunderea vreuneia dintre părți.

Efectele neexecutării contractului

Art.1028. – (1) Dacă partea care a dat arvuna este răspunzătoare de neexecutarea contractului, cealaltă parte poate fie să păstreze arvuna, fie să ceară executarea contractului.

(2) Atunci când neexecutarea contractului este imputabilă părții care a primit arvuna, cealaltă partea poate cere fie dublul arvunei date, fie executarea contractului.

IV. Despre excepția de neexecutare și rezoluțiune

Excepția de neexecutare

Art.1029. – În lipsă de stipulație contrară, în contractele sinalagmatice obligațiile reciproce trebuie executate concomitent, fiecare contractant putând refuza executarea obligațiilor sale până când cealaltă parte își îndeplinește în mod substanțial propriile obligații.

Rezoluțiunea

Art.1030. – (1) În lipsa unei stipulații contrare, contractul sinalagmatic nu încetează de drept dacă o parte nu-și execută obligațiile; cealaltă parte poate însă cere fie executarea silită, dacă e posibilă, fie reducerea propriilor obligații, fie rezoluțiunea contractului când executarea obligațiilor nu mai prezintă interes pentru creditor, precum și daune interese, dacă

se cuvin.

(2) Instanța judecătorească, primind cererea de rezoluțiune, poate acorda pârâtului, după împrejurări, un termen; poate, de asemenea, să respingă cererea de rezoluțiune dacă neexecutarea nu este suficient de importantă.

§3. Despre acțiunea oblică și acțiunea revocatorie

I. Despre acțiunea oblică

Acțiunea oblică

Art.1031. – (1) Creditorul a cărui creanță este certă și exigibilă poate, în numele debitorului său, să exercite drepturile și acțiunile acestuia atunci când debitorul, în prejudiciul creditorului, refuză sau neglijează să le exercite.

(2) Creditorul nu va putea exercita drepturile și acțiunile care sunt strâns legate de persoana debitorului.

(3) Cel împotriva căruia se exercită acțiunea oblică poate opune creditorului toate mijloacele de apărare care ar putea fi opuse debitorului însuși.

Efectele admiterii acțiunii oblice

Art.1032. – Hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii oblice profită tuturor creditorilor, fără a se crea vreo preferință în favoarea creditorului reclamant.

II. Despre acțiunea revocatorie

Acțiunea revocatorie

Art.1033. – (1) În cazul în care dovedește un prejudiciu, creditorul poate cere să se declare inopozabile în privința sa actele juridice făcute de debitor în frauda drepturilor sale, cum ar fi cele prin care își creează sau își mărește o stare de insolvabilitate.

(2) Un contract cu titlu oneros sau o plată făcute în executarea unui astfel de contract pot fi declarate inopozabile atunci când cealaltă parte cunoștea faptul că debitorul își creează sau mărește o stare de insolvabilitate.

Condiții privitoare la creanța creditorului

Art.1034. – Creanța trebuie să fie certă la data introducerii acțiunii.

Decăderea creditorului

Art.1035. – Dacă prin lege nu se prevede altfel, acțiunea trebuie introdusă, sub sancțiunea decăderii, într-un an socotit de la data la care creditorul a cunoscut prejudiciul ce rezultă din actul atacat.

Efectele admiterii acțiunii revocatorii

Art.1036. – (1) Actul atacat va fi declarat inopozabil atât față de creditorul care a introdus acțiunea, cât și față de toți ceilalți creditori care, putând introduce acțiunea, au intervenit în cauză. Aceștia vor avea dreptul de a fi plătiți din prețul bunului urmărit, cu respectarea cauzelor de preferință existente între dânșii.

(2) Terțul dobânditor poate păstra bunul plătind creditorului căruia profită admiterea acțiunii o sumă de bani egală cu prejudiciul suferit de acesta din urmă prin încheierea actului. În caz contrar, hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii revocatorii indisponibilizează bunul până la încetarea executării silite a creanței pe care s-a întemeiat acțiunea, dispozițiile privitoare la efectele clauzei de inalienabilitate aplicându-se în mod corespunzător.

§4. Despre imposibilitatea fortuită de executare

Imposibilitatea executării contractelor unilaterale

Art.1037. – Contractele unilaterale încetează dacă prestația nu mai poate fi îndeplinită din cauze neimputabile debitorului.

Imposibilitatea executării contractelor sinalagmatice

Art.1038. – (1) Partea care, din motive ce nu-i sunt imputabile, nu-și mai poate executa obligația pierde dreptul la contraprestație, iar dacă a primit-o este obligată să o restituie.

(2) Dacă imposibilitatea executării obligației este numai parțială, contraprestația se reduce proporțional, afară numai dacă, potrivit naturii contractului sau cauzei obligațiilor, executarea parțială este fără interes pentru creditor care, în acest caz, poate cere rezoluțiunea contractului.

Riscul în contractele translative de proprietate

Art.1039. – (1) De îndată ce proprietatea este transferată, debitorul predării nu pierde dreptul la contraprestație dacă lucrul piere din cauze care nu îi sunt imputabile.

(2) Debitorul pus în întârziere preia riscul pierii fortuite a

bunului. El nu se poate libera decât dovedind că bunul ar fi pierit chiar dacă obligația s-ar fi executat la timp.

(3) Dacă însă bunul a fost sustras în mod nelegal, pieirea acestuia nu liberează pe cel care l-a sustras de obligația de a restitui contravaloarea.

Secțiunea a 8-a
Despre reprezentare

Reprezentarea

Art.1040. – Dreptul de a reprezenta poate rezulta din lege ori din convenție.

Efectele reprezentării

Art.1041. – Actele încheiate, în limitele împuternicirii, de reprezentant în numele reprezentatului produc efecte față de acesta din urmă.

Capacitatea părților

Art.1042. – În cazul reprezentării convenționale, atât reprezentatul, cât și reprezentantul trebuie să aibă capacitatea de a încheia actul pentru care reprezentarea a fost dată.

Viciile de consimțământ

Art.1043. – (1) Reprezentatul poate cere anularea actului când consimțământul reprezentantului este viciat.

(2) Dacă însă cineva n-a fost împuternicit decât să exprime voința unei alte persoane, contractul astfel încheiat este anulabil când consimțământul celui care a dat împuternicirea este viciat.

Buna-credință

Art.1044. – (1) Buna-credință, ca și necunoașterea anumitor circumstanțe se apreciază în persoana reprezentantului. În cazul elementelor pe care reprezentatul le-a indicat în mod expres, toate aceste împrejurări se apreciază în persoana reprezentatului.

(2) Reprezentatul de rea-credință nu poate invoca ignoranța sau buna-credință a reprezentantului.

Forma împuternicirii

Art.1045. – Împuternicirea dată pentru încheierea unui contract pentru care legea cere forma autentică trebuie să aibă aceeași formă.

Justificarea puterii de a reprezenta

Art.1046. – Cocontractantul poate întotdeauna să ceară reprezentantului justificarea puterilor încredințate și, dacă reprezentarea este cuprinsă într-un înscris, să i se înmâneze o copie semnată pentru conformitate.

Conflictul de interese

Art.1047. – Contractul încheiat de un reprezentant aflat în conflict de interese cu reprezentatul poate fi anulat la cererea reprezentatului atunci când conflictul era cunoscut sau putea fi cunoscut de contractant.

Contractul cu sine însuși

Art.1048. – Contractul încheiat de reprezentant cu sine însuși, chiar ca reprezentant al celeilalte părți, este anulabil la cererea reprezentatului, dacă reprezentantul nu a fost împuternicit în mod expres sau dacă împrejurările în care contractul a fost încheiat nu exclud posibilitatea unui conflict de interese.

Modificarea sau revocarea împuternicirii

Art.1049. – (1) Modificarea sau revocarea împuternicirii este opozabilă terților dacă le-a fost comunicată sau făcută cunoscută în momentul încheierii contractului.

(2) Toate celelalte cauze de încetare a puterii de a reprezenta nu sunt opozabile terților care le-au ignorat, fără culpă, la momentul încheierii contractului.

Obligațiile reprezentantului la încetarea împuternicirii

Art.1050. – La încetarea puterilor încredințate, reprezentantul este obligat să restituie reprezentatului documentul prin care aceste puteri i-au fost conferite.

Depășirea limitelor reprezentării

Art.1051. – Cel care a încheiat un contract ca reprezentant, fără a avea acest drept ori depășind limitele împuternicirii, răspunde pentru toate prejudiciile suferite de terțul contractant prin încheierea cu bună-credință a contractului.

Ratificarea

Art.1052. – (1) Persoana interesată poate să ratifice contractul supunându-se formelor cerute pentru încheierea acestuia.

(2) Terțul contractant poate cere persoanei interesate să hotărască asupra ratificării într-un anumit termen. Ea este prezumată a fi refuzat ratificarea dacă nu a răspuns în termenul stabilit.

Efectele ratificării

Art.1053. – Ratificarea are efect retroactiv, fără a afecta însă drepturile dobândite, în acest timp, de terți.

Transmiterea facultății de a ratifica

Art.1054. – Facultatea de a ratifica se transmite succesorilor.

Desființarea contractului înaintea ratificării

Art.1055. – Terțul contractant și cel care a încheiat contractul ca reprezentant pot conveni desființarea contractului cât timp acesta nu a fost ratificat.

Secțiunea a 9-a
Despre cesiune

Cesiunea contractului

Art.1056. – Oricare dintre părți poate, cu acordul celeilalte părți, să substituie un terț în raporturile juridice rezultând dintr-un contract, dacă acestea nu au fost încă executate.

Momentul cesiunii

Art.1057. – (1) Când o parte a consimțit în prealabil ca cealaltă parte să aibă facultatea de a-și substitui un terț în raporturile juridice contractuale, substituirea își produce efectele din momentul notificării ori acceptării acesteia de către cealaltă parte.

(2) Dacă toate elementele contractului rezultă dintr-un document în care este menționata clauza "la ordin" sau o altă mențiune echivalentă, girarea documentului produce efectul substituirii girantului în drepturile și obligațiile giratarului.

Liberarea cedentului

Art.1058. – (1) Cedentul este liberat de obligațiile sale față de contractantul cedat din momentul în care substituirea își produce efectele față de acesta din urmă.

(2) În cazul în care, contractantul cedat a declarat că nu îl liberează pe cedent, se poate îndrepta împotriva acestuia atunci când cesionarul nu își execută obligațiile. În acest caz, contractantul cedat trebuie să notifice cedentului neexecutarea obligațiilor de către cesionar în cincisprezece zile de la data neexecutării.

Excepțiile contractantului cedat

Art.1059. – Contractantul cedat poate opune cesionarului toate excepțiile ce rezultă din contract, mai puțin cele întemeiate pe raporturile sale cu cedentul, cu excepția cazului în care și-a rezervat acest drept atunci când a consimțit la substituire.

Garanția cedentului

Art.1060. – (1) Cedentul garantează față de cesionar validitatea contractului.

(2) Atunci când cedentul garantează executarea contractului, acesta va fi ținut ca un fideiusor pentru obligațiile contractantului cedat.

Secțiunea a 10-a
Despre încetarea contractelor

Cauzele de încetare a contractelor

Art.1061. – Contractul încetează, în condițiile legii, prin executare, consimțământul părților, denunțare unilaterală, ajungere la termen, îndeplinirea sau, după caz, neîndeplinirea condiției, rezoluțiune, anulare ori imposibilitate fortuită de executare.

Efectele încetării contractelor

Art.1062. – La încetarea contractului părțile sunt liberate de obligațiile asumate; ele pot fi însă ținute, după caz, la restituirea prestațiilor primite ori la repararea prejudiciilor cauzate.

Restituirea prestațiilor

Art.1063. – Restituirea prestațiilor primite se face potrivit Capitolului III al prezentului titlu.

Capitolul II
Gestiunea de afaceri

Noțiune

Art.1064. – (1) Acela care, fără a fi obligat, își asumă, cu bună știință, gestiunea intereselor altuia, este ținut să continue și să desăvârșească gestiunea începută până când cel interesat va fi în măsură să o preia. Gerantul este supus regulilor din materia mandatului, dacă prin dispozițiile prezentului capitol nu se prevede altfel.

(2) Cel care, fără să știe, lucrează în interesul altuia nu este ținut de obligațiile ce revin, potrivit legii, gerantului. El

este îndreptățit la restituire potrivit regulilor aplicabile îmbogățirii fără justă cauză.

Capacitatea gerantului

Art.1065. – (1) Poate avea calitatea de gerant numai o persoană capabilă de a contracta.

(2) Cel care nu are capacitate de a contracta răspunde, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin faptul său ilicit și este îndreptățit la restituire în temeiul îmbogățirii fără justă cauză.

Obligația de înștiințare

Art.1066. – (1) Gerantul este obligat să îl înștiințeze pe cel interesat despre gestiune de îndată ce aceasta este cu putință și, până la primirea răspunsului acestuia, să nu facă decât ceea ce este urgent și necesar.

(2) Când, însă, nu este cu putință să se facă înștiințarea prevăzută la alin.(1) sau dacă instrucțiunile celui interesat nu sunt primite într-un termen rezonabil, după împrejurări, gerantul este obligat să continue gestiunea până când cel interesat o va putea face singur, fără însă a mai fi ținut să se mărginească doar la ceea ce este urgent și necesar.

Decesul gerantului

Art.1067. – Gerantul este obligat să continue gestiunea, chiar și după decesul geratului, până când moștenitorii vor putea să o preia.

Diligența datorată de gerant

Art.1068. – Gerantul este dator să se îngrijească de interesele geratului cu diligența pe care un bun proprietar o depune în gestionarea propriilor interese.

Obligațiile gerantului

Art.1069. – (1) Dacă afacerea a fost bine administrată, geratul este ținut să execute față de terți obligațiile contractate în numele său de gerant dacă aceste obligații se nasc din angajamente necesare sau utile.

(2) Gerantul trebuie să îl indemnizeze pe gerant pentru toate cheltuielile necesare și utile, împreună cu dobânzi din ziua în care au fost făcute.

Gestiunea necesară

Art.1070. – (1) Când gestiunea a avut drept scop să îl apere pe gerat de o pagubă iminentă, gerantul are dreptul, chiar dacă scopul urmărit nu a fost atins, la restituirea cheltuielilor necesare, cu dobânzi din ziua când au fost făcute, precum și la

o reparație corespunzătoare a oricăror pagube pe care le-a suferit fără să fie intenție sau culpă din partea sa.

(2) În acest caz, gerantul nu răspunde decât pentru prejudiciile cauzate geratului cu intenție sau din culpă gravă.

Împotrivirea beneficiarului gestiunii

Art.1071. – (1) Gerantul care începe sau continuă o gestiune, cunoscând sau trebuind să cunoască împotrivirea celui interesat, are drept la restituire numai potrivit regulilor de la îmbogățirea fără justă cauză.

(2) El este răspunzător, în acest caz, pentru toate pagubele pricinuite geratului prin cea mai ușoară culpă.

Gestiunea făcută în nume propriu

Art.1072. – (1) Gerantul care a acționat în nume propriu este ținut față de terții cu care a contractat, fără a prejudicia dreptul de regres contra gerantului pe care îl poate exercita terțul de bună-credință.

(2) Când acționează în numele geratului, gerantul nu este ținut față de terții cu care a contractat decât dacă geratul nu este obligat față de aceștia din urmă.

Ratificarea gestiunii

Art.1073. – Gestiunea ratificată de cel interesat produce, de la data când a fost începută, efectele unui mandat.

Capitolul III
Restituirea prestațiilor

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Cazurile de restituire

Art.1074. – Restituirea prestațiilor are loc, în condițiile legii, ori de câte ori cineva este ținut să restituie bunurile primite fără drept ori din eroare sau în temeiul unui act juridic desființat cu efect retroactiv ori ale cărui obligații au devenit imposibil de executat.

Secțiunea a 2-a
Plata nedatorată

Noțiune. Condiții

Art.1075. – (1) Orice plată presupune o datorie; ceea ce a fost plătit fără a fi datorat este supus restituirii.

(2) Restituirea este admisă când consimțământul celui care a plătit a fost viciat prin eroare, dol sau violență sau dacă acesta nu avea capacitatea cerută de lege pentru a dispune cu titlu gratuit.

Plata obligației naturale

Art.1076. – Nu este supus restituirii ceea ce s-a plătit pentru a îndeplini o obligație care nu este susceptibilă de executare silită.

Plata făcută creditorului de bună-credință

Art.1077. – (1) Plata făcută unui creditor de o persoană care nu este debitor nu este supusă restituirii, dacă creditorul s-a lipsit cu bună-credință de titlul constatator al creanței ori a renunțat, de asemenea cu bună-credință, la garanțiile creanței.

(2) În acest caz, cel care a plătit, are drept de regres împotriva adevăratului debitor.

Plata înainte de termen

Art.1078. – Ceea ce a fost plătit înainte de termen nu se poate restitui decât atunci când consimțământul debitorului a fost viciat prin dol sau violență.

Restituirea pentru cauză ilicită sau imorală

Art.1079. – (1) Prestația primită într-un scop ilicit sau imoral este supusă restituirii.

(2) Cel care a prestat urmărind un scop ilicit sau imoral nu are dreptul la restituire decât dacă dovedește că cealaltă parte cunoștea natura scopului.

Secțiunea a 3-a
Modalitatea de restituire

Restituirea prestațiilor și răspunderea contractuală

Art.1080. – Restituirea prestațiilor are loc chiar dacă, potrivit legii, nu sunt datorate daune-interese.

Persoana îndreptățită la restituire

Art.1081. – Restituirea va fi făcută către persoana care a predat bunul sau unei alte persoane îndreptățite, potrivit legii.

Restituirea în natură

Art.1082. – Persoana ținută la restituire este obligată să restituie în natură bunul primit.

Restituirea prin echivalent

Art.1083. – Dacă restituirea în natură este imposibilă ori cauzează un inconvenient serios celui obligat la restituire, aceasta se va putea libera plătind contravaloarea bunului.

Obligațiile dobânditorului de bună-credință

Art.1084. – (1) Dacă bunul a pierit în întregime sau a fost înstrăinat, iar cel obligat la restituire este de bună credință ori a primit bunul în temeiul unui act desființat, fără culpa sa, cu efect retroactiv, el va fi ținut să restituie cea mai mică dintre valorile bunului la data primirii, a pieirii sau, după caz, a înstrăinării.

(2) Obligația de restituire este înlăturată când bunul a pierit fără culpa celui ținut de această obligație. În acest caz, el va fi ținut să cedeze creditorului restituirii indemnizațiile de asigurare primite sau dreptul de a primi indemnizațiile respective.

(3) El nu este ținut să restituie contravaloarea folosinței bunului, afară numai dacă această folosință era obiectul principal al prestației ori dacă, prin natura sa, bunul era susceptibil de o deteriorare rapidă.

Obligațiile dobânditorului de rea-credință

Art.1085. – (1) Dacă cel obligat la restituire a distrus ori a înstrăinat cu rea credință bunul primit sau contractul a fost desființat cu efect retroactiv din culpa sa, el este ținut să restituie cea mai mare dintre valorile bunului la data primirii, a pieirii sau, după caz, a înstrăinării.

(2) El este ținut să restituie contravaloarea bunului pierit fără culpa sa, afară numai dacă bunul ar fi pierit și dacă s-ar fi aflat în posesiunea creditorului restituirii.

(3) El este, de asemenea, obligat să restituie creditorului contravaloarea folosinței bunului.

Restituirea fructelor și veniturilor lucrului

Art.1086. – Cel obligat la restituire este răspunzător din ziua plății, pentru fructele sau veniturile pe care le-a dobândit sau putea, fără culpă din partea sa, să le dobândească, dacă a fost de rea-credință la primirea prestației; în caz contrar, este răspunzător numai din ziua în care buna sa credință a încetat.

Cheltuielile restituirii

Art.1087. – (1) Cheltuielile restituirii sunt suportate de părți proporțional cu valoarea prestațiilor care se restituie.

(2) Cheltuielile restituirii se suportă integral de cel care este de rea-credință ori din a cărui vină contractul a fost desființat.

Imposibilitatea restituirii în unele contracte sinalagmatice

Art.1088. – Atunci când, prin natura lor, prestațiile uneia din părțile unui contract sinalagmatic nu sunt susceptibile de restituire în natură, cealaltă parte nu poate fi obligată la restituire.

Obligația de restituire în cazul incapabililor

Art.1089. – (1) Incapabilul sau cel cu capacitate de exercițiu restrânsă nu este ținut decât în măsura îmbogățirii sale la data cererii de restituire, afară numai dacă a fost de rea-credință.

(2) Chiar de bună-credință fiind, el va fi totuși ținut la restituirea integrală atunci când cu intenție sau din culpă gravă a făcut imposibilă restituirea.

Cheltuieli privitoare la bun

Art.1090. – (1) Cel căruia i s-a restituit lucrul trebuie să înapoieze posesorului, chiar de rea-credință, cheltuielile necesare pe care acesta le-a făcut.

(2) Dacă cheltuielile au fost numai utile, el poate, la alegere, fie să restituie prețul acestora, fie să plătească sporul de valoare al lucrului.

Drepturile terților dobânditori ai bunului

Art.1091. – În caz de înstrăinare, acțiunea în restituire poate fi exercitată și împotriva terțului dobânditor, sub rezerva regulilor în materie de carte funciară sau, după caz, a celor privind dobândirea bunurilor mobile prin efectul posesiunii de bună-credință.

Capitolul IV
Restituirea îmbogățirii fără justă cauză

Obligația subsidiară de despăgubire. Limite

Art.1092. – (1) Oricine s-a îmbogățit fără justă cauză în paguba altuia este obligat să îl despăgubească, în măsura propriei sale îmbogățiri, pentru diminuarea patrimonială pe care acesta din urmă a suferit-o.

(2) Cererea nu poate fi primită dacă cel care o face are dreptul la o altă acțiune pentru a dobândi ceea ce îi este datorat.

Îmbogățirea justificată

Art.1093. – Îmbogățirea se întemeiază pe o justă cauză atunci când rezultă din:

a) executarea unei obligații valabile;
b) neexercitarea dreptului pe care cel al cărui patrimoniu s-a diminuat l-ar fi avut contra celui îmbogățit;
c) un act îndeplinit de cel sărăcit în interesul său personal și exclusiv, pe riscul său ori, după caz, cu o intenție liberală constantă.

Capitolul V
Fapta ilicită

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Răspunderea delictuală

Art.1094. – (1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu prejudicieze, prin acțiunile sau inacțiunile sale, drepturile sau interesele legitime ale altor persoane.

(2) Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile materiale, corporale sau morale aduse altuia prin culpa sa și este ținut, în condițiile legii, la despăgubire.

(3) În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este ținută la repararea prejudiciului cauzat prin fapta ori din culpa altuia sau de lucrurile ori animalele aflate sub paza acelei persoane.

Exercițiul drepturilor

Art.1095. – (1) Cel care cauzează altuia un prejudiciu prin chiar exercitarea drepturilor sale nu este ținut să îl repare.

(2) Dacă, însă, acesta a depășit, cu rea-credință, limitele dreptului său ori scopul în vederea căruia acesta i-a fost recunoscut, este dator la reparație.

Secțiunea a 2-a
Răspunderea pentru fapta proprie

Condițiile răspunderii

Art.1096. – Oricine cauzează altuia o pagubă printr-o faptă săvârșită cu intenție sau din culpă este obligat să repare prejudiciul astfel cauzat.

Forma culpei

Art.1097. – Cel care a cauzat un prejudiciu prin fapta sa ilicită răspunde pentru cea mai ușoară culpă.

Criterii particulare de apreciere a culpei

Art.1098. – Pentru aprecierea culpei, se va ține seama de împrejurările în care s-a cauzat prejudiciul, străine de persoana autorului faptei prejudiciabile, precum și, dacă va fi cazul, de împrejurarea că paguba a fost cauzată în exercițiul unei activități profesionale.

Apărarea unui drept sau interes legitim

Art.1099. – (1) Nu datorează despăgubire, cel care a cauzat agresorului un prejudiciu fiind în apărarea unui drept sau interes legitim, sau, după caz, apărând în mod legitim pe un al treilea.

(2) Cu toate acestea, cel care sub stăpânirea unei tulburări sau temeri insuflate de agresiune a depășit limitele unei apărări necesare, va putea fi obligat de către instanță, potrivit cu împrejurările, la o despăgubire adecvată și echitabilă.

Starea de necesitate

Art.1100. – Cel care, aflat în stare de necesitate, a distrus sau deteriorat bunurile altuia, pentru a se apăra pe sine ori pe altul de un prejudiciu sau pericol iminent, este ținut să repare prejudiciul cauzat.

Obligația la reparație a terților

Art.1101. – Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de art.1099 alin.(2) și art.1100, dacă fapta păgubitoare a fost săvârșită în interesul unui terțe persoane, instanța va putea pune obligația de a repara prejudiciul în sarcina acesteia, însă numai în limita folosului realizat, dispozițiile privitoare la îmbogățirea fără justă cauză fiind aplicabile.

Divulgarea secretului comercial

Art.1102. – O persoană se poate exonera de răspundere pentru prejudiciul cauzat prin divulgarea secretului comercial dovedind că divulgarea a fost impusă de împrejurări grave ce priveau sănătatea sau siguranța publică.

Corelația dintre dreptul civil și dreptul penal

Art.1103. – Instanța civilă nu este legată de dispozițiile dreptului penal și nici de hotărârea definitivă de achitare pronunțată de instanța penală pentru a decide asupra existenței prejudiciului, a culpei ori a discernământului autorului faptei ilicite.

Răspunderea în cazul minorului şi a celui pus sub interdicţie

Art.1104. – (1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani sau persoana pusă sub interdicţie nu răspunde de paguba ce pricinuieşte, în afară de cazul când se dovedeşte că a pricinuit-o cu discernământ.

(2) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani răspunde de prejudiciul cauzat, în afară de cazul când se dovedeşte că a acţionat fără discernământ.

Răspunderea în cazul persoanelor lipsite de discernământ

Art.1105. – (1) Cel care a cauzat un prejudiciu nu este răspunzător dacă în momentul în care a săvârşit fapta păgubitoare era într-o stare, chiar vremelnică, de tulburare a minţii care l-a pus în neputinţă de a-şi da seama de urmările faptei sale.

(2) Cu toate acestea, cel care a cauzat prejudiciul este răspunzător, dacă starea vremelnică de tulburare a minţii a fost provocată de acesta, cu intenţie sau din culpă, prin beţia produsă de alcool, de stupefiante sau de alte substanţe.

Răspunderea subsidiară

Art.1106. – Dacă prejudiciul a fost cauzat de o persoană care, fiind lipsită de discernământ, nu este răspunzătoare, iar nimeni nu avea îndatorirea de a-l supraveghea sau despăgubirea nu a putut fi obţinută de la cel obligat să-l supravegheze, instanţa judecătorească, ţinând seama de starea patrimonială a părţilor, poate obliga pe autorul prejudiciului la o despăgubire echitabilă.

Răspunderea instigatorului, complicelui şi a altor persoane

Art.1107. – Cel care a îndemnat sau a determinat pe altul să cauzeze un prejudiciu, l-a ajutat în orice fel să-l pricinuiască sau, cu bună ştiinţă a tăinuit bunuri ce proveneau dintr-o faptă ilicită ori a tras foloase din păgubirea altuia, răspunde solidar cu autorul.

Răspunderea în cazul imposibilităţii autorului de individualizare a făptaşului

Art.1108. – Dacă prejudiciul a fost cauzat prin acţiune simultană sau succesivă a mai multor persoane fără să se poată stabili că el a fost cauzat sau, după caz, că el nu putea fi cauzat prin fapta vreuneia dintre ele, toate acele persoane vor răspunde solidar faţă de cel păgubit.

Culpa comună. Concursul cu forța majoră

Art.1109. – (1) În cazul în care cel păgubit a contribuit cu intenție sau din culpă la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu a evitat-o, în tot sau în parte, deși putea să o facă, cel chemat a răspunde va fi ținut numai pentru partea de pagubă pe care a pricinuit-o.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul în care la cauzarea prejudiciului a contribuit atât fapta săvârșită cu intenție sau din culpă a celui chemat a răspunde, cât și un caz de forță majoră.

Secțiunea a 3-a
Răspunderea pentru fapta altuia

Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție

Art.1110. – (1) Cel care, în temeiul legii sau al contractului, este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicție, răspunde de prejudiciul cauzat altuia de aceste din urmă persoane.

(2) Răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie.

(3) Cel obligat la supraveghere este exonerat de răspundere numai dacă dovedește că nu a putut împiedica fapta prejudiciabilă. În cazul părinților, dovada se consideră a fi făcută numai dacă ei probează fapta copilului nu se datorează modului necorespunzător în care și-au îndeplinit obligațiile de a asigura creșterea, educarea, învățătura și pregătirea sa profesională.

Răspunderea comitenților pentru prepuși

Art.1111. – (1) Comitentul este ținut să repare prejudiciul cauzat din culpa prepușilor săi în exercitarea funcțiilor încredințate.

(2) Este comitent cel care, în baza legii sau a unui contract, exercită direcția, supravegherea și controlul asupra celui care îndeplinește anumite funcții sau însărcinări în interesul său.

(3) Comitentul nu răspunde dacă dovedește că victima cunoștea sau, după împrejurări, putea să cunoască, la data săvârșirii faptei prejudiciabile, că prepusul a acționat cu depășirea limitelor funcțiilor încredințate.

Secțiunea a 4-a
Răspunderea pentru paguba pricinuită de animale sau bunuri

§.1 Cazuri de răspundere

Răspunderea pentru animale

Art.1112. – Proprietarul unui animal sau cel care se servește de el, răspunde, în timpul cât îl are în folosința sa, de prejudiciul cauzat de animal, chiar și în cazul când acesta s-ar fi rătăcit, ar fi scăpat de sub pază sau ar fi fost părăsit.

Răspunderea pentru lucruri. Regula

Art.1113. – Proprietarul răspunde de prejudiciul cauzat de lucrul său, chiar dacă face dovada că nu a avut nici o culpă.

(2) Dispozițiile alin.(1) sunt aplicabile și în vederea reparării fiecăreia dintre pagubele pe care două sau mai multe persoane și le-au cauzat reciproc, de exemplu prin coliziunea unor mijloace de transport. Cu toate acestea, sarcina reparării tuturor prejudiciilor astfel ocazionate va reveni celor a căror culpă ar putea fi dovedită.

Răspunderea pentru lucruri. Excepția.

Art.1114. – Dacă proprietarul a încredințat un lucru unei alte persoane, spre a-l folosi pe socoteala și riscul ei, sau dacă a fost lipsit de el prin faptul ilicit al unei terțe persoane, cel care, în felul acesta, dispunea în momentul păgubirii de acel lucru este răspunzător, în locul proprietarului, pentru prejudiciul cauzat.

Răspunderea pentru produse defectuoase

Art.1115. – Fabricantul, distribuitorul sau furnizorul unui bun mobil, chiar dacă acest bun este încorporat într-un alt bun mobil sau imobil, ori este afectat în vederea deservirii sau exploatării lui, răspund de prejudiciul cauzat unui terț prin defectul sau lipsa de securitate a acelui bun.

Noțiunea de produs defectuos

Art.1116. – Este defectuos orice produs care, ținând seama de toate circumstanțele, nu oferă siguranța la care persoana este îndreptățită să se aștepte, mai ales cât privește existența vreunui viciu de concepție sau de fabricație, a relei conservări a bunului, a modului de prezentare a acestuia, sau, în sfârșit, a absenței indicațiilor suficiente privitoare la riscurile sau pericolele pe care le comportă folosirea bunului și la mijloacele de prevenire a lor.

Răspunderea pentru ruina construcției

Art.1117. – Proprietarul unui edificiu sau a oricărei construcții este răspunzător pentru paguba pricinuită prin ruinarea edificiului ori prin desprinderea unei părți din acesta, afară numai dacă dovedește că ruina sau desprinderea nu a fost cauzată din lipsă de întreținere sau dintr-un viciu de construcție.

Alte cazuri de răspundere

Art.1118. – Cel care ocupă o locuință sau orice altă construcție răspunde pentru prejudiciul cauzat prin căderea, aruncarea unui lucru sau vărsarea unui vas provenind din acea locuință sau construcție.

§.2 Cauze de înlăturare a răspunderii

Cauze de exonerare comune

Art.1119. – (1) În cazurile prevăzute la art.1112-1115, cel chemat să răspundă este exonerat de obligația de a repara prejudiciul, numai dacă aceasta se datorează exclusiv culpei celui păgubit, faptei de neînlăturat a unei a treia persoane pentru care nu este ținut să răspundă sau, după caz, unui caz de forță majoră.

(2) Forța majoră este orice eveniment extern, extraordinar și invincibil.

Alte cauze de exonerare

Art.1120. – (1) Răspunderea prevăzută la art.1112-1115 este înlăturată, de asemenea, dacă la data când prejudiciul a fost cauzat, păgubitul, cunoscând primejdia, folosea în mod gratuit animalul, lucrul, edificiul sau orice altă construcție, cu învoirea celui chemat să răspundă pentru fapta acestor lucruri.

(2) Fabricantul, distribuitorul sau furnizorul unui bun mobil nu este ținut să repare prejudiciul cauzat de un defect de securitate al bunului, dacă dovedește că păgubitul cunoștea sau putea să cunoască defectul bunului, sau putea să prevadă prejudiciul.

(3) De asemenea, fabricantul, distribuitorul sau furnizorul unui bun mobil nu este ținut să răspundă dacă face dovada că defectul bunului nu putea fi cunoscut ținând cont de nivelul cunoștințelor științifice și tehnice.

Secțiunea a 5-a
Modalitățile de reparare a prejudiciului

Obiectul reparației

Art.1121. – (1) Reparația este datorată pentru orice prejudiciu material, corporal sau moral, pricinuit printr-un fapt ilicit.

(2) Dreptul la reparație se naște din ziua cauzării prejudiciului, chiar dacă nu poate fi valorificat imediat.

Solidaritatea față de păgubit

Art.1122. – Cei care răspund de același fapt păgubitor sunt ținuți solidar la reparație față de cel păgubit. Ei nu se bucură de solidaritate în raporturile dintre ei.

Contribuția la repararea pagubei

Art.1123. – (1) Între cei care răspund împreună pentru același prejudiciu, sarcina reparației se împarte proporțional cu măsura în care fiecare a participat la pricinuirea pagubei, iar, dacă această participare nu poate fi stabilită, potrivit cu intenția sau cu gravitatea culpei fiecăruia. Dacă nici astfel nu se poate împărți sarcina reparației, fiecare va contribui în mod egal la repararea pagubei.

(2) Cel care răspunde pentru fapta altuia, contribuie, în raporturile cu celelalte persoane răspunzătoare, la repararea pagubei, numai dacă se face dovada că urmează să răspundă și el pentru propria faptă săvârșită cu intenție sau din culpă.

Dreptul la regres

Art.1124. – (1) Cel care răspunde pentru fapta altuia se poate întoarce împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, afară numai dacă acesta din urmă nu este răspunzător pentru paguba pricinuită.

(2) Dacă prejudiciul a fost cauzat de mai multe persoane, iar despăgubirea a fost plătită în tot sau în parte, de cel care răspunde pentru fapta uneia dintre ele, cel care a plătit se poate întoarce și împotriva celorlalte persoane care au contribuit la pricinuirea pagubei sau, dacă va fi cazul, împotriva celor care răspund pentru acestea. În toate cazurile, cel care a plătit va avea dreptul să pretindă numai ceea ce depășește partea din sarcina reparației ce revine, potrivit art.1135, persoanei pentru care răspunde și numai în limita părții din despăgubire care, tot astfel, revine fiecăreia dintre aceste persoane.

Întinderea reparației

Art.1125. - (1) Prejudiciul se repară integral, afară numai dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Se vor putea acorda despăgubiri și pentru un prejudiciu viitor dacă producerea și întinderea acesteia, cel puțin în parte, sunt neîndoielnice.

(3) Când victima a contribuit prin faptul său la prejudiciul pe care l-a suferit, obligația de a o repara va fi micșorată în măsura în care aceasta a contribuit.

Formele reparației

Art.1126. – (1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare, iar dacă aceasta nu este cu putință, prin plata unei despăgubiri.

(2) Despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câștigul pe care în condiții obișnuite el ar fi putut să-l realizeze și de care a fost lipsit, precum și cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

(3) Dacă prejudiciul are un caracter de continuitate, despăgubirea se va putea acorda sub formă de prestații bănești periodice.

(4) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de formă, va putea fi sporită, redusă sau suprimată, dacă, după stabilirea lui, prejudiciul s-a mărit, s-a micșorat ori a încetat.

Vătămarea integrității corporale sau a sănătății

Art.1127. – (1) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății unei persoane, despăgubirea trebuie să cuprindă, în condițiile art.1128 și art.1129, după caz, echivalentul câștigului din muncă de care cel păgubit a fost lipsit sau pe care este împiedicat să-l dobândească, prin efectul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă. În afară de aceasta, despăgubirea trebuie să acopere cheltuielile de îngrijire medicală și, de va fi cazul, cheltuielile determinate de sporirea nevoilor de viață ale celui păgubit, precum și orice alte prejudicii materiale.

(2) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câștigului din muncă, ținându-se seama și de sporirea nevoilor de viață ale celui păgubit, se acordă sub forma de prestații bănești periodice. La cererea persoanei păgubite, instanța, pentru motive temeinice va putea acorda despăgubirea sub forma unei sume globale.

(3) În toate cazurile, instanța va putea acorda celui păgubit o despăgubire provizorie pentru acoperirea nevoilor urgente.

Stabilirea pierderii și a nerealizării câștigului din muncă

Art.1128. – (1) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câștigului din muncă se va stabili pe baza venitului mediu lunar net din muncă al celui păgubit, din ultimul an înainte de pierderea sau reducerea capacității sale de muncă ori, în lipsă, pe baza venitului lunar net pe care l-ar fi putut realiza, ținându-se seama de calificarea profesională pe care o avea sau ar fi avut-o la terminarea pregătirii pe care era în curs să o primească.

(2) Dacă cel păgubit nu avea o calificare profesională și nici nu era în curs să o primească, despăgubirea se va stabili pe baza salariului minim net pe economie.

Vătămarea minorului

Art.1129. – (1) Dacă cel care a suferit vătămarea integrității corporale sau a sănătății este un minor, despăgubirea stabilită potrivit prevederilor art.1128 alin.(1) va fi datorată de la data când, în mod normal, minorul și-ar fi terminat pregătirea profesională ce primea.

(2) Până la acea dată, dacă minorul avea un câștig la momentul vătămării, despăgubirea se va stabili pe baza câștigului de care a fost lipsit, iar dacă nu avea un câștig, potrivit dispozițiilor art.1128 alin.(2). Această din urmă despăgubire va fi datorată de la data când minorul a împlinit vârsta prevăzută de lege pentru a putea fi parte într-un raport de muncă.

Pricinuirea morții. Persoana îndreptățită la despăgubire.

Art.1130. – (1) Despăgubirea pentru pagubele suferite prin moartea cuiva se cuvine numai persoanelor care erau îndreptățite să fie întreținute de victimă, în temeiul unei obligații legale.

(2) Cu toate acestea, instanța, ținând seama de împrejurări, poate acorda despăgubire și celui căruia victima, fără a fi obligată de lege, îi presta întreținere în mod curent.

(3) La stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile celui păgubit, precum și de veniturile pe care, în mod normal, defunctul le-ar fi avut pe timpul pentru care s-a acordat despăgubirea. Dispozițiile art.1127-1129 se aplică în mod corespunzător.

Cazuri şi limite ale reparării prejudiciului moral

Art.1131. – (1) În caz de vătămare a integrităţii corporale sau a sănătăţii, poate fi acordată şi o despăgubire pentru restrângerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială.

(2) Instanţa judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenţilor, descendenţilor, fraţilor, surorilor şi soţului, pentru durerea încercată prin moartea victimei.

(3) Despăgubirea pentru atingerile aduse drepturilor inerente personalităţii oricărui subiect de drept va putea fi cedat numai în cazul când a fost stabilit printr-o tranzacţie sau printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

(4) Dreptul la acţiunea în despăgubire nu trece la moştenitori; aceştia îl pot, însă, exercita, dacă acţiunea a fost pornită de defunct.

Cheltuieli de îngrijire a sănătăţii. Cheltuieli de înmormântare.

Art.1132. – Cel care a făcut cheltuieli pentru îngrijirea sănătăţii victimei sau, în caz de moarte a acesteia, pentru înmormântare, are dreptul la înapoierea lor de la cel care răspunde pentru fapta ce a prilejuit aceste cheltuieli.

Despăgubirea în raport cu ajutorul şi pensia

Art.1133. – (1) Dacă persoanei a cărei integritate corporală sau sănătate a fost vătămată sau, în caz de moarte a acesteia, moştenitorilor li s-a recunoscut, în cadrul asigurărilor sociale, dreptul la un ajutor sau la o pensie, reparaţia este datorată numai în măsura în care paguba suferită prin vătămare sau moarte depăşeşte ajutorul ori pensia.

(2) Cât timp ajutorul sau pensia nu a fost efectiv acordată sau refuzată celui păgubit, instanţa nu poate obliga pe cel chemat să răspundă decât la o despăgubire provizorie, potrivit prevederilor art.1129 alin.(3).

Prorogarea termenului prescripţiei

Art.1134. – În toate cazurile în care despăgubirea derivă dintr-un fapt supus de legea penală unei prescripţii mai lungi decât cea civilă, termenul de prescripţie a răspunderii penale se aplică şi dreptului la acţiunea în răspundere civilă.

Suspendarea prescripţiei

Art.1135. – Prescripţia dreptului la acţiune cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii ori prin moartea unei persoane, este suspendată până la stabilirea pensiei sau a ajutoarelor ce s-ar

cuveni, în cadrul asigurărilor sociale, celui îndreptățit la reparație.

Secțiunea a 6-a
Clauze exclusive și restrictive de răspundere

Înlăturarea sau restrângerea răspunderii prin act juridic

Art.1136. – (1) Orice clauză stipulată înainte de cauzarea pagubei, prin care se suprimă sau se restrânge răspunderea prevăzută în prezentul capitol, este lovită de nulitate relativă.

(2) Cu toate acestea, clauzele care restrâng răspunderea numai la pagubele cauzate bunurilor printr-o simplă imprudență sau neglijență sunt valabile.

Alte limite de înlăturare a răspunderii civile

Art.1137. – (1) Nici o persoană nu poate să excludă sau să limiteze răspunderea sa pentru prejudiciul corporal sau moral cauzat altora.

(2) Victima care a acceptat riscul suportării prejudiciului nu renunță prin aceasta la dreptul său de a obține de la autor plata despăgubirilor.

TITLUL III
Modalitățile obligațiilor

CAPITOLUL I
Despre obligațiile afectate de condiție

Obligațiile condiționale

Art.1138. – Obligația este afectată de condiție atunci când nașterea sau desființarea ei depinde de un eveniment viitor și nesigur.

Condiția suspensivă

Art.1139. – Condiția este suspensivă atunci când nașterea obligației depinde de îndeplinirea sa.

Condiția rezolutorie

Art.1140. – (1) Condiția este rezolutorie atunci când îndeplinirea ei determină desființarea obligației.

(2) Natura rezolutorie a condiției se prezumă ori de câte ori scadența obligațiilor principale precede momentul la care condiția s-ar putea îndeplini.

Condiția imposibilă, ilicită sau imorală

Art.1141. – Condiția imposibilă, contrară legii sau bunelor moravuri este considerată nescrisă, iar dacă este motivul determinant al contractului, atrage nulitatea acestuia.

Condiția potestativă

Art.1142. – Obligația contractată sub o condiție suspensivă ce depinde exclusiv de voința debitorului nu produce nici un efect.

Constatarea îndeplinirii condiției

Art.1143. – (1) Îndeplinirea condiției se apreciază după criteriile stabilite de părți sau pe care acestea este probabil să le fi avut in vedere, după împrejurări.

(2) Când obligația este contractată sub condiția producerii unui eveniment într-un anumit termen, condiția este socotită neîndeplinită dacă termenul s-a împlinit fără ca evenimentul să se producă. În lipsa unui termen, condiția se consideră neîndeplinită numai atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.

(3) Atunci când obligația este contractată sub condiția că un eveniment nu se va produce într-un anumit termen, condiția se consideră îndeplinită dacă este sigur că evenimentul nu se va produce. În lipsa unui termen, condiția nu se consideră îndeplinită decât atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.

(4) Partea interesată poate cere oricând instanței sa constate îndeplinirea sau neîndeplinirea condiției.

Determinarea îndeplinirii sau neîndeplinirii condiției

Art.1144. – (1) Condiția se consideră îndeplinită dacă debitorul obligat sub această condiție a împiedicat îndeplinirea acesteia.

(2) Condiția se consideră neîndeplinită, dacă partea interesată în îndeplinirea condiției a provocat, cu rea-credință, realizarea evenimentului.

Efectele condiției

Art.1145. – Condiția îndeplinită este prezumată a produce efecte retroactiv, din momentul încheierii contractului, dacă din voința părților, natura contractului ori dispozițiile legale nu rezultă contrariul.

Actele încheiate înainte de îndeplinirea condiției

Art.1146. – (1) Cei care au asupra unui bun un drept afectat de o condiție suspensiva ori rezolutorie nu pot dispune în privința acestora decât sub aceeași condiție.

(2) Actele încheiate înaintea îndeplinirii condiției de proprietarul sub condiție rezolutorie se desființează retroactiv, prin îndeplinirea condiției.

(3) Actele consimțite de proprietarul sub condiție suspensivă sunt valabile prin îndeplinirea condiției.

Actele conservatorii

Art.1147. – Creditorul poate, chiar înainte de îndeplinirea condiției, să facă orice acte de conservare a dreptului său.

Fructele culese înaintea îndeplinirii condiției

Art.1148. – În lipsă de stipulație contrară, fructele și veniturile culese ori încasate înaintea îndeplinirii condiției se cuvin proprietarului sub condiție suspensivă, în cazul îndeplinirii acesteia.

CAPITOLUL II
Despre obligațiile afectate de termen

Obligația afectată de termen

Art.1149. – Obligația este afectată de termen atunci când executarea sau stingerea ei este stabilită în funcție de un eveniment viitor și sigur.

Termenul suspensiv si termenul extinctiv

Art.1150. – (1) Termenul este suspensiv atunci când privește executarea obligației. Termenul extinctiv determină stingerea obligației.

(2) Ceea ce debitorul execută de bunăvoie și în cunoștință de cauză înainte de împlinirea termenului suspensiv nu este supus restituirii.

Obligațiile fără termen

Art.1151. – (1) În lipsa unui termen suspensiv, creditorul poate cere executarea chiar la data nașterii obligației.

(2) Cu toate acestea, dacă data executării a fost lăsată la alegerea debitorului, instanța, la cererea creditorului, va stabili un termen, în funcție de împrejurări.

Beneficiul termenului

Art.1152. – Termenul este presupus întotdeauna ca fiind stipulat în favoarea debitorului, dacă din lege, din voința părților sau din împrejurări nu rezultă că a fost stabilit în favoarea ambelor părți ori a creditorului.

Renunțarea la beneficiul termenului

Art.1153. – Partea care are beneficiul exclusiv al termenului poate renunța oricând la el, fără consimțământul celeilalte părți.

Termenul stabilit pe săptămâni, luni sau ani

Art.1154. – (1) Când termenul este stabilit pe săptămâni, luni sau ani, el se împlinește în ziua corespunzătoare din ultima săptămână ori lună sau din ultimul an.

(2) Dacă ultima lună nu are o zi corespunzătoare celei în care termenul a început să curgă, termenul se împlinește în ultima zi a acestei luni.

(3) Mijlocul lunii se socotește a cincisprezecea zi.

(4) Dacă termenul este stabilit pe o lună și jumătate sau pe mai multe luni și jumătate, cele 15 zile se vor socoti la sfârșitul termenului.

Termenul stabilit pe zile

Art.1155. – (1) Când termenul se stabilește pe zile, nu se ia în calcul prima și ultima zi a termenului.

(2) Termenul se va împlini la ora 24 a ultimei zile.

(3) Cu toate acestea, dacă este vorba de un act ce trebuie îndeplinit într-un loc de muncă, termenul se va împlini la ora la care încetează programul normal de lucru.

Împlinirea termenului

Art.1156. – Dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, termenul se consideră împlinit la sfârșitul primei zile lucrătoare care îi urmează.

Termenul stabilit pe ore

Art.1157. – Când termenul se stabilește pe ore, nu se iau în calcul prima și ultima oră a termenului.

Decăderea din beneficiul termenului

Art.1158. – (1) Debitorul decade din beneficiul termenului dacă se află în stare de insolvabilitate sau, după caz, faliment declarat în condițiile legii, precum și atunci când, cu intenție

sau dintr-o neglijență gravă, diminuează prin fapta sa garanțiile constituite în favoarea creditorului sau nu constituie garanțiile promise. Starea de insolvabilitate rezultă din inferioritatea activului patrimonial ce poate fi supus, potrivit legii, executării silite, față de valoarea totală a datoriilor exigibile și este apreciată de instanță care, în acest scop, poate ține seama de anumite împrejurări precum dispariția intempestivă a debitorului, neplata unor datorii devenite scadente, declanșarea împotriva sa a unei proceduri de executare silită etc.

(2) Decăderea din beneficiul termenului poate fi cerută și atunci când, din vina sa, debitorul ajunge în situația de a nu mai satisface o condiție, considerată esențială de creditor la data încheierii contractului; în acest caz, este necesar să se fi stipulat expres caracterul esențial al condiției și posibilitatea sancțiunii decăderii, precum și să fi existat un interes legitim pentru creditor de a considera condiția respectivă drept esențială.

TITLUL IV
Obligațiile complexe

CAPITOLUL I
Despre obligațiile divizibile și indivizibile

Noțiune

Art.1159. – (1) Indivizibilitatea nu produce efecte decât atunci când există mai mulți creditori sau, după caz, mai mulți debitori.

(2) Obligația ce leagă un singur debitor de creditorul său trebuie executată în întregime, acesta neputând fi silit a primi o plată parțială, chiar dacă obiectul obligației ar fi susceptibil de divizare.

Divizibilitatea obligațiilor

Art.1160. – Când mai mulți debitori sunt obligați față un creditor sau când un debitor este ținut față de mai mulți creditori, fiecare creditor nu poate cere, respectiv fiecare debitor nu poate fi ținut decât pentru partea sa.

Efectele indivizibilității

Art.1161. – Dacă însă obligația este indivizibilă, fiecare debitor nu se poate libera și, respectiv, fiecare creditor nu poate primi decât întreaga prestație datorată.

Indivizibilitatea obiectivă

Art.1162. – Obligația este indivizibilă când obiectul său nu este, prin natura lui, susceptibil de divizare materială ori intelectuală.

Indiviziblitatea convențională

Art.1163. – (1) Obligația divizibilă prin natura obiectului, poate fi considerată indivizibilă dacă părțile o prevăd în mod expres sau dacă rezultă, în mod neîndoielnic, din act.

(2) Creanțele și obligațiile se împart de drept între moștenitori; fiecare dintre aceștia neputând cere și, respectiv, neputând fi ținut decât proporțional cu partea din moștenire ce li se cuvine.

(3) Cu toate acestea, când obligația autorului lor era indivizibilă, oricare dintre moștenitori nu se poate libera decât executând întreaga prestație.

Solidaritatea nu atrage indivizibilitatea

Art.1164. – (1) Solidaritatea debitorilor sau creditorilor nu atrage, prin ea însăși, indivizibilitatea obligațiilor.

(2) În lipsă de stipulație contrară, creditorii și debitorii unei obligații indivizibile nu sunt legați solidar.

Executarea în natură

Art.1165. – Când executarea obligației indivizibile are loc în natură, fiecare creditor nu poate cere și primi prestația datorată decât în întregime.

Restituirea prestațiilor

Art.1166. – Fiecare creditor nu poate cere, iar fiecare debitor nu este ținut să restituie prestațiile primite decât în proporție cu părțile ce au din creanță, respectiv din obligație.

Daunele interese

Art.1167. – Daunele interese nu pot fi cerute decât debitorului răspunzător pentru neexecutarea obligației. Ele se cuvin creditorilor numai în proporție cu partea ce are fiecare din creanță.

Existența mai multor creditori

Art.1168. – (1) Creditorii și debitorii unei obligații indivizibile nu sunt prezumați a-și fi încredințat reciproc puterea de a acționa pentru ceilalți în privința creanței.

(2) Novația, remiterea de datorie, compensația ori confuziunea consimțite sau care operează față de un creditor nu stinge obligația decât pentru partea ce acesta avea din drept. Față de ceilalți creditori, debitorul rămâne obligat pentru tot.

(3) Debitorul care a plătit celorlalți creditori este îndreptățit să primească de la aceștia echivalentul părții din obligație cuvenite creditorului care a consimțit la stingerea creanței sau față de care aceasta a operat.

Existența mai multor debitori

Art.1169. – (1) Novația, remiterea de datorie, compensația ori confuziunea consimțite sau care operează în privința unui debitor sting obligația și îi liberează pe ceilalți debitori, aceștia rămân însă ținuți a plăti celui dintâi echivalentul părților lor.

(2) Creditorul poate cere executarea întregii obligații oricăruia dintre debitori, fără a ține seama de partea ce aceasta are din obligație; el o poate, de asemenea, cere deodată tuturor debitorilor.

(3) Debitorul chemat în judecată pentru totalitatea obligației, poate cere un termen pentru a introduce în cauză pe ceilalți debitori, afară numai dacă prestația nu poate fi realizată decât de cel chemat în judecată, care, în acest caz, poate fi condamnat a executa obligația singur, rămânându-i recurs împotriva celorlalți debitori.

(4) Punerea în întârziere nu produce efecte decât pentru debitorul ce a fost notificat.

(5) Întreruperea ori suspendarea prescripției față de un creditor nu întrerupe ori suspendă prescripția în privința celorlalți.

(6) Îndată ce cauza indivizibilității încetează, obligația devine divizibilă.

CAPITOLUL II
Obligațiile alternative

Noțiune

Art.1170. – Obligația este alternativă atunci când cuprinde două prestații, executarea uneia dintre acestea fiind suficientă pentru stingerea obligației.

Determinarea persoanei care face alegerea prestației

Art.1171. – (1) Alegerea prestației prin care se va stinge obligația aparține debitorului ori de câte ori nu este acordată în mod explicit creditorului.

(2) Dacă s-a stabilit un termen în care una dintre părți să facă alegerea, iar acest termen a fost depășit, alegerea revine de drept celeilalte părți.

Alegerea prestației de către debitor

Art.1172. – (1) Dacă alegerea aparține debitorului, iar una dintre prestații a devenit imposibil de executat, chiar și din culpa debitorului, obligația alternativă devine simplă.

(2) În cazul în care ambele prestații au devenit imposibil de executat, debitorul, dacă este răspunzător în privința neexecutării uneia din ele, rămâne obligat la despăgubiri pentru prestația care a devenit ultima imposibilă de executat.

Alegerea prestației de către creditor

Art.1173. – (1) În cazul în care creditorul are alegerea:

a) dacă una din prestații a devenit imposibil de executat, fără ca vreuna din părți să răspundă, creditorul este obligat să o primească pe cealaltă;
b) dacă creditorul răspunde pentru imposibilitatea de executare a uneia din prestații, el poate să pretindă executarea celeilalte prestații, despăgubindu-l pe debitor pentru eventualele prejudicii cauzate, sau să fie exonerat de răspundere;
c) dacă debitorul este răspunzător pentru imposibilitatea de a executa una din prestații, creditorul poate cere fie despăgubiri, fie cealaltă prestație;
d) dacă debitorul este răspunzător pentru imposibilitatea de a executa ambele prestații, creditorul poate cere despăgubiri pentru neexecutarea oricăreia din prestații.

(2) Obligația este stinsă, dacă ambele prestații au devenit imposibil de executat fără ca debitorul să fie răspunzător și înainte ca acesta să fi fost pus în întârziere.

Alte dispoziții

Art.1174. – Dispozițiile prezentului capitol sunt aplicabile și în cazul în care obligația alternativă cuprinde mai mult de două prestații.

CAPITOLUL III
Despre obligațiile solidare

Secțiunea 1
Obligațiile solidare între creditori

Solidaritatea creditorilor

Art.1175. – (1) Există solidaritate între creditori atunci când, în temeiul aceleiași obligații, mai multe persoane consimt să fie îndreptățite, în același timp, la aceeași prestație, ea cuvenindu-se în întregime oricăreia dintre ele.

(2) Solidaritatea nu există între creditori decât dacă a fost expres stipulată ori rezultă în mod neîndoielnic din act.

Reprezentarea reciprocă a creditorilor

Art.1176. – (1) Creditorii solidari sunt prezumați a-și fi încredințat reciproc puterea de a acționa pentru gestionarea și satisfacerea interesului lor comun.

(2) Orice acte prin care unul din creditorii solidari ar consimți la reducerea sau înlăturarea drepturilor, accesoriilor sau beneficiilor creanței ori ar prejudicia în orice alt mod interesele celorlalți creditori sunt inopozabile acestora din urmă.

(3) Hotărârea judecătorească obținută de unul din creditori împotriva debitorului comun profită și celorlalți creditori.

(4) Hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea debitorului comun nu poate fi invocată și împotriva creditorilor care nu au fost parte în proces.

Alegerea debitorului

Art.1177. – Debitorul poate plăti, la alegerea sa, oricăruia din creditorii solidari, liberându-se, astfel, față de toți, însă numai atât timp cât nici unul din ei nu l-a chemat în judecată; în acest din urmă caz, debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului reclamant.

Compensația

Art.1178. – Debitorul poate opune unui creditor solidar compensația care a operat în raport cu un alt creditor, însă numai în proporție cu partea din creanță ce revine acestuia din urmă.

Confuziunea

Art.1179. – Dacă unul dintre creditorii solidari dobândește și calitatea de debitor, confuziunea astfel operată nu stinge creanța solidară decât în proporție cu partea acelui creditor; ceilalți creditori solidari își păstrează dreptul de a se regresa împotriva lui, în proporție cu partea ce revine fiecăruia din ei.

Remiterea de datorie

Art.1180. – Remiterea de datorie consimțită de unul din creditorii solidari nu liberează pe debitor decât pentru partea acelui creditor.

Întreruperea și suspendarea prescripției

Art.1181. – (1) Actele de întrerupere a prescripției extinctive față de debitorul comun profită tuturor creditorilor solidari, indiferent de creditorul care le-ar fi săvârșit.

(2) Suspendarea prescripției față de unul din creditorii solidari nu profită celorlalți creditori.

Secțiunea a 2-a
Obligațiile solidare între debitori

Solidaritatea între debitori

Art.1182. – Există solidaritate între debitori atunci când mai multe persoane s-au obligat împreună față de același creditor la aceeași prestație cu intenția ca fiecare dintre ele să fie ținută pentru tot ca și cum ar fi singurul debitor.

Obligații solidare afectate de modalități

Art.1183. – Solidaritatea nu este înlăturată prin simplul fapt că debitorii sunt obligați sub modalități diferite.

Izvoarele solidarității

Art.1184. – (1) Solidaritatea debitorilor trebuie stipulată expres ori trebuie să rezulte în mod neîndoielnic din act.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător ori de câte ori legea stabilește că mai multe persoane sunt ținute solidar.

Solidaritatea în obligațiile asumate de profesioniști

Art.1185. – Solidaritatea se prezumă în cazul profesioniștilor care se obligă în exercițiul activității lor.

Dreptul creditorului de a pretinde executarea de la oricare dintre codebitorii solidari

Art.1186. – (1) Acțiunea intentată împotriva unui codebitor solidar nu împiedică pe creditor să exercite o asemenea acțiune și împotriva celorlalți codebitori.

(2) Fiecare din codebitorii solidari nu răspunde în executarea obligației decât de fapta sa proprie.

(3) Punerea în întârziere a unuia din codebitorii solidari nu are nici un efect față de ceilalți codebitori.

(4) Cu toate acestea, dacă obligația nu mai poate fi executată în natură din cauze care justifică angajarea răspunderii unuia din codebitori, fiecare codebitor rămâne ținut solidar pentru plata echivalentului.

(5) Despăgubiri suplimentare față de acest echivalent nu vor putea fi însă cerute decât codebitorilor cărora le este imputabilă imposibilitatea executării în natură, precum și celor anterior puși în întârziere.

Excepții și apărări ce pot fi invocate împotriva creditorului comun

Art.1187. – (1) Codebitorul solidar poate opune creditorului său nu doar excepțiile și apărările care îi sunt pur personale, dar și pe cele comune tuturor codebitorilor săi. El nu poate invoca în nici un fel excepțiile și mijloacele de apărare care sunt pur personale altui codebitor solidar.

(2) De asemenea, fiecare codebitor solidar poate beneficia de reducerea cuantumului obligației solidare în proporție cu partea corespunzătoare codebitorului care a invocat o excepție sau o apărare personală, după distincțiile mai sus arătate.

(3) Recunoașterea datoriei făcută de unul din debitorii solidari nu are efect față de ceilalți debitori.

Prescripția extinctivă

Art.1188. – (1) Cauzele de întrerupere și de suspendare a prescripției care există în raport cu unul din debitorii solidari nu pot fi invocate împotriva celorlalți debitori.

(2) Cu toate acestea, debitorul care a fost silit să plătească păstrează dreptul de a se regresa împotriva celorlalți debitori solidari, chiar dacă aceștia ar fi în măsură să invoce prescripția.

Compensația

Art.1189. – (1) Între creditor și debitorul solidar compensația nu operează decât până la concurența sumei datorate de acesta din urmă.

(2) În acest caz, ceilalți codebitori solidari nu pot fi ținuți solidari decât cu scăderea părții din obligație în privința căreia a operat compensația.

Remiterea de datorie

Art.1190. – (1) Remiterea de datorie consimțită unuia din codebitorii solidari nu liberează pe ceilalți, cu excepția cazului în care creditorul declară aceasta în mod expres sau remite de bunăvoie debitorului solidar respectiv originalul înscrisului sub semnătură privată constatator al creanței. Dacă debitorului îi este remis originalul înscrisului autentic constatator al creanței, creditorul poate proba că nu a consimțit remiterea de datorie decât în legătură cu acel debitor solidar.

(2) Dacă remiterea de datorie s-a făcut numai în favoarea unuia din codebitorii solidari, ceilalți rămân ținuți solidar față de creditor, dar cu scăderea, din prestația inițială, a părții ce corespundea debitorului beneficiar. Cu toate aceștia, ei continuă să răspundă pentru tot atunci când creditorul și-a rezervat expres, la data remiterii de datorie, această posibilitate; în acest din urmă caz, ceilalți codebitori solidari își păstrează regresul împotriva debitorului beneficiar al remiterii de datorie.

Confuziunea

Art.1191. – Confuziunea liberează pe ceilalți codebitori solidari pentru partea aceluia care întrunește în persoana sa calitățile de creditor și debitor în legătură cu obligația solidară.

Renunțarea la solidaritate

Art.1192. – (1) Renunțarea la solidaritate în privința unuia din codebitorii solidari nu afectează existența obligației solidare în raport cu ceilalți. Codebitorul solidar care beneficiază de renunțarea la solidaritate rămâne ținut, pentru partea sa, atât față de creditor, cât și față de ceilalți codebitori solidari în cazul regresului acestora din urmă.

(2) Renunțarea la solidaritate trebuie să fie expresă.

(3) Cu toate acestea, ea se prezumă absolut în două situații:

a) dacă creditorul, fără a-şi rezerva beneficiul solidarităţii în raport cu debitorul solidar plătitor, menţionează în chitanţă că plata reprezintă partea acestuia din urmă din obligaţia solidară. Dacă plata constă numai în plata unor dobânzi, renunţarea la solidaritate nu se va întinde şi asupra dobânzilor neplătite ori a capitalului decât dacă plata separată a dobânzilor, astfel menţionată în chitanţă, se face timp de 3 ani;
b) dacă creditorul cheamă în judecată pe unul din codebitorii solidari pentru partea acestuia, iar acţiunea, astfel întemeiată, este admisă.

Efectele hotărârilor judecătoreşti

Art.1193. – (1) Hotărârea judecătorească pronunţată împotriva unuia din codebitorii solidari nu are autoritate de lucru judecat faţă de ceilalţi.

(2) Hotărârea judecătorească pronunţată în favoarea unuia din codebitorii solidari profită şi celorlalţi, cu excepţia cazului în care s-a întemeiat pe o cauză ce putea fi invocată numai de acel codebitor.

Răspunderea creditorului

Art.1194. – Codebitorul solidar lipsit, prin fapta creditorului, de un drept sau garanţie de care ar fi putut să beneficieze, prin efectul subrogaţiei, în cadrul regresului împotriva celorlalţi codebitori, poate pretinde creditorului despăgubiri în limita prejudiciului ce ar suferi prin această lipsă.

Regresul codebitorului plătitor

Art.1195. – (1) Codebitorul solidar care a executat obligaţia nu se poate regresa împotriva celorlalţi decât în proporţie cu partea ce revine fiecăruia din ei.

(2) Părţile ce revin codebitorilor solidar sunt prezumate ca fiind egale, dacă din convenţie, lege sau din împrejurări nu rezultă contrariul.

(3) Excepţiile şi apărările ce puteau fi opuse creditorului pot fi invocate, dacă este cazul, şi împotriva codebitorului solidar care exercită regresul.

Suportarea riscului insolvabilităţii codebitorului acţionat în regres

Art.1196. – (1) În caz de insolvabilitate a codebitorului acţionat în cadrul regresului, partea sa este suportată de toţi ceilalţi codebitori solidari, inclusiv codebitorul plătitor, în proporţie cu partea ce revine fiecăruia din ei.

(2) Atunci când creditorul a renunțat la solidaritate în privința unuia dintre codebitorii solidari, acel codebitor nu poate, invocând această renunțare împotriva codebitorului plătitor, să fie exonerat, fie chiar în proporție cu partea care îi revenea din obligație, să suporte insolvabilitatea unui alt codebitor solidar.

(3) Cu toate acestea, dacă din modul în care s-a făcut renunțarea la solidaritate rezultă neîndoielnic voința creditorului de a-l libera pe codebitorul respectiv de orice obligație decurgând din existența solidarității, inclusiv în raporturile cu ceilalți codebitori, partea din obligație aferentă codebitorului insolvabil va fi suportată de însuși creditorul.

Regresul codebitorului plătitor pentru totalitatea creanței

Art.1197. – Ori de câte ori caracterul solidar al obligației, recunoscut de lege ori prin act juridic, se naște fără a profita în vreun fel, direct ori indirect, unuia dintre codebitori, acesta, în cazul în care execută obligația, se subrogă în drepturile creditorului plătit, putându-se regresa pentru totalitatea creanței și beneficiind de toate drepturile și garanțiile acesteia.

TITLUL V
Transmisiunea și transformarea obligațiilor

CAPITOLUL I
Cesiunea de creanță

Secțiunea 1
Dispoziții comune

Noțiune

Art.1198. - (1) Dacă din lege sau natura obligației nu rezultă contrariul, creditorul poate să transmită dreptul său de creanță fără consimțământul debitorului.

(2) Transmiterea creanței are loc pe data încheierii contractului, dacă nu se prevede altfel.

Clauza de inalienabilitate

Art.1199. – (1) Interdicția cesionării creanței este opozabilă cesionarului numai dacă este expres menționată în înscrisul constatator al creanței.

(2) Dispozițiile legale privind clauza de inalienabilitate se aplică în mod corespunzător.

Predarea înscrisului constatator al creanței

Art.1200. – (1) Cedentul este obligat să remită cesionarului înscrisul constatator al creanței aflat în posesiunea sa, precum și orice alte înscrisuri doveditoare ale dreptului transmis.

(2) În caz de cesiune parțială a creanței, cesionarul are dreptul la o copie legalizată a înscrisului constatator al creanței, precum și la menționarea cesiunii, cu semnătura părților, pe înscrisul original. Dacă cesionarul dobândește și restul creanței, devin aplicabile dispozițiile alin.(1).

Felurile cesiunii

Art.1201. – (1) Cesiunea poate fi cu titlu oneros ori cu titlu gratuit.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se completează, în mod corespunzător, cu cele din materia contractului de donație în cazul cesiunii cu titlu gratuit.

(3) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, dispozițiile secțiunii de față se completează, în mod corespunzător, cu cele din materia contractului de vânzare-cumpărare sau, după caz, cu cele care reglementează orice altă operațiune juridică în cadrul căreia părțile au convenit să se execute prestația constând în transmiterea unei creanțe.

Efectele cesiunii între cedent și cesionar. Întinderea transmisiunii creanței

Art.1202. – (1) În toate cazurile, dacă nu s-a convenit expres asupra unei cesiuni parțiale, cesionarul devine titular al creanței pentru totalitatea ei.

(2) O dată cu dreptul de creanță, cesionarul dobândește, prin efectul cesiunii și în lipsa oricărei stipulații exprese în acest sens, toate drepturile, accesoriile și garanțiile de orice natură ale creanței cesionate.

(3) Dacă nu s-a convenit altfel, dobânzile și orice alte venituri aferente creanței, devenite scadente, dar nepercepute încă de cedent, revin cesionarului, cu începere de la data cesiunii.

Efectele cesiunii față de terți

Art.1203. – (1) Cesiunea devine opozabilă față de debitorul cedat, precum și față de ceilalți terți, prin acceptarea cesiunii de către debitorul cedat printr-un înscris având dată certă, prin notificarea cesiunii făcută, prin executor judecătoresc, debitorului cedat sau, după caz, prin comunicarea încheierii pronunțate pentru înscrierea în cartea funciară a ipotecii ce garantează creanța cesionată.

(2) Între cesionarii succesivi ai aceleiași creanțe, dreptul de a cere plata de la debitorul cedat revine aceluia care a îndeplinit cel dintâi una dintre formalitățile prevăzute la alin.(1).

(3) Dacă creanța este garantată, opozabilitatea cesiunii trebuie asigurată, separat, față de garanți.

(4) Plata făcută cedentului înainte ca cesiunea să devină opozabilă îl liberează pe debitorul cedat, cesionarul păstrând, în acest caz, dreptul de regres împotriva cedentului.

Raporturile dintre cesionar și debitorul cedat

Art.1204. – (1) În afara excepțiilor, apărărilor și a cauzelor de stingere a obligației pe care le poate invoca direct față de cesionar, debitorul cedat are dreptul de a opune cesionarului pe acelea pe care le putea formula față de cedent, dacă sunt întemeiate pe cauze anterioare datei când cesiunea a devenit opozabilă.

(2) Cu toate acestea, dacă cesiunea a devenit opozabilă prin acceptare, debitorul cedat nu mai poate opune față de cesionar compensația ce putea fi invocată în raporturile cu cedentul.

Obligația de garanție

Art.1205. – (1) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, cedentul are, de drept, obligația de garanție față de cesionar.

(2) Astfel, cedentul garantează existența creanței în raport cu data cesiunii, fără a răspunde și de solvabilitatea debitorului cedat. Dacă cedentul s-a obligat expres să garanteze pentru solvabilitatea debitorului cedat se prezumă, în lipsa unei stipulații contrare, că s-a avut în vedere numai solvabilitatea de la data cesiunii.

(3) Răspunderea pentru solvabilitatea debitorului cedat se întinde până la concurența prețului cesiunii, la care se adaugă cheltuielile suportate de cesionar în legătură cu cesiunea.

(4) De asemenea, dacă cedentul cunoștea, la data

cesiunii, starea de insolvabilitate a debitorului cedat, sunt aplicabile, în mod corespunzător dispozițiile legale privind răspunderea vânzătorului de rea-credință pentru viciile ascunse ale bunului vândut.

Răspunderea cedentului pentru evicțiune

Art.1206. – (1) În toate cazurile, cedentul răspunde dacă, prin fapta sa proprie, singură ori asociată cu fapta unei alte persoane, cesionarul nu dobândește creanța în patrimoniul său ori nu poate să o facă opozabilă terților.

(2) Într-un asemenea caz, întinderea răspunderii cedentului se determină potrivit dispozițiilor art.1205 alin.(4).

Secțiunea a 2-a
Cesiunea titlurilor de credit

Dispoziție generală

Art.1207. – Creanțele încorporate în titluri nominative, la ordin ori la purtător nu se pot transmite prin simplul acord de voință al părților.

Modalități de transmitere

Art.1208. – (1) În cazul titlurilor nominative, cesiunea se menționează atât pe înscrisul respectiv, cât și în registrul ținut pentru evidența acestora.

(2) Pentru transmiterea titlurilor la ordin, este necesar girul, efectuat potrivit dispozițiilor aplicabile în materia cambiilor.

(3) Creanța încorporată într-un titlu la purtător se transmite prin remiterea materială a titlului.

Alte dispoziții

Art.1209. – (1) Subscriitorul nu poate opune posesorului decât excepțiile privitoare la validitatea titlului, cele care reies din cuprinsul său, precum și cele care sunt personale posesorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu pot fi invocate de posesorul care a dobândit titlul în frauda subscriitorului.

CAPITOLUL II
Subrogația

Felurile subrogației

Art.1210. – (1) Oricine plătește în locul debitorului poate fi subrogat în drepturile creditorului, fără a putea însă dobândi mai multe drepturi decât acesta.

(2) Subrogația este convențională sau legală.

(3) Subrogația convențională poate fi consimțită de debitor sau de creditor; ea trebuie să fie expresă și constatată în scris sub sancțiunea nulității absolute.

Subrogația consimțită de creditor

Art.1211. – (1) Subrogația este consimțită de creditor, atunci când, primind plata de la un terț, îi transmite acestuia, la momentul plății, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului.

(2) Consimțământul debitorului nu este cerut pentru validitatea subrogației.

Subrogația consimțită de debitor

Art.1212. – (1) Subrogația este consimțită de debitor atunci când acesta se împrumută spre a-și plăti datoria și, pe această cale, transmite împrumutătorului drepturile creditorului față de care avea datoria respectivă.

(2) Subrogația este valabilă numai dacă actul de împrumut și chitanța de plată a datoriei au dată certă, în actul de împrumut se declară că suma a fost împrumutată spre a se plăti datoria, iar în chitanță se menționează că plata a fost făcută cu banii împrumutați de noul creditor.

(3) Subrogația consimțită de debitor are loc fără consimțământul creditorului inițial.

Subrogația legală

Art.1213. – În afară de alte cazuri prevăzute de lege, subrogația se produce prin efectul legii:

a) în folosul creditorului, chiar chirografar, care plătește unui creditor care are un drept de preferință, potrivit legii;

b) în folosul dobânditorului unui bun care îl plătește pe titularul creanței însoțite de o garanție asupra bunului respectiv;

c) în folosul celui care, fiind obligat împreună cu alții sau pentru alții, are interes să stingă datoria;

d) în folosul moștenitorului care plătește din bunurile sale datoriile succesiunii, cu excepția cazului acceptării forțate a moștenirii.

Efectele subrogației

Art.1214. – (1) Subrogația își produce efectele din momentul plății pe care terțul o face în folosul creditorului.

(2) Subrogația are efect împotriva debitorului principal și a terților care au garantat obligația; aceștia din urmă pot însă opune mijloacele de apărare pe care le aveau contra creditorului inițial.

Subrogația parțială

Art.1215. – Când plata este parțială, terțul subrogat și creditorul inițial pot cere deopotrivă executarea obligației debitorului proporțional cu creanța fiecăruia.

CAPITOLUL III
Transformarea obligațiilor (Novația)

Principii generale

Art.1216. – (1) Creditorul și debitorul pot să convină asupra oricăror modificări în privința raportului obligațional, indiferent de izvorul său, cu condiția de a nu aduce atingere normelor de ordine publică și bunelor moravuri.

(2) În acest scop, pot fi înlocuite părțile ori una dintre părțile raportului obligațional, obiectul, termenele, condițiile și orice alte elemente ale acestuia.

Înlocuirea debitorului în raportul obligațional (Novația prin schimbare de debitor)

Art.1217. - (1) Atunci când creditorul consimte la înlocuirea debitorului inițial cu un altul, primul, chiar dacă a fost exonerat de creditor, rămâne obligat dacă noul debitor era insolvabil la data înlocuirii sale, iar creditorul nu cunoștea acest lucru, precum și atunci când creditorul și-a rezervat în mod expres acest drept pentru cazul insolvabilității noului debitor.

(2) Chiar și atunci când actul prin care se modifică raportul obligațional stipulează ori presupune stingerea obligației inițiale, accesoriile și garanțiile acesteia subzistă dacă actul nu conține o renunțare expresă în acest sens.

(3) Ori de câte ori, modificarea corespunde, potrivit voinței reale a părților, unei modalități de naștere, transmitere ori stingere a obligațiilor se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile legale care o reglementează.

TITLUL VI
Stingerea obligațiilor

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Moduri de stingere a obligațiilor

Art.1218. – Obligațiile se sting prin plată, compensație, confuziune, dare în plată, remitere de datorie, imposibilitate fortuită de executare, precum și prin alte moduri prevăzute de lege.

CAPITOLUL II
Plata

Secțiunea 1
Dispoziții generale

§1. Obiectul plății

Plata

Art.1219. – (1) Obligația se stinge prin plată atunci când prestația este executată de bunăvoie.

(2) Chiar dacă a fost prevăzută în contract și este executată de bunăvoie, prestația este supusă restituirii ori de câte ori, nefiind îndeplinite condițiile cerute de lege, potrivit izvorului obligației, pentru nașterea sa valabilă, se constată inexistența obligației.

Obligația de a da bunuri de gen

Art.1220. – Dacă obligația are ca obiect bunuri de gen, debitorul are dreptul sa aleagă lucrurile ce vor fi predate; el nu este, însă, liberat decât prin predarea unor bunuri de calitate cel puțin medie.

Obligația de a da bunuri individual determinate

Art.1221. – Dacă obligația are ca obiect un bun individual determinat, debitorul este liberat prin predarea bunului în starea în care se găsește la predare, cu excepția cazului în care lui ori persoanelor pentru care este ținut, potrivit legii, să răspundă, le sunt imputabile vicii survenite înaintea predării sau a cazului în care aceste vicii au apărut după ce debitorul a fost pus în întârziere.

Executarea parțială

Art.1222. – Creditorul poate refuza o executare parțială chiar atunci când prestația ar fi divizibilă prin natura ei.

Executarea întocmai a obligației

Art.1223. – (1) Creditorul nu poate fi silit să primească în plată o altă prestație decât cea datorată, chiar dacă valoarea prestației oferite ar fi mai mare.

(2) Dacă, însă, creditorul primește o altă prestație în schimbul celei datorate, obligația se stinge prin dare în plată.

§ 2. Condițiile plății

Plata făcută de un incapabil

Art.1224. – Debitorul care a executat prestația datorată nu poate cere restituirea invocând incapacitatea sa la data executării.

Plata obligației de a transmite un drept

Art.1225. – Dacă prestația datorată presupune transmiterea proprietății sau a unui alt drept, obligația nu se stinge dacă, la data executării, debitorul nu este titularul dreptului sau nu poate dispune de acesta în mod liber.

Plata făcută cu bunul altuia

Art.1226. – (1) Atunci când, în executarea obligației sale, debitorul predă un bun care nu-i aparține sau de care nu poate dispune, el poate cere creditorului restituirea bunului predat.

(2) Cu toate acestea, dacă prestația, executată cu nerespectarea condițiilor prevăzute la alin.(1), se referă la sume de bani ori la alte bunuri consumptibile, debitorul nu poate cere restituirea acestora de la creditorul care le-a consumat cu bună-credință.

Plata făcută unui incapabil

Art.1227. – Plata făcută unui incapabil nu îl liberează pe debitor decât dacă profită creditorului.

Executarea obligațiilor de către un terț

Art.1228. – (1) Creditorul nu poate refuza plata făcută de un terț, afară numai dacă natura obligației sau convenția părților impune ca obligația să fie executată numai de debitor.

(2) Plata făcută de un terț stinge obligația dacă este făcută pe seama debitorului; terțul nu se subrogă în drepturile creditorului plătit decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni privind condițiile plății

sunt aplicabile în mod corespunzător şi terţului plătitor.

(4) Creditorul este dator să refuze plata oferită de terţ, dacă debitorul l-a încunoştinţat în prealabil că se opune la aceasta, cu excepţia cazului în care un asemenea refuz l-ar prejudicia pe creditor.

Destinatarul plăţii

Art.1229. – Plata trebuie făcută creditorului, reprezentantului său, legal sau convenţional, persoanei indicate de acesta ori persoanei autorizate de instanţă să o primească.

Plata făcută unui incapabil

Art.1230. – În cazul în care plata este făcută unui creditor incapabil, obligaţia se stinge numai în măsura folosului pe care creditorul l-a tras din plata astfel efectuată.

Plata făcută unui terţ

Art.1231. – (1) Plata făcută unei alte persoane decât cele menţionate la art.1230 este totuşi valabilă în următoarele cazuri:
a) dacă este ratificată de creditor;
b) dacă cel care a primit plata devine ulterior titularul creanţei;
c) dacă a fost făcută, cu bună-credinţă, celui care a pretins plata aflându-se în posesiunea înscrisului constatator al creanţei sau prezentând debitorului o chitanţă liberatorie de plată semnată de creditor.

(2) Plata făcută în alte condiţii decât cele menţionate la art.1230 şi 1231 alin.(1) stinge obligaţia, însă numai în proporţia folosului obţinut de creditor dintr-o plată astfel efectuată.

(3) Creditorul aparent este ţinut să restituie adevăratului creditor plata primită.

Plata făcută unui creditor oprit să primească

Art.1232. – Plata făcută cu nesocotirea unui sechestru, popriri ori a unei opoziţii formulate, în condiţiile legii, pentru a opri efectuarea plăţii de către debitor nu îi împiedică pe creditorii care au obţinut adoptarea unei astfel de măsuri să ceară din nou plata; în acest caz, debitorului îi rămâne regresul împotriva creditorului care a primit plata neregulat făcută.

Locul plăţii

Art.1233. – (1) În lipsa unei stipulaţii contrare ori dacă locul plăţii nu se poate stabili potrivit naturii prestaţiei ori obiceiului:
a) obligaţiile băneşti trebuie executate la domiciliul sau, după caz, sediul creditorului de la data plăţii;
b) obligaţia de a preda un lucru individual determinat trebuie

executată în locul în care bunul se afla la data încheierii contractului;
c) celelalte obligații se execută la domiciliul sau, după caz, sediul debitorului la data încheierii contractului.

(2) Cu condiția de a-l notifica în prealabil pe creditor, debitorul poate solicita ca obligația să fie executată la domiciliul sau, după caz, sediul său dacă schimbarea domiciliului creditorului face obligația substanțial mai oneroasă.

Data plății

Art.1234. – (1) În lipsa unui termen stipulat de părți obligația trebuie executată de îndată.

(2) Cu toate acestea, instanța poate stabili un termen în cazul în care obiceiul, natura prestației sau locul unde urmează să se facă plata impune acordarea unui termen.

(3) Debitorul este liber să execute obligația chiar înaintea scadenței dacă părțile nu au convenit contrariul ori dacă acesta nu rezultă din natura contractului sau din împrejurările în care a fost încheiat.

Data plății prin virament bancar

Art.1235. – Dacă plata se face prin virament bancar pe baza unui ordin de plată irevocabil, data plății este aceea la care banca plătitoare a debitat contul debitorului cu suma specificată în ordin.

Cheltuielile plății

Art.1236. – Cheltuielile plății sunt în sarcina debitorului.

§3. Punerea creditorului în întârziere

Punerea creditorului în întârziere

Art.1237. – Creditorul poate fi pus în întârziere atunci când refuza, în mod nejustificat, plata oferită în mod corespunzător sau refuză să îndeplinească actele pregătitoare fără de care debitorul nu-si poate executa obligația.

Efectele punerii în întârziere a creditorului

Art.1238. – (1) Creditorul aflat în întârziere, preia riscul imposibilității executării obligației iar debitorul nu este ținut să restituie fructele culese după punerea în întârziere.

(2) Creditorul poate răspunde pentru prejudiciile cauzate

prin întârziere ca şi pentru cheltuielile de conservare a bunului datorat.

(3) Punerea în întârziere produce efecte din momentul ofertei de executare, dacă aceasta este ulterior declarată valabilă prin hotărâre judecătorească ori este recunoscută de creditor.

Drepturile debitorului

Art.1239. – Debitorul poate consemna lucrul pe cheltuiala şi riscurile creditorului, liberându-se astfel de obligaţia sa.

Locul consemnării

Art.1240. – Instanţa judecătorească va stabili locul consemnării; mărfurile pot fi însă consemnate într-un depozit ori antrepozit, chiar fără încuviinţarea instanţei judecătoreşti.

Vânzarea publică

Art.1241. – (1) Dacă natura lucrului sau a afacerii fac imposibilă consemnarea, dacă lucrul este perisabil sau dacă depozitarea lui necesită costuri de întreţinere ori cheltuieli considerabile, debitorul poate porni vânzarea publică a bunului şi poate consemna preţul, notificând în prealabil creditorului şi primind încuviinţarea instanţei judecătoreşti.

(2) Dacă lucrul este cotat la bursă, dacă are un preţ curent sau are o valoare prea mică fata de cheltuielile unei vânzări publice, instanţa poate încuviinţa vânzarea lucrului fără notificarea creditorului.

Retragerea lucrului consemnat

Art.1242. – Debitorul are dreptul să retragă lucrul consemnat, cât timp creditorul nu a declarat că acceptă consemnarea sau când consemnarea nu a avut ca efect stingerea unui gaj. Creanţa renaşte cu toate accesoriile sale din momentul retragerii lucrului.

Secţiunea a 2-a
Dovada plăţii

Dreptul de a cere chitanţă liberatorie

Art.1243. – (1) Debitorul are dreptul să ceară, cu ocazia efectuării plăţii, o chitanţă liberatorie din partea creditorului, iar, dacă are un interes legitim, întocmirea ei în formă autentică.

(2) Cheltuielile întocmirii chitanţei sunt în sarcina debitorului.

(3) Dacă creditorul refuză, în mod nejustificat, să elibereze chitanţa, debitorul are dreptul să suspende plata.

Prezumția executării prestației accesorii

Art.1244. – Chitanța în care se consemnează primirea prestației principale face să se prezume, până la proba contrarie, executarea prestațiilor accesorii.

Prezumția executării obligațiilor succesive

Art.1245. – Chitanța dată pentru primirea uneia dintre prestațiile periodice care fac obiectul obligației, face să se prezume, până la proba contrarie, executarea prestațiilor anterior devenite scadente.

Remiterea înscrisului original al creanței

Art.1246. – (1) Remiterea voluntară a înscrisului original constatator al creanței, făcută de creditor către debitor, unul din codebitori sau fideiusor, naște prezumția stingerii obligației prin plată. Proba contrarie revine celui interesat să dovedească stingerea obligației pe altă cale.

(2) Dacă înscrisul original remis voluntar este întocmit în formă autentică, creditorul are dreptul să probeze că obligația nu a fost stinsă.

(3) Se prezumă, până la proba contrarie, că intrarea persoanelor menționate la alin.(1) în posesiunea înscrisului original al creanței s-a făcut printr-o remitere voluntară din partea creditorului.

Plata prin virament bancar

Art.1247. – (1) Dacă plata se face prin virament bancar, ordinul de plată irevocabil semnat de debitor şi vizat de banca plătitoare prezumă efectuarea plății, până la proba contrarie a fraudei ce ar fi săvârşită de această bancă.

(2) Debitorul are oricând dreptul să solicite băncii creditorului o confirmare, în scris, a efectuării plății prin virament. Această confirmare prezumă absolut plata.

Secțiunea a 3-a
Imputația plății

Imputația plății făcută de debitor

Art.1248. – (1) Dacă debitorul are, față de acelaşi creditor, mai multe datorii al căror obiect îl constituie bunuri fungibile, iar plata făcută nu le poate stinge în totalitate, el are dreptul să arate, în scris, pe care din aceste datorii înțelege să o stingă prin plată.

(2) În cazul plății efectuate prin virament bancar, debitorul

face imputația prin mențiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată.

(3) Atunci când el este cel care face imputația, debitorul nu poate să stingă nici o datorie în privința capitalului acesteia decât dacă plata efectuată îl acoperă în totalitate.

(4) Dacă debitorul nu își exercită dreptul de opțiune până cel mai târziu la momentul plății, imputația revine creditorului.

Imputația făcută de creditor

Art.1249. – (1) Creditorul face imputația menționând pe chitanță acea datorie pe care o consideră stinsă în urma plății efectuate de debitor.

(2) Atunci când se face prin virament bancar, plata poate fi imputată de creditor printr-o comunicare scrisă expediată debitorului în termen de cel mult 10 zile de la data creditării contului creditorului.

Imputația făcută cu rea-credință

Art.1250. – În cazul în care creditorul face imputația cu rea-credință, devin aplicabile dispozițiile privitoare la imputația făcută de debitor, în acest caz debitorul are, totodată, dreptul la despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.

Ordinea legală a imputației

Art.1251. – (1) Dacă nici una din părți nu face imputația plății, vor fi aplicate, în ordine, următoarele reguli :

a) plata se impută cu prioritate asupra datoriilor devenite scadente;
b) se vor considera stinse, în primul rând, datoriile negarantate;
c) imputația se va face mai întâi asupra datoriilor mai oneroase pentru debitor;
c) dacă toate datoriile sunt deopotrivă scadente, precum și, în egală măsură, garantate și oneroase, se vor stinge datoriile mai vechi;
e) în lipsa tuturor criteriilor menționate la lit.a)-d), imputația se va face proporțional cu valoarea datoriilor.

(2) În toate cazurile, plata se va imputa, mai întâi, asupra cheltuielilor de judecată și executare, apoi asupra ratelor, dobânzilor și penalităților, în ordinea cronologică a scadenței acestora, și, în final, asupra capitalului, cu excepția cazului când părțile nu convin altfel.

CAPITOLUL III
Despre darea în plată

Noțiune

Art.1252. – Darea în plată este contractul prin care debitorul stinge obligația, transmițând creditorului un bun în locul prestației datorate inițial.

Aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare

Art.1253. – Debitorul este ținut de aceleași garanții ca și vânzătorul.

CAPITOLUL IV
Compensația

Noțiune

Art.1254. – În cazul în care există obligații reciproce, având ca obiect sume de bani sau alte bunuri fungibile, fiecare parte se poate libera invocând compensația.

Condițiile compensației

Art.1255. – (1) Pentru a opera compensația, obligațiile trebuie să fie certe, lichide și devenite scadente.

(2) Sunt certe obligațiile recunoscute voluntar, ca existență și valoare, de către debitor, obligațiile confirmate prin hotărâri judecătorești definitive, precum și obligațiile născute din acte juridice atât timp cât existența lor nu este contestată în justiție.

(3) Sunt lichide obligațiile având ca obiect o sumă de bani sau ale căror prestații sunt evaluate, de lege ori prin voința părților, printr-un echivalent bănesc în considerarea unei eventuale neexecutări.

(4) Compensația operează chiar dacă ar fi nevoie să se calculeze, distinct de capital, sumele rezultate din aplicarea dobânzilor și penalităților.

(5) Dacă una din obligații nu este, în parte, lichidă, dar poate fi ușor lichidată, instanța poate constata compensația pentru partea care este lichidă.

Cazuri în care este exclusă compensația

Art.1256. – Chiar dacă datoriile sunt certe, lichide și exigibile, în nici un caz nu poate fi invocată, spre a fi stinsă prin compensație, obligația ce are ca obiect :

a) restituirea bunului de care proprietarul a fost deposedat în mod nelegitim;
b) restituirea bunului dat în depozit sau cu titlu de comodat;
c) un bun insesizabil.

Efectele compensației

Art.1257. – (1) Compensația își produce efectele numai dacă este opusă de partea interesată; ea nu poate fi invocată din oficiu.

(2) Obligațiile se sting, până la concurența celei mai mici dintre ele, cu efect retroactiv, începând de la data la care sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute de lege pentru a opera compensația.

(3) Oricare dintre părți poate renunța la compensație. Renunțarea trebuie să fie adusă la cunoștința celeilalte părți înainte de a fi îndeplinite condițiile compensației.

Termenul de grație și prescripția extinctivă

Art.1258. – (1) Compensația stinge obligațiile și în interiorul termenului de grație.

(2) Creditorul obligației în privința căreia s-a împlinit termenul de prescripție extinctivă nu mai poate opune compensația chiar dacă dreptul de acțiune pentru cealaltă obligație nu s-ar fi prescris.

Condiții speciale pentru a opera compensația.

Art.1259. – Dacă obligațiile reciproce urmează să se execute în locuri diferite, nu se poate opune compensația dacă partea căreia îi revin cheltuielile transportului la locul plății nu le plătește.

Imputația plății

Art.1260. - Atunci când una dintre părți are mai multe datorii susceptibile de a se stinge prin compensație, se aplică în mod corespunzător dispozițiile în materie de imputație a plății.

Fideiusiunea

Art.1261. – (1) Fideiusorul poate opune în compensație creanța pe care debitorul principal o dobândește împotriva creditorului obligației garantate.

(2) Debitorul principal nu poate, spre a se libera față de creditorul său, să opună compensația pentru ceea ce acesta din urmă datorează fideiusorului.

Efectele compensației față de terți

Art.1262. – (1) Compensația nu poate fi opusă prin prejudicierea drepturilor dobândite de terți.

(2) Astfel, debitorul care, fiind terț poprit, dobândește o creanță împotriva creditorului popritor, nu poate opune compensația împotriva acestuia din urmă.

CAPITOLUL V
Despre confuziune

Noțiune

Art.1263. – (1) Atunci când, în cadrul aceluiași raport obligațional, calitățile de creditor și debitor se întrunesc în aceeași persoană, obligația se stinge prin confuziune.

(2) Confuziunea nu operează dacă datoria și creanța se găsesc în același patrimoniu, dar în mase de bunuri diferite.

Fideiusiunea

Art.1264. – (1) Fideiusorul poate să invoce confuziunea intervenită în persoana debitorului principal.

(2) Debitorul principal nu se poate libera invocând confuziunea intervenită în persoana fideiusorului.

Efectele confuziunii față de terți

Art.1265. – Confuziunea nu aduce nici o vătămare drepturilor dobândite de terți cu privire la creanță anterior stingerii sale pe această cale.

Desființarea confuziunii

Art.1266. – Dispariția cauzei care a determinat confuziunea face să renască obligația cu efect retroactiv.

CAPITOLUL VI
Remiterea de datorie

Noțiune. Condiții de formă

Art.1267. – (1) Obligația se stinge în cazul în care, prin acordul de voință dintre creditor și debitor, cel dintâi renunță cu titlu gratuit la executarea prestației promise.

(2) Sub rezerva dispozițiilor legale care fac să se prezume liberarea debitorului din remiterea voluntară a titlului constatator al creanței, remiterea de datorie prin acte între vii trebuie făcută în scris, sub sancțiunea nulității absolute.

(3) Remiterea de datorie se poate face și printr-un legat de liberațiune.

Fideiusiunea

Art.1268. – (1) Remiterea de datorie făcută debitorului principal liberează pe fideiusor, ca şi pe orice alte persoane ţinute pentru el.

(2) Remiterea de datorie consimţită în favoarea fideiusorului nu liberează pe debitorul principal.

(3) Dacă remiterea de datorie este convenită cu unul dintre fideiusori, ceilalţi rămân obligaţi să garanteze pentru totalitate, cu includerea părţii garantate de acesta, numai dacă au consimţit expres la exonerarea lui.

(4) Prestaţia pe care a primit-o creditorul de la un fideiusor pentru a-l exonera de obligaţia de garanţie se impută asupra datoriei, profitând, în proporţia valorii acelei prestaţii, atât debitorului principal, cât şi celorlalţi fideiusori.

CAPITOLUL VII
Imposibilitatea de executare

Condiţiile imposibilităţii de executare

Art.1269. – (1) Obligaţia se stinge dacă executarea ei în natură devine imposibilă ca urmare a unei împrejurări pentru care debitorul nu este ţinut să răspundă potrivit legii sau convenţiei părţilor.

(2) Imposibilitatea de executare nu poate fi invocată decât în cazul în care este absolută şi intervine după naşterea obligaţiei. Ea poate fi de natură materială sau poate să rezulte dintr-o dispoziţie legală.

(3) Cu toate acestea, debitorul nu poate invoca o imposibilitate de executare survenită după data punerii sale în întârziere, cu excepţia cazului în care dovedeşte că, din cauza aceleiaşi împrejurări, creditorului nu i-ar fi folosit în nici un fel executarea, la acea dată, a prestaţiei datorate.

Pieirea bunului

Art.1270. – Pieirea bunului care face obiectul obligaţiei nu îl liberează pe debitor dacă bunul este de gen, dispoziţiile art.1269 alin.(3) fiind aplicabile.

TITLUL VII
Diferite contracte speciale

Capitolul I
Contractul de vânzare

Secțiunea 1
Despre vânzare în general

§.1 Dispoziții generale

Noțiune

Art.1271. – (1) Vânzarea este contractul prin care vânzătorul se obligă să transmită cumpărătorului un bun în schimbul unui preț.

(2) Regulile privitoare la vânzare se aplică în mod corespunzător contractelor prin care, în schimbul unui preț, se constituie sau se strămută un drept de uzufruct, uz, abitație, superficie ori servitute sau se cesionează un contract ce conferă titularului folosința unui bun.

Vânzarea afectată de modalități

Art.1272. – Vânzarea poate fi pură și simplă sau poate fi afectată de termen ori condiție. Ea poate, de asemenea, avea ca obiect două sau mai multe bunuri alternativ.

Cine poate cumpăra sau vinde

Art.1273. - Pot cumpăra sau vinde toți cei cărora nu le este interzis prin lege.

Incapacități de a cumpăra

Art.1274. – Sub sancțiunea anulării, nu pot cumpăra, fie chiar prin licitație publică, nici direct, nici prin persoane interpuse:

a) mandatarii pentru bunurile pe care sunt însărcinați să le vândă, chiar dacă vânzarea s-a făcut în limitele impuse prin mandat;

b) părinții, tutorele, curatorul, administratorul provizoriu, pentru bunurile persoanelor pe care le reprezintă, afară numai dacă au fost autorizați de justiție.

c) funcționarii publici, lichidatorii, administratorii judiciari precum și alte asemenea persoane care ar putea influența condițiile vânzării făcute prin intermediul lor. În acest caz, nulitatea este absolută dacă bunul vândut era proprietatea statului, a unei unități administrativ teritoriale sau a unei instituții publice.

Incapacităţi de a vinde

Art.1275. – (1) Cei care, potrivit art.1274 alin.(1), nu pot cumpăra, nu pot nici vinde propriile bunuri celor al cărui patrimoniu îl administrează sau a cărui administrare o supraveghează.

(2) Persoanele cărora le este interzis să cumpere ori să vândă nu pot, în nici un caz, să ceară anularea vânzării.

Incapacitatea dobândirii de drepturi litigioase

Art.1276. – Sub sancţiunea nulităţii, magistraţii, grefierii, executorii judecătoreşti, avocaţii, notarii publici nu pot cumpăra drepturi litigioase de competenţa instanţei judecătoreşti în a cărei circumscripţie îşi desfăşoară activitatea.

Bunurile ce pot fi vândute

Art.1277. – Orice bun poate fi vândut în mod liber, dacă înstrăinarea nu este interzisă ori limitată prin lege sau prin convenţie ori testament.

Vânzarea cu pact de răscumpărare

Art.1278. – Convenţiile prin care vânzătorul se obligă să răscumpere bunul vândut la un anumit preţ sunt nule în măsura în care diferenţa dintre preţul plătit şi preţul răscumpărării depăşeşte dobânda, la preţul plătit, calculată la nivelul maxim stabilit de lege.

Vânzarea cu facultate de dezicere

Art.1279. – (1) Stipulaţia prin care o dată cu vânzarea, vânzătorul îşi rezervă dreptul de a redobândi lucrul vândut este valabilă numai dacă vânzătorul se obligă să restituie cumpărătorului preţul primit, cheltuielile pentru transportul bunului, cheltuielile necesare, precum şi cheltuielile utile, numai în limita sporului de valoare.

(2) Facultatea de dezicere nu poate fi stipulată pentru un termen mai mare de cinci ani. Dacă s-a stabilit un termen mai mare, acesta se reduce de drept la 5 ani.

(3) Dacă vânzătorul nu uzează de facultatea de dezicere în termenul stabilit, condiţia este considerată a nu se fi îndeplinit, iar dreptul cumpărătorului se consolidează.

Exercitarea facultăţii de dezicere

Art.1280. – (1) Efectele vânzării cu facultate de dezicere se stabilesc potrivit dispoziţiilor privitoare la condiţia rezolutorie, care se aplică în mod corespunzător. Cu toate acestea, vânzătorul este ţinut de locaţiunile încheiate de cumpărător înaintea exercitării facultăţii de dezicere, dacă au fost supuse formalităţilor de publicitate, dar nu mai mult de trei ani din momentul exercitării dreptului.

(2) Vânzătorul care doreşte să uzeze de facultatea de dezicere trebuie să notifice pe cumpărător dacă vânzarea este supusă formalităţilor de opozabilitate, precum şi pe orice alt subdobânditor faţă de care doreşte să-şi exercite dreptul său.

(3) În termen de o lună de la data notificării, vânzătorul trebuie să consemneze sumele arătate la art.1278 alin.(1) la dispoziţia cumpărătorului sau, după caz, a terţului subdobânditor, sub sancţiunea decăderii din dreptul de a exercita facultatea de dezicere.

Vânzarea unui bun viitor

Art.1281. – (1) Dacă obiectul vânzării îl constituie un bun viitor, proprietatea se dobândeşte în momentul în care bunul s-a realizat.

(2) Dacă bunul nu se realizează, contractul nu produce nici un efect. Cu toate acestea, cumpărătorul care şi-a asumat riscul nerealizării rămâne obligat la plata preţului, afară de cazul în care nerealizarea se datorează culpei vânzătorului, situaţie în care acesta este ţinut şi la daune interese.

Vânzarea bunului pierit în întregime sau în parte

Art.1282. – Dacă în momentul vânzării unui bun individual determinat acesta pierise în întregime, vânzarea este nulă. Dacă însă bunul pierise numai în parte, cumpărătorul care, în momentul vânzării, nu cunoştea acest lucru are alegerea fie de a cere rezoluţiunea vânzării, fie de a pretinde reducerea corespunzătoare a preţului.

Condiţiile preţului

Art.1283. – (1) Preţul vânzării poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri care, potrivit intenţiei părţilor, sunt asimilate banilor.

(2) Preţul trebuie să fie serios şi determinat.

Preţul determinabil

Art.1284. – Vânzarea făcută pe un preţ nedeterminat în contract este valabilă dacă părţile au convenit asupra unui alt mod de a-l determina ulterior, fără ca pentru aceasta să fie necesar un nou acord de voinţă al părţilor.

Determinarea preţului de către un terţ

Art.1285. – (1) Determinarea preţului poate fi făcută de una sau mai multe persoane desemnate de părţi.

(2) Dacă persoanele astfel desemnate nu determină preţul, contractul este desfiinţat, afară de cazul în care părţile convin un alt mod de determinare a preţului.

Alte modalităţi de determinare a preţului

Art.1286. – Când preţul se stabileşte după greutate, dacă nu există alt obicei, nu se ţine seama de greutatea ambalajului.

Lipsa determinării exprese a preţului

Art.1287. – (1) Când contractul are ca obiect bunuri pe care vânzătorul le vinde în mod obişnuit iar părţile nu au determinat preţul şi nici nu au convenit modalitatea de determinare a acestuia, iar preţul nu este stabilit prin act al autorităţii publice sau prin acte ori regulamente interne ale vânzătorului, părţile sunt prezumate a fi avut în vedere preţul practicat în mod obişnuit de vânzător.

(2) Vânzarea unei mărfi, care are un preţ de bursă sau de piaţă este, în lipsă de stipulaţie contrară, presupusă a se fi făcut potrivit preţului mediu stabilit după lista bursei sau mercurialele locului din ziua în care contractul a fost încheiat; Dacă această zi a fost nelucrătoare, se va ţine seama de ziua precedentă.

Preţul fictiv şi preţul derizoriu

Art.1288. – Vânzarea este nulă dacă preţul este stabilit fără intenţia de a fi plătit vreodată, sau dacă este într-atât de disproporţionat faţă de valoarea bunului, cunoscută de părţi la momentul vânzării, încât este evident că părţile nu au dorit să consimtă la o vânzare.

Cheltuielile vânzării

Art.1289. – (1) Cheltuielile şi taxele vânzării sunt în sarcina cumpărătorului, în lipsă de stipulaţie contrară.

(2) Măsurarea, cântărirea şi cheltuielile de predare a bunului sunt în sarcina vânzătorului, iar cele de ridicare şi transport în alt loc decât cel al executării, în sarcina cumpărătorului, dacă nu s-a convenit altfel.

Cheltuielile predării

Art.1290. – (1) În lipsa uzanţelor sau a unei stipulaţii contrarii, dacă bunul trebuie transportat dintr-un loc în altul, vânzătorul trebuie să se ocupe de expediere pe cheltuiala cumpărătorului. Vânzătorul este liberat când predă bunul transportatorului ori expeditorului; cheltuielile de transport sunt în sarcina cumpărătorului.

(2) Clauza prin care vânzătorul ia asupra sa cheltuielile transportului şi asigurării nu modifică regula de la alin.(1).

§.2 Despre vânzarea cu drept de opțiune și promisiunea de vânzare

Vânzarea cu drept de opțiune

Art.1291. – În cazul vânzării cu drept de opțiune contractul se încheie prin exercitarea opțiunii de către beneficiarul acesteia, în condițiile convenite.

(2) Declarația de exercitare a opțiunii trebuie încheiată în forma cerută pentru valabilitatea contractului și trebuie să îndeplinească toate condițiile de validitate ale acestuia.

(3) În toate cazurile, declarația de exercitare a opțiunii trebuie să aibă dată certă.

Promisiunea de vânzare

Art.1292. – (1) Când una din părțile unei promisiuni bilaterale de vânzare refuză să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, dacă toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite.

(2) Dreptul la acțiune se prescrie în termen 6 luni de la data la care contractul trebuia încheiat.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în mod corespunzător în cazul promisiunii unilaterale de vânzare sau, după caz, de cumpărare.

Prețul promisiunii

Art.1293. – În lipsă de stipulație contrară, sumele plătite în temeiul unei promisiuni de vânzare reprezintă un avans din prețul convenit.

§.3 Obligațiile vânzătorului

I. Dispoziții generale

Interpretarea clauzelor vânzării

Art.1294. - Dacă nu se poate stabili înțelesul unor clauze esențiale ale vânzării, cum ar fi cele privitoare la bunul vândut, la preț, la predarea bunului sau la garanțiile datorate de vânzător, atunci ele se interpretează în favoarea cumpărătorului. Regulile privitoare la contractele încheiate cu consumatorii și la contractele de adeziune rămân aplicabile.

Obligațiile principale ale vânzătorului

Art.1295. – Vânzătorul are următoarele obligații principale:
1) să transmită proprietatea bunului;
2) să predea bunul;
3) să garanteze pe cumpărător contra evicțiunii și pentru viciile bunului.

II. Despre transmiterea proprietății

Obligația de a transmite proprietatea sau dreptul vândut

Art.1296. – (1) Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului proprietatea bunului vândut.

(2) Odată cu proprietatea, cumpărătorul dobândește toate drepturile si acțiunile accesorii ce au aparținut vânzătorului.

Transmiterea proprietății

Art.1297. – Cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă.

Opozabilitatea vânzării

Art.1298. – În cazurile anume prevăzute de lege, vânzarea nu poate fi opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate respective.

Strămutarea proprietății imobilelor

Art.1299. – În materie de vânzare de imobile, strămutarea proprietății de la vânzător la cumpărător este supusă dispozițiilor de carte funciară.

Radierea drepturilor stinse

Art.1300. – Vânzătorul este obligat să șteargă din cartea funciară, pe cheltuiala sa, drepturile înscrise asupra imobilului vândut, dacă acestea sunt stinse.

Vânzarea bunurilor de gen

Art.1301. - Atunci când vânzarea are ca obiect bunuri de gen, proprietatea nu se transferă cumpărătorului decât după individualizarea acestora prin predare, numărare, cântărire, măsurare ori prin orice alt mod convenit sau impus de natura bunului.

Vânzarea în bloc a bunurilor

Art.1302. - Dacă însă mai multe bunuri sunt vândute în bloc și pentru un preț unic și global, proprietatea se transmite la cumpărător îndată ce contractul s-a încheiat, chiar dacă bunurile nu au fost cântărite, numărate ori măsurate.

Vânzarea după mostră sau model

Art.1303. – La vânzarea după mostră sau model, proprietatea se transferă la momentul predării bunului.

Vânzarea pe încercate

Art.1304. – (1) Vânzarea pe încercate se prezumă întotdeauna că a fost făcută sub condiție suspensivă.

(2) Vânzătorul poate stabili cumpărătorului un termen potrivit pentru a se pronunța.

(3) Chiar și atunci când cumpărătorul nu a declarat în termen că bunul este satisfăcător, vânzarea, dacă bunul i-a fost predat, se consideră perfectată.

Vânzarea pe gustate

Art.1305. – Când mărfurile sunt vândute sub rezerva gustării, vânzarea nu se perfectează dacă cumpărătorul nu a făcut cunoscut acordul său în termenul prevăzut de convenție sau de obiceiul locului.

Vânzarea bunului altuia

Art.1306. – (1) Vânzarea este valabilă chiar dacă vânzătorul nu este, la momentul încheierii contractului, proprietarul bunului vândut, însă proprietatea se strămută cumpărătorului numai în momentul în care vânzătorul dobândește el însuși proprietatea asupra bunului sau în care proprietarul ratifică vânzarea.

(2) În cazul în care vânzătorul nu dobândește proprietatea bunului sau proprietarul nu ratifică vânzarea, cumpărătorul poate cere rezoluțiunea contractului precum și, dacă este cazul, daune interese.

(3) Dacă un bun proprietate comună este vândut doar de un coproprietar, cumpărătorul poate cere rezoluțiunea contractului în cazul în care nu ar fi cumpărat dacă ar fi știut că nu dobândește proprietatea exclusivă asupra bunului.

(4) Vânzătorul care a vândut cu rea-credință bunul altuia, este ținut să întoarcă cumpărătorului care nu a cunoscut la momentul vânzării aceasta împrejurare toate cheltuielile făcute cu bunul, fie ele și voluptuarii.

Rezerva proprietății

Art.1307. – Stipulația prin care vânzătorul își rezervă proprietatea bunului până la plata integrală a prețului este valabilă chiar dacă bunul a fost predat. Această stipulație nu poate fi însă opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate cerute de lege, după natura bunului.

III. Despre predarea bunului

Predarea bunului

Art.1308. – Predarea se face prin punerea bunului vândut la dispoziția cumpărătorului.

Întinderea obligației de predare

Art.1309. – (1) Obligația de a preda bunul se întinde și la accesoriile sale, precum și la tot ce este destinat folosinței sale perpetue.

(2) Vânzătorul este, de asemenea, obligat să predea titlurile și documentele privitoare la proprietatea sau folosința bunului.

(3) În cazul bunurilor de gen, vânzătorul nu este liberat de obligația de predare chiar dacă lotul din care făceau parte bunurile respective a pierit în totalitate, afară numai dacă lotul era anume arătat în convenție.

Predarea bunului imobil

Art.1310. – Predarea imobilului se face prin punerea acestuia, liber de orice bunuri ale vânzătorului, la dispoziția cumpărătorului împreună cu tot ce este necesar, după împrejurări, pentru exercitarea liberă și neîngrădită a posesiunii.

Predarea bunului mobil

Art.1311. – Predarea bunului mobil se poate face fie prin remiterea materială fie prin remiterea titlului reprezentativ ori a unui alt document sau lucru care permite cumpărătorului preluarea în orice moment.

Locul predării

Art.1312. – Predarea trebuie să se facă la locul unde bunul se afla în momentul încheierii contractului, dacă nu s-a convenit altfel.

Starea bunul vândut

Art.1313. – Bunul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul vânzării.

Dezacord asupra calității

Art.1314. – (1) În cazul în care cumpărătorul contestă calitatea sau starea bunului pe care vânzătorul l-a pus la dispoziție, președintele judecătoriei de la locul prevăzut pentru executarea obligației de predare, la cererea oricăreia dintre părți, va desemna de îndată un expert în vederea constatării.

(2) Prin aceeași hotărâre se poate dispune sechestrarea sau depozitarea bunului.

(3) Dacă păstrarea bunului ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea pe cheltuiala proprietarului, în condițiile stabilite de instanță.

(4) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată, înainte de punerea ei în executare, celeilalte părți sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceștia se află în localitate; în caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de trei zile de la executarea ei.

Fructele și veniturile bunului vândut

Art.1315. – Dacă nu s-a convenit altfel, fructele sau veniturile se cuvin cumpărătorului din ziua dobândirii proprietății.

Momentul predării

Art.1316. – În lipsa unui termen, cumpărătorul poate cere de îndată predarea bunului. Dacă însă, datorită unor împrejurări cunoscute cumpărătorului la momentul vânzării, predarea bunului nu se poate face decât într-un anumit timp, părțile sunt prezumate a fi convenit ca predarea să aibă loc într-un termen rezonabil, după împrejurări.

Refuzul vânzătorului de a preda

Art.1317. – (1) Vânzătorul care a acordat un termen pentru plată nu este obligat să predea bunul, dacă după vânzare, cumpărătorul a devenit insolvabil sau a micșorat garanțiile acordate vânzătorului, până când acesta nu dă garanții că va plăti prețul, la termenul stabilit.

(2) Dacă însă vânzătorul cunoștea, la momentul vânzării, insolvabilitatea cumpărătorului, nu-i mai poate refuza acestuia beneficiul termenului decât daca starea de insolvabilitate s-a agravat în mod substanțial.

IV. Despre garanția în caz de evicțiune

Condițiile garanției contra evicțiunii

Art.1318. – (1) Chiar dacă prin contract nu s-a stipulat vreo garanție, vânzătorul este ținut să apere și să garanteze pe cumpărător de evicțiunea care l-ar lipsi în tot sau în parte de bunul vândut, precum și de sarcinile ce se pretind asupra acestui bun și care nu au fost declarate în momentul vânzării.

(2) Garanția contra evicțiunii este datorată și atunci când izvorăște dintr-o cauză născută ulterior vânzării, însă numai dacă ea este imputabilă vânzătorului.

Excepția de garanție

Art.1319. – (1) Cel care este ținut de garanție nu poate să evingă.

(2) Atât acțiunea cât și excepția de garanție sunt indivizibile.

Vânzarea pe riscul cumpărătorului

Art.1320. – Vânzătorul nu este ținut să restituie prețul atunci când vânzarea se face pe riscul cumpărătorului, acesta asumându-și șansele câștigării sau pierderii bunului.

Clauzele privitoare la garanție

Art.1321. – Părțile pot conveni să extindă sau să restrângă obligația de garanție; ele pot chiar conveni să-l exonereze pe vânzător de orice garanție contra evicțiunii.

(2) Cumpărătorul pierde dreptul la restituirea prețului dacă, la momentul cumpărării, a cunoscut pericolul evicțiunii sau există o clauză de neräspundere pentru evicțiune.

Limitele clauzei de neräspundere pentru evicțiune

Art.1322. – Chiar dacă s-a convenit că vânzătorul nu va datora nici o garanție, el răspunde totuși de evicțiunea cauzată ulterior vânzării prin faptul său personal ori de cea provenită din cauze pe care, cunoscându-le în momentul vânzării, le-a ascuns cumpărătorului. Orice stipulație contrară este reputată nescrisă.

Rezoluțiunea contractului

Art.1323. – (1) Cumpărătorul poate cere rezoluțiunea vânzării dacă a fost evins de întregul bun sau de o parte însemnată a acestuia.

(2) Odată cu rezoluțiunea, cumpărătorul poate cere restituirea prețului și repararea prejudiciului suferit.

Restituirea prețului

Art.1324. – (1) Vânzătorul este ținut să înapoieze prețul în întregime chiar dacă, la data evicțiunii, valoarea bunului vândut a scăzut sau dacă bunul a suferit deteriorări însemnate, fie din neglijența cumpărătorului, fie prin forță majoră.

(2) Dacă, însă, cumpărătorul a avut un beneficiu din deteriorările făcute de el, vânzătorul are dreptul să scadă din preț o sumă corespunzătoare acestui beneficiu.

(3) Dacă lucrul vândut are, la data evicțiunii, o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator sa plătească

cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, sporul de valoare acumulat până la data evicțiunii.

Întinderea daunelor interese

Art.1325. – (1) Daunele interese datorate de vânzător vor cuprinde valoarea fructelor și veniturilor pe care este obligat să le restitui celui care l-a evins, cheltuielile făcute cu cererea principală și cu cea de chemare în garanție, cheltuielile contractului și alte cheltuieli accesorii, precum și toate celelalte pierderi suferite ori beneficii nerealizate de cumpărător.

(2) De asemenea, vânzătorul este ținut să întoarcă cumpărătorului, sau să facă să i se întoarcă de cel ce evinge, toate reparațiile și toate îmbunătățirile utile ce ar fi făcut bunului.

Obligația de despăgubire în cazul menținerii contractului

Art.1326. - Dacă în caz de evicțiune parțială vânzarea nu este rezolvită, vânzătorul va înapoia cumpărătorului valoarea părții din care acesta a fost evins, socotită în proporție cu prețul total al vânzării și sub rezerva daunelor interese.

Înlăturarea evicțiunii de către cumpărător

Art.1327. - Dacă cumpărătorul a înlăturat evicțiunea plătind o sumă de bani sau dând în plată un bun, vânzătorul se poate libera de urmările garanției întorcându-i suma plătită cu dobânzi din ziua plății sau valoarea bunului dat în plată precum și, în amândouă cazurile, toate cheltuielile.

Chemarea în judecată a vânzătorului

Art.1328. – Cumpărătorul chemat în judecată de o a treia persoană care pretinde drepturi asupra bunului vândut este obligat să cheme în cauză pe vânzător. Dacă nu a făcut-o și a fost condamnat printr-o hotărâre care a dobândit autoritate de lucru judecat, el pierde dreptul la garanție, în afară de cazul când dovedește că vânzătorul chiar dacă ar fi luat parte în proces nu ar fi izbutit să facă să se respingă cererea.

Persoanele îndreptățite la garanție

Art.1329. – Acțiunea în garanție contra vânzătorului se transmite, o dată cu bunul, succesorilor cumpărătorului, fie că bunul le-a fost transmis cu titlu gratuit sau cu titlu oneros.

V. Despre garanția pentru viciile bunului vândut

Condițiile garanției pentru vicii ascunse

Art.1330. – (1) Vânzătorul garantează cumpărătorul contra oricăror vicii ascunse care fac bunul vândut impropriu întrebuințării la care este destinat sau care îi micşorează în asemenea măsură întrebuințarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumpărătorul nu ar fi cumpărat sau ar fi dat un preț mai mic.

(2) Este ascuns acel viciu pe care cumpărătorul nu îl putea descoperi fără cunoştinţe speciale printr-o verificare normală.

(3) Garanția este datorată dacă viciul sau cauza lui exista la data transmiterii proprietății.

(4) Vânzătorul nu datorează garanție pentru viciile pe care cumpărătorul le cunoştea la încheierea contractului.

(5) În vânzările silite nu se datorează garanție pentru vicii ascunse.

Vânzarea după mostră sau model

Art.1331. – În vânzarea după mostră sau model, vânzătorul garantează că bunul are calitățile mostrei sau modelului.

Extinderea răspunderii pentru vicii

Art.1332. – Fabricantul, distribuitorul, furnizorul şi importatorul sunt ținuți de garanția pentru viciile ascunse ale bunului întocmai ca şi vânzătorul.

Clauza de înlăturare a garanției

Art.1333. – (1) Vânzătorul este ținut pentru viciile ascunse, chiar dacă nu le-a cunoscut, afară numai dacă a stipulat că nu va fi ținut la nici o garanție.

(2) Vânzătorul nu se poate însă prevala de o asemenea stipulație dacă a ascuns cumpărătorului viciile.

Denunțarea viciilor

Art.1334. – (1) Cumpărătorul care a descoperit viciile ascunse ale lucrului este obligat să le aducă la cunoştința vânzătorului în termenul stabilit prin contract sau, în lipsă, în termen de o lună, pentru construcții, sau în termen de 15 zile de la data la care le-a descoperit, pentru celelalte bunuri. În caz contrar, la stabilirea despăgubirii ce vânzătorul datorează cumpărătorului pentru viciile ascunse, se va ține seama şi de paguba pe care vânzătorul a suferit-o din cauza nedenunțării sau denunțării cu întârziere a viciilor.

(2) Vânzătorul care a tăinuit viciul nu poate invoca prevederile articolului de față.

Obligația de păstrare a bunului

Art.1335. – (1) Cumpărătorul care constată viciile bunului vândut, trebuie să-l păstreze în timpul necesar pentru ca vânzătorul, încunoștințat fiind, să-l poată verifica.

(2) Cumpărătorul poate să vândă de îndată bunul, dacă acesta este supus pieirii sau stricăciunii. Cumpărătorul este însă obligat să încunoștințeze pe vânzător înainte de vânzare dacă îi este cu putință, iar în caz contrar imediat după aceasta.

Efectele garanției pentru viciile ascunse

Art.1336. – (1) În temeiul obligației vânzătorului la garanția pentru vicii, cumpărătorul poate cere:

a) înlăturarea viciilor de către vânzător sau pe cheltuiala acestuia;
b) înlocuirea bunului vândut cu un bun de același fel însă lipsit de vicii;
c) reducerea corespunzătoare a prețului;
d) rezoluțiunea vânzării,

(2) La cererea vânzătorului, instanța, ținând seama de gravitatea viciilor și de scopul pentru care contractul a fost încheiat, precum și de alte împrejurări, poate dispune o altă măsură prevăzută la alineatul 1, decât cea solicitată de cumpărător.

Efectele garanției în cazul viciilor care nu afectează toate bunurile vândute

Art.1337. – (1) Dacă numai unele dintre bunurile vândute sunt afectate de vicii și acestea pot fi separate de celelalte, fără pagubă pentru cumpărător, iar instanța. În condițiile art.1336 dispune rezoluțiunea, contractul va fi desființat numai în parte.

(2) Rezoluțiunea contractului, în ceea ce privește bunul principal, atrage rezoluțiunea lui și în privința bunului accesoriu.

Întinderea garanției

Art.1338. – (1) Dacă vânzătorul cunoștea viciile bunului vândut, el este ținut față de cumpărător, deosebit de înapoierea prețului primit, la daune-interese.

(2) Dacă vânzătorul nu cunoștea viciile bunului vândut, el nu este ținut față de cumpărător decât la înapoierea prețului și a tuturor cheltuielilor făcute cu prilejul vânzării.

Pierderea sau deteriorarea bunului

Art.1339. – Pierderea sau deteriorarea bunului, chiar prin caz fortuit, nu împiedică pe cumpărător să exercite acțiunile prevăzute la art.1336.

Garanția pentru lipsa calităților convenite

Art.1340. – Dispozițiile privitoare la garanția pentru vicii se aplică și atunci când bunul vândut nu corespunde calităților avute în vedere de părți.

VI. Despre garanția pentru buna funcționare

Condițiile garanției pentru buna funcționare

Art.1341. – (1) În afară de garanția pentru vicii ascunse, vânzătorul care a garantat pentru un timp determinat buna funcționare a bunului vândut este obligat, în cazul oricărei defecțiuni ivite înăuntrul termenului de garanție să repare bunul pe cheltuiala sa, iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă durata cât bunul a fost în reparație depășește timpul stabilit prin legea specială, să-l înlocuiască.

(2) Dacă vânzătorul nu înlocuiește bunul într-un termen scurt potrivit cu împrejurările, el este obligat, la cererea cumpărătorului, să-i restituie prețul primit în schimbul înapoierii bunului.

Defecțiunea imputabilă cumpărătorului

Art.1342. - Garanția nu va fi datorată dacă vânzătorul, care a predat cumpărătorului instrucțiuni scrise de folosire, dovedește că defecțiunea s-a produs din pricina modului nepotrivit în care cumpărătorul a folosit sau păstrat bunul. Comportamentul cumpărătorului se apreciază și după instrucțiunile sau îndrumările comunicate de vânzător înainte sau odată cu predarea bunului.

Comunicarea defecțiunii

Art.1343. – (1) Cumpărătorul, sub sancțiunea decăderii din dreptul de garanție, trebuie să comunice defecțiunea de îndată ce a descoperit-o și, în orice caz, înainte de împlinirea termenului de garanție.

(2) Dispozițiile alin.(1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care vânzătorul a garantat că bunul vândut va păstra un timp determinat anumite calități.

Prescripția dreptului la acțiunea în garanție

Art.1344. – Dreptul la acțiune în garanție pentru buna funcționare se prescrie în termen de 3 ani care curge de la data la care cel interesat a avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de existența pagubei, a defectului și a identității vânzătorului, însă nu mai târziu de împlinirea a 10 ani de la data la care bunul respectiv a fost pus în circulație.

Extinderea garanției

Art.1345. – Dispozițiile art.1332 se aplică în mod corespunzător garanției de bună funcționare.

§ 4. Obligațiile cumpărătorului

Plata prețului și primirea bunului

Art.1346. – Cumpărătorul este ținut, în principal, să plătească prețul și să primească bunul vândut.

Plata prețului

Art.1347. – (1) Dacă prin vânzare nu s-a stipulat altfel, cumpărătorul trebuie să plătească la locul și în momentul în care bunul trebuie predat.

(2) Dacă însă s-a convenit ca prețul să nu fie plătit în momentul predării bunului, locul plății se stabilește potrivit dispozițiilor din materia obligațiilor.

Dobânzi asupra prețului

Art.1348. – Dacă bunul vândut, care produce fructe sau venituri, a fost pus la dispoziția cumpărătorului, potrivit legii sau contractului, acesta datorează dobânzi asupra prețului din acel moment și până la plată, cu excepția situației în care părțile au convenit altfel.

Suspendarea plății prețului

Art.1349. – (1) Cumpărătorul care află de existența unei cauze de evicțiune este îndreptățit să suspende plata prețului până la încetarea tulburării sau până când vânzătorul oferă o garanție corespunzătoare.

(2) Cumpărătorul nu poate suspenda plata prețului dacă a cunoscut pericolul evicțiunii în momentul încheierii contractului sau dacă în contract s-a prevăzut că plata se va face chiar în caz de tulburare.

Garantarea creanței prețului

Art.1350. - Pentru garantarea plății prețului datorat, vânzătorul are, în puterea legii, cu privire la bunul vândut, o garanție reală imobiliară sau mobiliară, după caz.

Sancțiunea neplății prețului

Art.1351. - Când cumpărătorul nu a plătit, vânzătorul este îndreptățit să solicite instanței fie rezoluțiunea vânzării, fie plata prețului și, în ambele situații, daune interese, dacă este cazul.

Desființarea de drept a vânzării bunurilor mobile

Art.1352. – Vânzarea bunurilor mobile se va rezolvi de drept și fără somație în folosul vânzătorului, dacă, la termenul convenit pentru predarea bunului, cumpărătorul nu le-a preluat, chiar dacă prețul a fost plătit.

Efectele rezoluțiunii

Art.1353. - Îndată ce vânzarea este rezolvită, cumpărătorul este dator să restituie bunul, liber de orice sarcini sau drepturi ale terților, împreună cu toate fructele culese, iar vânzătorul este ținut să restituie prețul primit cu dobânzi socotite de la data predării.

Efectele rezoluțiunii față de terți

Art.1354. – (1) Rezoluțiunea vânzării unui imobil are efecte față de terți în condițiile stabilite de art.668 și următoarele.

(2) Rezoluțiunea vânzării unui mobil produce efecte față de terți atunci când le este opozabilă o garanție reală mobiliară, potrivit legii sau nu sunt îndeplinite condițiile art.694.

§.5 Dreptul de preempțiune

Condițiile exercitării dreptului de preempțiune

Art.1355. – (1) Vânzarea bunului cu privire la care există un drept de preempțiune legal sau convențional se poate face numai după notificarea intenției de vânzare către titularul acestui drept.

(2) Notificarea va cuprinde numele și prenumele vânzătorului, descrierea bunului, sarcinile care îl grevează, termenii și condițiile vânzării, precum și locul unde este situat bunul.

Termenul de exercitare a dreptului de preempțiune

Art.1356. – Dreptul de preempțiune poate fi exercitat în cazul vânzării de bunuri mobile, în termen de 7 zile, iar în cazul vânzării de bunuri imobile, în termen de 30 de zile de la primirea notificării.

Cazuri speciale

Art.1357. – În cazul în care proprietarul intenționează să vândă și alte bunuri care nu sunt supuse preempțiunii, dar nu ar putea fi despărțite de acestea fără a-l păgubi pe vânzător, exercitarea dreptului de preempțiune nu se poate face decât dacă preemptorul își asumă obligația de a plăti prețul prevăzut pentru toate bunurile ce urmează a fi vândute.

Nerespectarea dreptului de preempțiune

Art.1358. – Contractul încheiat cu scopul să împiedice exercitarea dreptului de preempțiune este lovit de nulitate absolută.

Scadența obligației de plată a prețului

Art.1359. – Preemptorul nu poate beneficia de termene de plată a prețului bunului decât dacă acestea sunt prevăzute în notificarea făcută de proprietar.

Notarea dreptului de preempțiune asupra unui imobil

Art.1360. – Dreptul de preempțiune care poartă asupra unui imobil se notează în cartea funciară.

Inexistența dreptului de preempțiune în cadrul executării silite

Art.1361. – Dreptul de preempțiune nu se poate exercita în cazul executării silite sau dacă vânzarea a fost autorizată de judecătorul sindic.

Indivizibilitatea dreptului de preempțiune

Art.1362. – Dreptul de preempțiune este indivizibil și nu poate fi cedat.

Stingerea dreptului de preempțiune născut în temeiul unei convenții

Art.1363. – Dacă s-a născut în temeiul unei convenții, dreptul de preempțiune se stinge prin moartea preemptorului, afară numai dacă a fost constituit pe un anume termen. În acest din urmă caz, termenul se reduce la 5 ani, dacă a fost stipulat un termen mai lung.

Secțiunea a 2-a
Despre vânzarea bunurilor imobile

§.1 Despre reguli speciale aplicabile vânzării imobilelor

Vânzarea imobilelor fără indicarea suprafeței

Art.1364. – (1) Atunci când se vinde un imobil determinat, fără indicarea suprafeței, pentru un preț total, nici cumpărătorul si nici vânzătorul nu pot cere rezoluțiunea ori modificarea prețului pe motiv că suprafața este mai mică ori mai mare decât au crezut.

(2) Vânzarea unui imobil determinat, fără indicarea suprafeței și pentru un anumit preț pe unitatea de măsură, se prezumă a fi încheiată sub condiția măsurării iar proprietatea nu se strămută cumpărătorului până ce imobilul nu este măsurat iar prețul, astfel, determinat.

Vânzarea unei suprafețe dintr-un teren mai mare

Art.1365. – Atunci când se vinde, cu un anumit preț pe unitatea de măsură, o anumită suprafață nedeterminată dintr-un teren mai mare, proprietatea nu se poate strămuta cumpărătorului decât după măsurarea si delimitarea suprafeței vândute.

Vânzarea unui imobil determinat cu indicarea suprafeței

Art.1366. – (1) Dacă în vânzarea unui imobil cu indicarea suprafeței și a prețului pe unitatea de măsură, suprafața reala este mai mică decât cea indicată în contract cumpărătorul poate cere vânzătorului să-i dea, în completare, o altă suprafață. În caz contrar, cumpărătorul poate cere fie reducerea corespunzătoare a prețului, fie rezoluțiunea dacă, datorită acestei diferențe, bunul nu mai poate fi folosit în scopul pentru care a fost cumpărat.

(2) Dacă însă suprafața reală se dovedește a fi mai mare decât cea stipulată, cumpărătorul va avea alegerea fie de a declara rezoluțiunea contractului, fie de a plăti un preț mai mare.

Termenul de exercitare a acțiunii estimatorii sau în rezoluțiune

Art.1367. – Acțiunea vânzătorului pentru suplimentul de preț și aceea a cumpărătorului pentru scăderea prețului sau pentru rezoluțiunea contractului, trebuie să fie intentate, sub sancțiunea decăderii, în termen de un an de la încheierea contractului.

Vânzarea a două fonduri cu arătarea întinderii fiecăruia

Art.1368. – Când prin același contract s-au vândut două fonduri cu arătarea întinderii fiecăruia și pentru un singur preț, dacă întinderea unuia este mai mare, iar a celuilalt mai mică, se va face compensația între valoarea surplusului și valoarea lipsei, iar acțiunea, fie pentru suplimentul de preț, fie pentru scăderea lui, nu are loc decât potrivit regulilor prevăzute la art.1324 - 1326.

§2. Vânzarea terenurilor agricole și forestiere

Vânzarea terenurilor agricole

Art.1369. – (1) Terenurile agricole situate în extravilan pot fi vândute cu respectarea, în ordine, a dreptului de preempțiune al coproprietarilor, vecinilor și arendașilor.

(2) Dreptul de preempțiune se exercită în condițiile art.1355.

(3) Dacă dreptul este exercitat de către doi sau mai mulți preemptori, cererile lor se soluționează împreună de îndată, iar înscrierea se va face după cum urmează:

a) în folosul coproprietarului, dacă vine în concurs cu un vecin sau arendaș sau în folosul vecinului, dacă vine în concurs cu un arendaș;
b) în cote părți egale dacă vin în concurs mai mulți preemptori din aceeași categorie.

Vânzarea terenurilor forestiere

Art.1370. – (1) Terenurile din fondul forestier aflate în proprietate privată se pot vinde cu respectarea, în ordine, a dreptului de preempțiune al coproprietarilor, vecinilor sau statului.

(2) Statul, prin organele prevăzute de lege, are drept de preempțiune la vânzarea terenurilor din fondul forestier proprietate privată limitrofe fondului forestier proprietate publică a statului, precum și pentru enclavele din acesta.

(3) Dreptul de preempțiune se exercită în conformitate cu dispozițiile art.1358.

Secțiunea a 4-a
Despre vânzarea moștenirii

Garanția moștenitorului.

Art.1371. – (1) Persoana care vinde toate drepturile patrimoniale pe care le deține în calitate de moștenitor, fără a le indica în

Situația bunurilor dobândite prin acrescământ

detaliu conținutul, este ținută să garanteze numai pentru existența și eficacitatea acestei calități, iar nu și cu privire la conținutul moștenirii, afară de cazul în care părțile au convenit altfel.

(2) Dacă, însă, prin vânzare se arată că dreptul asupra moștenirii este incert, vânzătorul nu va fi ținut de nici o garanție, în lipsă de stipulație contrară.

(3) Toate bunurile ce se dobândesc ulterior în virtutea dreptului de acrescământ se cuvin cumpărătorului, afară numai dacă s-a stabilit că nu se vinde decât ceea ce vânzătorul era îndreptățit să primească la data vânzării.

Drepturile creditorilor succesiunii

Art.1372. - Vânzarea moștenirii nu liberează pe vânzător față de creditorii succesiunii, afară numai dacă aceștia au consimțit-o în mod expres ori dacă au primit plata de la cumpărător.

Bunurile de familie

Art.1373. – (1) Înscrisurile sau portretele de familie, decorațiunile sau alte asemenea bunuri, având pentru vânzător o valoare afectivă, se prezumă a nu fi cuprinse în moștenirea vândută.

(2) Dacă aceste bunuri au o însemnată valoare patrimonială, vânzătorul care nu și le-a rezervat expres, datorează cumpărătorului prețul lor, la data vânzării.

Formalități de publicitate

Art.1374. – (1) Cumpărătorul unei moșteniri nu dobândește drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în moștenire, decât potrivit regulilor privitoare la cartea funciară.

(2) El nu poate opune terților persoane dobândirea altor drepturi cuprinse în moștenire decât dacă a îndeplinit formalitățile cerute de lege pentru a face opozabilă dobândirea fiecăruia dintre aceste drepturi.

Secțiunea a 5-a
Alte varietăți de vânzare

§ 1. Vânzarea cu plata prețului în rate

Rezerva proprietății și riscurile

Art.1375. – Atunci când o vânzare cu plata prețului în rate este garantată cu rezerva dreptului de proprietate, cumpărătorul dobândește dreptul de proprietate la data achitării ultimei rate din preț; riscul bunului este, însă, în sarcina cumpărătorului de la momentul predării acestuia.

Plata ratelor de preț

Art.1376. – În lipsa unei înțelegeri contrarii, neplata unei singure rate, care nu depășește o optime din preț, nu dă dreptul la rezoluțiunea contractului, iar cumpărătorul conservă beneficiul termenului pentru ratele succesive.

Rezoluțiunea contractului

Art.1377. – (1) Când contractul este rezolvit pentru neplata prețului, vânzătorul este ținut să restituie toate sumele primite, dar este îndreptățit să rețină, separat de daunele pricinuite prin stricăciunile aduse bunului, o compensație echitabilă pentru folosirea acestuia.

(2) Atunci când s-a convenit ca suma încasată cu titlu de rate să rămână dobândite de vânzător, instanța va putea totuși reduce această sumă, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile referitoare la reducerea de către instanță a cuantumului clauzei penale.

§2. Vânzarea de drepturi litigioase și retractul litigios

Dreptul litigios

Art.1378. – (1) Dreptul este litigios dacă există un proces cu privire la existența sau întinderea dreptului.

(2) Orice drept litigios poate face obiectul unei vânzări.

(3) Este asimilat dreptului litigios și acel drept cu privire la care la data vânzării era evidentă declanșarea procesului cu privire la existența sau întinderea dreptului.

Retractul litigios

Art.1379. – După încheierea vânzării dreptului litigios, partea potrivnică în proces vânzătorului poate plăti cumpărătorului prețul real al vânzării, cheltuielile contractului, cheltuielile procesului până la data retractului, și dobânzile aferente prețului real de la data achitării acestuia, la zi, dobândind dreptul și punând astfel capăt procesului.

Domeniu de aplicare

Art.1380. – Retractul este inadmisibil atunci când:

a) dreptul litigios este cedat ca o parte neesențială dintr-un ansamblu de bunuri transmis pentru un preț global ori un accesoriu al unui alt drept vândut;

b) vânzarea a fost făcută unui creditor drept plată pentru ceea ce îi este în mod real datorat;

c) creanța cedată s-a născut asupra unui debitor profesionist în exercițiul activității sale obișnuite.

Capitolul II
Despre schimb

Noțiune

Art.1381. – Schimbul este contractul prin care părțile denumite copermutanți se obligă reciproc să strămute reciproc proprietatea unui bun.

Aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare

Art.1382. – (1) Dispozițiile privitoare la vânzare se aplică, în mod corespunzător și schimbului.

(2) Fiecare dintre părți este considerată vânzător în ceea ce privește bunul pe care-l înstrăinează și cumpărător, în ceea ce privește bunul pe care îl dobândește.

Cheltuielile schimbului

Art.1383. – Părțile suportă în mod egal cheltuielile schimbului și toate celelalte cheltuieli accesorii, în lipsă de stipulație contrară.

Capitolul III
Contractul de locațiune

Secțiunea 1
Dispoziții generale

§1. Despre cuprinsul contractului

Noțiune

Art.1384. – Locațiunea este contractul prin care o parte se obligă să asigure celeilalte folosința unui lucru, pentru un anumit timp și în schimbul unui preț convenit, cu titlu de chirie.

Felurile locațiunii

Art.1385. – (1) Locațiunea bunurilor imobile și aceea a bunurilor mobile se numește închiriere, iar locațiunea bunurilor agricole poartă denumirea de arendare.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, închirierii locuințelor și arendării, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru aceste contracte.

Bunurile ce pot face obiectul locațiunii

Art.1386. - Toate bunurile, atât mobile cât și imobile, pot face obiectul locațiunii, dacă dintr-o prevedere legală sau din natura lor nu rezultă contrariul.

Prețul locațiunii

Art.1387. – Dispozițiile privitoare la stabilirea prețului vânzării sunt aplicabile, prin analogie, și prețului locațiunii.

Încheierea contractului de locațiune

Art.1388. – Contractul de locațiune se consideră încheiat îndată ce părțile au convenit asupra bunului și prețului.

Durata maximă a locațiunii

Art.1389. – Locațiunile nu se pot încheia pentru o perioadă mai mare de 30 de ani; orice termen mai lung se va reduce de drept la 30 de ani.

Incapacități

Art.1390. – (1) Dispozițiile privitoare la incapacități de a vinde și de a cumpăra sunt aplicabile, prin analogie, și locațiunii.

(2) Dacă legea nu dispune altfel, locațiunile încheiate de persoanele care, potrivit legii, nu pot face decât acte de administrare nu vor depăși cinci ani.

Locațiunea fără durată determinată

Art.1391. – Dacă în contract părțile nu au arătat durata locațiunii, fără a-și fi dorit să contracteze pe o durată nedeterminată, locațiunea, în lipsa obiceiului locului, se consideră încheiată:
a) pentru un an, în cazul locuințelor nemobilate sau spații pentru exercitarea unei profesii, întreprinderi sau comerț,;
b) pe durata corespunzătoare intervalului de timp pentru care s-a calculat chiria, dacă este vorba de camere sau de apartamente mobilate;
c) pe durata corespunzătoare intervalului de timp pentru care s-a calcula chiria, dacă este vorba de bunuri mobile,;
d) pe durata locațiunii imobilului însuși, dacă este vorba de bunuri mobile furnizate de locator pentru închirierea unui imobil urban.

§2. Obligațiile locatorului

Obligațiile principale ale locatorului

Art.1392. – Locatorul este ținut, chiar fără vreo stipulație expresă:
a) să predea locatarului bunul dat în locațiune;
b) să mențină lucrul în bună stare de folosință pe toată durata

locațiunii;
c) să asigure locatarului pașnica folosință a bunului pe tot timpul locațiunii.

Predarea bunului

Art.1393. – Locatorul este dator să predea lucrul în bună stare, împreună cu toate accesoriile lui.

Sarcina reparațiilor

Art.1394. – (1) Locatorul este obligat să efectueze toate reparațiile care sunt necesare pentru a întreține lucrul pe toată durata locațiunii potrivit destinației convenite.

(2) Sunt în sarcina locatarului reparațiile locative, a căror necesitate rezultă din folosința obișnuită a bunului.

(3) Dacă, după încheierea contractului, se ivește nevoia unor reparații care sunt în sarcina locatorului, iar acesta din urmă, deși încunoștințat, nu începe să ia de îndată măsurile necesare, reparațiile pot fi făcute de locatar. În acest caz, locatorul este dator să restituie, în afara sumelor avansate de locatar, dobânzi socotite de la data efectuării cheltuielilor.

(4) În caz de urgență, locatarul poate înștiința pe locator și după începerea reparațiilor, dobânzile la sumele avansate neputând curge decât de la data înștiințării.

Asigurarea folosinței

Art.1395. – Locatorul este obligat să întreprindă tot ce este necesar pentru a asigura în mod constant locatarului folosința completă și pașnică a bunului, fiind dator să se abțină de la orice fapt care ar împiedica, diminua sau stânjeni o asemenea folosință.

Garanția pentru vicii

Art.1396. – Locatorul garantează pentru toate viciile lucrului care împiedică sau micșorează folosirea lui, chiar dacă nu le-a cunoscut la încheierea contractului și fără a ține seama dacă ele existau dinainte ori au survenit în cursul locațiunii.

Efectele garanției pentru vicii

Art.1397. – (1) Dacă locatorul nu înlătură viciile in cel mai scurt termen, locatarul are dreptul la o scădere proporțională a chiriei. În cazul în care viciile sunt atât de grave încât, dacă le-ar fi cunoscut, locatarul nu ar fi luat bunul în locațiune, el poate cere rezilierea contractului.

(2) Atunci când aceste vicii aduc vreun prejudiciu locatarului, locatorul poate fi obligat și la daune-interese, în afară de cazul când dovedește că nu le-a cunoscut și că, potrivit împrejurărilor, nu era dator să le cunoască.

Garanția pentru lipsa calităților convenite

Art.1398. - Dispozițiile privitoare la garanția pentru vicii se aplică și atunci când bunului dat în locațiune îi lipsesc calitățile convenite de părți.

Tulburările de fapt

Art.1399. – Locatorul nu este ținut să-l garanteze pe locatar de tulburarea cauzată prin fapta unui terț care nu pretinde vreun drept asupra bunului, afară numai dacă tulburările începute înaintea folosirii bunului împiedică pe locatar să intre în posesiune.

Tulburările de drept

Art.1400. – (1) În lipsa chiar și a unei tulburări de fapt, dacă un terț pretinde vreun drept sau chiar posesiunea bunului, locatorul este dator să-l apere pe locatar de tulburare și, dacă locatarul sfârșește prin a fi lipsit în tot sau în parte de folosința bunului, să-l despăgubească pe acesta de toate prejudiciile suferite.

(2) În caz de tulburare, indiferent de gravitatea acesteia, locatarul poate cere o scădere proporțională a prețului, dacă a denunțat-o locatorului, iar dacă tulburarea este atât de gravă încât cunoscând-o, locatarul nu ar fi încheiat contractul, poate cere rezilierea acestuia.

(3) Locatarul care, la încheierea contractului, cunoștea cauza de evicțiune nu poate primi daune interese.

Chemarea în garanție a locatorului

Art.1401. – (1) Dacă locatarul este chemat în judecată de un terț care pretinde un drept asupra bunului închiriat și există riscul pierderii bunului în tot sau în parte ori se pretinde respectarea unei servituți, el are dreptul să ceară introducerea în proces a locatorului, în condițiile Codului de procedură civilă.

(2) Locatarul va fi ținut să îl despăgubească pe locator de toate prejudiciile suferite ca urmare a nedenunțării tulburării. El nu va fi însă ținut la despăgubiri dacă dovedește că locatorul nu ar fi avut câștig de cauză sau că, având cunoștință de tulburare, nu a acționat.

§3. Obligațiile locatarului

Obligația de a plăti chiria

Art.1402. – Locatarul este obligat să plătească chiria în cuantumul și la termenul stabilit.

Data plății

Art.1403. – (1) În lipsă de stipulație contrară, locatarul este obligat să plătească chiria la termenele stabilite potrivit obiceiului locului.

(2) Dacă obiceiul locului nu poate fi stabilit și nu există stipulație contrară, chiria se plătește după cum urmează:

a) în avans pentru toată durata contractului, dacă aceasta nu depășește o lună;
b) la începutul fiecărei luni, dacă durata locațiunii este mai mare de o lună dar mai mică de un an,
c) la începutul fiecărui trimestru, dacă durata locațiunii este de cel puțin un an.

Obligații privind folosirea bunului

Art.1404. – (1) Locatarul este obligat să folosească bunul ca un bun proprietar.

(2) De asemenea, el este obligat să întrebuințeze bunul potrivit destinației stabilite prin contract sau, în lipsă, potrivit celei prezumate după anumite împrejurări cum ar fi: natura bunului, destinația sa anterioară ori cea potrivit căreia locatarul îl folosește.

Schimbarea destinației bunului

Art.1405. - Dacă locatarul schimbă destinația bunului sau dacă îl întrebuințează în mod abuziv ori prejudiciabil pentru locator, acesta poate cere daune interese și, după caz, rezilierea contractului.

Înștiințarea locatorului despre nevoia de reparații

Art.1406. – Locatarul este obligat, sub sancțiunea plății de daune interese și a suportării oricăror alte cheltuieli, să notifice de îndată locatorului necesitatea efectuării reparațiilor care sunt în sarcina sa.

Reparațiile locative

Art.1407. – În lipsă de stipulație contrară, reparațiile de întreținere curentă sunt în sarcina locatarului.

Lipsa de folosință în caz de reparații urgente

Art.1408. – (1) Dacă în timpul locațiunii bunul are nevoie de reparații urgente și care nu pot fi amânate până la sfârșitul locațiunii, locatarul va suporta restrângerea necesară a locațiunii datorată acestor reparații.

(2) Dacă, totuși, reparațiile durează mai mult de 10 zile, prețul locațiunii va fi scăzut proporțional cu timpul și cu partea bunului de care locatarul a fost lipsit.

(3) Dacă reparațiile sunt de așa natură încât, în timpul executării lor, bunul devine impropriu pentru întrebuințarea convenită, contractul va putea fi reziliat.

Obligația de a permite examinarea bunului

Art.1409. – Locatarul este obligat să permită examinarea bunului de către cei care doresc să-l cumpere sau, care, la încetarea contractului, doresc să-l ia în locațiune, fără însă ca prin aceasta să i se cauzeze o stânjenire nejustificată.

§4. Despre sublocațiune și cesiunea contractului de locațiune

Dreptul de a subcontracta și de a ceda contractul

Art.1410. – (1) Locatarul poate să încheie o sublocațiune ori chiar să cedeze locațiunea unei alte persoane dacă această facultate nu i-a fost interzisă în mod expres. Cu toate acestea, dacă bunul este mobil, sublocațiunea ori cesiunea nu este permisă decât cu acordul scris al locatorului.

(2) Atât sublocațiunea, cât și cesiunea locațiunii poate fi totală sau parțială.

Interdicția sublocațiunii și a cesiunii

Art.1411. – Interdicția de a încheia o sublocațiune include și pe aceea de a ceda locațiunea. Interdicția de a ceda locațiunea nu include pe aceea de a încheia o sublocațiune, afară numai dacă locatorul dovedește că a dorit ca bunul să fie folosit numai de locatar.

Efectele sublocațiunii. Acțiuni împotriva sublocatarului

Art.1412. – (1) În caz de neplată a chiriei cuvenite în temeiul locațiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar până la concurența chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului principal. Plata anticipată a chiriei pe termen de 6 luni făcută locatarului principal nu poate fi opusă locatorului decât dacă dobândise dată certă înainte ca sublocatarul să afle de introducerea acțiunii pentru neplata chiriei datorate în temeiul contractului de locațiune.

(2) Locatorul își păstrează dreptul prevăzut la alin.(1) atunci când chiria datorată în temeiul sublocațiunii a fost cesionată. Dacă, însă, înainte de introducerea acțiunii pentru neplata chiriei datorate în temeiul contractului de locațiune, cesiunea chiriei datorate în temeiul sublocațiunii fusese notată în cartea funciară sau, în celelalte cazuri, dobândise dată certă, locatorul nu are acțiune directă împotriva sublocatarului chiar dacă chiria plătită anticipat cesionarului nu ar îndeplini condițiile prevăzute la alin.(1).

(3) Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrânge la executarea contractului de sublocațiune.

Efectele cesiunii locațiunii

Art.1413. – (1) Prin cesiune, cesionarul dobândește drepturile și este ținut de obligațiile locațiunii, întocmai ca și cedentul.

(2) Cesiunea nu poate fi opusă locatorului decât dacă acesta a aprobat-o în scris. Cedentul va fi în continuare ținut de obligațiile asumate față de locator; el va răspunde solidar cu cesionarul pentru tot ce s-ar datora în temeiul locațiunii, chiar după ce bunul a fost remis cesionarului.

§5. Despre tacita relocațiune

Condiții

Art.1414. – (1) Dacă, după împlinirea termenului stabilit prin contractul de locațiune, locatarul este lăsat să rămână în posesiune și plătește în continuare chiria se consideră încheiată o nouă locațiune, însă în condițiile celei vechi, inclusiv în privința garanțiilor.

(2) Noua locațiune va fi însă pe durată nedeterminată, dacă prin lege sau convenția părților nu se prevede altfel.

§6. Despre înstrăinarea bunului dat în locațiune

Opozabilitatea contractului de locațiune

Art.1415. – (1) Dacă imobilul dat în locațiune este înstrăinat, dreptul locatarului este opozabil dobânditorului în următoarele situații:

a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dacă locațiunea a fost notată;

b) în cazul imobilelor neînscrise în cartea funciară, dacă locațiunea are dată certă;

(2) În cazul în care locațiunea are ca obiect un bun mobil, dreptul locatarului este opozabil:

a) dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate, potrivit legii.

b) în celelalte cazuri, dacă, la data înstrăinării, bunul se afla în folosința locatarului.

Încetarea locațiunii în caz de înstrăinare

Art.1416. – (1) Locațiunea încetează în cazul în care prin contractul de locațiune s-a prevăzut încetarea pe motiv de înstrăinare.

(2) Cu toate acestea, locațiunea rămâne opozabilă

dobânditorului, chiar şi după ce locatarului i s-a notificat înstrăinarea, pentru un termen de două ori mai mare decât cel căruia este supusă, potrivit legii sau obiceiului locului, notificarea denunţării contractului.

(3) Dobânditorul răspunde faţă de locatar pentru prejudiciile cauzate de întârzierea în notificarea înstrăinării.

(4) Dispoziţiile alin.(2) nu sunt aplicabile dacă nu au fost îndeplinite condiţiile de opozabilitate prevăzute la art.1428.

Raporturile dintre locatar şi dobânditor

Art.1417. – În cazurile prevăzute la art.1415 dobânditorul se subrogă în toate drepturile şi obligaţiile locatorului care izvorăsc din locaţiune.

Efectele garanţiilor constituite de locatar

Art.1418. – Când locatarul bunului înstrăinat a dat garanţii locatorului pentru îndeplinirea obligaţiilor sale, dobânditorul se subrogă în drepturile izvorând din garanţie.

Cesiunea şi plata anticipată a chiriei

Art.1419. – Plata anticipată a chiriei pe termen de 6 luni sau cesiunea acesteia nu poate fi opusă dobânditorului decât dacă, înainte de înstrăinare, fusese notată în cartea funciară ori, în celelalte cazuri, dobândise dată certă.

§7. Despre anumite cazuri de încetare a locaţiunii

Denunţarea contractului

Art.1420. – (1) Dacă locaţiunea a fost făcută fără determinarea duratei, oricare dintre părţi poate denunţa contractul prin notificare.

(2) Notificarea făcută cu nerespectarea termenului stabilit de lege sau, în lipsă, de obiceiul locului, nu produce efecte decât de la împlinirea acelui termen.

Rezilierea locaţiunii

Art.1421. – Neexecutarea obligaţiilor născute din contract dă părţii prejudiciate dreptul de a cere rezilierea locaţiunii, cu daune-interese dacă este cazul.

Distrugerea bunului

Art.1422. – (1) Dacă bunul este distrus în întregime locaţiunea este desfiinţată de drept.

(2) Dacă bunul este distrus numai în parte, locatarul poate opta pentru continuarea locațiunii, cu scăderea proporțională a chiriei.

(3) Atunci când bunul este doar deteriorat, locațiunea continuă, dispozițiile art.1394 rămânând aplicabile.

(4) În toate cazurile în care bunul este distrus sau deteriorat dintr-un caz fortuit, locatarul nu are drept la daune interese.

Imposibilitatea fortuită a folosirii bunului

Art.1423. – Este asimilată distrugerii bunului imposibilitatea folosirii acestuia potrivit destinației convenite.

Moartea locatorului sau a locatarului

Art.1424. – (1) Locațiunea nu încetează prin moartea locatorului sau a locatarului.

(2) Cu toate acestea, în cazul locațiunii cu durată determinată, moștenitorii locatarului pot denunța contractul în termen de 60 de zile de la data la care au luat cunoștință de moartea locatarului și existența locațiunii.

Restituirea bunului

Art.1425. – (1) La încetarea locațiunii, locatarul este obligat să restituie bunul luat în locațiune în starea în care l-a primit, în afară de ceea ce a pierit sau s-a deteriorat din cauza vechimii.

(2) Până la proba contrarie, locatarul este prezumat că a primit bunul în bună stare de a fi folosit la întrebuințarea pentru care a fost luat în locațiune.

(3) Restituirea bunurilor mobile luate în locațiune se face în locul în care au fost predate.

Răspunderea locatarului pentru bunul închiriat

Art.1426. – (1) Locatarul răspunde pentru degradările și pierderile petrecute în timpul folosinței sale, afară de cazul în care dovedește că ele nu i se datorează.

(2) De asemenea, el răspunde pentru degradările și pierderile ce se datorează faptelor membrilor familiei sale sau ale sublocatarilor săi.

Răspunderea locatarului în caz de incendiu

Art.1427. – Locatarul răspunde pentru daunele cauzate imobilului în caz de incendiu, afară numai dacă dovedește că acesta nu i se datorează.

Îmbunătățirile făcute de locatar

Art.1428. – (1) Locatorul are dreptul de a păstra construcțiile, plantațiile sau orice îmbunătățiri aduse bunului pe durata locațiunii și nu poate fi obligat la despăgubiri decât dacă dreptul locatarului de a le efectua a fost prevăzut în contract.

(2) Dacă lucrările au fost efectuate fără a fi stipulate în contract, locatorul poate alege să ceară locatarului aducerea bunului în starea inițială, precum și plata de despăgubiri pentru orice paguba ar fi cauzată bunului de locatar.

(3) Locatarul nu poate invoca, în nici un caz, dreptul de retenție.

Secțiunea a 2-a
Regulile particulare pentru închirierea locuințelor

Durata închirierii

Art.1429. – Dacă nu s-a stipulat un termen, închirierea unei locuințe se consideră ca fiind făcută pe durata în raport cu care se stabilește cuantumul chiriei sau, dacă o asemenea durată nu este precizată în contract, potrivit obiceiului locului.

Închirierea făcută fără determinarea duratei

Art.1430. – Dacă închirierea a fost făcută fără determinarea duratei și nu s-a convenit altfel, chiriașul poate denunța contractul:

a) până la ora 12 a zilei în curs, dacă prețul locațiunii se plătește cu ziua;

b) cu cel puțin trei zile înainte de sfârșitul săptămânii, dacă prețul locațiunii se plătește cu săptămâna;

c) cu cel puțin o săptămână înainte de sfârșitul lunii, dacă prețul locațiunii se plătește cu luna sau la două luni;

d) cu cel puțin o lună înainte de sfârșitul trimestrului, dacă prețul locațiunii se plătește trimestrial;

e) cu cel puțin două luni înainte de data la care chiriașul dorește să înceteze contractul, în celelalte cazuri.

Denunțarea închirierii pentru nevoile de locuit ale locatorului

Art.1431. – (1) În toate cazurile, proprietarul nu poate denunța contractul de închiriere pe durată nedeterminată decât cu respectarea unui termen de două luni.

(2) Cu toate acestea, dacă în contractul de închiriere s-a prevăzut că proprietarul va putea pretinde locuința pentru nevoile locative proprii sau ale familiei sale, el poate denunța contractul potrivit termenelor prevăzute la art.1430, chiar dacă închirierea este pe durată determinată.

Clauze nule

Art.1432. – Este lovită de nulitate absolută orice clauză în temeiul căreia:

a) chiriașul este obligat să încheie o asigurare cu un asigurător impus de proprietar;
b) se impune ca modalitate de plată a chiriei semnarea în avans a unor ordine de plata, a unor cereri de retragere ori a unor cecuri, cambii sau bilete la ordin;
c) se prevede răspunderea colectivă a chiriașilor în cazul degradării elementelor de construcții și a instalațiilor, obiectelor și dotărilor aferente părților comune;
d) chiriașul se obligă să recunoască sau plătească în avans, cu titlu de reparații locative, sume stabilite pe baza estimărilor făcute exclusiv de proprietar;
e) proprietarul este exonerat de obligațiile ce îi revin potrivit prevederilor legale imperative;
f) proprietarul este îndreptățit să diminueze sau să suprime, fără contraprestație echivalentă, prestațiile la care s-a obligat prin contract.

Vicii care amenință sănătatea ori integritatea corporală

Art.1433. – (1) Dacă imobilul închiriat, prin structură sau prin starea sa, constituie o primejdie gravă pentru sănătatea celor care lucrează sau locuiesc în el, chiriașul, chiar dacă a renunțat la acest drept, va putea cere rezilierea contractului de închiriere.

(2) Chiriașul are dreptul și la daune-interese dacă, la încheierea contractului, nu a cunoscut viciile bunului.

Denunțarea contractului în cazul mutării chiriașului din localitate

Art.1434. – Chiriașii care, în baza unei dispoziții ori însărcinări primite în temeiul unui raport de subordonare, sunt obligați să se mute din localitatea în care afla locuința pot denunța contractul de închiriere chiar înainte de împlinirea duratei convenite, notificându-l însă pe proprietar cu respectarea termenelor prevăzute la art.1430. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

Închirierea bunurilor mobile destinate exploatării unei clădiri

Art.1435. – Închirierea bunurilor mobile destinate să mobileze o casă, un apartament, un spațiu comercial sau orice altă clădire, se socotește făcută pe durata pentru care se încheie potrivit obiceiului locului, contractele de închirieri de locuințe, spații comerciale sau alte clădiri.

Dreptul de preferință al chiriașului la închiriere

Art.1436. – (1) La încheierea unui nou contract de închiriere a locuinței, chiriașul are, la condiții egale, drept de preferință. El nu are, însă, acest drept atunci când nu și-a executat obligațiile născute în baza închirierii anterioare.

(2) Dispozițiile referitoare la exercitarea dreptului de preemțiune în materia vânzării sunt aplicabile în mod corespunzător.

Folosirea părților și instalațiilor comune ale clădirii. Drepturi și obligații

Art.1437. – (1) În clădirile cu mai multe apartamente, chiriașii au dreptul de a întrebuința părțile și instalațiile de folosință comună ale clădirii potrivit cu destinația fiecăreia.

(2) Chiriașii sunt obligați să contribuie la cheltuielile pentru iluminarea, încălzirea, curățirea părților și instalațiilor de folosință comună, precum și la orice alte cheltuieli pe care legea le stabilește în sarcina lor.

Rezilierea contractului

Art.1438. – (1) Rezilierea contractului de închiriere poate fi cerută de partea prejudiciată prin neexecutarea obligațiilor ce revin celeilalte părți.

(2) De asemenea, contractul de închiriere poate fi reziliat la cererea proprietarului și în cazul în care chiriașul sau persoana care locuiește cu el:

a) încalcă grav ori în repetate rânduri normele de folosire normală a locuinței sau a părților comune ori regulile de conviețuire socială, făcând imposibilă conviețuirea;
b) pricinuiește neajunsuri celor care locuiesc în aceeași clădire prin felul necorespunzător în care o folosește.

Evacuarea chiriașilor

Art.1439. – (1) Evacuarea chiriașului se poate face numai în baza unei hotărâri judecătorești irevocabile.

(2) Chiriașul este obligat la plata chiriei prevăzute în contract până la data executării hotărârii judecătorești prin care s-a dispus evacuarea, precum și la repararea prejudiciilor de orice natură cauzate proprietarului până la eliberarea locuinței.

(3) Asociația de proprietari va putea cere în justiție rezilierea contractului și evacuarea chiriașului în cazurile prevăzute la art.1438 alin.(2).

Alte persoane care locuiesc împreună cu chiriaşul

Art.1440. – (1) Chiar în lipsa unei stipulaţii în acest sens, locuinţa poate fi folosită de toţi membrii familiei chiriaşului, caz în care vor fi ţinuţi solidar cu acesta, pe durata folosinţei exercitate, pentru oricare din obligaţiile născute din contract.

(2) Încetarea contractului de închiriere, din orice cauză, precum şi hotărârea judecătorească de evacuare sunt de drept opozabile şi se execută împotriva tuturor persoanelor care fac parte din familia chiriaşului sau care locuiesc, cu orice titlu, împreună cu acesta.

(3) Prin *familie* în sensul prezentului articol se înţelege soţul, copiii şi părinţii, indiferent dacă aceştia locuiau sau nu împreună cu chiriaşul la data încheierii contractului de închiriere.

Regimul închirierii clădirilor supuse repartizării

Art.1441.– În cazul clădirilor supuse repartizării, regimul închirierii prevăzut de legea specială se întregeşte cu prevederile prezentului cod.

Secţiunea a 3-a
Reguli particulare în materia arendării

Bunuri ce pot fi arendate

Art.1442. – Pot fi arendate orice bunuri agricole, cum ar fi:

a) terenurile cu destinaţie agricolă, şi anume terenuri agricole productive – arabile, viile, livezile, pepinierele viticole, pomicole, arbuştii fructiferi, plantaţiile de hamei şi duzi –, păşunile împădurite, terenurile ocupate cu construcţii şi instalaţii agrozootehnice, amenajările piscicole şi de îmbunătăţiri funciare, drumurile tehnologice, platformele şi spaţiile de depozitare care servesc nevoilor producţiei agricole şi terenurile neproductive care pot fi amenajate şi folosite pentru producţia agricolă;
b) animalele, construcţiile de orice fel, maşinile, utilajele şi alte asemenea bunuri destinate exploatării agricole.

Incapacităţi de a da şi a lua în arendă

Art.1443. – (1) Regiile autonome, institutele şi staţiunile de cercetare şi producţie agricolă, societăţile comerciale şi alte unităţi care au în administrare sau folosinţă terenuri agricole proprietate

de stat nu pot da în arendă bunurile agricole.

(2) Funcționarii publici și salariații din conducerile regiilor autonome cu profil agricol, institutelor și stațiunilor de cercetare și producție agricolă, societăților comerciale agricole pe acțiuni și ale altor unități care au în patrimoniu sau în administrare terenuri agricole proprietate a statului ori a unei unități administrativ-teritoriale nu pot lua în arendă bunuri agricole.

Condiții speciale pentru calitatea de arendaș

Art.1444. – (1) Arendașul persoană fizică trebuie să aibă pregătire de specialitate agricolă, practică agricolă sau un atestat de cunoștințe agricole și să prezinte garanțiile solicitate de arendator. Atestatul va fi eliberat de organele abilitate de ministerul de resort, potrivit legii.

(2) Arendașul persoană juridică trebuie să aibă ca obiect de activitate exploatarea bunurilor agricole și să prezinte garanțiile solicitate de arendator.

(3) Contractul de arendare încheiat cu nerespectarea dispozițiilor prezentului articol este lovit de nulitate absolută.

Clauzele contractului de arendare

Art.1445. – (1) Contractul de arendare va cuprinde, printre altele:

a) datele de identificare a arendatorului și arendașului;
b) descrierea detaliată a bunurilor agricole, inventarul acestora și planul de situație al terenului;
c) obligațiile fiecăreia dintre părți;
d) durata arendării;
e) cuantumul arendei, modalitățile și termenele de plată ale acesteia.

(2) Orice suprafață de teren sau orice alt bun agricol ce se va reține de arendator se va identifica separat în cuprinsul contractului.

Arendarea făcută pe durată nedeterminată

Art.1446. – Dacă durata nu este determinată, arendarea se consideră a fi făcută pentru toată perioada necesară recoltării fructelor pe care bunul agricol urmează să le producă în anul agricol în care se încheie contractul.

Stabilirea arendei

Art.1447. – (1) Arenda se stabilește pentru fiecare categorie de folosință a terenului în funcție de suprafață, potențialul de producție, structura parcelară, relieful și gradul de accesibilitate a

mecanizării, posibilitățile de acces, distanța față de locurile de depozitare, industrializare sau comercializare, starea clădirilor, amenajările de îmbunătățiri funciare sau alte dotări.

(2) În cazul terenurilor plantate cu viță de vie, pomi, arbuști fructiferi, hamei și duzi, arenda se poate stabili ținându-se seama și de tipul de plantație, vârstă, soi, starea tehnică și biologică.

(3) În cazul efectivelor de animale, arenda se poate stabili în funcție de specie, rasă, vârstă, starea biologică, potențialul de producție și starea sanitar-veterinară a acestora.

(4) Instanța poate modifica arenda convenită atunci când constată vădita sa disproporție față de cuantumul la care s-ar fi ajuns dacă s-ar fi ținut seama de criteriile prevăzute în prezentul articol.

Condiții de formă

Art.1448. – (1) Contractul de arendare trebuie încheiat în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute.

(2) Sub sancțiunea unei amenzi civile de 500.000 de lei pentru fiecare zi de întârziere, arendașul trebuie să depună un exemplar al contractului la consiliul local în a cărui rază teritorială se află bunurile agricole arendate, într-un registru special ținut de secretarul consiliului local.

(3) Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

(4) Toate cheltuielile legate de încheierea și publicitatea contractului de arendare revin arendașului.

Drepturi și obligații ale arendatorului

Art.1449. – (1) Arendatorul este obligat să predea bunurile arendate în termenul și condițiile convenite, să îl garanteze pe arendaș pentru evicțiune totală și parțială, precum și să execute toate obligațiile ce îi revin potrivit legii sau contractului.

(2) Arendatorul are dreptul de a controla oricând modul în care arendașul folosește și exploatează bunurile arendate.

Drepturi și obligații ale arendașului

Art.1450. – (1) Arendașul are obligația de a folosi bunurile arendate ca un bun proprietar, de a menține potențialul lor productiv, de a plăti arenda la termenele și în condițiile stabilite prin contract, precum și de a restitui bunurile arendate la încetarea contractului.

(2) Arendașul poate schimba categoria de folosință a terenului arendat numai cu acordul prealabil, dat în scris, de către proprietar și cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

Taxe şi impozite

Art.1451. – (1) Impozitele şi taxele datorate, potrivit legii, pentru bunurile arendate sunt în sarcina arendatorului.

(2) Impozitele datorate de arendaş pe veniturile rezultate din exploatarea bunurilor arendate se plătesc potrivit dispoziţiilor legale.

Suportarea daunelor

Art.1452. – Prin contractul de arendare se poate conveni asupra cazurilor şi limitelor suportării daunelor produse de calamităţi naturale.

Asigurarea bunului arendat

Art.1453. – (1) Părţile pot să prevadă prin contractul de arendare suportarea pierderilor totale ori parţiale ale bunurilor arendate ca urmare a unor cazuri fortuite sau de forţă majoră.

(2) Arendaşul este obligat, chiar în lipsă de stipulaţie expresă, să asigure bunurile agricole pentru riscul pierderii recoltei ori al pieirii animalelor din cauza unor calamităţi naturale.

Reducerea arendei stabilite în bani în cazul pieirii recoltei

Art.1454. – (1) Atunci când, pe durata arendării, întreaga recoltă a unui an sau cel puţin o jumătate din ea a pierit prin caz fortuit sau de forţă majoră, arendaşul poate cere reducerea proporţională a arendei dacă aceasta a fost stabilită în bani.

(2) Dacă arendarea este făcută pe mai mulţi ani, reducerea nu se va stabili decât la sfârşitul arendării, când se va face o compensare a recoltelor tuturor anilor de folosinţă.

Excepţii

Art.1455. – (1) Arendaşul nu poate obţine reducerea arendei în cazul în care pieirea recoltei a avut loc după ce a fost culeasă.

(2) Reducerea arendei nu va putea fi cerută nici atunci când cauza pagubei era cunoscută la data încheierii contractului.

Riscul pieirii fructelor în cazul în care arenda se plăteşte în fructe

Art.1456. – (1) Atunci când arenda se plăteşte în fructe, pieirea fortuită, în tot sau în parte, a fructelor de împărţit este suportată în comun şi nu dă nici uneia dintre părţi acţiune în despăgubire împotriva celuilalt.

(2) Dacă, însă, pieirea s-a produs după culegerea fructelor, cota cuvenită fiecăruia se consideră ca şi cum nu ar fi fost pierdută, iar partea aflată în întârziere sau în culpă este obligată să plătească celeilalte părţi cota cuvenită acesteia din urmă ori să o compenseze, dacă pierderea a fost numai parţială, afară numai dacă dovedeşte că fructele ar fi pierit chiar dacă împărţirea fructelor se făcea la timp.

Cesiunea arendării

Art.1457. – Cu acordul scris al arendatorului, arendaşul poate să cesioneze contractul de arendare soţului care participă la exploatarea bunurilor arendate sau descendenţilor săi majori.

Interdicţia subarendării

Art.1458. – (1) Nu sunt permise oficiile de arendaşi.

(2) Subarendarea totală sau parţială este interzisă, sub sancţiunea nulităţii absolute.

Reînnoirea arendării

Art.1459. – Contractul de arendare se reînnoieşte de drept, pentru aceeaşi durată, dacă nici una dintre părţi nu a comunicat cocontractantului, în scris, refuzul său cu cel puţin 6 luni înainte de expirarea termenului, iar, în cazul terenurilor cu destinaţie agricolă, cu cel puţin un an.

Dreptul de preempţiune

Art.1460. – Arendaşul are drept de preempţiune cu privire la terenul agricol arendat, în condiţiile legii.

Rezilierea contractului de arendare

Art.1461. – Arendatorul poate să ceară rezilierea contractului, cu daune-interese, dacă arendaşul:

a) nu înzestrează fondul cu animalele şi instrumentele necesare pentru exploatare;

b) părăseşte bunul agricol arendat;

c) nu îl cultivă ca un bun proprietar;

d) dă fondului o altă întrebuinţare decât aceea pentru care a fost destinat;

e) nu execută orice alte obligaţii ce îi revin potrivit legii sau în temeiul contractului.

Dreptul de retenţie al arendaşului

Art.1462. – Arendaşul nu poate să invoce dreptul de retenţie decât asupra fructelor bunului arendat în cazurile în care are dreptul la o cotă din acestea, potrivit dispoziţiilor privind riscul pieirii fortuite a fructelor.

Capitolul IV
Contractul de antrepriză

Secțiunea 1
Contractul de antrepriză obișnuită

§1. Dispoziții generale

Noțiune

Art.1463. – (1) Prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, antreprizei pentru lucrări de proiectare și antreprizei pentru lucrări de construcții, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru aceste contracte.

Contractul de subantrepriză

Art.1464. – (1) Antreprenorul, prin contract de subantrepriză, poate încredința executarea unor părți sau elemente ale lucrării unor subantreprenori, afară de cazul în care contractul de antrepriză a fost încheiat în considerarea persoanei sale.

(2) Față de beneficiar, antreprenorul răspunde pentru fapta subantreprenorului ca pentru propria sa faptă.

(3) Subantrepriza este supusă dispozițiilor prevăzute pentru contractul de antrepriză.

Determinarea prețului

Art.1465. – (1) Prețul antreprizei poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri care, potrivit intenției părților, sunt asimilate banilor.

(2) Prețul trebuie să fie serios și determinat.

(3) În cazul în care contractul nu cuprinde clauze referitoare la preț, beneficiarul va datora prețul prevăzut de lege ori calculat, potrivit legii, sau, în lipsă, stabilit în raport cu munca depusă și cheltuielile necesare pentru executarea lucrării; în toate cazurile, în caz de divergență va decide instanța judecătorească.

Furnizarea materialului

Art.1466. – Materialul, dacă este necesar, trebuie să fie dat de antreprenor sau de beneficiar, potrivit convenției sau obiceiului.

Delimitarea contractului de antrepriză de cel de vânzare

Art.1467. – Contractul care are ca obiect producerea unui bun cu materialul antreprenorului este de antrepriză, chiar dacă valoarea materialului este mai mare decât valoarea muncii.

Acțiunea directă a lucrătorilor

Art.1468. – În măsura în care nu au fost plătiți de antreprenor, cei care, în baza unui contract încheiat cu el, au prestat servicii la executarea lucrării contractate, au acțiune directă împotriva beneficiarului, până la concurența sumei pe care acesta din urmă o datorează antreprenorului la momentul introducerii acțiunii.

§2. Despre obligațiile părților

Obligațiile antreprenorului: -procurarea, păstrarea și întrebuințarea materialului

Art.1469. – (1) Dacă din lege sau din contract nu rezultă altfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale.

(2) Antreprenorul care lucrează cu materialele sale răspunde pentru calitatea acestora potrivit dispozițiilor de la contractul de vânzare.

(3) Materialele pe care beneficiarul le-a încredințat antreprenorului sunt în păstrarea acestuia, care este obligat să le întrebuințeze potrivit destinației lor, după regulile tehnice, să dea socoteală în privința întrebuințării lor și să restituie ceea ce nu a fost folosit la executarea lucrării.

-înștiințarea beneficiarului despre anumite împrejurări

Art.1470. – Antreprenorul este obligat să îl informeze fără întârziere pe beneficiar dacă normala executare a lucrării, trăinicia ei sau folosirea potrivit cu destinația acesteia ar fi primejduită din cauza:

a) materialelor procurate sau a celorlalte mijloace pe care, potrivit contractului, beneficiarul le-a pus la dispoziție;
b) instrucțiunilor necorespunzătoare date de beneficiar;
c) existenței sau ivirii unor împrejurări pentru care antreprenorul nu este ținut să răspundă.

Neluarea măsurilor necesare de către beneficiar. Consecințe

Art.1471. – (1) În cazul în care beneficiarul, deși a fost înștiințat de către antreprenor în condițiile art.1470, nu ia măsurile necesare într-un termen potrivit cu împrejurările, antreprenorul poate rezilia contractul sau poate continua executarea contractului pe riscul beneficiarului, notificându-l în

acest sens.

(2) Cu toate acestea, dacă lucrarea ar fi de natură să ameninţe sănătatea sau integritatea corporală a persoanelor, antreprenorul este obligat să ceară rezilierea contractului, sub sancţiunea de a prelua riscul şi de a răspunde pentru prejudiciile cauzate inclusiv terţilor.

Pieirea lucrării înainte de recepţie. Refacerea lucrării

Art.1472. – (1) Dacă lucrarea piere ori se deteriorează, din cauze neimputabile beneficiarului, înainte de recepţia lucrării, antreprenorul care a dat materialul este dator să o refacă, pe cheltuiala sa şi cu respectarea condiţiilor iniţiale.

(2) Cu toate acestea, dacă materialul a fost dat de beneficiar, acesta este ţinut să suporte cheltuielile refacerii lucrării, cu excepţia cazului în care pieirea sau deteriorarea este imputabilă antreprenorului.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu sunt aplicabile atunci când pieirea sau deteriorarea are lor după recepţia lucrării, antreprenorul rămânând răspunzător, dacă este cazul, în temeiul garanţiei pentru vicii şi lipsa calităţilor convenite.

Controlul executării lucrării

Art.1473. – Beneficiarul are dreptul ca, pe cheltuiala sa, să controleze lucrarea în cursul executării ei, fără a-i pricinui antreprenorului stânjeniri nejustificate, şi să-i comunice observaţiile sale.

Recepţia lucrării

Art.1474. – (1) De îndată ce a primit comunicarea prin care antreprenorul îl înştiinţează că lucrarea este terminată, beneficiarul este obligat ca, într-un termen rezonabil, să o verifice şi, dacă ea corespunde contractului, să o recepţioneze şi, dacă este cazul, să o ridice.

(2) În cazul în care, fără motive temeinice, beneficiarul nu se prezintă sau nu comunică neîntârziat antreprenorului rezultatul verificării, lucrarea se socoteşte recepţionată fără rezerve.

(3) Beneficiarul care a recepţionat lucrarea fără rezerve pierde dreptul de a invoca viciile aparente ale lucrării sau lipsa aparentă a calităţilor convenite.

Garanția pentru vicii și pentru lipsa calităților convenite

Art.1475. – Antreprenorul datorează garanție pentru viciile lucrării și pentru lipsa calităților convenite potrivit dispozițiilor privind garanția pentru viciile lucrului vândut, care se aplică în mod corespunzător.

Exigibilitatea prețului

Art.1476. – (1) Beneficiarul este obligat să plătească antreprenorului prețul la recepția întregii lucrări, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel.

(2) Dacă lucrarea a pierit ori s-a deteriorat înainte de recepție, fără vina beneficiarului, antreprenorul nu are dreptul la preț atunci când el a dat materialul sau când pieirea ori deteriorarea a avut o altă cauză decât viciile materialului dat de beneficiar. În acest caz, contractul rămâne în ființă, dispozițiile art.1471 aplicându-se în mod corespunzător.

Modificarea prețului în cazul unor lucrări suplimentare

Art.1477. – Dacă în cursul executării contractului apare necesitatea executării unor lucrări neprevăzute în deviz, antreprenorul are dreptul la o sporire corespunzătoare a prețului numai în cazul în care, la întocmirea devizului, nu putea să prevadă necesitatea acestor lucrări. Pentru executarea lucrărilor suplimentare este necesar acordul scris al beneficiarului, în caz contrar antreprenorul neavând drept la sporirea prețului.

Vânzarea bunurilor neridicate în termen

Art.1478. – (1) Dacă antreprenorul s-a obligat să execute o lucrare cu materialul beneficiarului, iar acesta din urmă nu o ridică în termen de șase luni socotit din ziua convenită pentru recepție sau, când lucrarea a fost terminată mai târziu, de la data terminării, antreprenorul, după ce a înștiințat în scris pe beneficiar, are dreptul să vândă bunul cu diligența unui mandatar al beneficiarului.

(2) După reținerea prețului lucrării și a cheltuielilor de vânzare, antreprenorul va consemna diferența la Casa de Economii și Consemnațiuni, pe numele beneficiarului.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile în cazul în care beneficiarul introduce împotriva antreprenorului o acțiune întemeiată pe neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a lucrării.

Garantarea prețului lucrării imobiliare prin ipoteca legală

Art.1479. – Pentru garantarea plății prețului datorat pentru lucrare, antreprenorul beneficiază de o ipotecă legală asupra lucrării, constituită și conservată în condițiile legii.

§3. Încetarea contractului

Decesul sau incapacitatea de muncă a antreprenorului

Art.1480. – (1) Contractul de antrepriză încetează prin moartea sau incapacitatea de muncă a antreprenorului.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), beneficiarul este obligat să plătească, în proporție cu prețul convenit, valoarea lucrărilor efectuate și a cheltuielilor făcute în vederea terminării lucrării, însă numai în măsura în care aceste lucrări și cheltuieli îi sunt de folos.

(3) Beneficiarul are dreptul, cu condiția de a plăti o justă despăgubire, să ceară predarea materialelor și a planurilor pregătite, dispozițiile legale privitoare la drepturile de proprietate intelectuală rămânând aplicabile.

Întârzierea în executare sau executarea necorespunzătoare

Art.1481. – Beneficiarul poate rezilia contractul în următoarele cazuri:

a) respectarea termenului convenit pentru recepția lucrării este vădit imposibilă ;

b) lucrarea nu se execută în modul convenit, dacă, într-un termen stabilit de beneficiar potrivit cu împrejurările, antreprenorul nu remediază lipsurile constatate și nu schimbă pentru viitor modul de executare a lucrării;

c) neexecutarea oricăror alte obligații ce revin antreprenorului potrivit legii sau în temeiul contractului.

Modificarea prețului în cazul lucrărilor suplimentare

Art.1482. – Dacă, în cazul prevăzut de art.1477, prețul lucrării devine prea împovărător pentru beneficiar, acesta poate rezilia contractul dacă plătește de îndată antreprenorului partea din preț corespunzătoare lucrărilor executate și îi restituie cheltuielile făcute în vederea continuării lucrărilor.

Rezilierea contractului din culpa beneficiarului

Art.1483. – (1) Dacă antreprenorul nu poate începe sau continua executarea contractului din cauza neîndeplinirii de către beneficiar a propriilor obligații, antreprenorul este îndreptățit să ceară rezilierea contractului.

(2) În acest caz, antreprenorul are dreptul la prețul prevăzut pentru întreaga lucrare, fiind ținut să restituie materialele primite de la beneficiar.

Secțiunea a 2-a
Contractul de antrepriză pentru lucrări de proiectare

Noțiune

Art.1484. – Prin contractul de antrepriză pentru lucrări de proiectare, antreprenorul se obligă să elaboreze lucrări de proiectare, iar beneficiarul se obligă să plătească prețul datorat.

Obligații privitoare la elaborarea lucrărilor

Art.1485. – (1) Beneficiarul are obligația să predea proiectantului toate datele necesare elaborării lucrărilor de proiectare care fac obiectul contractului, împreună cu avizele, aprobările și autorizațiile pe care este obligat să le obțină potrivit legii.

(2) Proiectantul este obligat să acorde beneficiarului, la cerere, asistență tehnică în vederea obținerii avizelor, aprobărilor și autorizațiilor necesare, precum și să le obțină pe cele care sunt în sarcina sa.

Predarea, avizarea și aprobare lucrărilor. Răspunderea proiectantului

Art.1486. – (1) Lucrările de proiectare terminate vor fi predate beneficiarului. Avizarea și aprobarea lucrărilor sunt supuse legii speciale.

(2) Predarea lucrărilor de proiectare, chiar dacă au fost avizate sau aprobate, nu înlătură răspunderea proiectantului pentru viciile constatate în timpul sau după executarea lucrărilor de construcții pe baza proiectului.

Prescripția

Art.1487. – Prescripția dreptului la acțiune pentru viciile lucrării de proiectare începe să curgă o dată cu prescripția dreptului la acțiune pentru viciile lucrărilor executate de antreprenor, afară numai dacă viciile lucrărilor de proiectare au fost descoperite mai înainte, caz în care prescripția va începe să curgă de la data descoperirii acestora.

Controlul executării lucrărilor

Art.1488. – (1) În timpul executării lucrărilor de construcții, proiectantul are obligația să controleze dacă executarea acestor lucrări se face în conformitate cu proiectele întocmite de el.

(2) Constatările şi indicaţiile date de proiectant se vor comunica în scris atât beneficiarului, cât şi antreprenorului.

Secţiunea a 3-a
Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcţii

Definire

Art.1489. – Prin contractul de antrepriză pentru lucrări de construcţii, antreprenorul se obligă să execute lucrări care, potrivit legii, necesită eliberarea autorizaţiei de construire.

Obligaţii accesorii ale beneficiarului

Art.1490. – Beneficiarul este obligat să permită antreprenorului folosirea căilor de acces şi a mijloacelor sale de transport, a instalaţiilor proprii de alimentare cu apă şi a altora asemenea.

Controlul executării lucrărilor

Art.1491. – (1) În cursul executării contractului, beneficiarul are dreptul să controleze executarea contractului, stadiul, calitatea şi aspectul lucrărilor efectuate şi ale materialelor întrebuinţate, fără a putea însă afecta activitatea normală a antreprenorului.

(2) Constatările şi indicaţiile date de beneficiar se vor comunica în scris antreprenorului.

(3) La terminarea acelei lucrări care urmează a fi acoperite prin executarea ulterioară a altor lucrări sau prin montarea unor elemente de construcţii, antreprenorul şi beneficiarul sunt obligaţi să constate împreună existenţa lucrării şi conformitatea acesteia cu dispoziţiile legale şi prevederile contractului. Dacă beneficiarul nu se prezintă la termenul comunicat în scris, antreprenorul va întocmi singur actul de constatare a lucrării ascunse.

Împrejurări care împiedică executarea lucrărilor. Consecinţe

Art.1492. – (1) Dacă, în cursul executării contractului, constată greşeli sau lipsuri în lucrările de proiectare în temeiul cărora s-a încheiat contractul, precum şi în cazurile prevăzute la art.1470, antreprenorul este obligat să comunice de îndată constatările sale, împreună cu propunerile de remediere atât proiectantului, cât şi beneficiarului, precum şi să ceară celui din urmă să ia măsurile corespunzătoare.

(2) Dacă beneficiarul, luând şi avizul proiectantului, nu comunică de îndată măsurile luate pentru înlăturarea greşelilor sau lipsurilor semnalate, ori dacă măsurile luate nu sunt corespunzătoare, antreprenorul poate să suspende executarea lucrărilor.

Recepţia lucrărilor. Riscul contractului

Art.1493. – (1) După terminarea construcţiei, se va proceda, în condiţiile legii, la recepţia preliminară urmată de recepţia finală.

(2) Riscurile trec asupra beneficiarului de la data recepţiei preliminare.

Începutul prescripţiei privind viciile construcţiei

Art.1494. – Prescripţia acţiunii pentru vicii începe să curgă de la data recepţiei finale sau, după caz, a împlinirii termenului acordat antreprenorului, prin procesul-verbal de recepţie finală, pentru înlăturarea viciilor constatate, indiferent că această constatare s-ar fi făcut înainte sau după această dată.

Capitolul V
Contractul de societate

Secţiunea 1
Dispoziţii generale

Noţiune. Natură juridică

Art.1495. – (1) Prin contractul de societate, două sau mai multe persoane se obligă, fiecare faţă de celelalte, să desfăşoare împreună o activitate de interes comun şi să contribuie prin aporturi în numerar, în natură sau în muncă la asigurare resurselor necesare, în scopul de a realiza beneficii sau alte foloase şi de a le împărţi între ele.

(2) Asociaţii pot constitui o societate cu personalitate juridică în condiţiile prevăzute de prezentul capitol.

Domeniu de aplicare

Art.1496. – (1) Societăţile civile, precum cele agricole, imobiliare şi profesionale, sunt reglementate de dispoziţiile prezentului capitol dacă prin dispoziţii legale speciale nu se

prevede altfel.

(2) Societăţile comerciale sunt supuse legii speciale.

Secţiunea a 2-a

Efectele contractului de societate

§1. Drepturile şi obligaţiile asociaţiilor între ei

Aporturile asociaţiilor:

- aporturile în bunuri

Art.1497. – (1) Aporturile constând în bani sau în alte bunuri fungibile sau consumptibile devin coproprietatea asociaţilor.

(2) Aporturile constând în alte bunuri decât cele prevăzute în alin.(1) vor trece în folosinţa comună a asociaţilor, dacă nu s-a convenit că devin coproprietatea acestora.

(3) În cazul aportului unui bun sau al unui drept care este supus publicităţii spre a fi opozabil terţilor, se vor îndeplini formalităţile de publicitate prevăzute de lege pentru acel bun sau drept.

(4) Asociatul datorează garanţie şi suportă riscurile ca un vânzător pentru aportul în proprietate, uzufruct sau un alt drept real şi ca un locator pentru aportul în folosinţă.

(5) Dacă nu s-a convenit altfel, aporturile vor fi de valoare egală sau apropiată şi de natura şi mărimea corespunzătoare scopului social.

- aportul în numerar. Dobânda

Art.1498. – (1) Asociatul care s-a obligat la un aport în numerar şi nu s-a conformat acestei obligaţii, datorează de drept şi fără punere în întârziere dobânda legală, la suma datorată, din ziua fixată pentru vărsământ.

(2) El poate fi obligat şi la plata de despăgubiri în completare, dacă se dovedeşte un prejudiciu mai mare decât cuantumul dobânzii.

- creanţa adusă ca aport

Art.1499. - (1) Asociatul care a adus ca aport o creanţă bănească răspunde atât de existenţa ei în momentul cesiunii, cât şi de solvabilitatea debitorului la data exigibilităţii creanţei.

(2) Dacă plata nu s-a putut obține prin urmărirea debitorului cedat, asociatul, în afară de daune, răspunde de suma datorată, cu dobânda legală din ziua scadenței creanțelor.

Interzicerea compensării datoriilor

Art.1500. - Nu se admite compensarea între datoria unui terț față de societate și creanța aceluiași terț față de un asociat.

- aportul în muncă. Obligație

Art.1501. - Asociatul al cărui raport constă în muncă trebuie să dea socoteală celorlalți asociați de toate câștigurile pe care le-a realizat din activitatea ce face obiectul aportului său.

Obligațiile asociatului:

- interzicerea concurenței făcute societății

Art.1502. - Asociatul nu poate face concurență societății și nici nu poate face pe socoteala sa ori pe socoteala altuia vreo operație care ar putea fi păgubitoare pentru societate.

- interzicerea compensării pagubelor cauzate cu foloasele aduse societății

Art.1503. - Asociatul nu poate compensa paguba cauzată societății din culpa sa cu foloasele ce i-a adus prin diferite operații.

- condițiile de folosire, fără acordul celorlalți asociați, a bunurilor comune

Art.1504. - Asociatul care, fără consimțământul scris al celorlalți asociați, întrebuințează bunurile comune în folosul său sau al unei alte persoane, este obligat să restituie societății beneficiile ce au rezultat și să plătească despăgubiri pentru daunele cauzate.

- condițiile de folosire a fondurilor sociale

Art.1505. – (1) Nici un asociat nu poate lua din fondurile sociale mai mult decât i s-a fixat pentru cheltuielile făcute sau pentru cele ce urmează să se facă în interesul societății.

(2) Asociatul care contravine acestei dispoziții este răspunzător de sumele luate și de daune.

(3) Se va putea stipula, prin contractul de societate, că asociații pot lua din casa societății anumite sume de bani pentru cheltuielile lor particulare.

Partea asociatului la câștigurile și pierderile societății

Art.1506. – (1) Partea fiecărui asociat la câștig și la pierderi este proporțională cu aportul său în societate, dacă nu s-a convenit altfel.

(2) Când contractul nu stabilește decât partea la câștig, aceeași proporție are loc și cât privește pierderile.

(3) Partea la câștig sau la pierderi a asociatului al cărui raport constă numai în munca sa este egală cu cea a asociatului care a contribuit cu aportul cel mai mic.

Participarea la câștig sau la pierderi

Art.1507. – (1) Clauza prin care s-a prevăzut că unul sau mai mulți asociați nu vor participa la câștig sau la pierderi va fi considerată nescrisă.

(2) Cu toate acestea, se poate conveni ca asociatul al cărui aport constă, fie chiar și numai în parte, în muncă, în cunoștințe sau în creditul său, să fie scutit, în măsura corespunzătoare acestui aport, de a participa la pierderi.

Cedarea drepturilor de asociat.

Art.1508. – Asociatul nu poate ceda, fără consimțământul tuturor celorlalți asociați, drepturile sale de asociat și nici nu poate cere, înainte de încetarea societății, înapoierea sau despărțirea și atribuirea părții care i se cuvine din bunurile comune ale asociaților, afară de cazul retragerii sau excluderii sale.

Valoarea promisiunii de cedare a acestor drepturi

Art.1509. – Promisiunea de a ceda drepturile de asociat în caz de neexecutare nu conferă beneficiarului acestuia decât dreptul de a solicita daune – interese.

Hotărârile privind societatea

Art.1510. – (1) Hotărârile privind modificarea contractului de societate sau numirea unui administrator unic se iau cu consimțământul tuturor asociaților.

(2) Prin contractul de societate se poate stipula că

hotărârile care depășesc operațiile de administrare, cu excepția celor prevăzute în alineatul precedent, se iau cu majoritate. În acest caz, majoritatea se determină în funcție de numărul asociaților, dacă nu s-a stipulat altfel.

(3) În nici un caz obligațiile unui asociat nu pot fi mărite fără consimțământul său.

(4) Asociatul nemulțumit de o hotărâre luată cu majoritate o poate contesta la instanța judecătorească, în termen de 15 zile de la data la care a fost luată pentru cel prezent și de la data comunicării pentru cel lipsă.

§2. Despre administrarea societății

Titularii dreptului de administrare

Art.1511. – (1) Dreptul de administrare aparține tuturor asociaților, în afara cazului în care, prin contractul de societate, acest drept a fost atribuit numai unuia sau unora dintre ei ori unei persoane neasociate.

(2) Când dreptul de administrare aparține tuturor asociaților, se prezumă că ei și-au dat reciproc împuternicirea de a administra unul pentru altul. Operația făcută de oricare dintre ei este valabilă și pentru partea asociaților săi, chiar dacă nu le-a luat consimțământul.

(3) Aceștia din urmă sau oricare dintre ei se pot opune, în scris, operației mai înainte ca ea să fie încheiată.

Împuternicirea de administrare; limitele împuternicirii

Art.1512. – (1) Asociatul însărcinat cu administrarea printr-o clauză a contractului poate face, cu toată opunerea celorlalți asociați, toate actele ce intră în administrarea sa.

(2) Împuternicirea de administrare nu poate să fie revocată sau restrânsă fără motive temeinice; dacă asemenea motive există, împuternicirea poate fi revocată, în scris, de ceilalți asociați, chiar dacă s-a convenit contrariul prin contractul de societate. În caz de neînțelegere, instanța judecătorească poate pronunța revocarea la cererea oricărui asociat.

(3) Împuternicirea, dată printr-un act posterior contractului de societate, poate fi revocată ca un simplu mandat.

Pluralitatea de administratori:

- întinderea drepturilor administratorilor

Art.1513. - Când mai mulți asociați sunt însărcinați să administreze, fără ca împuternicirile lor să fie determinate sau fără să se fi arătat că unul nu va putea lucra fără celălalt, fiecare dintre ei poate face singur toate actele de administrare.

- luarea deciziilor

Art.1514. - Dacă s-a stipulat că administratorii trebuie să hotărască în unanimitate sau cu majoritate, nu se poate deroga de la această stipulație, decât în situații de urgență când neluarea unei decizii ar putea cauza societății o pagubă gravă.

Drepturile asociaților care nu sunt administratori

Art.1515. – (1) Asociații care nu sunt administratori nu participă la administrarea societății. Ei au dreptul ca, periodic, să ia cunoștință de operațiile societății și să consulte registrele sau documentele ei.

(2) Cel puțin o dată pe an, administratorii vor întocmi un raport cu privire la mersul societății, care va fi depus la dispoziția tuturor asociaților și supus dezbaterii acestora.

(3) Orice clauză contractuală contrară este considerată nescrisă.

Reprezentarea asociaților în justiție

Art.1516. – Asociații vor fi reprezentați în justiție prin administratori sau prin oricare dintre administratori, anume desemnat de ei.

§3. Obligațiile asociaților față de terți

Obligațiile față de creditorii societății

Art.1517. – (1) În executarea obligațiilor față de creditorii societății, fiecare asociat va răspunde cu propriile sale bunuri proporțional cu aportul său la patrimoniul social, însă numai dacă creditorul comun nu a putut fi îndestulat din bunurile comune ale asociaților.

(2) Creditorul personal al unui asociat, în măsura în care nu s-a putut îndestula din bunurile proprii ale acestuia, va putea cere, după caz, să se înapoieze sau să se despartă şi să se atribuie debitorului său partea ce se cuvine acestuia din bunurile comune ale asociaţilor, dispoziţiile art.1521 rămânând aplicabile.

Obligaţiile administratorilor faţă de terţi

Art.1518. - Administratorii sunt obligaţi ca, la încheierea de acte juridice cu terţii, să-i informeze în modul potrivit despre existenţa şi conţinutul contractului de societate.

Secţiunea a 3-a
Retragerea şi excluderea din societate

Retragerea din societate

Art.1519. – Fiecare dintre asociaţi are dreptul, chiar dacă s-ar fi convenit altfel, să se retragă din societate, încunoştinţând despre aceasta pe ceilalţi asociaţi într-un termen potrivit cu împrejurările. În cazul contractului cu durată determinată sau având un scop ce nu se poate înfăptui decât într-un anume timp, retragerea din societate se va putea face numai pentru motive temeinice. Legitimitatea şi temeinicia acestora sunt lăsate la aprecierea judecătorului.

Excluderea din societate

Art.1520. – La cererea unui asociat, instanţa judecătorească, pentru motive temeinice, poate hotărî excluderea din societate a oricăruia dintre asociaţi.

Drepturile fostului asociat asupra părţii ce i se cuvine

Art.1521. – În cazul contractului cu durată determinată sau având un scop care nu se poate înfăptui decât într-un anume timp, dacă înfăptuirea scopului societăţii ar fi primejduită prin înapoierea sau prin desprinderea şi atribuirea în natură a părţii care se cuvine celui care se retrage sau este exclus, acesta va avea dreptul numai la valoarea de înlocuire a acelei părţi.

Secțiunea a 4-a
Încetarea contractului de societate

Cazuri de încetare a contractului de societate

Art.1522. – Societatea încetează prin:

a) împlinirea termenului pentru care s-a încheiat contractul de societate;

b) realizarea scopului societății sau imposibilitatea realizării acestuia;

c) declararea nulității contractului de societate;

d) hotărârea tuturor asociaților.

Prelungirea tacită a contractului de societate

Art.1523. – (1) Societatea constituită pe o durată determinată poate să fie continuată prin prelungirea termenului cu acordul expres al tuturor asociaților.

(2) Societatea este tacit prorogată atunci când, cu toate că s-a împlinit termenul convenit ori s-a realizat scopul societății, asociații continuă să efectueze operații de felul acelora care făceau obiectul societății. Prorogarea tacită este socotită făcută din an în an care se calculează de la termenul convenit sau de la data realizării scopului.

Încetarea contractului de societate în cadrul pieirii bunurile aduse ca aport

Art.1524. - (1) Când unul dintre asociați a promis să pună în comun proprietatea unui lucru, pierderea survenită înainte ca aportul să fi fost făcut, desface societatea față de toți asociații.

(2) Societatea se desface, de asemenea, în toate cazurile, prin pierderea lucrului, dacă numai folosința a fost pusă în comun, iar proprietatea a rămas asociatului.

(3) Societatea nu se desface însă prin pierderea bunului a cărui proprietate fusese adusă în societate.

Alte cazuri de încetare a contractului de societate

Art.1525. - În cazul în care contractul nu prevede altfel, societatea încetează și prin:

a) moartea ori punerea sub interdicție a uneia dintre persoanele fizice asociate;

b) încetarea calității de subiect de drept a uneia dintre persoanele juridice asociate;

c) insolvabilitatea sau deschiderea procedurii lichidării judiciare față de un asociat.

Continuarea contractului în cazul morții unui asociat

Art.1526. – În contractul de societate se poate stipula ca la moartea unui asociat, societatea să continue de drept cu moștenitorii acestuia.

Drepturile moștenitorilor în cadrul societății

Art.1527. - Dacă s-a stipulat că, în cazurile prevăzute la art.1525, societatea va continua între ceilalți asociați, asociatul ori, după caz, moștenitorul său nu are drept decât la partea sa ori a autorului său, după starea societății, la data când evenimentul s-a produs. El nu participă la drepturile ulterioare decât în măsura în care acestea sunt urmarea necesară a operațiilor făcute înaintea acestui eveniment.

Secțiunea a 5-a
Lichidarea societății

Lichidarea societății; numirea și revocarea lichidatorului

Art.1528. – (1) Lichidarea se face, dacă nu s-a prevăzut altfel în contractul de societate sau prin convenție ulterioară, de toți asociații sau de un lichidator numit de ei cu unanimitate. În caz de neînțelegere, lichidatorul este numit de instanța judecătorească, la cererea oricăruia dintre asociați.

(2) Lichidatorul numit de asociați poate fi revocat de unanimitatea asociaților. El poate fi, de asemenea, revocat pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, de instanța judecătorească.

(3) Lichidatorul numit de instanța judecătorească nu poate fi revocat de asociați.

(4) Când sunt mai mulți lichidatori, hotărârile lor se iau cu majoritate absolută.

Îndeplinirea obligațiilor față de creditorii societății

Art.1529. – (1) Asociații sau, după caz, lichidatorul sunt ținuți să plătească creditorii societății, să consemneze sumele necesare pentru plata creanțelor exigibile la o dată ulterioară, contestate sau care nu au fost înfățișate de creditori și să înapoieze cheltuielile ori avansurile făcute în interesul social de unii asociați.

(2) După efectuarea acestor operații, se înapoiază asociaților aporturile lor.

Înapoierea aporturilor și împărțirea excedentului rămas în urma lichidării

Art.1530. – (1) Bunurile aduse în uzufruct sau în folosință se înapoiază în natură.

(2) În schimbul bunurilor aduse în proprietate, fiecare asociat are drept la o sumă egală cu valoarea lor, la data când s-a făcut aportul sau, dacă astfel s-a convenit, la data lichidării.

(3) Pentru aportul bunurilor prevăzute la alin. (1) sau pentru aportul în muncă nu se datorează beneficiu, în afară de cazul în care s-a stipulat altfel.

(4) Dacă rămâne un excedent, el se împarte între asociați, potrivit cu partea lor de câștig.

Participarea asociaților la pierderi

Art.1531. – Dacă activul net este neîndestulător pentru înapoierea în întregime a aporturilor și pentru plata obligațiilor sociale, pierderea se suportă de asociați potrivit cu partea lor la pagubă.

Alte dispoziții aplicabile

Art.1532. – Regulile privitoare la împărțirea bunurilor proprietate comună se aplică, în mod corespunzător, și la împărțirea societăților.

Secțiunea a 6-a
Dobândirea personalității juridice

Dobândirea personalității juridice

Art.1533. – Societatea poate dobândi personalitatea juridică în condițiile prevăzute în prezentul capitol.

Clauzele contractului de societate

Art.1534.– Contractul de societate va cuprinde:

a) numele de familie și prenumele, locul și data nașterii, domiciliul și cetățenia asociaților persoane fizice; denumirea și naționalitatea asociaților persoane juridice;

b) forma, denumirea – urmată obligatoriu de mențiunea: „societate civilă cu personalitate juridică", sediul și durata societății;

c) obiectul de activitate. Societatea nu poate avea ca obiect de activitate exercitarea comerțului;

d) capitalul social subscris și cel vărsat, cu menționarea aportului fiecărui asociat, în numerar sau în natură, valoarea aportului în natură și modul evaluării, precum și data la care se va vărsa integral capitalul social subscris;

e) clauze referitoare la reprezentarea, conducerea, administrarea, controlul gestiunii și funcționarea societății. În lipsa unor asemenea clauze se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile legale referitoare la societatea comercială în nume colectiv;

f) partea fiecărui asociat la beneficii și pierderi;

g) modul de dizolvare și lichidare a societății.

Înregistrarea contractului de societate

Art.1535. – (1) Contractul de societate, împreună cu o cerere de înmatriculare, se înregistrează la oficiul registrului comerțului în a cărui rază teritorială își va avea sediul societatea.

(2) Cererea se semnează de persoana împuternicită de asociați cu îndeplinirea formalităților de constituire.

Încheierea de înmatriculare a societății

Art.1536. – (1) Judecătorul delegat la oficiul registrului comerțului, constatând îndeplinirea cerințelor legale, va autoriza, prin încheiere, pronunțată în termen de 5 zile de la îndeplinirea acestor cerințe, constituirea societății și va dispune înmatricularea ei într-un registru anume rezervat acestor societăți, precum și publicarea încheierii în Monitorul Oficial.

(2) Încheierea de înmatriculare este supusă numai recursului.

(3) Termenul de recurs este de 15 zile de la data pronunțării încheierii.

(4) Înmatricularea se efectuează în termen de 5 zile de la data la care încheierea judecătorească a devenit irevocabilă și numai dacă se prezintă dovada că s-a cerut publicarea ei în Monitorul Oficial.

(5) Societatea dobândește personalitate juridică pe data publicării încheierii de înmatriculare în Monitorul Oficial.

Modificarea contractului de societate

Art.1537. – (1) Contractul de societate poate fi modificat numai cu consimțământul tuturor asociaților.

(2) El devine opozabil terților prin publicarea actului modificator în Monitorul Oficial.

Opoziția la încheierea de înmatriculare

Art.1538. – Orice persoană interesată poate face opoziție împotriva încheierii de înmatriculare sau a actului modificator al contractului de societate, în termen de o lună de la data publicării acestora în Monitorul Oficial.

Radierea societății

Art.1539. – Dacă instanța judecătorească constată că s-au încălcat cerințele legale de constituire și înmatriculare a societății sau ordinea publică și bunele moravuri, va pronunța radierea societății sau, după caz, nulitatea actului modificator.

Art.1540. – Hotărârea pronunțată asupra opoziției este supusă numai recursului.

Capitolul VI
Contractul de transport

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Noțiunea de contract de transport de bunuri și aceea de contract de transport de persoane

Art.1541. – (1) Prin contractul de transport de bunuri, cărăușul își ia obligația să transporte și să pună la dispoziția destinatarului, în schimbul unui preț, la locul de destinație convenit, bunurile ce i-au fost predate în acest scop. Contractul se încheie în momentul când cărăușul a primit bunurile pentru transport.

(2) Prin contractul de transport de persoane, cărăușul se obligă, în schimbul unui preț, să transporte pe călător la locul de destinație convenit.

Dovada contractului

Art.1542. – Contractul de transport se dovedește prin scrisoare de trăsură, recipisă de bagaje, foaie de parcurs, conosament ori un alt asemenea document de transport iar în cazul transportului de persoane, prin legitimația de călătorie.

Transportul în trafic direct

Art.1543. – (1) Transportul de bunuri sau persoane este în trafic direct când urmează să se execute de doi sau mai mulți cărăuși, în temeiul unui singur document de transport sau unei singure legitimații de călătorie, întocmite pentru întregul parcurs.

(2) Dacă transportul urmează să se execute cu mijloace de transport de același fel, el este în trafic direct simplu, iar dacă urmează să se execute cu mijloace de transport diferite, el este în trafic direct combinat.

(3) Cărăușii care urmează să participe la executarea unui transport în trafic direct sunt obligați să-și predea unul altuia, după caz, bunurile transportate sau bagajele ce le-au fost încredințate, împreună cu documentul de transport, fără intervenția expeditorului sau a călătorului.

Domeniu de aplicare

Art.1544. – Prevederile prezentului capitol se aplică în cazul transportului poştal, feroviar, rutier-auto, pe apele interne, fluvial, maritim sau aerian, numai în măsura în care, prin lege, aceste transporturi nu sunt reglementate altfel.

Secţiunea a 2-a
Contractul de transport de bunuri

Documentul de transport

Art.1545. – (1) La cererea cărăuşului, expeditorul este obligat să îi predea, o dată cu bunurile de transportat, un document de transport, semnat de el, care să cuprindă următoarele:

a) numele şi domiciliul sau, după caz, denumirea şi sediul expeditorului;
b) denumirea şi sediul cărăuşului;
c) numele şi domiciliul sau, după caz, denumirea şi sediul destinatarului;
d) data şi locul predării;
e) natura, greutatea, cantitatea sau numărul bunurilor de transportat şi, dacă acestea sunt ambalate, felul ambalajului, numărul şi sigiliile sau mărcile puse pe acesta;
f) preţul transportului, data şi locul plăţii, precum şi persoana care trebuie să plătească;
g) termenul în care trebuie executat transportul;
h) determinarea de către expeditor a valorii bunurilor, când acestea sunt de valoare;
i) documentele predate cărăuşului pentru a fi alăturate documentului de transport;
j) orice alte stipulaţii convenite între părţi.

(2) Dacă pentru aducerea la îndeplinire a transportului sunt necesare documente vamale, sanitare, fiscale sau alte documente administrative, expeditorul trebuie să le predea cărăuşului o dată cu bunurile de transportat.

(3) Expeditorul răspunde faţă de cărăuş pentru toate pagubele pricinuite prin faptul că menţiunile prevăzute la alin.(1) au fost înscrise în documentul de transport în mod incomplet, inexact, neregulat sau în alte locuri decât cele prevăzute pentru fiecare.

Duplicat. Adeverinţă de primire

Art.1546. – (1) Un exemplar al documentului de transport cu semnătura expeditorului rămâne la cărăuş şi însoţeşte bunurile de transportat până la destinaţie; al doilea exemplar, denumit

duplicat, cu semnătura cărăușului, trebuie să fie predat expeditorului.

(2) În lipsa documentului de transport, cărăușul va elibera, la cererea expeditorului, o adeverință de primire, semnată de el, cuprinzând mențiunile cerute pentru documentul de transport, precum și data primirii bunurilor de transportat.

Documente de transport diferite

Art.1547. – În cazul în care expeditorul predă pentru transport mai multe colete, cărăușul are dreptul să îi ceară acestuia scrisori de trăsură diferite.

Documente de transport la ordin sau la purtător

Art.1548. – (1) Documentul de transport poate fi la ordin sau la purtător.

(2) În ambele cazuri, cărăușul este scutit de obligația de înștiințare, cu excepția cazului în care expeditorul a indicat în document un domiciliatar la locul de destinație.

Documentul de transport la ordin. Transmisibilitate

Art.1549. – (1) Proprietatea bunurilor care fac obiectul transportului se transferă când scrisoarea de trăsură este la ordin, prin girul duplicatului documentului de transport.

(2) Forma și efectele girurilor, anularea și înlocuirea documentului de transport sunt supuse dispozițiilor privitoare la cambie și biletul la ordin.

(3) Ultimul giratar al unui șir neîntrerupt de giruri care este posesor al titlului este considerat proprietar. Debitorul care își îndeplinește obligația rezultând din titlu este eliberat, numai dacă nu a există fraudă sau culpă gravă din partea sa.

Ambalajul

Art.1550. – Bunurile care au nevoie de ambalaj trebuie predate cărăușului într-un ambalaj corespunzător pentru asigurarea integrității, ferindu-le de pierderi sau stricăciuni și împiedicându-le să producă pagube.

Obligațiile expeditorului la predare

Art.1551. – (1) Expeditorul trebuie să predea cărăușului bunurile de transportat în locul și potrivit condițiilor contractului sau obiceiului locului, răspunzând pentru daunele cauzate prin întârziere datorită culpei sale.

(2) Dacă pentru executarea transportului sunt necesare documente vamale, fiscale sau din partea organelor de poliție,

expeditorul este obligat să le predea cărăușului, fiind răspunzător față de acesta pentru pagubele care ar putea rezulta din lipsa, insuficiența sau neregularitatea lor.

Neprevederea termenului pentru transport

Art.1552. – Dacă termenul în care trebuie făcut transportul nu a fost determinat de părți, se va ține seama de obiceiul locului de plecare, iar în lipsa acestuia se va face potrivit împrejurărilor.

Suspendarea transportului și contra-ordinul

Art.1553. – (1) Expeditorul poate suspenda transportul și cere restituirea bunurilor sau predarea lor altei persoane decât aceleia arătate în documentul de transport, ori dispune cum va crede de cuviință, fiind obligat să plătească cărăușului cheltuielile și daunele care sunt consecința imediată a acestui contra-ordin.

(2) Pentru a exercita dreptul de contra-ordin trebuie prezentat documentul de transport semnat de cărăuș sau adeverința de primire, dacă un asemenea document a fost eliberat; modificările ce decurg din contra-ordin trebuie înscrise în documentul de transport sau pe recipisă sub o nouă semnătură a cărăușului.

(3) Dreptul la contra-ordin încetează din momentul în care destinatarul a cerut predarea bunurilor, potrivit art.1563.

(4) Cărăușul răspunde pentru daunele produse prin executarea contra-ordinelor date cu încălcarea dispozițiilor prezentului articol.

Împiedicări la executarea transportului. Consecințe

Art.1554. – (1) În caz de împiedicare la transport, cărăușul are dreptul să hotărască dacă în interesul expeditorului este preferabil să-i ceară instrucțiuni sau să transporte bunul la destinație fără a-l consulta, modificând itinerariul. În acest din urmă caz, dacă nu a fost o faptă ce-i este imputabilă, cărăușul are drept la prețul transportului, la taxele accesorii și la cheltuieli, pe ruta efectiv parcursă, precum și la un termen corespunzător de executare a transportului.

(2) Dacă nu există o altă rută de transport sau dacă, din alte motive, continuarea transportului nu este posibilă, cărăușul va proceda potrivit instrucțiunilor date de expeditor prin documentul de transport, pentru cazul împiedicării la transport, iar în lipsa acestora sau dacă instrucțiunile nu pot fi executate, cărăușul va aduce fără întârziere împiedicarea la cunoștința expeditorului, cerându-i instrucțiuni.

(3) Expeditorul înştiinţat de ivirea împiedicării poate denunţa contractul plătind cărăuşului numai cheltuielile făcute de cărăuş şi preţul transportului în proporţie cu parcursul efectuat.

Modificări aduse de cărăuş

Art.1555. – (1) Dacă în termen de 5 zile de la trimiterea înştiinţării prevăzute la art.1554 alin.(2) expeditorul nu dă, în condiţiile legii speciale, instrucţiuni ce pot fi executate şi nici nu le comunică denunţarea contractului, cărăuşul poate să păstreze bunul în depozit sau îl poate depozita la un terţ. În cazul în care depozitarea nu este posibilă ori bunul se poate strica sau valoarea acestuia nu poate acoperi preţul transportului, taxele accesorii şi cheltuielile, cărăuşul va valorifica bunul potrivit dispoziţiilor legii.

(2) Când bunul a fost vândut, preţul, după scăderea drepturilor băneşti ale cărăuşului trebuie să fie pus la dispoziţia expeditorului iar dacă preţul este mai mic decât drepturile băneşti ale cărăuşului, expeditorul trebuie să plătească diferenţa.

(3) În cazul în care împiedicarea la transport a încetat înainte de sosirea instrucţiunilor expeditorului, bunul se transmite la destinaţie, fără a se mai aştepta aceste instrucţiuni, expeditorul fiind înştiinţat despre aceasta fără întârziere.

Dispoziţii ulterioare: - exercitarea dreptului de către expeditor

Art.1556. – (1) Expeditorul are dreptul, prin dispoziţie ulterioară scrisă, să retragă înainte de plecare bunul ce urma să fie transportat, să-l oprească în cursul transportului, să amâne predarea lui către destinatar ori să dispună înapoierea lui la locul de plecare, să schimbe persoana destinatarului ori locul de destinaţie sau să dispună o altă modificare a condiţiilor de executare a transportului.

(2) Expeditorul care a dat o dispoziţie ulterioară este obligat să plătească cărăuşului, după caz, preţul părţii efectuate din transport, taxele datorate şi cheltuielile pricinuite prin executarea dispoziţiei ulterioare, precum şi să-l despăgubească de orice pagubă suferită.

(3) Expeditorul nu poate da dispoziţie ulterioară care să aibă ca efect divizarea transportului în afară de cazul când legea dispune altfel.

Trecerea dreptului la destinatar

Art.1557. – Dreptul expeditorului de a modifica contractul de transport se stinge de îndată ce destinatarul şi-a manifestat voinţa de a-şi valorifica drepturile ce rezultă pentru el din contractul de transport potrivit art.1560 sau de îndată ce expeditorul a predat destinatarului duplicatul de pe documentul de transport. Din acel moment, dreptul de a modifica contractul de transport prin dispoziţie ulterioară trece asupra destinatarului.

Dreptul de refuz al cărăuşului

Art.1558. – (1) Cărăuşul, conformându-se dispoziţiilor legii speciale, poate refuza executarea dispoziţiei ulterioare, înştiinţând fără întârziere pe cel de la care ea emană, dacă executarea dispoziţiei ar fi de natură să tulbure în mod grav bunul mers al exploatării ori dacă, în cazul schimbării locului de destinaţie, sporul de taxe şi cheltuieli nu ar fi garantat de valoarea bunului sau în alt fel. Dispoziţiile art.1565 sunt aplicabile

(2) Cărăuşul are obligaţia să înştiinţeze şi în cazul în care, la primirea dispoziţiei, executarea acesteia nu mai este posibilă.

Obligaţia de predare de către cărăuş a bunului către destinatar

Art.1559. – (1) Cărăuşul trebuie să pună bunurile transportate la dispoziţia destinatarului, în locul şi la termenul indicate de contract sau de uzanţe, în lipsa prevederilor contractuale.

(2) Dacă contractul sau uzanţele nu dispun altfel, se prezumă că predarea trebuie să aibă loc la domiciliul destinatarului.

(3) Dacă predarea trebuie să se facă în alt loc decât domiciliul destinatarului, cărăuşul trebuie să îl înştiinţeze pe acesta de sosirea bunurilor, imediat ce au ajuns la destinaţie.

Drepturile şi obligaţiile destinatarului

Art.1560. – (1) Destinatarul dobândeşte drepturile ce-i revin faţă de cărăuş în temeiul contractului de transport, din momentul când bunul transportat fiind ajuns la locul de destinaţie sau termenul pentru ajungerea lui în acel loc fiind expirat, a cerut cărăuşului predarea sau şi-a manifestat în alt fel voinţa de a-şi valorifica aceste drepturi.

(2) Tot astfel, şi din acelaşi moment, destinatarul îşi asumă faţă de cărăuş obligaţiile ce-i revin în temeiul contractului de transport.

(3) Dacă documentul de transport este la ordin sau la

purtător, posesorul lui este obligat să înapoieze cărăușului duplicatul documentului la predarea mărfurilor.

Prețul transportului; taxe accesorii și alte cheltuieli; penalități

Art.1561. – (1) Prețul transportului, precum și taxele accesorii pentru serviciile prestate la locul de predare de către cărăuș sunt datorate acestuia de către expeditor și se plătesc o dată cu predarea bunului pentru transport, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel.

(2) Taxele accesorii și cheltuielile datorate din cauze ivite în cursul transportului sau la locul de destinație sunt în sarcina destinatarului care le va plăti la primirea bunului, împreună cu prețul transportului și taxele accesorii prevăzute la alin.(1), dacă acestea nu au fost plătite la predare.

Constatarea stării bunului

Art.1562. – (1) La primirea bunurilor transportate, destinatarul are dreptul să ceară să se constate, pe cheltuiala sa, identitatea, cantitatea și starea bunurilor transportate.

(2) Dacă se va stabili existența unor vicii, cheltuielile făcute sunt în sarcina cărăușului.

(3) În lipsa convenției contrare, viciile vor fi verificate potrivit dispozițiilor alin.(4)–(8) ale prezentului articol.

(4) În caz de neînțelegere asupra calității sau stării unei mărfi, președintele judecătoriei, la cererea uneia dintre părți, poate dispune constatarea acesteia de unul sau mai mulți experți numiți din oficiu.

(5) Prin aceeași hotărâre se poate dispune sechestrarea mărfii sau depunerea ei într-un depozit public sau, în lipsă, într-un alt loc ce se va determina.

(6) Dacă păstrarea mărfii ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea ei pe cheltuiala celui căruia îi aparține, în condițiile care se vor determina prin hotărâre.

(7) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată, înainte de punerea ei în executare, celeilalte părți sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceștia se află în localitate; în caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de trei zile de la executarea ei.

(8) Partea care nu s-a folosit de dispozițiile alin.(4)-(7) va trebui, în caz de contestație, să stabilească atât identitatea mărfii, cât și viciile ei.

Condițiile în care destinatarul poate obține predarea

Art.1563. – (1) Destinatarul nu poate obține predarea bunurilor transportate înainte de a plăti cărăușului sumele datorate pe baza contractului de transport și rambursurile cu care expeditorul a grevat transportul.

(2) În caz de neînțelegere asupra cuantumului sumelor datorate, dacă destinatarul plătește suma pe care crede că o datorează și depune diferența până la suma pretinsă de cărăuș la Casa de Economii și Consemnațiuni, cărăușul este dator să-i predea bunurile.

(3) Dacă documentul de transport este la ordin sau la purtător, cel care cere predarea trebuie să înapoieze cărăușului duplicatul documentului.

Destinatarul nu e găsit sau refuză ridicarea mărfii

Art.1564. – (1) Cărăușul trebuie să ceară de îndată instrucțiuni expeditorului dacă destinatarul nu poate fi găsit sau refuză ridicarea bunurilor ori se ivesc neînțelegeri între mai mulți destinatari la predarea lor.

(2) Expeditorul poate dispune de bunurile transportate potrivit art.1553, înapoind cărăușului daunele care sunt urmarea directă a împiedicării predării, în afară de dreptul cărăușului de a proceda la depozitarea sau vânzarea bunurilor transportate potrivit art.1554 sau, dacă este cazul, potrivit art.1565.

(3) Dacă destinatarul, după ce a cerut predarea, întârzie să ridice bunurile sau dacă se ivesc neînțelegeri în ceea ce privește primirea bunurilor transportate, cărăușul poate depozita bunurile transportate sau în cazul în care bunurile sunt perisabile, să le vândă potrivit art.1367, înștiințând în prealabil, în ambele cazuri, pe destinatar.

(4) Dacă întârzierea în operațiunile de predare se datorează destinatarului, cărăușul poate cere despăgubiri.

Dreptul de retenție al cărăușului

Art.1565. – (1) Cărăușul are asupra bunurilor transportate un drept de retenție pentru toate creanțele rezultând din contractul de transport, cu dreptul de a proceda la vânzarea lor, chiar dacă nu are titlu executoriu împotriva debitorului.

(2) Dacă destinatarul a cerut să i se facă predarea bunurilor, cărăușul va exercita dreptul de retenție în condițiile legii.

(3) Înștiințarea se va face expeditorului dacă bunurile nu au ajuns la destinație sau dacă destinatarul nu poate fi găsit sau dacă sunt neînțelegeri între mai mulți destinatari.

(4) Cărăușul poate exercita dreptul de retenție și după predarea către destinatar a bunului transportat, dar numai timp de 24 de ore de la predare și numai dacă destinatarul a păstrat posesiunea bunului

Predarea mărfii fără încasarea sumelor datorate

Art.1566. – (1) Cărăușul care predă bunurile fără a încasa de la destinatar sumele ce i se datorează lui, cărăușilor anteriori sau expeditorului ori fără a pretinde depunerea sumei asupra căreia există neînțelegeri pierde dreptul de regres și răspunde față de expeditor ți cărăușii anteriori pentru sumele ce li se cuveneau.

(2) În toate cazurile, însă, cărăușul are acțiune contra destinatarului, chiar dacă acesta a ridicat bunurile transportate.

Răspunderea cărăușului pentru pierderii și stricăciuni

Art.1567. – Din momentul predării bunului pentru transport, până la primirea lui de către destinatar, cărăușul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin pierderea totală sau parțială a bunului sau prin stricarea acestuia.

Repararea pagubei

Art.1568. – (1) Despăgubirea pentru pierdere trebuie să acopere valoarea reală a bunului transportat sau a părții pierdute din acel bun.

(2) În caz de stricare a bunului transportat, despăgubirea trebuie să acopere scăderea lui de valoare.

(3) În toate cazurile, dacă prin lege specială întinderea despăgubirii este limitată, ea nu va putea depăși această limită.

(4) În afară de despăgubirile prevăzute la alin.(1)-(3), cărăușul va înapoia, în măsura pierderii sau scăderii de valoare, prețul transportului, taxele accesorii și orice cheltuieli privitoare la transport.

(5) În cazul în care valoarea bunului a fost declarată la predare, despăgubirea se va socoti în raport de acea valoare. Dacă, însă, valoarea reală este mai mică, despăgubirea se va socoti în raport de această valoare.

(6) Cărăușul răspunde pentru pierderea totală sau parțială ori pentru stricăciunea titlurilor de valoare, a bijuteriilor sau a altor bunuri de un preț deosebit, numai dacă expeditorul a declarat cărăușului, înainte de începerea transportului, felul și valoarea acestor bunuri și numai în măsura valorii declarate.

(7) În caz de pierdere sau stricăciune a bagajelor unui călător, predate cărăușului fără arătarea conținutului, cuantumul despăgubirii se determină după împrejurări.

(8) În cazul în care paguba se datorează intenției sau culpei grave a cărăușului, acesta nu se va bucura de limitarea răspunderii prevăzută de prezentul articol, datorând despăgubirea integrală.

Apărarea de răspundere

Art.1569. – (1) Cărăușul este apărat de răspundere dacă pierderea totală sau parțială sau stricăciunea s-a produs datorită:
a) unor fapte în legătură cu încărcarea sau descărcarea bunului, dacă această operație s-a efectuat de către expeditor sau destinatar;
b) lipsei ori defectuozității ambalajului dacă, după aspectul exterior nu putea fi observată la primirea bunului pentru transport;
c) expedierii sub o denumire necorespunzătoare, inexactă ori incompletă a unor bunuri excluse de la transport sau admise la transport numai sub anumite condiții, precum și a nerespectării de către expeditor a măsurilor de siguranță prevăzute pentru aceste din urmă;
d) unor cauze naturale inerente transportului în vehicule deschise, dacă potrivit dispozițiilor legii speciale sau contractului, bunul trebuie transportat astfel;
e) naturii bunului transportat, dacă aceasta îl expune pierderii sau stricăciunii prin sfărâmare, spargere, ruginire, alterare interioară spontană și altele asemenea;
f) pierderii de greutate, oricare ar fi distanța parcursă, dacă și în măsura în care bunul transportat este dintre acelea care prin natura lor suferă, obișnuit, prin simplul fapt al transportului, o asemenea pierdere;
g) pericolului inerent al transportului de animale vii;
h) faptului că prepusul expeditorului, care însoțește bunul în cursul transportului nu a luat măsurile necesare pentru a asigura conservarea bunului;
i) oricărei alte împrejurări prevăzute prin lege specială.

(2) Dacă se constată că pierderea sau stricăciunea a putut surveni din una dintre cauzele prevăzute la alin.(1), se consideră până la dovada contrară că paguba a fost produsă din acea cauză.

(3) Cărăușul este, de asemenea, apărat de răspundere dacă dovedește că pierderea totală sau parțială ori stricăciunea s-au produs din pricina:
a) unei alte fapte decât cele prevăzute la alin.(1), săvârșite cu

intenție ori culpă de către expeditor sau destinatar, ori a instrucțiunilor date de către unul dintre aceștia;
b) forței majore sau faptei unui terț pentru care cărăușul nu este ținut să răspundă.

Răspunderea pentru neefectuarea transportului sau pentru întârziere

Art.1570. – Cărăușul răspunde și pentru paguba pricinuită prin neefectuarea transportului sau prin depășirea termenului de transport.

Răspunderea pentru rambursuri și formalități vamale

Art.1571. – Răspunderea cărăușului pentru încasarea rambursurilor cu care expeditorul a grevat transportul și pentru îndeplinirea operațiunilor vamale e reglementată de dispozițiile privitoare la mandat.

Cazuri de decădere

Art.1572. – (1) În cazul în care cel îndreptățit primește bunurile fără a face rezerve, nu se mai pot formula împotriva cărăușului, pretențiile izvorâte din pierderea parțială sau stricarea bunurilor transportate ori din nerespectarea termenului de transport.

(2) În cazul în care pierderea parțială sau stricăciunea nu puteau fi descoperite la primirea bunului, cel îndreptățit va putea pretinde cărăușului despăgubire, chiar dacă bunul transportat a fost primit fără rezerve, însă numai dacă a adus pieirea sau stricăciunea la cunoștința cărăușului, de îndată ce a descoperit-o, însă nu mai târziu de 5 zile de la primirea bunului iar pentru bunurile perisabile și animale vii, nu mai târziu de 6 ore de la primirea acestora.

(3) În caz de intenție sau culpă gravă a cărăușului, dispozițiile de mai sus privitoare la stingerea pretențiilor celui îndreptățit, precum și cele privitoare la termenul de înștiințare nu sunt aplicabile.

Înlăturarea sau restrângerea răspunderii

Art.1573. – (1) Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se înlătură sau se restrânge răspunderea cărăușului.

(2) Cu toate acestea, expeditorul își poate asuma riscul transportului în caz de lipsă sau defectuozitate a ambalajului, precum și în cazul când transportul urmează a se face în condiții speciale care măresc considerabil riscul pierderii sau stricăciunii bunului.

Cărăușul care se obligă să transporte și pe liniile altuia

Art.1574. – Cărăușul care se angajează se transporte bunurile nu numai pe liniile sale de exploatare ci și pe acelea ale altui cărăuș, se prezumă că răspunde pentru transportul ce urmează a se face pe celelalte linii numai ca expeditor.

Răspunderea cărăușului în cazul transportului în trafic direct

Art.1575. – (1) În cazul transportului în trafic direct, fiecare dintre cărăuși răspunde solidar pentru executarea contractului de transport, de la locul de plecare până la cel de destinație.

(2) Între ei, fiecare dintre cărăuși contribuie la despăgubire în proporție cu partea ce-i revine din prețul transportului. Dacă, însă, paguba se datorează intenției sau culpei unuia dintre cărăuși, întreaga despăgubire este în sarcina acestuia, iar dacă unul dintre ei dovedește că faptul păgubitor n-a avut loc pe parcursul său, el nu este ținut să contribuie la despăgubire.

Cărăuși succesivi

Art.1576. – Cărăușii următori au dreptul să ceară a se menționa pe documentul de transport sau într-un act separat, starea în care se află bunurile în momentul în care le sunt încredințate; în lipsa unei asemenea mențiuni, se prezumă că au primit bunurile în bună stare și conform cu documentul de transport.

Dreptul de reprezentare

Art.1577. – (1) În transportul în trafic direct, cel din urmă cărăuș reprezintă pe ceilalți în ceea ce privește încasarea sumelor datorate fiecăruia, în temeiul contractului de transport, precum și cu privire la exercitarea drepturilor prevăzute la art.1565.

(2) Când cărăușul nu îndeplinește aceste obligații, este răspunzător față de cărăușii precedenți pentru sumele datorate lor.

Secțiunea a 3-a
Contractul de transport de persoane și bagaje

Obligația de a transporta

Art.1578. – (1) Prin contractul de transport, cărăușul este obligat să aducă la timp și nevătămat pe călător la locul de destinație. El răspunde pentru moartea și orice vătămare a integrității corporale sau a sănătății călătorului.

(2) Cărăușul poate refuza transportul sau îl poate accepta

în anumite condiții, numai în cazurile prevăzute prin dispozițiile legii speciale.

Obligații ale părților

Art.1579. – (1) În temeiul contractului de transport, cărăușul este obligat față de călător:
a) să-i pună la dispoziție un loc corespunzător legitimației sale de călătorie;
b) să-i transporte copiii care călătoresc împreună cu el, fără plată sau cu tarif redus, în condițiile legii speciale;
c) să-i transporte fără o altă plată bagajele sale în cantitatea și condițiile prevăzute prin dispozițiile legii speciale.

(2) În timpul călătoriei, călătorul este obligat să se supună măsurilor luate potrivit dispozițiilor legale de angajații cărăușului.

Răspunderea cărăușului pentru persoana transportată

Art.1580. – (1) Cărăușul este răspunzător pentru daunele imediate și directe rezultând din neexecutarea transportului, din executarea lui în alte condiții decât cele stabilite sau din întârzierea executării lui. Când, după împrejurări, din cauza întârzierii, contractul nu mai prezintă interes pentru călător, acesta îl poate denunța, cerând înapoierea prețului.

(2) Cărăușul este apărat de răspundere dacă dovedește că paguba se datorează intenției sau culpei grave a călătorului, faptei unui terț pentru care cărăușul nu este ținut să răspundă sau forței majore.

(3) Este nulă orice clauză prin care se înlătură sau se restrânge răspunderea cărăușului.

Răspunderea cărăușului pentru bagaje

Art.1581. – (1) Pentru bagajele de mână pe care călătorul le ia cu sine, cărăușul răspunde numai dacă se dovedește că pierderea sau stricăciunea se datorează intenției sau culpei sale.

(2) Despăgubirea pentru pierderea sau stricarea bagajelor se va stabili potrivit cu împrejurările, cu natura bagajelor, conținutul lor normal și altele asemenea. Aceste dispoziții nu se vor aplica dacă bagajele au fost încredințate cărăușului iar valoarea acestora a fost declarată.

(3) În măsura în care nu s-a prevăzut altfel potrivit prezentului articol, dispozițiile privitoare la transportul bunurilor se aplică în mod corespunzător și bagajelor, fără a deosebi după cum acestea au fost sau nu predate cărăușului.

Răspunderea în cazul transportului în trafic direct

Art.1582. – (1) În caz de trafic direct, fiecare cărăuș răspunde, în ceea ce privește moartea și integritatea corporală ori sănătatea călătorului, precum și în ceea ce privește pierderea sau stricarea bagajelor ce călătorul a luat cu sine, numai pentru faptele păgubitoare întâmplate pe propriul său parcurs.

(2) Pentru pierderea sau stricarea bagajelor ce au fost predate, fiecare dintre cărăuși este ținut să contribuie la despăgubire potrivit art.1565, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Răspunderea pentru întârziere sau întreruperea călătoriei are loc numai în măsura în care, la terminarea întregului parcurs, există întârziere.

Cedarea drepturilor din contractul de transport

Art.1583. – Călătorul poate ceda drepturile sale ce izvorăsc din contractul de transport înainte de începerea transportului, fără a fi obligat să înștiințeze pe cărăuș, dacă contrariul nu rezultă din convenție sau din natura transportului.

Răspunderea pentru faptele altora

Art.1584. – Dispozițiile art.1569 alin.(3) se aplică și transportului de persoane.

Capitolul VII
Contractul de mandat

Secțiunea 1
Dispoziții generale

§1. Despre natura și întinderea mandatului

Noțiune

Art.1585. – (1) Mandatul este contractul prin care o parte, numită mandatar, se obligă să încheie unul sau mai multe acte juridice în numele și pe seama celeilalte părți, numită mandant.

(2) Contractul prin care o persoană se obligă să presteze alte servicii decât săvârșirea unor acte juridice sau să îndeplinească lucrări, este supus dispozițiilor privitoare la

mandat, dacă nu întruneşte cerinţele legii pentru a i se aplica dispoziţiile privitoare la unul dintre contractele speciale prevăzute de lege.

Remuneraţia mandatarului

Art.1586. – În cazul în care mandatul este cu titlu oneros, remuneraţia mandatarului, dacă nu este determinată prin contract, se va stabili potrivit legii, obiceiului ori, în lipsă, după valoarea serviciilor prestate.

Prezumţia de reprezentare

Art.1587. – (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, mandatarul îl reprezintă pe mandant în actele pe care a fost împuternicit să le facă.

(2) Dispoziţiile referitoare la reprezentarea în contracte se aplică în mod corespunzător.

Mandatul fără reprezentare

Art.1588. – Mandatarul care acţionează în nume propriu îşi asumă obligaţii pentru sine, în urma actelor încheiate cu terţii, chiar dacă aceştia aveau cunoştinţă despre mandat.

Bunuri dobândite de mandatar în nume propriu

Art.1589. – Mandantul poate cere predarea bunurilor mobile dobândite de mandatar în temeiul actelor încheiate cu terţii, chiar dacă mandatul este fără reprezentare.

Drepturile creditorului asupra bunurilor mandatarului

Art.1590. – Creditorul mandatarului nu poate urmări bunurile dobândite de acesta în nume propriu dacă mandatul fără reprezentare are o dată certă anterioară naşterii creanţei.

Forma mandatului

Art.1591. – (1) Contractul de mandat poate fi încheiat în formă scrisă ori verbală. El poate rezulta, de asemenea, din chiar executarea lui de către mandatar când o acceptare prealabilă nu este cerută din partea acestuia.

(2) Mandatul convenit pentru încheierea unui act juridic pentru care legea prevede o anumită formă, trebuie să respecte acea formă, sub sancţiunea aplicabilă în cazul actului însuşi.

Refuzul primirii mandatului

Art.1592. – (1) Persoana căreia i s-a oferit un mandat privitor la afaceri care intră în exerciţiul profesiei sale, în cazul în care nu doreşte să-l primească, este obligat să comunice fără întârziere mandantului refuzul său, fiind răspunzător, în caz contrar, de

pagubele ce le cauzează.

(2) Dispoziția prevăzută la alin.(1) este aplicabilă și în cazul în care o persoană, deși s-a oferit, fie în mod public, fie în fața mandantului, să se ocupe de un anumit fel de afaceri, refuză să primească o ofertă de mandat având drept obiect o afacere de acel fel.

Termenul mandatului

Art.1593. – (1) Mandatul fără termen încetează la împlinirea unui termen de trei ani.

(2) Când s-a prevăzut un termen, iar acesta este mai lung decât cel prevăzut de alin.(1), el se reduce de drept la acest din urmă termen.

Întinderea mandatului

Art.1594. – (1) Mandatul general autorizează pe mandatar să efectueze numai acte de conservare și de administrare.

(2) Pentru a putea face acte de înstrăinare, de grevare sau tranzacții, pentru a se putea obliga prin cambii sau bilet la ordin ori pentru a intenta acțiuni în justiție, este necesară o împuternicire expresă din partea mandantului.

(3) Mandatul dat pentru o anumită afacere se întinde și asupra tuturor actelor necesare executării lui, chiar dacă nu sunt precizate în mod expres.

Depășirea mandatului

Art.1595. – Actul juridic făcut cu depășirea mandatului sau după ce acesta a încetat, își va produce efectele numai dacă cel în numele căruia a fost făcut îl ratifică.

§2. Obligațiile mandatarului

Executarea mandatului

Art.1596. – (1) Mandatarul nu poate să depășească limitele statornicite prin mandat.

(2) Cu toate acestea, el poate deroga de la instrucțiunile primite dacă îi este imposibil să înștiințeze în prealabil pe mandant, iar împrejurările sunt de așa natură încât se poate prezuma că mandantul ar fi dat aprobarea. Mandatarul este, în acest caz, obligat să înștiințeze fără întârziere pe mandant cu privire la derogare.

Diligența mandatarului

Art.1597. – (1) Mandatarul este ținut să execute mandatul cu diligența unui bun proprietar. Dacă, însă, mandatul este cu titlu gratuit, el este obligat să îndeplinească mandatul cu grija pe care o arată în propriile afaceri.

(2) Mandatarul este obligat să îl înștiințeze pe mandant despre împrejurările care, survenite încheierii mandatului, pot determina revocarea sau modificarea acestuia.

Obligația de a da socoteală

Art.1598. – Orice mandatar este ținut să dea socoteală despre gestiunea sa și să remită mandantului tot ceea ce a primit în temeiul împuternicirii sale, chiar dacă ceea ce a primit nu ar fi fost datorat mandantului.

Dobânzile la sumele datorate

Art.1599. - Mandatarul datorează dobânzi pentru sumele întrebuințate în folosul său începând din ziua întrebuințării, iar pentru cele cu care a rămas dator, din ziua în care a fost pus în întârziere.

Răspunderea pentru obligațiile terților

Art.1600. – În lipsa unei convenții contrare, mandatarul care acționează în nume propriu nu răspunde față de mandant cu privire la executarea obligațiilor asumate de persoanele cu care a contractat, cu excepția cazului în care insolvabilitatea acestora i-a fost sau ar fi trebuit să îi fie cunoscută la data încheierii contractului.

Pluralitatea de mandatari

Art.1601. – Când mai multe persoane au acceptat împreună același mandat, actele lor obligă pe mandant chiar dacă au fost făcute de una dintre ele, afară de cazul când s-a stipulat că vor lucra împreună.

(2) În lipsă de stipulație contrară, mandatarii nu sunt ținuți solidar față de mandant decât dacă se obligă să lucreze împreună.

Substituirea făcută de mandatar

Art.1602. – (1) Mandatarul care, cu ocazia executării mandatului, își substituie o altă persoană, fără a fi fost autorizat de mandant, răspunde pentru acțiunile persoanei substituite.

(2) Dacă mandantul a autorizat substituirea fără indicarea persoanei, mandatarul răspunde pentru culpă în alegerea persoanei.

(3) În toate cazurile, mandatarul răspunde cu privire la instrucțiunile date persoanei care l-a substituit.

(4) Mandantul are acțiune directă împotriva persoanei substituite mandatarului.

Custodia bunurilor mandantului

Art.1603. – (1) Mandatarul va asigura păstrarea bunurilor care îi sunt predate pentru mandant și va exercita drepturile acestuia față de terți, dacă bunurile prezintă semne de deteriorare sau au ajuns cu întârziere.

(2) În caz de urgență, mandatarul poate proceda la vânzarea bunurilor cu diligența unui bun proprietar.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1) și (2) mandatarul trebuie să îl anunțe de îndată pe mandant.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care mandatarul refuză să primească mandatul, chiar dacă acesta intră în competența sa profesională.

§3. Obligațiile mandantului

Sumele necesare executării mandatului

Art.1604. – În lipsa unei convenții contrare, mandantul este obligat să asigure mandatarului sumele necesare executării mandatului și îndeplinirii obligațiilor pe care mandatarul, în acest scop, și le-a asumat în nume propriu.

Cheltuielile și remunerația mandatarului

Art.1605. – Mandantul va restitui mandatarului sumele avansate, împreună cu dobânzile legale aferente începând cu data avansării acestora, precum și remunerația convenită.

Descărcarea mandatarului de obligațiile contractate

Art.1606. – (1) Mandantul este obligat să execute obligațiile pe care mandatarul le-a contractat cu terții în limitele mandatului său.

(2) El nu răspunde față de mandatar pentru actele care depășesc limitele mandatului; el va răspunde, însă, pentru aceste acte dacă le ratifică, expres sau tacit, sau dacă, în momentul încheierii acestora, mandatarul nu avea cunoștință de încetarea mandatului său.

Răspunderea mandantului

Art.1607. – Mandantul este obligat să repare pagubele ce mandatarul, fără intenție sau culpă din parte-i, a suferit în executarea mandatului.

Pluralitatea de mandanți

Art.1608. – Când mandatul a fost dat de mai multe persoane pentru o afacere comună, fiecare dintre ele răspunde solidar față de mandatar de toate efectele mandatului.

Dreptul de retenție al mandatarului

Art.1609. – Pentru garantarea tuturor creanțelor izvorâte din mandat, inclusiv a avansurilor, cheltuielilor și dobânzilor, mandatarul are un drept de retenție asupra bunurilor mandantului care se găsesc în posesiunea sa ori de care poate să dispună în baza titlurilor pe care le deține.

§4. Încetarea mandatului

Moduri de încetare

Art.1610. – Mandatul încetează:

a) la expirarea termenului sau la îndeplinirea de către mandatar a actului pentru care a fost instituit;
b) prin revocarea sa de către mandant;
c) prin renunțarea mandatarului;
d) la moartea, punerea sub interdicție sau incapacitatea, falimentul sau insolvabilitatea mandantului sau a mandatarului. Cu toate acestea, mandatul care are ca obiect îndeplinirea de acte cu privire la desfășurarea unei afaceri nu încetează, dacă afacerea continuă, cu respectarea dreptului de renunțare al părților sau al moștenitorilor acestora.

Revocarea mandatului

Art.1611. – Mandantul poate oricând revoca mandatul, fiind obligat să plătească mandatarului eventualele cheltuieli avansate de acesta în scopul executării mandatului, precum și, dacă mandatul este cu titlu oneros, o parte corespunzătoare din remunerația convenită.

Numirea altui mandatar

Art.1612. – Împuternicirea dată unui nou mandatar pentru aceeași afacere revocă mandatul inițial din ziua în care i-a fost notificată primului mandatar.

Revocarea mandatului colectiv

Art.1613. – Dacă mandatul a fost conferit de mai multe persoane, revocarea făcută numai de unul din mandanți nu îl descarcă pe mandatar față de ceilalți mandanți, dar îl îndreptățește să pretindă, dacă este cazul, despăgubiri de la autorul revocării.

Renunțarea mandatarului

Art.1614. – (1) Mandatarul poate renunța oricând la mandat, notificând mandantului renunțarea sa.

(2) Mandatarul este dator să îl despăgubească pe mandant pentru prejudiciile ce le-ar suferi prin efectul renunțării, cu excepția cazului când continuarea executării mandatului i-ar fi cauzat mandatarului însuși o pagubă însemnată, de neprevăzut la data acceptării mandatului.

Moartea sau incapacitatea mandantului

Art.1615. – În caz de deces sau incapacitate a mandantului, mandatarul care a început executarea mandatului trebuie să o continue numai atât timp cât întârzierea executării ar putea cauza o situație gravă și ireversibilă.

Necunoașterea cauzei de încetare a mandatului

Art.1616. –Tot ceea ce mandatarul a făcut, în numele mandantului, înainte de a cunoaşte sau de a fi putut cunoaşte cauza de încetare a mandatului este socotit ca valabil făcut în executarea acestuia.

Moartea sau incapacitatea mandatarului

Art.1617. – În caz de moarte a mandatarului, moştenitorii săi, dacă au avut cunoştință de mandat, trebuie să înștiințeze de îndată pe mandant și să ia în interesul acestuia măsurile cerute de împrejurări.

Încetarea mandatului în caz de pluralitate de mandatari

Art.1618. – În lipsa unei convenții contrare, mandatul dat mai multor mandatari obligați să lucreze împreună încetează chiar și atunci când cauza încetării privește numai pe unul dintre ei.

Secțiunea a 2-a
Contractul de comision

Noțiune

Art.1619. – Contractul de comision este mandatul care are ca obiect achiziționarea sau vânzarea de bunuri pe socoteala comitentului și în numele comisionarului.

Natura juridică a comisionului

Art.1620. – (1) Comisionarul este obligat direct față de persoana cu care a contractat.

(2) Între comitent și terți nu există nici drepturi, nici obligații. Cu toate acestea, comitentul poate exercita acțiunile aparținând comisionarului, subrogându-se în drepturile acestuia.

Vânzarea pe credit

Art.1621. – Comisionarul care vinde pe credit este obligat să-l înştiinţeze pe comitent, arătându-i persoana cumpărătorului şi termenul acordat; în caz contrar, se presupune că operaţiunile s-au făcut pe bani gata, proba contrară nefiind admisă.

Transmiterea proprietăţii bunurilor

Art.1622. – În raporturile dintre comitent şi comisionar sau creditorii acestuia, proprietatea bunurilor dobândite de comisionar pe socoteala comitentului trece direct la acesta din urmă chiar din momentul dobândirii.

Îndepărtarea de la instrucţiuni

Art.1623. – (1) Comisionarul se poate îndepărta de la instrucţiunile primite pentru executarea mandatului, când consideră că comitentul, cunoscând condiţiile schimbate, şi-ar fi dat aprobarea şi nu este timp suficient pentru a cere şi a obţine autorizarea sa prealabilă.

(2) În afară de acest caz, orice operaţiune a comisionarului, cu încălcarea sau depăşirea puterilor primite, rămâne în sarcina sa, dacă comitentul nu o ratifică; comisionarul poate fi obligat şi la plata de daune–interese.

Vânzarea de titluri de credit

Art.1624. – (1) Când comisionarul este însărcinat să vândă sau să cumpere titluri de credit circulând în comerţ, devize sau mărfuri cotate la bursă ori având curs în târguri, dacă comitentul nu a dispus altfel, el însuşi poate să-i procure la preţul cerut ca vânzător bunurile pe care trebuia să le cumpere sau să le reţină pentru sine după preţul curent ca cumpărător, bunurile pe care trebuia să le vândă în contul comitentului.

(2) Comisionarul care se comportă el însuşi ca vânzător sau cumpărător, are dreptul la comision.

(3) Dacă în cazurile mai sus arătate, comisionarul, după îndeplinirea însărcinării sale, nu face cunoscut comitentului persoana cu care a contractat, comitentul are dreptul să considere că vânzarea sau cumpărarea s-a făcut în contul său şi să ceară de la comisionar executarea contractului.

Revocarea comisionului

Art.1625. – Comitentul poate revoca dispoziţia dată comisionarului până în momentul în care acesta a încheiat afacerea. În acest caz, comisionarul are dreptul la o parte din remuneraţie care se determină ţinând cont de cheltuielile făcute până în acel moment cu privire la îndeplinirea comisionului.

Răspunderea comisionarului

Art.1626. – (1) Comisionarul răspunde de îndeplinirea obligațiilor persoanelor cu care a contractat.

(2) În cazul în care comisionarul își ia această răspundere are dreptul la plata unui comision special numit *pentru garanție, pentru credit* sau altele asemănătoare, care în lipsă de convenției va fi stabilit după obiceiul locului în care a fost executat contractul de comision.

Secțiunea a 3-a
Contractul de consignație

Noțiune

Art.1627. – Contractul de consignație este mandatul prin care consignatarul, în schimbul unei remunerații, se obligă să vândă, în nume propriu dar pe socoteala consignantului, un anumit bun mobil pe care acesta i l-a predat.

Prețul de vânzare. Remunerația consignatarului

Art.1628. – (1) Prețul la care bunul urmează să fie vândut, precum și remunerația la care are dreptul consignatarul se stabilesc de părți, potrivit dispozițiilor legii speciale.

(2) În cazul în care consignatarul vinde bunul la un preț mai mare decât cel stabilit, diferența se va cuveni consignantului.

Dreptul de dispoziție al consignantului

Art.1629. – (1) Consignantul păstrează dreptul de a dispune de bunul încredințat consignatarului. El îl poate relua oricând, chiar în cazul în care contractul a fost încheiat pe durată determinată.

(2) În acest din urmă caz, precum și ori de câte ori contractul de consignație nu se poate executa din cauze imputabile consignantului, consignatarul are dreptul la înapoierea tuturor cheltuielilor făcute pentru executarea contractului și, potrivit cu timpul cât bunul a stat în păstrarea sa, la o indemnizație în condițiile prevăzute de legea specială.

Vânzarea pe credit. Răspundere

Art.1630. – Consignatarul nu poate acorda termen de plată cumpărătorului decât dacă prin contractul de consignație i s-a acordat acest drept. În acest din urmă caz, ratele vor fi plătite consignatarului, care va răspunde față de consignant solidar cu cumpărătorul pentru plata prețului.

Secțiunea a 4-a
Contractul de expediție

Noțiune

Art.1631. – Contractul de expediție este mandatul prin care expeditorul se obligă să încheie în nume propriu și în contul comitentului, un contract de transport și să îndeplinească operațiunile accesorii.

Revocarea ordinului de expediție

Art.1632. – (1) Comitentul poate revoca ordinul de expediere până în momentul când expeditorul a încheiat contractul de transport, înapoind acestuia cheltuielile făcute.

(2) Din momentul încheierii contractului de transport, expeditorul este obligat să execute, la cererea comitentului, dreptul de contra-ordin admis în materie de transport.

Obligațiile expeditorului

Art.1633. – (1) În alegerea traseului, mijloacelor și modalităților de transport al mărfii, expeditorul va respecta instrucțiunile comitentului iar în lipsa acestora, va acționa în interesul destinatarului.

(2) În cazul în care expeditorul ia asupra sa obligația de îndeplinire a operațiunilor de predare a bunurilor la locul de destinație, se prezumă că nu înțelege să ia asupra sa o obligație directă față de destinatar.

(3) Expeditorul nu are obligația de a asigura bunurile decât dacă aceasta a fost stipulată în contract sau asigurarea este necesară potrivit uzanțelor.

(4) Premiile, bonusurile și avantajele din tarife obținute de expeditor trebuie predate comitentului, în lipsa convenției contrare.

Răspunderea expeditorului

Art.1634. – (1) Expeditorul răspunde de pagubele ce s-ar produce bunurilor dacă nu acționează cu diligența unui bun comerciant la luarea în primire și păstrarea lor, la alegerea cărăușului și expeditorilor intermediari și, în general, la executarea expedierii.

(2) Dacă fără motive temeinice expeditorul se abate de la modul de transport indicat de expeditor, răspunde și de accidentele datorate cazurilor fortuite, dacă nu dovedește că pierderea sau vătămarea bunurilor ori întârzierea transportului

s-ar fi întâmplat chiar dacă s-ar fi conformat instrucțiunilor primite.

Dreptul expeditorului (la comision)

Art.1635. – (1) Expeditorul, în lipsa convenției, are dreptul la un comision pentru încheierea contractului de transport și la plata prestațiilor accesorii îndeplinite de el, după uzanțele locului unde contractul de transport a fost încheiat, precum și la restituirea cheltuielilor făcute pe socoteala comitentului.

(2) Comisionul, prestațiile accesorii și cheltuiala cuvenită expeditorului vor putea fi determinate global de la început.

Transportul efectuat de expeditor

Art.1636. – (1) Expeditorul poate efectua el însuși transportul, fie cu mijloacele sale proprii, fie cu ale altora, cu condiția de a înștiința fără întârziere pe expeditor, cu excepția convenției contrare.

(2) În acest caz, el ia asupra sa răspunderea cărăușului și are dreptul la prețul transportului, cu excepția comisionului. Prețul transportului va fi calculat după tarifele legale sau uzuale în vigoare pentru mijlocul de transport întrebuințat, iar în lipsa acestora ca fi stabilit de instanța judecătorească.

Prescripție

Art.1637. – Termenul de prescripție al dreptului la acțiune izvorând din contractul de expediție este de un an socotit din ziua predării bunurilor la locul de destinație sau din ziua în care ar fi trebui să se facă predarea lor, iar pentru acțiunea referitoare la transporturile care încep sau se termină în afara Europei, termenul este de 18 luni.

Capitolul X
Contractul de depozit

Secțiunea 1
Despre depozitul obișnuit

§ 1. Dispoziții generale

Noțiune

Art.1638. – Depozitul este contractul prin care depozitarul primește de la depunător un bun mobil, cu obligația de a-l păstra și înapoia.

Depozitul neregulat

Art.1639. – Dacă depozitul are drept obiect o sumă de bani sau alte astfel de bunuri fungibile şi, dacă depozitarul a fost autorizat să se servească de ele, contractul este socotit împrumut.

Remuneraţia depozitarului

Art.1640. – (1) Depozitarul poate cere o remuneraţie dacă, din împrejurări, nu reiese că a voit să lucreze fără plată.

(2) Când remuneraţia nu este stabilită prin contract, instanţa judecătorească o va stabili după valoarea serviciilor prestate.

Depozitul făcut unei persoane incapabile

Art.1641. – (1) Dacă depozitul a fost făcut unui depozitar minor sau pus sub interdicţie, deponentul poate revendica bunul depus atâta timp cât acesta se află în mâinile depozitarului incapabil.

(2) Dacă restituirea în natură nu mai este posibilă, deponentul are dreptul de a cere valoarea bunului până la echivalentul celei cu care s-a îmbogăţit persoana care a obţinut bunul.

§ 2. Obligaţiile depozitarului

Diligenţa depozitarului

Art.1642. – (1) Depozitarul este ţinut să păzească bunul cu diligenţa unui bun părinte de familie.

(2) Dacă însă depozitul este gratuit, depozitarul răspunde numai în cazul în care nu a depus diligenţa cerută pentru paza propriilor sale bunuri.

Folosirea bunului

Art.1643. – Depozitarul nu se poate servi de bunul încredinţat lui fără învoirea expresă sau prezumată a deponentului.

Modul executării

Art.1644. – Depozitarul este obligat să schimbe locul şi felul păstrării stabilite prin contract, dacă această schimbare este necesară pentru a feri bunul de pierdere sau stricăciune şi atât de urgentă încât consimţământul deponentului nu ar putea fi aşteptat.

Încredinţarea bunului altuia

Art.1645. – Depozitarul nu poate încredinţa altuia păstrarea bunului, fără consimţământul deponentului, afară numai dacă este silit de împrejurări să o facă.

Încredinţarea bunului altuia cu

Art.1646. – (1) Depozitarul îndreptăţit să încredinţeze păstrarea bunului unei alte persoane, răspunde numai de alegerea acesteia sau de instrucţiunile ce i-a dat, dacă a adus de îndată la cunoştinţa

consimțământul deponentului

deponentului locul depozitului şi numele persoanei care a primit bunul.

(2) În cazul contrar, depozitarul răspunde de greşeala sub-depozitarului ca de a sa proprie.

(3) În toate cazurile, sub-depozitarul răspunde față de depunător de greşeala sa.

Răspunderea pentru încredințarea bunului altuia

Art.1647. – Depozitarul care, fără a avea acest drept, a schimbat locul sau felul păstrării, sau s-a folosit de bunul depozitat sau l-a încredințat unei terțe persoane, răspunde şi de cazurile fortuite, afară numai dacă dovedeşte că bunul pierea şi dacă nu şi-ar fi depăşit drepturile.

Denunțarea depozitului

Art.1648. – (1) Deponentul poate oricând reclama înapoierea bunului depozitat, chiar înăuntrul termenului convenit.

(2) El este obligat însă să întoarcă depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut în considerarea acestui termen.

(3) Depozitarul poate constrânge pe deponent să reia bunul, dacă sunt motive grave, chiar înaintea expirării termenului convenit.

(4) Dacă nu s-a convenit un termen, depozitarul poate înapoia oricând bunul, fiind obligat la plata unor daune-interese, dacă a făcut-o la un timp nepotrivit.

Restituirea bunului

Art.1649. – (1) Dacă nu s-a convenit altfel, restituirea bunului trebuie să se facă la locul unde el trebuia păstrat.

(2) Cheltuielile restituirii sunt în sarcina deponentului.

Restituirea fructelor şi dobânzilor

Art.1650. – (1) Depozitarul este obligat să înapoieze fructele bunului dacă le-a perceput.

(2) Depozitarul nu datorează dobândă pentru banii depozitați, decât din ziua când a fost pus în întârziere să-i restituie.

Revendicarea sau rechiziționarea bunului revendicat

Art.1651. – (1) Depozitarul este apărat de obligația de a înapoia bunul, dacă acesta a fost revendicat de către proprietar sau de o altă persoană îndreptățită, sau dacă a fost rechiziționat de autoritatea publică, ori dacă i-a fost în alt mod ridicat sau a pierit prin caz fortuit.

(2) Dacă în locul bunului care i-a fost ridicat sau care a fost

distrus, depozitarul a primit o sumă de bani sau un alt bun echivalent, el este obligat să le predea deponentului.

(3) Dacă descoperă că bunul a fost furat, precum şi pe proprietarul bunului furat, el trebuie să denunțe acestuia depozitul ce i s-a făcut şi să-l someze a-l cere într-un termen determinat şi îndestulător, fără încălcarea dispozițiilor penale.

(4) Dacă cel căruia denunțarea a fost făcută întârzie să ceară bunul, depozitarul este valabil liberat prin predarea făcută aceluia de la care el l-a primit.

(5) În toate cazurile, el este ținut, sub sancțiunea daunelor-interese, să denunțe deponentului procesul care i-a fost intentat de revendicant, ordinul de rechiziție sau faptul care îl împiedică să înapoieze bunul.

Obligația moştenitorului depozitarului

Art.1652. – Dacă moştenitorul depozitarului a vândut cu bună credință bunul, fără să fi ştiut că este depozitat, el este ținut să înapoieze numai prețul primit sau să cedeze deponentului acțiunea sa împotriva cumpărătorului, dacă prețul nu i-a fost plătit.

§ 3. Obligațiile deponentului

Restituirea cheltuielilor şi repararea pagubelor suferite de depozitar

Art.1653. – (1) Deponentul este obligat să înapoieze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut pentru conservarea bunului.

(2) Deponentul trebuie, de asemenea, să despăgubească pe depozitar de toate pierderile suferite prin depozitarea bunului, afară numai dacă depozitarul a primit bunul, cunoscând sau trebuind să cunoască natura sa primejdioasă.

Plata remunerației

Art.1654. – (1) Plata depozitarului, dacă nu s-a convenit altfel, se face la înapoierea bunului.

(2) Dacă restituirea are loc înainte de termen, depozitarul are drept la partea din remunerație convenită, corespunzătoare timpului cât a păstrat bunul.

Secțiunea a 2-a
Despre depozitul necesar

Noțiune

Art.1655. – (1) Dacă bunul a fost încredințat unei persoane sub constrângerea unei întâmplări neprevăzute, care făcea cu neputință alegerea persoanei depozitarului și întocmirea unui înscris constatator al contractului, depozitul este necesar.

(2) Depozitul necesar poate fi dovedit prin orice mijloc de probă, oricare ar fi valoarea lui.

Obligațiile depozitarului

Art.1656. – (1) Depozitarul nu poate refuza primirea bunului, decât în cazul în care are un motiv serios pentru aceasta.

(2) Depozitarul răspunde pentru pieirea bunului, în condițiile prevăzute pentru depozitul obișnuit.

Secțiunea a 3-a
Despre depozitul hotelier

Răspunderea pentru bunurile aduse în hotel

Art.1657. – Hotelierul este răspunzător ca un depozitar, de prejudiciul cauzat prin furtul, pierderea sau deteriorarea bunurilor personale aduse de client în hotel.

Răspunderea limitată

Art.1658. – Răspunderea hotelierului este limitată până la concurența unei valori cu zece ori mai mare decât cea a prețului afișat pentru camera oferită spre închiriere clientului sau, dacă este vorba de bunuri pe care hotelierul le-a primit în depozit, până la concurența unei valori cu cincizeci de ori mai mare decât valoarea acestui preț.

Răspunderea nelimitată

Art.1659. – În cazurile prevăzute de art.1658, răspunderea hotelierului este nelimitată:

1) dacă paguba se datorează culpei hotelierului, a persoanelor din familia sa care locuiesc împreună cu acesta, sau angajaților hotelului;

2) dacă hotelierul a refuzat să primească bunurile clientului în depozit, afară numai dacă valoarea acestora era prea mare față de standardul hotelului, sau, dacă, vreun alt motiv temeinic îl îndreptățește să o facă.

Limite de răspundere

Art.1660. – Hotelierul nu răspunde atunci când deteriorarea, distrugerea sau pierderea/furtul bunurilor clientului este datorată:
1) clientului, persoanei care îl însoțește sau care se află sub supravegherea sa ori a vizitatorilor săi;
2) unui caz de forță majoră;
3) naturii bunului.

Obligațiile hotelierului

Art.1661. – (1) Hotelierul este obligat să primească în depozit documente, bani sau alte obiecte de valoare aparținând clienților săi.

(2) Hotelierul nu poate refuza depozitul acestor bunuri decât în cazul în care, ținând cont de mărimea și condițiile de operare ale hotelului, acestea sunt excesiv de valoroase sau sunt incomode, sau periculoase.

(3) Hotelierul poate, după examinarea bunurilor care îi sunt predate spre depozitare, să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

(4) Hotelierul poate să examineze bunurilor care îi sunt predate spre depozitare și să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

Prezumția de absență a depozitului

Art.1662. – Hotelierul care pune la dispoziția clienților săi, în camerele de hotel, o casă de valori, nu este presupus a fi acceptat depozitul bunurilor care vor fi depuse de clienții săi, în casa de valori.

Interdicția limitării răspunderii

Art.1663. – Răspunderea hotelierului nu va putea fi suprimată sau micșorată pe cale de afiș sau prin alte clauze imprimate.

Proba

Art.1664. – Dovada introducerii bunurilor în hotel poate fi făcută prin martori, chiar dacă valoarea acestor bunuri este mai mare de echivalentul în lei a 250 EURO.

Decăderea din dreptul la repararea pagubei

Art.1665. – (1) Clientul este decăzut din dreptul la repararea pagubei suferite prin pierderea sau deteriorarea bunurilor pe care le-a adus el însuși sau care au fost aduse pentru el în hotel, dacă:
a) de îndată ce a cunoscut paguba, nu a înștiințat despre aceasta administrația hotelului;

b) dacă nu a exercitat dreptul la acțiunea în reparare, în termen de 6 luni de la data când a fost săvârșită fapta păgubitoare.

(2) Dispozițiile articolului de față nu sunt aplicabile în privința bunurilor pe care hotelierul le-a primit anume în depozit sau a refuzat fără motive temeinice să o facă.

Dreptul la retenție

Art.1666. – Hotelierul are un drept de retenție asupra lucrurilor și bagajelor clientului, cu excepția documentelor personale și a bunurilor fără valoare de cumpărare, în cazul neplății de către acesta a prețului camerei și a serviciilor hoteliere deja prestate.

Valorificarea bunurilor

Art.1667. – Hotelierul poate dispune de bunurile asupra cărora și-a manifestat dreptul de retenție, în cazul neplății, în conformitate cu regulile aplicabile deținătorului unui bun încredințat și uitat.

Limite de aplicare

Art.1668. – Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică pentru autovehicule, bunuri lăsate în același loc sau animale vii.

Stabilimente și localuri asimilate

Art.1669. – (1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică și în cazul persoanelor care dețin sanatorii, localuri destinate spectacolelor publice, stabilimente balneare, pensiuni, restaurante, vagoane, cușete și altele asemănătoare.

(2) Dispozițiile privitoare la răspunderea hotelierului sunt aplicabile și celor care, în mod obișnuit, închiriază camere mobilate, cu ziua sau luna.

Capitolul IX
Sechestrul

Noțiune

Art.1670. – Contractul de sechestru este acela prin care unul sau mai multe lucruri mobile sau imobile, ori un fond de comerț, sau un întreg patrimoniu, în privința cărora există o contestație sau relații juridice nesigure sunt încredințate unui al treilea, cu obligația de a le păzi și a le înapoia celui recunoscut ca titular al dreptului litigios sau nesigur.

Obligațiile, drepturile și puterile sechestrului

Art.1671. – Obligațiile, drepturile și puterile sechestrului sunt determinate de convenția părților; în lipsă se aplică regulile care urmează.

Conservarea și înstrăinarea obiectului sechestrului

Art.1672. – (1) Cel căruia i s-a încredințat sechestrul este ținut să păzească și să conserve obiectul sechestrului cu diligența unui depozitar.

(2) Dacă natura obiectului o cere, el este de asemenea ținut să facă acte de administrare, în acest caz aplicându-se regulile mandatului.

(3) El va putea, de asemenea, dacă lucrul nu poate fi conservat sau dacă, pentru alt motiv, o asemenea măsură este vădit necesară, să-l înstrăineze cu autorizarea instanței judecătorești.

Descărcarea sechestrului

Art.1673. – (1) Persoana căreia i s-a încredințat sechestrul trebuie să înapoieze lucrul celui desemnat de judecător sau, în lipsă, celui arătat prin acordul tuturor părților care au numit-o.

(2) Până când contestația va lua sfârșit, sau până când nesiguranța raporturilor juridice va înceta, cel căruia i s-a încredințat sechestrul nu va putea fi desărcinat, dacă părțile nu sunt de acord, decât prin încheiere judecătorească.

Plata remunerației și a cheltuielilor sau despăgubirilor cuvenite sechestrului

Art.1674. – Persoana căreia i s-a încredințat sechestrul are dreptul la o remunerație, afară de cazul când a renunțat la ea, precum și la înapoierea cheltuielilor și oricăror alte speze făcute pentru conservarea și administrarea bunului sechestrat.

Sechestrul judiciar

Art.1675. – Sechestrul poate fi dispus de instanță; în acest caz se aplică prevederile Codului de procedură civilă și dispozițiile prezentului capitol care nu sunt incompatibile.

Capitolul X
Contractul de împrumut

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Felurile împrumutului

Art.1676. – Împrumutul este de două feluri:

a) împrumutul de folosință, numit și comodat;

b) împrumutul propriu-zis, numit și împrumut de consumație.

Promisiunea de a împrumuta

Art.1677. – Dacă prin lege nu se prevede altfel, convenţia neurmată de remiterea bunului către împrumutat nu valorează împrumut şi oferă beneficiarului promisiunii numai dreptul la daune interese, dacă dovedeşte un prejudiciu.

Secţiunea a 2-a
Comodatul

Noţiune

Art.1678. – (1) Comodatul este contractul prin care una din părţi remite celeilalte, cu titlu gratuit, un bun pentru a se servi de el un anumit timp sau pentru o anumită întrebuinţare, cu obligaţia de a-l restitui.

(2) Comodatul este esenţialmente gratuit. Dacă s-a convenit vreo plată, contractul este prezumat a fi o locaţiune.

Proprietatea bunului

Art.1679. – Comodantul rămâne întotdeauna proprietarul bunului împrumutat.

Obiectul comodatului

Art.1680. – Orice bun, mobil sau imobil, care este în comerţ şi care nu se consumă prin întrebuinţare poate fi obiectul unui comodat.

Obligaţia comodatarului

Art.1681. – Comodatarul este ţinut să păstreze bunul împrumutat ca un bun proprietar. El nu poate să se servească de bun decât pentru întrebuinţarea determinată de natura acestuia sau stabilită prin convenţie, sub sancţiunea unor daune-interese, dacă este cazul.

Pieirea bunului

Art.1682. – În cazul în care se serveşte de bun pentru o altă întrebuinţare sau pentru o durată mai mare decât cea convenită, comodatarul răspunde de pieirea bunului chiar prin caz fortuit.

Posibilitatea salvării bunului

Art.1683. – Comodatarul răspunde de pieirea bunului împrumutat şi atunci când pieirea se datorează unui caz fortuit de care comodatarul l-ar fi putut feri întrebuinţând bunul său propriu sau când, neputând salva decât un singur bun, l-a preferat pe al său.

Deteriorarea bunului prin efectul întrebuințării

Art.1684. – Dacă bunul se deteriorează prin simplul fapt al întrebuințării pentru care a fost împrumutat și fără nici o greșeală a comodatarului, acesta nu răspunde de deteriorare.

Cheltuieli ordinare și extraordinare

Art.1685. - (1) Toate cheltuielile făcute cu bunul sunt în sarcina comodatarului.

(2) Cu toate acestea, dacă, în timpul duratei comodatului, comodatarul a fost nevoit să efectueze cheltuieli necesare pentru conservarea bunului, comodantul este dator să le restituie dacă, înștiințat în prealabil de comodatar, nu s-a opus la efectuarea lor ori dacă nu a putut fi înștiințat în timp util.

(3) În nici un caz, comodatarul nu poate invoca dreptul de retenție.

Pluralitatea de comodatari

Art.1686. – Dacă mai multe persoane au luat împreună în împrumut același bun, ele răspund solidar față de comodant.

Restituirea bunului

Art.1687. – (1) Comodatarul este obligat să înapoieze bunul la împlinirea termenului convenit, sau, în lipsă de termen, după ce s-a folosit de bun potrivit convenției.

(2) Dacă termenul nu este convenit, iar contractul nu prevede întrebuințarea pentru care s-a împrumutat bunul, comodatarul este obligat să înapoieze bunul oricând la cererea comodantului.

Restituirea intempestivă anticipată

Art.1688. – Dacă în cursul termenului convenit sau înainte de încetarea folosirii bunului de către comodatar, potrivit contractului, comodantul are o nevoie urgentă de bun, neprevăzută la data încheierii contractului, el poate cere restituirea bunului.

Moartea comodatarului

Art.1689. – Când comodatul a fost încheiat exclusiv în considerarea persoanei comodatarului, iar acesta moare, comodantul poate cere, în toate cazurile, restituirea de îndată a bunului de către moștenitori.

Răspunderea comodantului

Art.1690. – Când bunul împrumutat are astfel de defecte încât ar putea cauza pagube celui ce se servește de el,

comodantul care le cunoştea la data încheierii contractului datorează daune-interese dacă nu l-a prevenit pe comodatar.

Secţiunea a 3-a
Împrumutul de consumaţie

§1. Dispoziţii comune

Noţiune. Feluri

Art.1691. – (1) Împrumutul poate fi cu titlu gratuit sau, atunci când s-a prevăzut că se acordă cu dobândă, cu titlu oneros.

(2) În lipsa unei clauze contrare, împrumutul se prezumă a fi cu titlu gratuit.

(3) Împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi făcut cu titlu oneros.

Transferul proprietăţii

Art.1692. – De la data remiterii bunului, împrumutatul devine proprietarul bunului.

Termenul de restituire stabilit de părţi

Art.1693. – Termenul de restituire se prezumă a fi stipulat în favoarea ambelor părţi, iar, dacă este cu titlu gratuit, numai în favoarea împrumutatului.

Termenul de restituire stabilit de instanţă

Art.1694. – (1) Dacă nu a fost convenit un termen pentru restituire, el va fi stabilit de instanţă, ţinându-se seama, după împrejurări, de situaţia părţilor, natura bunului şi data împrumutului.

(2) Dacă însă s-a stipulat că împrumutatul va plăti numai când va avea resursele necesare, instanţa, constatând că împrumutatul le deţine sau le putea obţine între timp, nu va putea acorda un termen de plată mai mare de 3 luni.

Prescripţie

Art.1695. – (1) Cererea pentru stabilirea termenului de plată se soluţionează potrivit regulilor aplicabile ordonanţei preşedinţiale.

(2) În cazul prevăzut la art.1694 alin.(1), cererea este supusă prescripţiei, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Restituirea împrumutului

Art.1696. – Dacă nu este posibil să se restituie bunuri de aceeaşi natură, calitate şi în aceeaşi cantitate, împrumutatul este obligat să plătească valoarea lor la data şi locul unde restituirea trebuia să fie făcută.

Răspunderea împrumutătorului

Art.1697. – (1) La împrumutul cu titlu oneros, împrumutătorul este răspunzător de prejudiciul suferit de împrumutat din cauza viciilor bunurilor împrumutate.

(2) Dacă împrumutul este cu titlu gratuit, împrumutătorul este răspunzător numai în cazul în care, cunoscând viciile, nu le-a adus la cunoştinţa împrumutatului.

§2. Despre împrumutul cu dobândă

Domeniu de aplicare

Art.1698. – (1) Împrumutatul datorează dobânzi numai dacă există o stipulaţie în acest sens.

(2) Dispoziţiile ce reglementează împrumutul cu dobândă sunt aplicabile, în mod corespunzător, ori de câte ori, în temeiul unui contract, se naşte şi o obligaţie de plată, cu termen, a unei sume de bani ori a altor bunuri de gen, în măsura în care nu există reguli particulare privind validitatea şi executarea acelei obligaţii.

Modalităţi ale dobânzii

Art.1699. – Dobânda se poate stabili în bani ori în alte prestaţii sub orice titlu sau denumire la care împrumutatul se obligă ca echivalent al folosinţei capitalului.

Nivelul dobânzii

Art.1700. – (1) Când s-au stipulat dobânzi fără însă a se determina rata sau modalitatea de determinare, împrumutatul trebuie să plătească dobânda legală.

(2) Dacă este superioară dobânzii legale, dobânda convenţională trebuie să fie determinată prin înscris; în lipsă, se datorează numai dobânda legală.

(3) Dobânda convenţională nu poate depăşi dobânda legală cu mai mult de 50% pe an decât dacă împrumutul este acordat unui comerciant sau în vederea desfăşurării unei activităţi cu scop patrimonial.

Plata dobânzii

Art.1701. – (1) O dată făcută dovada restituirii capitalului, este prezumată şi plata dobânzii dacă nu se menţionează expres contrariul.

(2) Plata anticipată a dobânzii nu se poate efectua decât pe cel mult 6 luni. Dacă rata dobânzii este determinabilă, eventualele surplusuri sau deficite sunt supuse compensării de la o rată la alta, pe toată durata împrumutului, cu excepţia ultimei rate care rămâne întotdeauna câştigată în întregime de împrumutător.

Capitolul XI
Renta pe viaţă şi contractul de întreţinere pe viaţă

Secţiunea 1
Renta pe viaţă

Noţiune

Art.1702. – Renta pe viaţă este obligaţia de a efectua în folosul unei anumite persoane prestaţii periodice, având drept obiect sume de bani sau alte bunuri fungibile, cât timp trăieşte credirentierul, debirentierul sau o terţă persoană.

Modurile de constituire

Art.1703. – Renta pe viaţă poate fi constituită cu titlu oneros, în schimbul unui capital de orice natură, sau cu titlu gratuit, şi este supusă, sub rezerva dispoziţiilor capitolului de faţă, regulilor proprii ale actului juridic de constituire.

Constituirea în favoarea mai multor persoane

Art.1704. - Renta pe viaţă poate fi constituită asupra vieţii mai multor persoane, putându-se stipula că, în cazul morţii uneia din ele, va trece asupra vieţii celorlalte.

Constituirea în favoarea unei persoane decedate

Art.1705. – Este lovit de nulitate absolută contractul de rentă pe viaţă constituită asupra vieţii unei persoane care era moartă în ziua încheierii lui.

Constituirea în favoarea unei persoane afectate de o boală fatală

Art.1706. – (1) Nu produce, de asemenea, nici un efect contractul prin care s-a constituit cu titlu oneros o rentă asupra vieţii unei persoane care, la data încheierii contractului, suferea de o boală din cauza căreia a murit în 60 de zile de la această dată.

(2) În acest caz, moştenitorii credirentierului pot cere restituirea capitalului.

Rezoluţiunea contractului la cererea credirentierului

Art.1707. – Creditorul unei rente pe viaţă constituită cu titlu oneros poate cere rezoluţiunea contractului dacă debirentierul nu depune garanţia promisă în vederea executării obligaţiei sale sau o diminuează.

Neplata ratelor scadente

Art.1708. – (1) În caz de neîndeplinire a obligaţiei de plată a ratelor scadente, credirentierul nu poate să ceară decât sechestrul şi vânzarea bunurilor debirentierului, până la concurenţa unei sume suficiente spre a asigura plata rentei pentru viitor.

(2) Suma va fi calculată pe baza unei expertize care va fi întocmită în conformitate cu metodologia de calcul aplicată în cazul asigurărilor de viaţă, ţinându-se seama, printre altele, de ratele deja încasate de credirentier, de vârsta şi de starea acestuia. Cheltuielile expertizei sunt suportate de debirentier.

(3) După ce a fost obţinută în urma vânzării bunurilor debirentierului, suma se depune la Casa de Economii şi Consemnaţiuni şi va fi plătită credirentierului cu respectarea ratelor ce fuseseră convenite prin contract.

(4) Credirentierul nu poate, în nici un caz, să ceară rezoluţiunea contractului. Orice stipulaţie contrară este lovită de nulitate absolută.

Irevocabilitatea contractului

Art.1709. – Debirentierul nu se poate libera de plata rentei oferind restituirea capitalului şi renunţând la restituirea ratelor plătite. El este ţinut la plata rentei până la moartea persoanei sau persoanelor asupra vieţii cărora a fost constituită, oricât de împovărătoare ar putea deveni prestarea rentei.

Dobândirea rentei

Art.1710. – (1) Credirentierul nu dobândeşte renta decât în proporţie cu numărul de zile trăite.

(2) Cu toate acestea, dacă s-a convenit să se plătească în rate anticipate, el dobândeşte fiecare rată din ziua în care plata urma să fie făcută.

Insesizabilitatea rentei

Art.1711. – Clauza de insesizabilitate este valabilă numai în contractul de rentă cu titlu gratuit.

Secțiunea a 2-a
Contractul de întreținere pe viață

Noțiune

Art.1712. – Contractul de întreținere pe viață este acela prin care o parte se obligă să transmită celeilalte un bun în schimbul obligației de întreținere și de îngrijire pe tot timpul vieții sale.

Forma contractului

Art.1713. – Contractul de întreținere trebuie încheiat în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute.

Caz de nulitate

Art.1714. - Dispozițiile art.1706 sunt aplicabile și contractului de întreținere pe viață.

Întinderea obligației de întreținere

Art.1715. – (1) Întreținerea trebuie să fie potrivită cu valoarea bunului care a fost transmis debitorului întreținerii, ținându-se seama de elemente precum vârsta și sănătatea creditorului întreținerii. Dacă nu s-a convenit altfel, creditorul întreținerii va locui la acela care o datorează, dispozițiile dreptului de abitație aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Întreținerea continuă a fi datorată în aceeași măsură chiar dacă, în cursul executării contractului, bunul a pierit dintr-o cauză pentru care creditorul întreținerii nu este ținut să răspundă.

(3) Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală, precum și cheltuielile de înmormântare a creditorului întreținerii.

(4) Debitorul întreținerii nu poate pretinde creditorului prestarea unor servicii.

Caracterul incesibil și insesizabil al întreținerii

Art.1716. – Drepturile creditorului întreținerii nu pot fi cedate sau supuse urmăririi.

Drepturile terților vătămați prin stabilirea obligației de întreținere

Art.1717. – Obligația de întreținere este supusă regulilor privind reducțiunea liberalităților excesive și acțiunea revocatorie formulată de creditorii debitorului întreținerii.

Revocarea contractului de întreținere

Art.1718. – (1) Contractul de întreținere pe viață este revocabil în folosul persoanelor cărora debitorul întreținerii le datorează alimente în temeiul legii dacă, prin efectul contractului, el s-a lipsit de mijloacele trebuincioase pentru a îndeplini aceste obligațiuni.

(2) Revocarea poate fi cerută chiar dacă n-a fost fraudă din partea debitorului întreținerii și indiferent de data încheierii contractului de întreținere.

Înlocuirea întreținerii prin rentă viageră

Art.1719. - Instanța judecătorească poate să înlocuiască, la cererea oricăreia dintre părți, fie chiar temporar, întreținerea în natură cu o rentă în bani de egală valoare, în cazul în care:

a) prestarea sau primirea în natură a întreținerii ori locuirea împreună a creditorului și debitorului întreținerii nu mai poate continua din motive obiective;
b) debitorul întreținerii moare.

Stabilirea rentei în caz de culpă a părților

Art.1720. – Dacă prestarea sau primirea în natură a întreținerii ori locuirea împreună a creditorului și debitorului întreținerii nu mai poate continua din vina părților, instanța va majora sau, după caz, diminua cuantumul rentei.

Reguli aplicabile în cazul înlocuirii întreținerii prin rentă

Art.1721. – În toate cazurile în care întreținerea a fost înlocuită potrivit art.1719 și art.1720, devin aplicabile dispozițiile care reglementează contractul de rentă viageră.

Capitolul XII
Jocul și prinsoarea

Lipsa dreptului la acțiune

Art.1722. – (1) Nu există drept la acțiune pentru plata unei datorii de joc sau pentru plata unei prinsori.

(2) Cel care pierde nu poate să ceară restituirea sumei plătite de bunăvoie, în afară de cazul în care a existat fraudă, sau acesta este minor ori interzis judecătoresc.

(3) Datoriile de joc nu vor putea constitui obiect de tranzacție, recunoaștere de datorie, compensație sau novație.

Competițiile sportive

Art.1723. – (1) Dispozițiile art.1722 nu se aplică prinsorilor făcute între persoanele care iau ele însele parte la curse, la orice fel de jocuri sportive sau la jocuri menite să le

pregătească la mânuirea armelor.

(2) Cu toate acestea, dacă suma prinsorii pare prea mare, instanța o poate reduce sau poate chiar respinge acțiunea.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1), intermediarii legal autorizați să adune mize de la persoane ce nu iau parte la joc, nu pot invoca dispozițiile articolului precedent.

Loteriile autorizate

Art.1724. – Loteriile dau loc la acțiune în justiție numai când au fost legal autorizate.

Capitolul XV
Contractul de fideiusiune

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art.1725. – Fideiusiunea este contractul prin care fideiusorul se obligă față de creditor să execute obligația debitorului principal dacă acesta din urmă nu o execută.

Forma contractului

Art.1726. - (1) Fideiusiunea nu se prezumă; voința de o garanta pentru altul trebuie să izvorască limpede din act.

(2) Ea poate fi contractată fără știința și chiar împotriva voinței debitorului principal.

Fideiusiunea pentru o garanție viitoare sau condițională

Art.1727. - Fideiusiunea poate fi dată chiar pentru o datorie viitoare sau condițională.

Valabilitatea fideiusiunii

Art.1728. – (1) Fideiusiunea nu poate exista decât pentru o obligație valabilă.

(2) Cu toate acestea, este valabilă fideiusiunea obligațiunii contractate de un incapabil dacă fideiusorul cunoștea incapacitatea.

Fideiusiunea prestată pentru un fideiusor

Art.1729. - Fideiusiunea poate fi prestată pentru debitorul principal, ca şi pentru fideiusorul său.

Limitele fideiusiunii

Art.1730. - Fideiusiunea care depăşeşte ceea ce este datorat de debitorul principal sau care este contractată în condiţii mai împovărătoare nu este valabilă decât în măsura obligaţiunii principale.

Întinderea fideiusiunii

Art.1731. – (1) Fideiusiunea se întinde la toate accesoriile obligaţiei principale.

(2) Fideiusorul datorează cheltuielile avansate de creditor pentru promovarea acţiunilor împotriva debitorului principal numai dacă creditorul a înştiinţat în timp util pe fideiusor.

Fideiusiunea asimilată

Art.1732. - Mandatul dat unei persoane de a acorda un împrumut unui terţ, în numele şi pe socoteala mandatarului, valorează fideiusiune a unei îndatoriri viitoare.

Obligaţia de a da un fideiusor

Art.1733. - Debitorul obligat să dea un fideiusor trebuie să prezinte o persoană capabilă de a se obliga, care să aibă bunuri îndestulătoare pentru a răspunde de obligaţiune şi care domiciliază în circumscripţia teritorială a curţii de apel unde fideiusiunea trebuie dată.

Solvabilitatea fideiusorului

Art.1734. – Solvabilitatea unui fideiusor se măsoară ţinându-se seama numai de bunurile sale susceptibile de ipotecă, afară de cazul când afacerea în legătură cu care se garantează este comercială sau datoria este modică.

Insolvabilitatea fideiusorului

Art.1735. - Când, după perfectarea fideiusiunii, fideiusorul devine insolvabil, debitorul principal trebuie să dea un alt fideiusor, afară de cazul când fideiusorul a fost ales la cererea creditorului.

Dreptul de opţiune

Art.1736. - Acela care este ţinut în general să dea o garanţie, poate, la alegerea sa, să dea o fideiusiune sau orice altă garanţie, mobiliară ori imobiliară, cu condiţia să fie îndestulătoare.

Secțiunea a 2-a
Efectele fideiusiunii

§ 1 Despre efectele fideiusiunii între creditor și fideiusor

Obligația fideiusorului

Art.1737. – La scadența obligației principale, dacă debitorul principal nu execută de bunăvoie, creditorul se poate îndrepta împotriva fideiusorului.

Beneficiul de discuțiune

Art.1738. – (1) Cu toate acestea, dacă nu a renunțat la beneficiul de discuțiune, fideiusorul poate pretinde creditorului să îl urmărească mai întâi pe debitorul principal.

(2) În acest caz, fideiusorul trebuie să indice bunurile imobile ale debitorului principal asupra cărora se poate realiza executarea. Nu pot fi luate în considerare pentru invocarea beneficiului de discuțiune:

a) bunurile litigioase;

b) bunurile ipotecate pentru garantarea aceleiași obligații, care nu mai sunt în posesiunea debitorului principal.

(3) În lipsa unei stipulații contrare, fideiusorul este ținut să avanseze cheltuielile necesare executării.

Excepții invocate de fideiusor

Art.1739.- Fideiusorul poate opune creditorului toate excepțiile pe care le poate ridica debitorul principal, cu excepția celor derivând din incapacitate.

Pluralitatea de fideiusori

Art.1740. – Când mai multe persoane au dat fideiusiune unui același debitor și pentru aceeași datorie, fiecare din ele este obligată la întreaga datorie și va putea fi urmărită ca atare în afară de cazul când invocă beneficiul de diviziune.

Beneficiul de diviziune

Art.1741. – (1) Prin efectul beneficiului de diviziune, fiecare fideiusor poate cere creditorului să își dividă mai întâi acțiunea și să o reducă la partea fiecăruia.

(2) Dacă vreunul dintre fideiusori era insolvabil atunci când unul dintre ei a obținut diviziunea, acesta din urmă rămâne obligat proporțional pentru această insolvabilitate; el nu răspunde însă pentru insolvabilitatea survenită după diviziune.

Divizarea acțiunii de creditor

Art.1742. - Dacă însă creditorul însuși a divizat acțiunea sa, el nu mai poate reveni asupra diviziunii, chiar dacă înainte de timpul când a făcut această diviziune ar fi existat fideiusori insolvabili.

Răspunderea celui care a dat fideiusiune unui fideiusor

Art.1743. – Cel care a dat fideiusiune fideiusorului debitorului principal nu este obligat față de creditor decât în cazul când debitorul principal și toți fideiusorii săi sunt insolvabili ori sunt liberați prin efectul unor excepții personale debitorului principal sau fideiusorilor săi.

§ 2 Despre efectele fideiusiunii între debitor și fideiusor

Subrogarea fideiusorului în drepturile creditorului

Art.1744. - Fideiusorul care a plătit datoria este de drept subrogat în toate drepturile pe care creditorul le avea împotriva debitorului.

Dreptul de regres al fideiusorului

Art.1745. – (1) Fideiusorul care a plătit are regres împotriva debitorului principal, chiar dacă fideiusiunea a fost dată fără știința acestuia.

(2) Regresul are loc atât pentru capital, cât și pentru dobânzi și cheltuieli. Cu toate acestea, fideiusorul nu are regres decât pentru cheltuielile pe care le-a făcut după ce a denunțat debitorului principal acțiunea îndreptată împotriva sa.

(3) Fideiusorul are dreptul la dobânzi legale pentru tot ce a plătit din ziua când a notificat debitorului principal plata. Dacă, însă, este vorba despre o datorie producătoare de dobânzi, fideiusorul are drept la plata acestora, din ziua în care a plătit.

(4) El are, de asemenea, dreptul la daune-interese.

Regresul contra mai multor debitori principali

Art.1746. - Când pentru aceeași datorie sunt mai mulți debitori principali care s-au obligat solidar, fideiusorul care a garantat pentru toți are împotriva oricăruia dintre ei acțiune în restituire pentru tot ceea ce plătit.

Limitele regresului

Art.1747. - Dacă s-a obligat împotriva voinței debitorului principal, fideiusorul care a plătit nu poate folosi decât acțiunile prevăzute la art.1744.

Pierderea dreptului de regres

Art.1748. – (1) Fideiusorul care a plătit nu are acțiune împotriva debitorului principal dacă acesta, fiind notificat cu întârziere în privința plății făcute de fideiusor, a plătit la rândul său.

(2) Debitorul nu poate opune fideiusorului excepțiile pe care le-ar fi putut opune creditorului în momentul plății decât în următoarele cazuri:

a) fideiusorul a plătit fără să fi fost urmărit de creditor și fără să fi anunțat în prealabil pe debitor;

b) fideiusorul a plătit fiind urmărit și fără să fi introdus în cauză pe debitor.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(2), fideiusorul are acțiune în restituire împotriva creditorului.

Înștiințarea fideiusorului

Art.1749. – (1) Debitorul care cunoaște existența fideiusiunii este obligat să anunțe de îndată pe fideiusor când plătește creditorului.

(2) Dacă o asemenea înștiințare nu a fost făcută, fideiusorul care plătește creditorului fără să știe că acesta a fost plătit are acțiune în restituire și împotriva debitorului.

Obligații ale debitorului principal față de fideiusor

Art.1750. – Chiar fără a fi plătit creditorului, fideiusorul poate cere debitorului principal daune-interese atunci când:

a) fideiusorul este chemat în judecată pentru a face plata;

b) debitorul principal este în stare de faliment sau de insolvabilitate;

c) debitorul principal s-a obligat să îl libereze pe fideiusor de fideiusiune într-un termen determinat;

d) datoria a devenit exigibilă prin împlinirea termenului convenit pentru plată, iar fideiusorul a renunțat la beneficiul de discuțiune;

e) s-au împlinit 3 ani de la nașterea datoriei, atunci când nu este prevăzut termenul pentru executarea acesteia.

§ 3 Despre efectele fideiusiunii între mai mulți fideiusori

Regresul contra celorlalți fideiusori

Art.1751. – (1) Când mai multe persoane au dat fideiusiune aceluiași debitor și pentru aceeași datorie, fideiusorul care a plătit datoria are regres împotriva celorlalți fideiusori pentru

partea fiecăruia.

(2) Regresul nu are loc decât dacă fideiusorul a plătit într-unul din cazurile arătate la art.1750.

Secțiunea a 3-a
Încetarea fideiusiunii

Confuziunea

Art.1752. - Confuziunea calităților de debitor principal și fideiusor, când devin moștenitori unul față de celălalt, nu stinge acțiunea creditorului nici împotriva debitorului principal, nici împotriva aceluia care a dat fideiusiune pentru fideiusor.

Excepțiile fideiusorului

Art.1753. - Fideiusorul poate opune creditorului toate excepțiile care aparțin debitorului principal și care sunt intrinseci obligației garantate; el nu poate însă opune excepțiile care sunt pur personale debitorului.

Liberarea fideiusorului prin fapta creditorului

Art.1754. - Fideiusorul este liberat atunci când subrogarea în drepturile creditorului nu mai poate să aibă loc în folosul său din vina creditorului.

Liberarea fideiusorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate

Art.1755. - Atunci când este dată în vederea acoperirii datoriilor viitoare ori nedeterminate sau pentru o perioadă nedeterminată, fideiusiunea poate înceta, prin notificarea făcută debitorului, a creditorului și celorlalți fideiusori, după trei ani dacă, între timp, creanța nu a devenit încă exigibilă.

Stingerea obligației principale prin darea în plată

Art.1756. – Atunci când creditorul a primit de bunăvoie un imobil sau orice alt lucru drept plată a datoriei principale, fideiusorul rămâne liberat chiar atunci când creditorul ar fi ulterior evins.

Urmărirea debitorului principal

Art.1757. – Fideiusiunea încetează în cazul în care creditorul nu a intentat acțiune împotriva debitorului principal în trei luni de la împlinirea termenului prevăzut pentru plata datoriei garantate și nu a continuat cu diligență această acțiune.

Moartea fideiusorului

Art.1758. - Moartea fideiusorului pune capăt fideiusiunii, chiar dacă există stipulație contrară.

Capitolul XIV
Tranzacția

Noțiune

Art.1759. – Tranzacția este contractul în temeiul căruia, prin formularea unor concesii ori rezerve reciproce, părțile previn nașterea unei contestații, termină un proces început ori rezolvă dificultățile care survin în timpul executării unei hotărâri.

Indivizibilitatea obiectului

Art.1760. – Obiectul tranzacției este indivizibil.

Condiții de fond

Art.1761. – (1) Pentru a tranzacționa, părțile trebuie să aibă deplina capacitate de a dispune de drepturile care formează obiectul contractului.

(2) Tranzacția este nulă dacă asupra unor asemenea drepturi, prin natura lor sau printr-o dispoziție expresă a legii, părțile nu pot dispune.

Forma tranzacției

Art.1762. – Tranzacția trebuie să fie constatată prin act scris, sub sancțiunea nulității absolute.

Eroarea de drept

Art.1763. - Tranzacția nu poate fi anulată pentru eroare de drept referitoare la chestiunile ce constituie obiectul controversei părților.

Leziunea

Art.1764. - Tranzacția nu poate fi desființată pentru cauză de leziune.

Tranzacția întemeiată pe un titlu nul

Art.1765. – (1) Este nulă tranzacția privitoare la un contract a cărui cauză de nulitate absolută era cunoscută de ambele părți.

(2) În celelalte cazuri, anularea tranzacției poate fi cerută doar de partea care nu cunoștea nulitatea titlului.

Tranzacția făcută pe baza unor documente false

Art.1766. - Tranzacția făcută pe baza unor documente dovedite în urmă ca false este lovită de nulitate absolută.

Descoperirea de documente

Art.1767. - Dacă părțile au tranzacționat cu privire la obiectul litigiului, descoperirea ulterioară de documente care le-au fost

necunoscute

necunoscute nu reprezintă o cauză de nulitate a tranzacției, cu excepția cazului în care acestea au fost ascunse de una dintre părți sau, cu știința acesteia, de un terț.

Tranzacția asupra unui proces terminat

Art.1768. - Tranzacția asupra unui proces este anulabilă în favoarea părții care nu a cunoscut că litigiul fusese soluționat printr-o hotărâre judecătorească intrată sub puterea lucrului judecat.

Desființarea tranzacției constatate prin hotărâre judecătorească

Art.1769. – (1) Tranzacția care, punând capăt unui proces început, este constatată printr-o hotărâre judecătorească poate fi desființată prin acțiune în nulitate, cu observarea regulilor particulare din prezentul capitol, sau acțiune în rezoluțiune ori reziliere, precum orice alt contract.

(2) Hotărârea prin care s-a desființat tranzacția în cazul prevăzut la alin.(1) face ca hotărârea judecătorească prin care tranzacția fusese constatată să fie lipsită de orice efect.

Capitolul XV
Convenția de arbitraj

Noțiune

Art.1770. – Convenția de arbitraj este contractul prin care părțile convin să supună un litigiu existent sau eventual hotărârii unuia sau mai multor arbitri, numiți potrivit legii.

Condiții de fond

Art.1771. – (1) Litigiile privind statutul și capacitatea persoanelor, litigiile de familie și cele având ca obiect drepturi de care părțile nu pot să dispună nu pot fi supuse arbitrajului.

(2) Pot face obiectul unui arbitraj litigiile pentru soluționarea cărora sunt aplicabile reguli de ordine publică.

Forma convenției

Art.1772. – Convenția de arbitraj trebuie să fie încheiată în scris. Condiția se consideră satisfăcută atunci când recurgerea la arbitraj a fost convenită prin schimb de corespondență ori de acte procedurale, fiind presupusă ca atare de cel puțin una din părți și necontestată de către cealaltă.

Nulitatea convenției

Art.1773. – Clauza prin care se conferă uneia dintre părți un privilegiu cu privire la desemnarea arbitrilor este lovită de nulitate absolută.

Autonomia clauzei arbitrale

Art.1774. – Convenția de arbitraj prevăzută în conținutul unui contract este considerată ca fiind distinctă de celelalte clauze ale contractului respectiv.

Nulitatea contractului care cuprinde clauza arbitrală

Art.1775. – Constatarea nulității contractului de către arbitri nu duce la constatarea nulității convenției de arbitraj.

Procedura arbitrală

Art.1776. – Sub rezerva dispozițiilor de la care nu se poate deroga, procedura arbitrală este reglementată de părți, de organisme, legal constituite, ce îndeplinesc o asemenea activitate sau, în lipsă, prin Codul de procedură civilă.

TITLUL VIII
Despre privilegii și garanții reale

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Obiectul reglementării

Art.1777. – Prezentul titlu reglementează privilegiile precum și garanțiile reale destinate să garanteze îndeplinirea unei obligații patrimoniale.

Garanția comună a creditorilor

Art.1778. – (1) Oricine este obligat personal este ținut să-și îndeplinească obligațiile cu toate bunurile sale prezente și viitoare. Ele servesc drept garanție comună a creditorilor săi.

(2) Sunt exceptate bunurile insesizabile și cele care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului autorizate de lege.

Limitarea garanției comune a creditorilor

Art.1779. – Debitorul poate însă conveni cu creditorul său că va fi ținut să-și îndeplinească obligațiile numai cu anumite bunuri.

Egalitatea creditorilor

Art.1780. - În caz de concurs, prețul bunurilor debitorului se împarte între creditori, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia, afară de cazul când există între ei cauze legitime de preferință.

Clauzele de insesizabilitate

Art.1781. – (1) Condițiile cerute pentru validitatea clauzelor de inalienabilitate se aplică în mod corespunzător clauzelor prin care se stipulează insesizabilitatea unui bun.

(2) Toate bunurile care sunt, în condițiile legii, inalienabile sunt considerate insesizabile.

(3) Pentru a fi opozabile terților, clauzele de insesizabilitate trebuie înscrise în registrele de publicitate mobiliară sau, după caz, imobiliară.

Cauzele legitime de preferință

Art.1782. – Cauzele legitime de preferință sunt, în condițiile legii, privilegiile și garanțiile reale.

Extinderea garanției

Art.1783. – (1) Dacă bunul grevat a pierit ori a fost deteriorat, indemnizația de asigurare sau, după caz, suma datorată cu titlu de despăgubire este afectată la plata creanțelor privilegiate sau garantate, după rangul lor.

(2) Sunt afectate plății aceloraşi creanțe sumele datorate în temeiul exproprierii pentru cauză de utilitate publică sau cu titlu de despăgubire pentru îngrădiri ale dreptului de proprietate stabilite prin lege.

Procedura strămutării garanției

Art.1784. – (1) Sumele datorate cu titlu de indemnizație de asigurare sau despăgubire pentru expropriere se consemnează într-un cont bancar purtător de dobânzi pe numele asiguratului sau, după caz, al expropriatului şi la dispoziția creditorilor care şi-au înscris garanția în registrele de publicitate.

(2) Debitorul nu poate dispune de aceste sume până la stingerea tuturor creanțelor garantate decât cu acordul tuturor creditorilor ipotecari ori privilegiați; el are însă dreptul să perceapă dobânzile.

(3) În lipsa acordului părților, creditorii își pot satisface creanțele numai potrivit dispozițiilor legale privitoare la executarea garanțiilor reale.

Opțiunea asigurătorului

Art.1785. – (1) Prin contractul de asigurare, asigurătorul poate să-şi rezerve dreptul de a repara, reface sau înlocui bunul

asigurat.

(2) Asigurătorul va notifica intenția de a exercita acest drept creditorilor care și-au înscris garanția în registrele de publicitate.

(3) Titularii creanțelor garantate pot cere plata indemnizației de asigurare în termen de 30 de zile de la data primirii notificării.

CAPITOLUL II
Despre privilegii

Secțiunea 1
Dispoziții comune

Privilegiul

Art.1786. – (1) Privilegiul este preferința acordată de lege unui creditor față de alți creditori, în considerarea cauzei creanței sale.

(2) Privilegiul este indivizibil.

Obiectul creanțelor privilegiate

Art.1787. – Privilegiile au ca obiect numai bunurile mobile; ele pot fi generale sau speciale.

Opozabilitatea privilegiilor

Art.1788. – Dacă prin lege nu se dispune altfel, privilegiile sunt opozabile terților fără să fie necesară îndeplinirea vreunei formalități de publicitate.

Prioritatea privilegiilor

Art.1789. – Privilegiul premerge garanția reală, creanța fără garanție reală (chirografară), precum și orice alt privilegiu căruia legea îi acordă un rang inferior, chiar dacă acestea ar fi fost constituite mai înainte.

Egalitatea privilegiilor de același fel

Art.1790. - Creditorii privilegiați care au același rang au deopotrivă drept la plată, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia.

Prioritatea creanțelor statului

Art.1791. – (1) Creanțele privilegiate ale statului sau ale unităților administrativ-teritoriale, precum și preferința ce le este acordată sunt prevăzute în legi speciale.

(2) Privilegiile statului şi cele ale unităţilor administrativ-teritoriale nu afectează drepturile dobândite anterior de către terţi.

Declararea creanţelor statului

Art.1792. – (1) În termen de 15 zile de la începerea executării silite, potrivit legii, orice creditor poate cere statului sau unităţilor administrativ-teritoriale să declare creanţele lor privilegiate. Această cerere va fi înscrisă în registrele de publicitate numai dacă se depune dovada notificării făcute organelor fiscale teritoriale.

(2) În termen de 30 de zile de la notificare, statul sau unitatea administrativ-teritorială trebuie să declare şi să înscrie valoarea creanţei sale.

(3) Nerespectarea obligaţiei prevăzute la alin.(1) are ca efect pierderea preferinţei în raport cu creditorii care au solicitat declaraţia.

Prioritatea faţă de privilegiile din legi speciale

Art.1793. – Privilegiile reglementate în prezentul capitol precedă orice alte privilegii create, fără arătarea rangului, prin legi speciale.

Stingerea privilegiilor

Art.1794. - În afara altor cazuri prevăzute de lege, privilegiile se sting o dată cu obligaţia garantată.

Secţiunea a 2-a
Despre privilegiile generale

Privilegiile generale

Art.1795. – Creanţele privilegiate asupra tuturor bunurilor mobile sunt cele mai jos arătate şi se exercită în ordinea următoare:

1) cheltuielile de înmormântare a debitorului, în raport cu condiţia şi starea acestuia;
2) creanţele reprezentând salarii şi alte sume asimilate acestora, pensiile, sumele cuvenite, potrivit legii, şomerilor, ajutoarele pentru maternitate, pentru întreţinerea şi îngrijirea copiilor, pentru incapacitate temporară de muncă, prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea sau întărirea sănătăţii, ajutoarele de

deces, acordate în cadrul asigurărilor sociale, precum şi creanţele reprezentând obligaţia de reparare a prejudiciilor cauzate prin deces, vătămarea integrităţii corporale sau a sănătăţii;

3) creanţele rezultând din obligaţii de întreţinere, alocaţii pentru copii sau obligaţia de plată a altor sume periodice destinate asigurării mijloacelor de existenţă;
4) creanţele statului sau ale unităţilor administrativ-teritoriale provenite din impozite, taxe şi din alte obligaţii fiscale stabilite potrivit legii, din contribuţii la bugetul asigurărilor sociale de stat sau la fondurile speciale;
5) creanţele creditorilor cu garanţii reale în toate cazurile în care debitorul a ascuns ori a distrus bunul grevat.

Extinderea privilegiului

Art.1796. – Dacă nu sunt acoperite din valorificarea bunurilor mobile, creanţele arătate la art.1795 vor fi reportate asupra preţului imobilelor debitorului, cu preferinţă faţă de creanţele chirografare.

Secţiunea a 3-a
Despre privilegii speciale asupra anumitor bunuri mobile

Privilegiile speciale

Art.1797. – (1) Creanţele privilegiate asupra anumitor mobile sunt cele mai jos arătate şi, când poartă asupra aceluiaşi bun, se exercită în ordinea următoare:

a) creanţa celui care exercită un drept de retenţie însă numai pentru cheltuielile necesare şi utile pe care acestea le-a făcut în legătură cu bunul;

b) creanţa vânzătorului neplătit pentru preţul bunului vândut unei persoane fizice, cu excepţia vânzării făcute de un profesionist în cursul obişnuit al activităţii sale.

(2) Când cumpărătorul a vândut, la rândul său, bunul, privilegiul se va exercita asupra preţului încă neplătit de cel de-al doilea cumpărător, cu preferinţă faţă de privilegiul de care se bucură primul cumpărător.

Stingerea privilegiilor speciale

Art.1798. - Privilegiul se stinge prin înstrăinarea ori transformarea bunului şi prin pieirea acestuia.

Secțiunea a 4-a
Despre concursul între privilegii și garanții reale asupra anumitor bunuri mobile

Concursul privilegiilor cu garanțiile reale

Art.1799. – În caz de concurs între privilegii generale și privilegii speciale sau alte garanții reale asupra anumitor bunuri mobile, creanțele garantate se vor executa în ordinea următoare:

1) cheltuielile de înmormântare prevăzute la art.1795 pct.1;
2) creanțele privilegiate asupra unor bunuri mobile, prevăzute la art.1797;
3) creanțele creditorilor cu garanții reale mobiliare;
4) celelalte creanțe prevăzute la art.1795, în ordinea acolo arătată.

Secțiunea a 5-a
Preluarea cheltuielilor de judecată

Preluarea cheltuielilor făcute în interesul comun al creditorilor

Art.1800. – Cheltuielile de judecată, pentru măsuri asigurătorii sau de executare silită, pentru conservarea bunurilor al căror preț se distribuie, precum și orice alte cheltuieli făcute în interesul comun al creditorilor se preiau din prețul bunurilor mobile sau imobile urmărite și trec înaintea tuturor creanțelor în interesul cărora au fost făcute, fie ele chiar privilegiate sau ipotecare.

CAPITOLUL III
Despre garanțiile reale

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Garanția reală

Art.1801. – (1) Garanția reală este un drept real asupra unui bun, mobil sau imobil afectat executării unei obligații; ea dă creditorului dreptul de a urmări bunul, de a-l lua în posesiune sau în plată; de a-l vinde sau de a-l scoate la vânzare și, în acest din urmă caz, de a fi preferit la distribuirea prețului, potrivit rangului creanței sale.

(2) Garanția reală este un accesoriu al creanței garantate.

Indivizibilitatea garanțiilor reale

Art.1802. - Garanțiile reale sunt, prin natura lor, indivizibile și garantează creanța până la plata integrală. Ele subzistă în întregime asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și asupra fiecărei părți din aceste bunuri, independent de divizibilitatea bunului și fără a ține seama de divizarea obligației.

Opozabilitatea garanțiilor reale mobiliare

Art.1803. - Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, pentru a fi opozabile terților, garanțiile reale trebuie publicate potrivit dispozițiilor privitoare la cartea funciară, în cazul garanțiilor imobiliare și, în cazul garanțiilor mobiliare, potrivit celor privitoare la Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, denumită în continuare *arhiva*.

Operațiuni asimilate garanțiilor reale

Art.1804. – (1) Operațiunile care asigură, în mod direct sau indirect, garantarea executării unei obligații cu un bun, oricare ar fi natura sau denumirea lor, nu sunt opozabile terților care au dobândit drepturi asupra acelui bun decât dacă sunt înscrise în registrele de publicitate, potrivit regulilor stabilite pentru garanțiile reale.

(2) Sunt considerate astfel clauzele de inalienabilitate ori de insesizabilitate, clauzele de rezervă a proprietății, ori pactele de răscumpărare.

Secțiunea a 2-a
Despre diversele feluri de garanții reale

Constituirea garanțiilor

Art.1805. - Garanțiile reale se constituie în condițiile și cu formalitățile cerute de lege.

Garanții mobiliare sau imobiliare

Art.1806. - Garanțiile reale pot fi mobiliare sau imobiliare, după cum poartă asupra unor bunuri mobile ori imobile.

Garanțiile imobiliare

Art.1807. - Garanția reală imobiliară se numește ipotecă.

Garanțiile mobiliare

Art.1808. - Garanțiile reale mobiliare pot fi cu sau fără deposedare.

(2) Garanția reală mobiliară cu deposedare se numește gaj.

Secțiunea a 3-a
Despre obiectul și întinderea garanției reale

Obiectul garanției reale

Art.1809. – (1) Garanția reală grevează fie unul sau mai multe bunuri individual determinate, corporale sau necorporale, fie un ansamblu fluctuant de bunuri cuprinse într-o universalitate.

(2) Garanția reală grevează, pe lângă capital, dobânzile pe care acesta le produce, precum și cheltuielile făcute în mod legitim cu recuperarea sau conservarea bunului.

Bunurile ce nu pot fi grevate

Art.1810. – (1) Garanția reală nu poate avea ca obiect bunuri insesizabile.

(2) Ea nu poate greva nici mobilierul și nici obiectele casnice aflate în locuința principală a debitorului care servesc gospodăriei și sunt necesare vieții acestuia.

Garanția asupra nudei proprietăți

Art.1811. – Garanția reală constituită asupra nudei proprietăți nu se extinde de drept asupra proprietății depline la stingerea dezmembrămintelor.

Garanția asupra bunurilor viitoare

Art.1812. – Garanția reală constituită asupra bunului altuia sau asupra unui bun viitor nu grevează bunul decât din momentul în care debitorul dobândește bunul ori acesta se realizează.

Extinderea garanției

Art.1813. – (1) Garanția reală se întinde asupra tot ce se unește prin accesiune cu bunul grevat.

(2) Garanția reală subzistă asupra bunului mobil ce rezultă din transformarea bunului grevat și se extinde asupra celor ce rezultă din contopirea sau unirea bunului grevat cu alte bunuri. Cel care dobândește prin accesiune bunul astfel creat este ținut de garanție.

(3) Bunurile mobile grevate de o garanție reală și care sunt accesorii unui imobil, fără a fi însă incorporate în acesta și

fără a-şi pierde individualitatea, sunt socotite, în ce priveşte executarea garanţiei, a-şi conserva caracterul mobiliar, cât timp garanţia există.

Garanţia reală asupra universalităţilor de bunuri

Art.1814. – (1) Garanţia reală ce grevează o universalitate de bunuri se întinde de drept asupra tuturor bunurilor care intră în acea universalitate.

(2) Garanţia reală încetează de drept în privinţa bunurilor care părăsesc universalitatea, fiind consumate, transformate ori înstrăinate în cursul obişnuit al activităţii unui profesionist.

(3) Garanţia reală se menţine asupra universalităţii de bunuri, chiar dacă bunurile cuprinse în ea au pierit, dacă debitorul le înlocuieşte într-un interval rezonabil, ţinând cont de cantitatea şi natura bunurilor.

Bunul individual determinat vândut în cursul obişnuit al activităţii

Art.1815. – (1) Garanţia reală ce poartă asupra unui bun individual determinat înstrăinat în cursul obişnuit al activităţii unui profesionist se strămută de drept asupra bunului care îl înlocuieşte.

(2) Dacă însă, bunul înstrăinat nu este înlocuit de un alt bun, garanţia reală se strămută asupra sumelor de bani ce provin din înstrăinare în măsura în care acestea pot fi identificate. În caz contrar, garanţia reală se stinge.

Garanţia asupra unei universalităţi de creanţe

Art.1816. – (1) Garanţia reală care grevează o universalitate de creanţe nu se extinde asupra noilor creanţe ale debitorului, când acestea rezultă din vânzarea altor bunuri ale sale de către un terţ în exercitarea drepturilor acestuia.

(2) Ea nu se extinde, de asemenea, asupra creanţelor ce rezultă din contractele de asigurare încheiate de debitor cu privire la celelalte bunuri ale sale.

Garanţia reală asupra acţiunilor

Art.1817. – (1) Garanţia reală asupra acţiunilor, părţilor sociale sau a altor titluri ale unei persoane juridice subzistă asupra acţiunilor sau a celorlalte valori mobiliare primite ori emise în momentul cumpărării, răscumpărării, conversiei, anulării sau a oricărei transformări a acţiunilor grevate, dacă înscrierea este reînnoită asupra valorilor mobiliare primite.

(2) Creditorul garantat nu se poate opune, în virtutea garanţiei sale, acestor transformări.

Oferta reală de plată

Art.1818. – Atunci când bunurile datorate creditorului fac obiectul unei oferte reale sau ale unei consemnări, instanța poate încuviința, la cererea debitorului, ca garanția să se strămute în tot sau în parte asupra acestor bunuri.

Garanția asupra cotei-părți

Art.1819. – (1) Garanția ce poartă asupra unei cote părți din bun se menține dacă, prin partaj sau printr-un alt act declarativ ori constitutiv de drepturi, debitorul sau succesorul acestuia conservă vreun drept asupra unei părți materiale din bun.

(2) Dacă debitorul sau succesorul său nu mai conservă nici un drept asupra bunului, garanția reală se strămută de drept asupra sumelor de bani ce i se cuvin.

Secțiunea a 4-a
Despre garanțiile reale convenționale

§.1 Despre debitor

Condiții privitoare la debitor

Art.1820. - Garanția reală poate fi consimțită numai de proprietarul bunului, capabil de a-l înstrăina.

Reguli aplicabile cauțiunii reale

Art.1821. - Referirile făcute la debitor se aplică în mod corespunzător persoanei care, fără a fi personal obligată față de creditor, garantează cu bunul său obligația altuia.

Garanția asupra drepturilor anulabile ori rezolubile

Art.1822. - Cel care are asupra bunului grevat un drept anulabil ori afectat de o condiție nu poate consimți decât o garanție supusă aceleiași nulități sau condiții.

Garanții constituite de persoane fizice

Art.1823. – Debitorul, persoană fizică, nu poate consimți o garanție asupra universalității bunurilor sau o garanție deschisă decât în calitate de profesionist și în privința bunurilor afectate acestei activități.

§.2 Despre obligația garantată

Obligații ce pot fi garantate

Art.1824. – Garanția reală poate fi dată pentru a garanta îndeplinirea obligațiilor de orice fel.

Garanția constituită în avans

Art.1825. – (1) Garanția dată pentru plata unei sume de bani e valabilă, chiar dacă, la momentul constituirii, debitorul nu a primit ori a primit doar în parte prestația în considerarea căreia s-a obligat.

(2) Dacă însă creditorul refuză să dea sumele pe care s-a angajat să le împrumute și în considerarea cărora garanția a fost constituită, debitorul poate obține reducerea sau radierea garanției, pe cheltuiala creditorului, plătindu-i sumele atunci datorate.

Suma garantată

Art.1826. – (1) Actul constitutiv trebuie să indice suma determinată pentru care garanția reală este consimțită, chiar și atunci când garantează executarea unor obligații nedeterminate, nelichide sau eventuale.

(2) Suma garantată este socotită determinată, chiar atunci când nivelul dobânzii stabilit prin act nu este fix, dacă se arată elementele necesare calculării ratei efective a dobânzii aplicabile sumei garantate.

Secțiunea a 5-a
Despre garanția reală imobiliară

§ 1. Dispoziții generale

Constituirea ipotecii

Art.1827. - Ipoteca se constituie prin înscriere în cartea funciară.

Condiții de fond și de formă

Art.1828. – (1) Actul constitutiv de ipotecă trebuie încheiat prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute.

(2) El trebuie, de asemenea, să cuprindă mențiuni privind identificarea debitorului, izvorul, natura și întinderea obligației garantate, arătându-se în toate cazurile suma maximă pentru care a fost constituită ipoteca.

Obiectul ipotecii

Art.1829. – (1) Se pot ipoteca imobilele, dreptul de uzufruct asupra acestora, precum şi dreptul de superficie.

(2) Se socotesc imobiliare garanţiile reale constituite asupra chiriilor, prezente şi viitoare, produse de un imobil, precum şi asupra indemnizaţiilor plătite în temeiul unor contracte de asigurare ce acoperă aceste chirii. Ele se supun regulilor publicităţii imobiliare.

Înscrierea ipotecii asupra bunurilor viitoare

Art.1830. - Atunci când ipoteca poartă asupra unor bunuri viitoare, cum ar fi construcţiile ce urmează a se edifica pe un anumit teren, dreptul de ipotecă nu poate fi intabulat, ci numai înscris provizoriu, în condiţiile legii.

Înscrierea ipotecii asupra unui corp funciar

Art.1831. – Ipoteca se poate înscrie fie numai asupra unui corp funciar în întregul său, fie numai asupra cotei-părţi ideale care aparţine unui coproprietar.

Extinderea ipotecii

Art.1832. - Ipoteca se întinde, fără nici o altă formalitate de publicitate, asupra tuturor îmbunătăţirilor şi construcţiilor, precum şi asupra bunurilor mobile accesorii imobilului ipotecat, chiar dacă acestea din urmă nu erau afectate exploatării imobilului la data constituirii ipotecii.

Extinderea ipotecii asupra veniturilor imobilului

Art.1833. – (1) Ipoteca ce grevează un imobil dat în locaţiune cuprinde şi veniturile acestuia care curg de la notificarea debitorului sau, după caz, de la deschiderea procedurii falimentului.

(2) Acest drept nu este însă opozabil locatarilor decât din momentul când le-a fost notificată începerea executării silite, respectiv deschiderea procedurii falimentului.

(3) Actele juridice încheiate de proprietar cu privire la veniturile neajunse la scadenţă sau urmărirea acestora de alţi creditori nu sunt opozabile creditorului ipotecar care a început executarea silită înainte ca veniturile să fi devenit exigibile.

(4) După începerea urmăririi silite, ipoteca îşi întinde efectele şi asupra fructelor imobilului ipotecat.

Nulitatea interdicției de înstrăinare

Art.1834. – Clauza prin care se interzice debitorului să înstrăineze bunul ipotecat sau să îl greveze cu orice alte drepturi este lovită de nulitate absolută.

Nulitatea antichrezei

Art.1835. – Este, de asemenea, nulă clauza prin care creditorul ipotecar este autorizat ca, până la data începerii executării, să posede imobilul ipotecat sau să-și însușească fructele ori veniturile acestuia.

Rangul dobânzilor, al penalităților și al altor venituri

Art.1836. – (1) Dobânzile, penalitățile și alte venituri anuale, rentele sau celelalte prestații periodice datorate pe ultimii trei ani au rangul ipotecii. Dacă urmărirea creanței ipotecare a fost notată în cartea funciară, creanțele arătate care au ajuns la scadență după notare vor avea rangul ipotecii.

(2) Cheltuielile făcute de creditorul ipotecar cu plata primelor de asigurare datorate de proprietar sunt garantate cu același rang ca și creanța.

§.2 Despre efectele ipotecii față de terți

Dreptul de urmărire

Art.1837. – (1) Creditorul ipotecar poate urmări imobilul în orice mână ar trece, fără a ține seama de drepturile reale constituite după înscrierea ipotecii.

(2) Aceste drepturi se sting prin preluarea bunului în contul creanței sau prin vânzarea lui în condițiile prevăzute de lege numai dacă prejudiciază pe creditorii ipotecari înscriși anterior. În cazul stingerii acestor drepturi, se poate pretinde echivalentul lor bănesc, cu preferință chiar asupra ipotecilor cu dată posterioară constituirii drepturilor, însă numai în limita excedentului rezultat din executare.

Obligațiile dobânditorului imobilului ipotecat

Art.1838. – (1) Dobânditorul imobilului ipotecat este ținut de toate datoriile ipotecare și se bucură de toate termenele de plată de care beneficiază și debitorul.

(2) Dacă dobânditorul nu plătește, creditorul ipotecar poate începe urmărirea silită asupra imobilului, în condițiile legii.

Drepturile reale anterioare ale dobânditorului

Art.1839. – În cazul în care imobilul s-a preluat în contul creanței sau s-a adjudecat asupra unei terțe persoane, drepturile reale principale pe care dobânditorul le avea asupra imobilului înainte de a dobândi dreptul de proprietate renasc, înscriindu-se în cartea funciară cu rangul lor originar.

Dreptul de urmărire a debitorului

Art.1840. – Dispozițiile prezentei secțiuni nu exclud dreptul creditorului ipotecar de a urmări pe debitor pentru plata creanței sale.

Regresul dobânditorului care a stins creanța ipotecară

Art.1841. – Terțul dobânditor care a plătit datoria ipotecară sau care a suportat executarea într-una din modalitățile prevăzute de lege, se poate întoarce împotriva autorului său pentru a fi despăgubit în condițiile dreptului comun.

Secțiunea a 6-a
Garanția reală mobiliară

§ 1. Garanția mobiliară fără deposedare

Forma actului constitutiv

Art.1842. – Garanția reală mobiliară fără deposedare trebuie încheiată în scris, sub sancțiunea nulității absolute.

Descrierea bunului

Art.1843. – (1) De asemenea, actul constitutiv trebuie să cuprindă o descriere suficient de detaliată a bunului grevat sau, când poartă asupra unei universalități de bunuri mobile, să indice natura acelei universalități.

(2) Este, astfel, nulă garanția despre care este stipulat că poartă asupra tuturor bunurilor mobile, prezente și viitoare, ale debitorului.

Garanția reală asupra titlurilor reprezentative

Art.1844. – Garanția reală asupra unui bun reprezentat printr-un conosament sau printr-un alt titlu negociabil ori care grevează creanțe poate fi opusă celorlalți creditori ai debitorului, dacă este înscrisă în arhiva electronică în termen de 15 zile de la data la care creditorul a executat propria prestație.

Înstrăinarea bunului în cursul activității profesionale

Art.1845. – Garanția reală încetează atunci când debitorul înstrăinează bunul grevat în cursul obișnuit al activității sale profesionale.

Înstrăinarea bunului în afara cursului activității profesionale

Art.1846. – (1) Dacă însă debitorul înstrăinează bunul grevat în afara cursului obișnuit al activității sale profesionale, garanția se conservă prin înscrierea unui aviz de conservare a garanției.

(2) Creditorul trebuie să înscrie avizul în 15 zile din momentul în care a fost informat în scris despre transferul bunului și despre numele dobânditorului ori din momentul în care a încuviințat în scris transferul. În același termen, creditorul este ținut să transmită dobânditorului o copie a avizului de conservare a garanției.

(3) Avizul trebuie să indice numele debitorului, al dobânditorului și să conțină descrierea bunului grevat.

Garanția acceptată de dobânditor

Art.1847. – Garanția reală acceptată de dobânditor poate fi înscrisă.

§2. Garanțiile mobiliare cu deposedare

I. Dispoziții generale

Constituirea gajului

Art.1848. – (1) Gajul se constituie prin remiterea lucrului sau titlului către creditor sau, după caz, prin menținerea posesiunii creditorului, cu consimțământul debitorului, în scopul garantării creanței.

(2) Dacă titlul negociabil se transmite prin andosare sau prin tradițiune, remiterea bunului către creditor are loc prin andosare sau, după caz, prin tradițiune.

Opozabilitatea gajului

Art.1849. – (1) Gajul este opozabil terților prin faptul posesiunii lucrului sau al titlului de către creditor.

(2) Gajul poate fi făcut opozabil și prin înscriere, dacă posesiunea nu a fost întreruptă.

(3) Gajul asupra bunurilor reprezentate printr-un conosament sau printr-un alt titlu negociabil ori asupra creanțelor este opozabil celorlalți creditori ai debitorului îndată

ce creditorul a executat prestația sa, dacă titlul îi este remis în zece zile.

Posesiunea continuă

Art.1850. – (1) Gajul există numai atâta timp cât posesiunea exercitată de creditor este continuă.

(2) Posesiunea lucrului rămâne continuă chiar dacă exercițiul său este împiedicat, fără consimțământul creditorului, prin faptul unui terț sau chiar dacă exercițiul este întrerupt, temporar, prin remiterea lucrului sau a titlului către debitor sau către un terț pentru a-l evalua, repara, transforma ori ameliora.

Posesiunea exercitată printr-un terț

Art.1851. – Creditorul poate, cu acordul debitorului, exercita posesiunea sa prin intermediul unui terț, însă posesiunea exercitată de acesta nu asigură opozabilitatea gajului decât din momentul în care a primit înscrisul constatator al gajului.

Revendicarea bunului

Art.1852. – Creditorul gajist care este împiedicat să dețină lucrul poate revendica bunul de la persoana care-l deține, afară numai dacă această împiedicare rezultă din exercițiul de către un alt creditor a drepturilor rezultând dintr-o garanție sau dintr-o procedură de executare silită.

II. Despre drepturile și obligațiile creditorului gajist

Conservarea bunului

Art.1853. – Cât timp are posesiunea bunului grevat, creditorul gajist este ținut să facă, cu diligența pe care un bun proprietar o are în administrarea bunurilor sale, toate actele necesare pentru conservarea bunului grevat. El nu îl poate, însă, folosi decât cu încuviințarea debitorului.

Culegerea fructelor și perceperea veniturilor

Art.1854. – (1) Creditorul percepe fructele și veniturile bunului ipotecat.

(2) În lipsă de stipulație contrară, creditorul predă debitorului fructele culese. El impută veniturile percepute mai întâi asupra cheltuielilor făcute, apoi asupra dobânzilor și. la urmă, asupra capitalului.

Răscumpărarea acțiunilor

Art.1855. – În cazul răscumpărării cu bani a acțiunilor sau a altor titluri participative la capitalul social al unei persoane juridice, creditorul este îndreptățit să impute prețul plătit potrivit regulilor privitoare la venituri.

Pieirea bunului

Art.1856. – Creditorul nu răspunde de pieirea bunului datorită forței majore sau vechimii ori ca urmare a folosirii normale și autorizate a bunului.

Cheltuielile de conservare

Art.1857. – Debitorul este ținut să restituie creditorului cheltuielile făcute cu conservarea bunului.

Restituirea bunului

Art.1858. – (1) Debitorul nu poate cere restituirea bunului decât după ce și-a executat obligația, afară numai dacă creditorul folosește ori conservă bunul în mod abuziv.

(2) Creditorul care este obligat să restituie bunul în temeiul unei hotărâri judecătorești, pierde garanția.

Indivizibilitatea gajului

Art.1859. – (1) Moștenitorul debitorului care plătește partea ce îi revenea din datorie nu poate cere partea sa din bunul grevat cât timp obligația nu este plătită în întregime.

(2) Moștenitorul creditorului gajist care primește partea ce îi revenea din creanță nu poate remite bunul în dauna celorlalți moștenitori care nu au fost plătiți.

§3. Dispoziții particulare privind garanțiile reale mobiliare asupra creanțelor

I. Dispoziții generale

Garanția asupra creanțelor

Art.1860. – Garanția reală ce grevează o creanță pe care debitorul o are împotriva unui terț, sau o universalitate de creanțe, se poate constitui cu sau fără deposedare.

Opozabilitatea garanțiilor asupra creanțelor

Art.1861. – (1) În toate cazurile, creditorul va putea exercita drepturile în contra debitorilor creanțelor grevate numai după ce garanția le-a devenit opozabilă potrivit regulilor aplicabile cesiunii de creanță.

(2) Garanția reală ce poartă asupra unei universalități de creanțe trebuie înscrisă în arhiva electronică chiar dacă s-a constituit prin remiterea titlurilor către creditor.

(3) Garanția reală care grevează o creanță pe care debitorul o are împotriva unui terț și care este, la rândul său, garantată printr-o garanție reală, trebuie înscrisă în arhivă; creditorul este dator să remită debitorului creanței grevate o copie a avizului de garanție.

Intentarea acțiunilor împotriva debitorului

Art.1862. - În toate cazurile, atât debitorul cât și creditorul pot intenta singuri acțiuni împotriva debitorului creanței grevate, însă cu obligația de a chema pe celălalt în cauză.

II. Despre drepturile și obligațiile titularului unei garanții asupra creanțelor

Perceperea capitalului și veniturilor de creditor

Art.1863. - Titularul unei garanții asupra unei creanțe percepe, la scadență, atât capitalul cât și veniturile pe care aceasta le produce. El dă debitorului creanței grevate chitanță pentru sumele primite.

Imputarea sumelor percepute

Art.1864. - În lipsă de stipulație contrară creditorul impută sumele percepute asupra creanței sale, chiar neajunsă la scadență, potrivit regulilor stabilite pentru imputația plăților.

Perceperea capitalului și veniturilor de către debitor

Art.1865. – (1) Prin actul constitutiv al garanției, titularul garanției poate încuviința ca debitorul să perceapă, la scadență, restituirile de capital și dobânzile cuvenite în temeiul creanței grevate.

(2) Titularul garanției poate, în orice moment, retrage încuviințarea dată cu îndatorirea de a notifica avizul de retragere atât debitorului său cât și debitorului creanței grevate. Avizul de retragere trebuie înscris.

Denunțarea neregulilor plății

Art.1866. - Titularul garanției nu este ținut, el însuși, să recupereze în justiție sumele neplătite de debitorul creanței grevate. El este însă dator să-l informeze, într-un termen rezonabil, pe debitorul său cu privire la orice nereguli la plata sumelor datorate.

Remiterea sumelor excedentare

Art.1867. – Titularul garanției este obligat să remită debitorului sumele încasate și care depășesc cuantumul creanței sale, al dobânzilor și cheltuielilor. Orice stipulație contrară este considerată nescrisă.

Secțiunea a 7-a
Garanțiile reale deschise

Garanția deschisă

Art.1868. – (1) Este considerată deschisă garanția ale cărei efecte sunt suspendate până când, ca urmare a încălcării obligațiilor debitorului, creditorul îi notifică acestuia încălcarea obligațiilor și închiderea garanției.

(2) Caracterul deschis al garanției reale trebuie stipulat expres în act.

Înscrierea garanției deschise

Art.1869. – Pentru a-și produce efectele, garanția deschisă trebuie să fie înscrisă. Atunci când poartă asupra unor bunuri imobile, garanția trebuie înscrisă pentru fiecare din acestea.

Opozabilitatea garanției deschise

Art.1870. – (1) Garanția deschisă este opozabilă terților numai după înscrierea avizului de închidere.

(2) Condițiile sau restricțiile stipulate în actul constitutiv în privința dreptului debitorului de a înstrăina, de a constitui garanții sau de a dispune de bunurile grevate, au efect între părți chiar înaintea închiderii garanției.

Garanția deschisă asupra mai multor creanțe

Art.1871. – (1) Garanția deschisă ce poartă asupra mai multor creanțe își produce efectele, în privința debitorilor creanțelor grevate, numai din momentul înscrierii avizului de închidere, cu condiția ca acesta să fie publicat într-un ziar de largă circulație în localitatea în care debitorul își are domiciliul sau sediul.

(2) Avizul nu trebuie publicat dacă garanția și avizul de închidere devin opozabile debitorilor creanțelor grevate, potrivit regulilor aplicabile cesiunilor de creanță.

Efectele închiderii

Art.1872. – (1) Prin comunicarea notificării de închidere, garanția deschisă capătă efectele unei garanții reale mobiliare ori imobiliare asupra drepturilor pe care debitorul le are la momentul închiderii asupra bunurilor grevate. Când garanția deschisă poartă asupra unei universalități, efectele ei se întind și asupra bunurilor dobândite de debitor ulterior închiderii.

(2) Vânzarea fondului de comerț, fuziunea, divizarea sau reorganizarea întreprinderii nu este opozabilă titularului unei garanții deschise ce poartă asupra acesteia.

(3) Titularul unei garanții deschise asupra unei

universalități de bunuri poate dobândi posesiunea bunurilor grevate, pentru a le administra, cu preferință față de orice alt creditor care și-a înscris garanția ulterior înscrierii garanției deschise.

Închiderea simultană a garanțiilor

Art.1873. - Atunci când există mai multe garanții deschise asupra aceluiași bun, închiderea uneia dintre ele permite celorlalți creditori să înscrie avize de închidere a garanției, chiar fără ca debitorul să-și fi încălcat obligațiile.

Radierea avizului de închidere

Art.1874. – (1) Creditorul va cere radierea avizului de închidere, când încălcarea obligațiilor este remediată.

(2) Efectele închiderii garanției încetează din momentul radierii, iar efectele garanției se suspendă.

Secțiunea a 8-a
Despre garanțiile reale legale

Garanțiile reale legale

Art.1875. – În afara altor cazuri prevăzute de lege, beneficiază de garanție reală legală:

1. statul și unitățile administrativ-teritoriale, pentru garantarea impozitelor, taxelor și a altor obligații fiscale, în cazurile anume prevăzute de lege.
2. vânzătorul, asupra bunului vândut, pentru prețul datorat; Această dispoziție este aplicabilă și în cazul schimbului cu sultă sau al dării în plată cu sultă în folosul celui care înstrăinează, pentru plata sultei datorate;
3. cel care a împrumutat o sumă de bani pentru dobândirea unui imobil, pentru restituirea împrumutului;
4. cel care a înstrăinat un imobil în schimbul întreținerii, asupra imobilului înstrăinat, pentru plata rentei în bani corespunzătoare întreținerii neexecutate. Dreptul de proprietate al debitorului întreținerii nu se va înscrie în cartea funciară decât o dată cu această ipotecă;
5. coproprietarii, pentru plata sultelor sau a prețului datorat de coproprietarul adjudecatar al imobilului, ori pentru garantarea creanței rezultând din evicțiune, asupra imobilelor ce au revenit coproprietarului ținut de o atare obligație;

6. arhitecții, antreprenorii, lucrătorii și furnizorii de materiale care au convenit cu proprietarul să edifice, să reconstruiască sau să repare un imobil, asupra imobilului, pentru garantarea sumelor datorate acestora, însă numai în limita sporului de valoare realizat;
7. legatarii cu titlu particular, asupra imobilelor din moștenire cuvenite celui obligat la executarea legatului, pentru plata acestuia;
8. creditorii ale căror creanțe rezultă dintr-o hotărâre judecătorească.

Garanția în favoarea statului

Art.1876. – (1) Garanțiile reale legale ale statului și unităților administrativ teritoriale pot greva atât bunurile mobile, cât și cele imobile.

(2) Aceste garanții se dobândesc prin înscriere în registrele de publicitate mobiliară sau, după caz imobiliară. Avizul sau cererea de înscriere vor cuprinde legea ce permite înscrierea garanției reale, bunurile asupra cărora se constituie garanția, creanța garantată și cuantumul acesteia. Avizul sau cererea de înscriere trebuie notificate debitorului.

(3) Înscrierea unei garanții reale mobiliare pentru sumele datorate în temeiul legilor fiscale, nu restrânge dreptul statului de a se prevala de caracterul privilegiat al creanței sale.

Garanția în favoarea celor care au participat la construirea sau renovarea unui imobil

Art.1877. – (1) Garanția reală în favoarea celor care au participat la construirea sau renovarea unui imobil poate purta numai asupra imobilului respectiv. Ea poate fi înscrisă pentru contravaloarea lucrărilor cerute de proprietar sau a materialelor ori serviciilor prestate.

(2) Garanția reală în favoarea celor care au participat la construirea sau renovarea unui imobil se conservă, fără să fie nevoie de publicare, treizeci de zile de la terminarea lucrărilor.

(3) Ea se conservă dacă, în acest termen, s-a înscris în cartea funciară indicându-se imobilul grevat, natura și cuantumul creanței. Înscrierea ipotecii trebuie notificată proprietarului.

(4) Ipoteca se stinge la expirarea unui termen de șase luni după terminarea lucrărilor dacă, în acest timp, nu se notează o acțiune împotriva proprietarului sau dacă nu a început executarea ipotecii.

Garanția creditorului pentru creanțele rezultate din hotărâri judecătorești

Art.1878. – (1) Orice creditor în favoarea căruia o instanță din România a pronunțat o hotărâre privind obligarea la plata unei sume de bani, poate dobândi o garanție reală legală asupra oricărui bun, mobil sau imobil, al debitorului său.

(2) Garanția reală se dobândește prin înscrierea unui aviz sau a unei cereri ce arată bunul grevat și cuantumul creanței. Când creanța are ca obiect o rentă, creditorul trebuie să indice cuantumul vărsămintelor și, dacă este cazul, indicele de indexare. Avizul sau cererea vor fi însoțite de o copie legalizată a hotărârii judecătorești și de dovada notificării debitorului.

(3) Cu excepția garanțiilor reale legale ale statului sau unităților administrativ teritoriale, instanțele pot, la cererea proprietarului bunului grevat, să determine bunurile asupra cărora garanția poate purta, să reducă numărul bunurilor grevate sau să încuviințeze înlocuirea garanției reale legale cu o altă garanție suficientă pentru asigurarea plății. În acest caz, instanța va dispune radierea garanției reale legale.

Secțiunea a 9-a
Despre anumite efecte ale garanțiilor reale

Conservarea drepturilor debitorului

Art.1879. – Garanția reală nu înlătură drepturile ce debitorul sau, după caz, posesorul bunului grevat le au asupra acestuia. Ei pot continua să le exercite și pot dispune de ele, fără a aduce, însă, atingere drepturilor creditorului garantat.

Limitarea drepturilor debitorului

Art.1880. – Debitorul și avânzii săi cauză nu pot nici distruge ori deteriora bunurile grevate și nici nu le pot diminua în mod substanțial valoarea, decât în cursul unei utilizări normale sau în caz de necesitate.

Consecințele distrugerii bunului

Art.1881. – Creditorul poate cere, în limita creanței sale, daune interese pentru pagubele cauzate prin distrugerea, deteriorarea ori diminuarea valorii bunurilor grevate, chiar și atunci când creanța sa nu este lichidă ori exigibilă. Daunele interese plătite astfel creditorului se impută asupra creanței.

Recunoașterea garanției reale

Art.1882. – Creditorii pot cere instanței recunoașterea garanției reale și întreruperea prescripției chiar dacă creanțele lor nu sunt lichide ori exigibile.

Secțiunea a 10-a
Despre rangul garanțiilor reale

Rangul garanțiilor reale mobiliare

Art.1883. – Garanțiile reale mobiliare dobândesc rang în funcție de ordinea înregistrării avizelor de înscriere în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare.

Rangul ipotecilor

Art.1884. – Rangul ipotecilor este determinat de ordinea înregistrării cererilor de înscriere în cartea funciară.

Egalitatea creditorilor de rang egal

Art.1885. – Valoarea bunului grevat se împarte între creditori care au același rang, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia.

Concursul între garanțiile reale mobiliare și ipoteci

Art.1886. – (1) Atunci când asupra aceluiași bun sunt deopotrivă înscrise garanții reale mobiliare și imobiliare, creditorii a căror înscriere este anterioară vor fi preferați.

(2) Garanțiile reale înscrise la aceeași dată au rang egal.

Concursul între gaj și garanțiile reale fără deposedare

Art.1887. – (1) Creditorii ale căror garanții sunt înscrise în arhiva electronică de garanții reale mobiliare vor fi preferați creditorilor gajiști care au intrat ulterior în posesiunea lucrului.

(2) Creditorul gajist este ținut să facă dovada intrării în posesiune.

Convenții privitoare la schimbarea rangului

Art.1888. – (1) Rangul garanțiilor reale poate fi schimbat în temeiul convenției încheiate între creditorii, sub condiția notării în registrul de publicitate respectiv.

(2) Dacă între garanțiile al căror rang se schimbă, se găsesc și alte garanții sau drepturi ai căror titulari n-au consimțit la schimb, convenția nu le poate fi opusă decât în măsura în care le era opozabilă garanția al cărei rang a fost cedat.

(3) În toate cazurile, cedarea se face în limita creanței garantate al cărei rang a fost cedat.

(4) Dacă bunul este vândut la licitație, creditorul care a dobândit rangul unei creanțe sub condiție va putea renunța la

beneficiul schimbării de rang, creanța ipotecară condițională reluându-și rangul cedat.

Secțiunea a 11-a
Despre stingerea garanțiilor reale

Stingerea garanțiilor reale

Art.1889. – (1) Garanția reală se stinge prin radierea din cartea funciară ori din arhivă sau prin pieirea totală a bunului.

(2) Radierea garanției reale se poate cere pentru una din următoarele cauze:

a) stingerea obligației principale prin oricare din modurile prevăzute de lege;
b) neîndeplinirea ori îndeplinirea evenimentului de care depinde naşterea sau stingerea obligației garantate;
c) neîndeplinirea ori îndeplinirea evenimentului de care depinde naşterea sau stingerea garanției reale; dobândirea de către creditor a bunului grevat;
d) renunțarea creditorului la garanție;
e) alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute la alin.(2) lit.a) şi b), garanția reală nu se stinge dacă părțile convin ca ea să fie folosită pentru garantarea unei alte obligații determinate ori determinabile, fără a se vătăma, însă, drepturile anterior dobândite de alte persoane.

CAPITOLUL IV
Despre dreptul de retenție

Dreptul de retenție

Art.1890. – Cel care este dator să remită sau să restituie un bun poate să-l rețină atât timp cât creditorul nu-l despăgubeşte pentru cheltuielile necesare şi utile pe care le-a făcut pentru acel bun, ori pentru prejudiciile pe care bunul i le-a cauzat.

Imposibilitatea invocării dreptului de retenție

Art.1891. – (1) Dreptul de retenție nu poate fi exercitat dacă deținerea bunului provine dintr-o faptă ilicită, este abuzivă ori nelegală sau dacă bunul nu este susceptibil de urmărire silită.

(2) De asemenea, dreptul de retenție nu poate fi invocat de către posesorul de rea-credință decât cazurile anume prevăzute de lege.

Drepturile și obligațiile retentorului

Art.1892. – (1) Retentorul trebuie să conserve lucrul cu diligența unui bun proprietar.

(2) El va percepe fructele sau veniturile, fiind obligat să le impute asupra creanței sale.

Înlăturarea dreptului de retenție

Art.1893. - Dreptul de retenție este înlăturat în cazul în care creditorul predării bunului oferă o garanție reală socotită îndestulătoare de către instanță sau consemnează suma pretinsă.

Opozabilitatea dreptului de retenție

Art.1894. – (1) Dreptul de retenție este opozabil terților dobânditori fără îndeplinirea vreunei formalități de publicitate.

(2) În toate cazurile, dreptul de retenție nu poate fi opus creditorilor care au început executarea silită împotriva debitorului; retentorul are numai dreptul de a participa la distribuirea prețului bunului, în condițiile legii.

CAPITOLUL V
Despre executarea garanțiilor

Secțiunea 1
Dispoziții generale

Dreptul creditorului la valorificarea garanției reale

Art.1895. - (1) În cazul în care debitorul nu-și execută obligația, creditorul a cărui creanță este certă și exigibilă poate să-și valorifice garanția reală, potrivit dispozițiilor prezentului capitol.

(2) Executarea garanției reale se poate realiza prin preluarea bunului în vederea deplinei administrări, prin preluarea acestuia în contul datoriei, prin vânzarea acestuia de către creditor ori prin vânzare sub control judiciar.

Titluri executorii

Art.1896. - (1) – Contractele de garanție reală valabil încheiate și, după caz, înscrise în registrele speciale de publicitate, constituie titluri executorii.

(2) Executarea garanției se poate face pe cale amiabilă sau printr-o procedură judiciară.

Procedura amiabilă

Art.1897. - (1) Procedura amiabilă presupune punerea bunului cu care s-a garantat la dispoziția creditorului, la cererea acestuia, într-un loc convenabil pentru ambele părți, dacă prin contract nu

se prevede astfel. În cadrul procedurii amiabile nu sunt admise nici un fel de constrângeri fizice sau psihice, directe sau indirecte, chiar dacă fapta nu constituie o infracțiune.

(2) În cazul bunurilor pentru care mutarea este costisitoare sau nepractică, creditorul poate face ca bunul să fie de nefolosit și poate dispune de acesta, chiar dacă se află în mâinile debitorului.

Proceduri judiciare

Art.1898. - Prin procedură judiciară se înțelege orice măsură care are ca scop executarea unei garanții, adusă la îndeplinire cu ajutorul unui organ judiciar.

Conservarea acțiunilor de drept comun

Art.1899. - Prevederile prezentului capitol nu aduc atingere dreptului creditorului de a-și realiza creanța astfel garantată, pe calea unei acțiuni de drept comun și de a solicita luarea oricăror măsuri necesare executării garanției, potrivit Codului de procedură civilă.

Secțiunea a 2-a
Condițiile generale ale executării garanțiilor reale

Expirarea termenului de notificare

Art.1900. - Creditorul va putea trece la executarea garanției numai după expirarea termenului prevăzut la art.1904 pentru lăsarea bunului la dispoziția creditorului.

Prioritatea la executare

Art.1901. - Creditorul al cărui drept de garanție reală este anterior în rang are prioritate la executarea garanției față de creditorii cu rang subsecvent.

Exercitarea drepturilor de executare împotriva terților

Art.1902. - (1) Drepturile ce decurg din garanțiile reale se pot exercita împotriva oricăror persoane care dețin, cu orice titlu, bunurile asupra cărora s-a constituit garanția.

(2) În cazul în care, ulterior garantării obligației, debitorul constituie un drept de uzufruct asupra aceluiași bun, creditorul își va exercita drepturile, în același timp, împotriva nudului proprietar și a uzufructuarului.

(3) În orice caz, el va trebui să-l notifice și pe acela față de care nu și-a exercitat drepturile, potrivit alin.(2).

Secțiunea a 3-a
Măsuri prealabile executării garanțiilor reale

Notificarea debitorului

Art.1903. - (1) În vederea executării garanției reale, în oricare dintre modalitățile prevăzute la art.1895 alin.(2), creditorul va face o notificare debitorului, persoanei împotriva căreia acesta își va exercita drepturile, precum și creditorilor care au garanții reale asupra aceluiași bun.

(2) Notificarea nu este necesară în cazul gajului, precum și în cazul în care bunurile mobile se află în detenția creditorului, în temeiul altor raporturi contractuale dintre părți.

Conținutul notificării

Art.1904. - (1) Notificarea va cuprinde mențiuni privind valoarea creanței, faptul neexecutării obligației garantate, intenția creditorului de a trece la executarea garanției reale și opțiunea pentru una dintre modalitățile prevăzute la art.1895 alin.(2), descrierea bunului ce formează obiectul garanției, precum și somația adresată debitorului și, după caz, a persoanei împotriva căreia se valorifică garanția, de a lăsa bunul la dispoziția creditorului în termen de cel mult 10 zile de la primirea notificării.

(2) Notificarea se înregistrează, potrivit dispozițiilor privind publicitatea garanțiilor reale, și se comunică debitorului, oricărei alte persoane împotriva căreia se va executa garanția, precum și creditorilor subsecvenți, pe cheltuiala creditorului, prin orice mod care asigură dovada de primire.

Înstrăinarea bunului după comunicarea notificării

Art.1905. - Înstrăinarea bunului asupra căruia s-a constituit garanția, după comunicarea notificării prevăzută la art.1904, nu este opozabilă creditorului, cu excepția cazului în care dobânditorul, cu consimțământul creditorului, își asumă obligația de a plăti datoria ori consemnează la dispoziția creditorului o sumă de bani suficientă pentru a acoperi creanța, daunele-interese și cheltuielile de executare.

Dreptul de a stinge obligația garantată

Art.1906. - (1) Debitorul sau cel împotriva căruia se execută garanția poate, în orice moment, să stingă obligația și garanția creditorului prin plată. Creditorul nu va putea refuza plata decât in cazurile prevăzute de lege.

(2) Dacă bunul se află în posesiunea sa, creditorul este obligat să-l înapoieze în cel mai scurt timp.

(3) Cu toate acestea, dacă există mai mulți creditori subsecvenți ale căror creanțe certe și exigibile au fost garantate cu acel bun, creditorul poate să predea bunul creditorilor care îi urmează în rang, dacă aceștia au înregistrat o notificare prin care au cerut să li se pună bunul la dispoziție.

Abandonarea bunului

Art.1907. - (1) În vederea executării garanției, în termenul de cel mult 10 zile, debitorul poate să lase de bună-voie bunul la dispoziția creditorului, prin predarea acestuia.

(2) Dacă însă părțile au convenit ca bunul să rămână în posesia debitorului pe durata executării garanției sau să fie predat la o dată ulterioară, lăsarea bunului la dispoziția creditorului se face printr-o declarație scrisă din partea debitorului.

Opoziția la executare

Art.1908. - În termenul de 10 zile debitorul sau creditorii subsecvenți ale căror creanțe sunt certe și exigibile pot face opoziție la modalitatea de executare aleasă de creditor, printr-o notificare care va cuprinde mențiunile prevăzute la art.1904.

Încuviințarea executării

Art.1909. - (1) În cazul în care debitorul nu lasă de bunăvoie bunul la dispoziția creditorului, precum și în cazul în care debitorul sau creditorii subsecvenți au făcut opoziție, instanța, la cererea creditorului, va putea încuviința executarea garanției, după ce va constata existența creanței certe și exigibile, refuzul debitorului de a-și executa obligația și de a lăsa de bună – voie, la dispoziția creditorului, bunul asupra căruia există garanția reală.

(2) Judecarea cererii se face în termen de cel mult 15 zile de la primirea cererii. Hotărârea instanței este executorie de drept și va stabili modalitatea în care se va pune bunul la dispoziția creditorului sau, după caz, a persoanei desemnată de instanță.

(3) Dacă există îndoieli cu privire la buna-credință a creditorului sau cu privire la capacitatea acestuia de a administra bunul, debitorul poate cere instanței să-l oblige pe creditor să consemneze în favoarea sa o sumă de bani cu titlu de cauțiune. Cuantumul acesteia nu poate depăși 10% din valoarea creanței neexecutate.

(4) Dispozițiile alin.(1) și (2) se completează cu prevederile Codului de procedură civilă.

Drepturile creditorului pus în posesiune

Art.1910. - În cazul în care bunul a fost lăsat la dispoziția creditorului, potrivit art.1907 sau art.1909, acesta va avea drepturile și obligațiile unui depozitar. Cu toate acestea, dacă creditorul a optat pentru preluarea bunului în vederea deplinei administrări, ca modalitate de executare a garanției, drepturile și obligațiile administratorului vor fi cele prevăzute în Secțiunea a 4-a.

Lăsarea bunului la dispoziția creditorului

Art.1911. - (1) Lăsarea bunului la dispoziția creditorului, potrivit art.1907 sau art.1909, permite creditorului să treacă la executarea efectivă a garanției, în modalitatea pentru care a optat.

(2) În cazul bunurilor imobile, transmiterea dreptului de proprietate a persoanei împotriva căreia se execută garanția se face cu respectarea dispozițiilor speciale privind înstrăinarea și publicitatea drepturilor reale imobiliare.

Secțiunea a 4-a
Preluarea bunului în vederea deplinei administrări

Preluarea bunului în vederea deplinei administrări

Art.1912. - Preluarea bunului în vederea deplinei administrări se face temporar, cel mult până la satisfacerea creanței pentru care s-a garantat cu acel bun.

Administratorul

Art.1913. - Poate fi administrator creditorul sau o altă persoană desemnată de creditor sau, după caz, de către instanță.

Obligațiile administratorului

Art.1914. -(1) Administratorul are obligația să conserve bunul, să-l pună în valoare, să mărească activul patrimoniului preluat sau să-i realizeze afectațiunea, întocmai ca și cum ar fi proprietarul bunului.

(2) În acest scop, administratorul poate să facă acte de dispoziție cu titlu oneros, să constituie garanții reale asupra bunului, să-i schimbe destinația și să facă orice alte acte necesare și utile, inclusiv investiții.

Diligența cerută administratorului

Art.1915. -(1) Administratorul trebuie să acționeze cu prudență și diligență, să dea dovadă de onestitate și loialitate.

(2) Administratorul trebuie să mențină separația între patrimoniul său și bunurile administrate.

Conservarea drepturilor locatarului

Art.1916. - Preluarea bunului în deplină administrare nu poate aduce atingere drepturilor dobândite anterior de locatar.

Încetarea administrării

Art.1917. - Administrarea bunului încetează în cazul în care creditorul şi-a acoperit creanţa, inclusiv despăgubirile şi cheltuielile privind executarea, în cazul în care a făcut o notificare prin care alege altă modalitate de executare, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege. Falimentul persoanei împotriva căreia se execută garanţia nu duce la încetarea administrării.

Obligaţiile creditorului la încetarea administrării

Art.1918. -(1) La încetarea administrării, creditorul este obligat să dea socoteală şi, dacă nu a optat pentru o altă modalitate de executare, potrivit art.1917, să restituie bunurile celui împotriva căruia s-a făcut executarea.

(2) Creditorul care şi-a acoperit astfel creanţa, despăgubirile şi cheltuielile cu executarea este obligat să predea persoanei împotriva căreia s-a executat garanţia şi surplusul de bunuri obţinut prin administrare.

Secţiunea a 5-a
Preluarea bunului în contul datoriei

Preluarea bunului în contul datoriei

Art.1919. - (1) Creditorul poate propune debitorului şi creditorilor subsecvenţi să devină proprietarul bunului în contul creanţei pe care acesta o are contra debitorului.

(2) Propunerea se va putea face prin notificarea prin care debitorul este somat să lase bunul la dispoziţia creditorului.

Abandonarea bunului şi preluarea în contul datoriei

Art.1920. - (1) Dacă în termenul de 10 zile creditorii subsecvenţi nu au făcut opoziţie, lăsarea bunului de bună-voie la dispoziţia creditorului, echivalează cu executarea garanţiei. Aceasta se constată printr-un înscris care constituie titlu de proprietate a creditorului asupra bunului preluat.

(2) În cazul în care debitorul nu a lăsat de bună-voie bunul la dispoziţia creditorului ori dacă s-a făcut opoziţie de către debitor, creditorul va putea prelua bunul în contul datoriei în temeiul hotărârii judecătoreşti pronunţată potrivit art.1898.

Neîncuviințarea preluării bunului în contul datoriei

Art.1921. - (1) Instanța nu va putea încuviința preluarea bunului în contul datoriei, dacă s-a făcut opoziție de către creditorii subsecvenți. În acest caz, creditorul va trebui să înceapă procedura de vânzare, cu excepția cazului în care îi va dezinteresa pe creditori, astfel încât aceştia să-şi retragă opoziția.

(2) În cazul în care creditorul nu va începe procedurile de vânzare, instanța poate încuviința celui care a făcut obiecție, solicitând vânzarea bunului, sau oricărei alte persoane desemnate de acesta să procedeze la vânzare.

Efectele preluării bunului

Art.1922. – (1) Preluarea bunului în contul datoriei stinge obligația debitorului față de creditorul care a preluat bunul.

(2) Creditorul devine proprietarul bunului din momentul înscrierii mențiunii în registru. Bunul astfel preluat va fi liber de orice sarcini.

Secțiunea a 6-a
Vânzarea bunului de către creditor

Dreptul de a vinde bunul grevat

Art.1923. - (1) Creditorul care are o garanție asupra unui bun îl poate vinde numai după ce a înscris intenția sa de a-l vinde la biroul de publicitate, prin notificare, şi după ce bunul i-a fost pus la dispoziție de bună-voie sau prin hotărârea judecătorească.

(2) Vânzarea se poate face direct sau prin licitație publică.

Condițiile vânzării

Art.1924. - (1) Creditorul trebuie să vândă bunul fără întârziere, la un preț comercial rezonabil şi în interesul celui contra căruia dreptul de garanție este exercitat.

(2) Dacă sunt mai multe bunuri, creditorul poate să le vândă împreună sau separat.

Mandatul creditorului

Art.1925. - Creditorul care vinde bunul acționează în numele proprietarului şi este obligat să prezinte cumpărătorului această calitate.

Distribuirea prețului

Art.1926. - (1) Din prețul obținut din vânzarea garanției se vor plăti cu precădere cheltuielile făcute cu ocazia vânzării, creanțele

cu rang prioritar garantate cu același bun și creanța creditorului care a vândut bunul.

(2) Sarcina împărțirii prețului obținut revine creditorului care a vândut bunul.

(3) Dacă din prețul obținut rămâne un rest, acesta va fi restituit debitorului sau va fi consemnat la dispoziția instanței, dacă există creditori subsecvenți care au făcut opoziție și au solicitat să participe la distribuirea prețului.

(4) În cazul în care prețul obținut nu ajunge pentru stingerea tuturor creanțelor, debitorul va rămâne obligat pentru restul de creanță rămas neacoperit.

Transmiterea sarcinilor către dobânditor

Art.1927. - (1) Terțul cumpărător dobândește bunul grevat de toate sarcinile existente la data înregistrării notificării, cu excepția garanției reale a creditorului care l-a vândut.

(2) Drepturile reale constituite după înregistrarea notificării nu sunt opozabile terțului cumpărător, afară de cazul în care le-a consimțit.

CARTEA A VI-A
Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor

TITLUL I
Prescripția extinctivă

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Stingerea dreptului la acțiune

Art.1928. – Dreptul material la acțiune - denumit în continuare *drept la acțiune* - se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege.

Dreptul la acțiune. Noțiune

Art.1929. – În sensul prezentului titlu, prin drept la acțiune se înțelege dreptul de a constrânge o persoană să execute o anumită prestație, să recunoască o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă.

Prescripția dreptului la

Art.1930. – (1) O dată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept principal, se stinge și dreptul la acțiune privind

acțiune privind drepturile accesorii

drepturile accesorii.

(2) În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție deosebită, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta din prestațiile datorate.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu sunt aplicabile în cazul în care prestațiile succesive alcătuiesc, prin finalitatea lor, rezultată din lege sau convenție, un tot unitar.

Executarea de bună-voie a obligației

Art.1931. – Cel care a executat de bunăvoie obligația după ce dreptul la acțiune al creditorului s-a prescris nu are dreptul să ceară restituirea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit.

Cazurile de imprescriptibilitate a dreptului la acțiune

Art.1932. – Dreptul la acțiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum și ori de câte ori prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exercițiul său nu poate fi limitat în timp.

Cazuri speciale de imprescriptibilitate a dreptului la acțiune

Art.1933. – În afara cazurilor prevăzute la art.1932, sunt imprescriptibile și drepturile privitoare la:

a) acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept;
b) acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic;
c) acțiunea în anularea certificatului de moștenitor, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei succesorale, fie partajul succesoral, sub condiția acceptării moștenirii în termenul prevăzut de lege;
d) acțiunea privind restituirea sumelor de bani încredințate în depozit unei case de păstrare sau unei societăți bancare, ori altei organizații de credit;
e) acțiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel.

Cazurile în care se poate renunța la

Art.1934. – Nu se poate renunța la prescripție cât timp nu a început să curgă, dar se poate renunța la prescripția împlinită,

prescripție

precum și la beneficiul termenului curs pentru prescripția începută și neîmplinită.

Felurile renunțării la prescripție

Art.1935. – (1) Renunțarea la prescripție este expresă sau tacită.

(2) Renunțarea tacită trebuie să fie neîndoielnică; ea poate rezulta numai din manifestări neechivoce.

Persoane care nu pot renunța la prescripție.

Art.1936. - (1) Cel lipsit de capacitatea de a înstrăina sau, după caz, de a se obliga, nu poate renunța la prescripție.

(2) Renunțarea își produce efecte numai în privința celui care a făcut-o. Ea nu poate fi invocată împotriva codebitorilor solidari ori ai unei obligații indivizibile sau împotriva fideiusorilor.

Efectele renunțării la prescripție

Art.1937. – (1) După renunțare, începe să curgă o nouă prescripție de același fel

(2) Dacă partea îndreptățită renunță la prescripție în cursul acesteia, sunt aplicabile dispozițiile privind întreruperea prescripției.

Regimul juridic al clauzelor contrare reglementării legale a prescripției

Art.1938. – Orice clauză care se abate de la reglementarea legală a prescripției este lovită de nulitate absolută. Sunt, astfel, nule clauzele prin care s-ar mări ori s-ar micșora termenele de prescripție stabilite sau s-ar exclude prescripția, fie direct, fie prin declararea ca imprescriptibile a unor acțiuni care, potrivit legii, sunt prescriptibile.

Interzicerea invocării din oficiu a prescripției

Art.1939. – (1) Organul de jurisdicție - instanța de judecată, tribunalul arbitral sau alt organ cu atribuții jurisdicționale - nu poate aplica prescripția din oficiu.

(2) Dispozițiile articolului de față sunt aplicabile chiar dacă invocarea prescripției ar fi în interesul statului sau al unităților sale administrativ-teritoriale.

Momentul până la care se poate invoca prescripția

Art.1940. – (1) Prescripția poate fi opusă pentru prima oară chiar în apel, iar, în lipsa apelului, chiar și în recurs. De asemenea, când este cazul, prescripția poate fi invocată și în fața instanței care rejudecă fondul după casare.

(2) În arbitraj, prescripția poate fi opusă pe tot parcursul soluționării litigiului.

Persoane care pot invoca prescripția

Art.1941. – Codebitorii și fideiusorii pot invoca prescripția, chiar dacă unul dintre debitori a neglijat să o facă ori a renunțat la ea; tot astfel o pot face creditorii celui interesat, precum și orice altă persoană interesată.

CAPITOLUL II
Termenul prescripției extinctive

Termenul general

Art.1942. – Termenul prescripției este de 3 ani, dacă legea nu prevede un alt termen.

Termenul de prescripție în cazul acțiunilor reale speciale

Art.1943. – Termenul de prescripție este de 10 ani în cazul acțiunilor reale, dacă prin lege nu se dispune altfel sau dacă contrariul nu rezultă din natura dreptului.

Termenul de prescripție în cazul executării obligației prin prestații periodice

Art.1944. – (1) Dreptul la acțiune pentru plata rentelor sau altor creanțe, al căror capital nu este niciodată exigibil și care produc în folosul creditorului prestații periodice, se prescrie în zece ani, socotiți de la scadența primei rate neplătite.

(2) Prescrierea dreptului la acțiune pentru plata rentei sau creanței are drept efect și prescrierea ratelor datorate.

Reînnoirea titlului constatator

Art.1945. – Cel care datorează o rentă sau orice altă prestație anuală care trebuie să dureze mai mult de zece ani, este ținut după nouă ani de la data celui din urmă titlu constatator, să procure creditorului, la cererea și pe cheltuiala lui, un titlu nou.

Dreptul la acțiune în răspundere civilă extracontractuală

Art.1946. – (1) Dreptul la acțiunea în răspundere civilă extracontractuală se prescrie în termen de 5 ani.

(2) Când prejudiciul este cauzat prin tortură sau acte de barbarie, violență ori agresiuni sexuale comise contra unui minor, termenul de prescripție este de 10 ani.

Termenul la prescripție în materia raporturilor de asigurare sau reasigurare

Art.1947. – Dreptul la acțiune întemeiat pe un raport de asigurare sau reasigurare se prescrie printr-un termen de doi ani.

Termenul de prescripție de 1 an. Cazuri

Art.1948. – (1) Se prescrie în termen de un an dreptul la acțiune în cazul:

a) hotelierilor sau găzduitorilor, pentru hrana și locuința ce procură;

b) profesorilor, maeștrilor pentru lecțiile ce dau cu ora, cu ziua sau cu luna;

c) medicilor și farmaciștilor, pentru vizite, operații sau medicamente;

d) comercianților, pentru plata mărfurilor vândute celor care nu fac comerț;

e) avocaților, împotriva clienților pentru plata onorariilor și cheltuielilor. Termenul de prescripție se va calcula din ziua rămânerii irevocabile a hotărârii sau din aceea a împăcării părților, ori a revocării mandatului.

În afacerile neterminate nu se vor putea cere onorarii și cheltuieli mai vechi de 3 ani.

f) notarilor publici și executorilor judecătorești, în ceea ce privește plata sumelor ce le sunt datorate pentru actele funcției lor;

g) inginerilor, arhitecților, geodezilor, contabililor și altor liber-profesioniști, pentru plata sumelor ce li se cuvin. Termenul prescripției se va socoti din ziua când s-a terminat lucrarea.

(2) În toate cazurile, continuarea lecțiilor, serviciilor, actelor sau lucrărilor nu întrerupe prescripția pentru sumele datorate.

Termenul de prescripție de 6 luni. Cazuri

Art.1949. – Se va prescrie prin împlinirea unui termen de 6 luni dreptul la acțiune privitor la:

a) executarea obligației de garanție pentru viciile aparente ale unui lucru transmis sau ale unei lucrări executate, dacă prin lege sau prin contract s-a prevăzut răspunderea pentru acestea;

b) executarea obligației de garanție pentru viciile ascunse

sau pentru lipsa ascunsă a unor calități sau cantități convenite, afară numai dacă aceste vicii sau lipsuri au fost tăinuite cu viclenie;

c) restituirea sumelor încasate din vânzarea biletelor pentru un spectacol care nu a mai avut loc.

Contractul de transport

Art.1950. – (1) De asemenea, dacă prin lege nu se dispune altfel, se va prescrie prin împlinirea unui termen de 6 luni dreptul la acțiunea izvorâtă dintr-un contract de transport terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva unui cărăuș sau alt transportator.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), termenul de prescripție este de un an, atunci când contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv cu mijloace de transport diferite.

Repunerea în termenul de prescripție. Procedură

Art.1951. – (1) Cel care, din motive temeinice, nu și-a exercitat în termen dreptul la acțiune supus prescripției, poate cere organului de jurisdicție competent, repunerea în termen și judecarea cauzei.

(2) Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depășirea termenului de prescripție.

CAPITOLUL III
Cursul prescripției extinctive

Secțiunea 1
Începutul prescripției extinctive

Începutul prescripției extinctive

Art.1952. – Prescripția începe să curgă de la data când se naște dreptul la acțiune.

Începutul prescripției extinctive în unele

Art.1953. – (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia.

cazuri speciale

(2) În cazul în care dreptul este afectat de un termen suspensiv, prescripția începe să curgă de la împlinirea termenului sau, după caz, de la data renunțării la beneficiul termenului stabilit exclusiv în favoarea creditorului.

(3) Dacă dreptul este afectat de o condiție suspensivă, prescripția începe să curgă de la data când s-a îndeplinit condiția.

Acțiuni reale prescriptibile extinctiv

Art.1954. – În cazul acțiunilor reale prescriptibile extinctiv, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data încălcării dreptului, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Dreptul la acțiune în restituirea prestațiilor

Art.1955. – Prescripția dreptului la acțiune în restituirea prestațiilor făcute în temeiul unui act anulabil ori desființat pentru rezoluțiune sau altă cauză de ineficacitate, începe să curgă de la data rămânerii irevocabile a hotărârii prin care s-a desființat actul, cu excepția cazului când dreptul la acțiune a fost exercitat chiar în procesul în care s-a dispus desființarea actului.

Dreptul la acțiune în restituirea prestațiilor succesive

Art.1956. – Când este vorba de prestații succesive, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data la care fiecare prestație devine exigibilă, iar dacă prestațiile alcătuiesc un tot unitar, de la data ultimei prestații neexecutate.

Dreptul la acțiune în materia asigurărilor

Art.1957. - În cazul asigurării contractuale, prescripția începe să curgă de la expirarea termenelor stabilite de părți pentru plata primei de asigurare, respectiv pentru plata indemnizației sau, după caz, a despăgubirilor ori a sumei asigurate.

Dreptul la acțiune în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită

Art.1958. – (1) Prescripția dreptului la acțiune în repararea unei pagube care a fost cauzată printr-o faptă ilicită începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască paguba, cât și pe cel care răspunde de ea.

(2) Dispozițiile alin.(1) sunt aplicabile prin analogie și în cazul acțiunii în restituire întemeiate pe îmbogățirea fără just temei, plata nedatorată sau gestiunea de afaceri, precum și în cazul acțiunii revocatorii.

Dreptul la acțiune în anularea actului

Art.1959. – (1) Prescripția dreptului la acțiunea în anularea unui act juridic începe să curgă:

juridic

a) în caz de violență, din ziua când aceasta a încetat;
b) în cazul dolului, din ziua când a fost descoperit;
c) în cazul incapabililor sau al celor cu capacitate de exercițiu restrânsă, din ziua când au dobândit capacitatea deplină de exercițiu;
d) în caz de eroare ori în celelalte cazuri de anulare, din ziua când cel îndreptățit, reprezentantul său legal ori persoana chemată de lege să-i încuviințeze actele a cunoscut cauza anulării, însă nu mai târziu de împlinirea a 18 luni din ziua încheierii actului juridic.

(2) În cazurile în care nulitatea relativă poate fi invocată de o terță persoană, prescripția începe să curgă, dacă prin lege nu se dispune altfel, de la data când terțul a cunoscut existența cauzei de nulitate.

Dreptul la acțiune izvorât din transmiterea unor bunuri sau executarea unor lucrări, pentru vicii aparente

Art.1960. – (1) Prescripția dreptului la acțiune izvorât din transmiterea unor bunuri sau executarea unor lucrări, cu vicii aparente, în cazurile în care legea sau contractul obligă la garanție și pentru asemenea vicii, începe să curgă de la predare. Dacă, însă, legea prevede întocmirea unui înscris de constatare a viciilor, termenul de prescripție începe de la data la care trebuia să se întocmească acel înscris sau, dacă a fost întocmit mai înainte, de la această din urmă dată.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul lipsei calităților convenite ori a lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare din aceste lipsuri puteau fi descoperite, fără cunoștințe speciale, printr-o verificare normală.

Dreptul la acțiune pentru vicii ascunse

Art.1961. – (1) Prescripția dreptului la acțiune pentru viciile ascunse începe să curgă:
a) în cazul unui bun transmis sau al unei lucrări executate, alta decât o construcție, de la împlinirea unui an de la data preluării (predării) bunului sau lucrării, afară numai dacă viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii.
b) în cazul unei construcții, de la împlinirea a trei ani de la data preluării (predării) construcției, afară numai dacă viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii.

(2) Pentru executarea unor lucrări curente, în lipsa unei dispoziții legale sau a unei înțelegeri, termenele prevăzute în

alin.(1) sunt, de o lună, în cazul prevăzut la lit.a), respectiv trei luni, în cazul prevăzut la lit.b).

(3) Dispoziţiile alin.(1) şi (2) se aplică şi în cazul lipsei calităţilor convenite ori a lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare din aceste lipsuri nu puteau fi descoperite, fără cunoştinţe speciale, printr-o verificare normală.

(4) Termenele prevăzute în prezentul articol sunt termene de garanţie înăuntrul cărora viciile trebuie, în toate cazurile, să se producă.

(5) Prin dispoziţiile prezentului articol nu se aduce, însă, nici o atingere termenelor de garanţie speciale, legale sau convenţionale.

Dreptul la acţiune în cazul produselor cu termen de valabilitate sau de garanţie

Art.1962. – Dispoziţiile art.1961 privind începutul prescripţiei, se aplică în mod corespunzător şi în cazul produselor pentru care s-a prevăzut un termen de valabilitate, ca şi în cazul bunurilor sau lucrărilor pentru care există un termen de garanţie pentru buna funcţionare.

Secţiunea a 2-a
Suspendarea prescripţiei extinctive

Cazuri de suspendare a prescripţiei

Art.1963. – Prescripţia nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, ea se suspendă:

a) între soţi, cât timp durează căsătoria şi nu sunt separaţi în fapt;
b) între părinţi, tutore sau curator şi cei lipsiţi de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă ori între curatori şi cei pe care îi reprezintă, cât timp durează ocrotirea şi socotelile nu au fost date şi aprobate;
c) între orice persoană care, în temeiul legii, al unei hotărâri judecătoreşti sau al unui act juridic, administrează bunurile altora şi cei ale căror bunuri sunt astfel administrate, cât timp administrarea nu a încetat şi socotelile nu au fost date şi aprobate;
d) în cazul celui lipsit de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă, cât timp nu are reprezentant sau ocrotitor legal, în afară de cazurile în care există o dispoziţie legală contrară;
e) în cazul în care cel îndreptăţit la acţiune trebuie sau poate,

potrivit legii, să folosească o anumită procedură prealabilă, cum sunt reclamația administrativă, încercarea de împăcare sau altele asemenea, cât timp nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască rezultatul acelei proceduri, însă nu mai mult de 3 luni de la înregistrarea cererii, dacă legea nu a stabilit un alt termen;

f) în cazul în care titularul dreptului sau cel care l-a încălcat face parte din forțele armate ale României, cât timp acestea se află în stare de mobilizare sau de război. Sunt avute în vedere și persoanele civile care se găsesc în forțele armate pentru rațiuni de serviciu impuse de necesitățile războiului;

g) în cazul în care, cel împotriva căruia curge sau ar urma să curgă prescripția, este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere, cât timp nu a încetat această împiedicare;

h) în alte cazuri prevăzute de lege.

Suspendarea prescripției în cazul dezbaterii succesiunii

Art.1964. – Prescripția nu curge contra creditorilor defunctului în privința creanțelor acestora asupra succesiunii, pe tot timpul necesar efectuării inventarului bunurilor succesorale, dacă aceștia au cerut efectuarea unui asemenea inventar.

Efectul general al suspendării prescripției

Art.1965. – (1) De la data când cauza de suspendare a încetat, prescripția își reia cursul, socotindu-se pentru împlinirea termenului și timpul scurs înainte de suspendare.

(2) Prescripția nu se va împlini, însă, înainte de expirarea unui termen de o lună de la data când suspendarea a încetat.

Efectele suspendării prescripției în cazul codebitorilor solidari

Art.1966. – (1) Suspendarea prescripției față de unul dintre codebitorii solidari sau ai unei obligații indivizibile produce efecte și față de ceilalți.

(2) Tot astfel, suspendarea prescripției în folosul unuia dintre creditorii solidari sau ai unei obligații indivizibile poate fi invocată de către ceilalți.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) sunt aplicabile și în raporturile dintre debitor și fideiusor.

Secțiunea a 3-a
Întreruperea prescripției extinctive

Cazurile de întrerupere a prescripției

Art.1967. – Prescripția se întrerupe:

a) printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția.

Recunoașterea se poate face unilateral sau convențional și poate fi expresă sau tacită.

Când recunoașterea este tacită, ea trebuie să rezulte fără echivoc din manifestări care să ateste existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția. Poate invoca recunoașterea tacită și cel îndreptățit la restituirea unei prestații făcute în executarea unui act juridic ce a fost desființat pentru nulitate, rezoluțiune sau orice altă cauză de ineficacitate, atât timp cât bunul individual determinat, primit de la cealaltă parte cu ocazia executării actului, nu este pretins de aceasta din urmă pe cale de acțiune reală ori personală;

b) prin introducerea unei cereri de chemare în judecată sau arbitrale ori prin invocarea, pe cale de excepțiune, a dreptului a cărui acțiune se prescrie.

De asemenea, prescripția se întrerupe prin constituirea de parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în fața instanței de judecată, până la citirea actului de sesizare. În cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale întrerupe cursul prescripției, chiar dacă nu a avut loc constituirea de parte civilă.

Prescripția este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicție ori de urmărire penală necompetent sau chiar dacă este nulă pentru lipsă de formă.

Prescripția nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată sau de arbitrare a renunțat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată sau s-a perimat ori dacă hotărârea judecătorească și-a pierdut puterea de lucru judecat prin împlinirea termenului de prescripție a dreptului de a cere executarea silită. O nouă cerere de chemare în judecată se va putea face numai în termenul de prescripție, cu excepția cazului în care cererea a fost respinsă ca nefondată.

c) în alte cazuri prevăzute de lege.

Efectele întreruperii prescripției

Art.1968. – (1) Întreruperea șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit cauza de întrerupere.

(2) După întrerupere începe să curgă o nouă prescripție de același fel.

(3) În cazul în care prescripția a fost întreruptă printr-o cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, noua prescripție nu începe să curgă cât timp hotărârea nu a rămas definitivă sau, după caz, irevocabilă.

(4) În cazul în care prescripția a fost întreruptă potrivit art.1967 lit.b), întreruperea operează până la comunicarea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, a ordonanței de suspendare a urmăririi penale ori a hotărârii de suspendare a judecății sau până la pronunțarea hotărârii definitive a instanței penale. Dacă repararea pagubei se acordă, potrivit legii, din oficiu, întreruperea operează până la data când cel împotriva căruia a început prescripția a cunoscut sau trebuia să cunoască hotărârea definitivă prin care s-a stabilit despăgubirea.

Beneficiarul întreruperii prescripției

Art.1969. – Efectele întreruperii prescripției profită celui de la care emană actul întreruptiv și nu pot fi opuse decât celui împotriva căruia a fost îndreptat un asemenea act.

Efectul întreruperii prescripției cu privire la anumite categorii de persoane

Art.1970. – (1) Întreruperea prescripției față de unul din codebitorii solidari sau ai unei obligații indivizibile produce efecte față de toți ceilalți; în cazul indivizibilității, produce efecte și față de moștenitorii codebitorilor.

(2) Dacă întreruperea s-a făcut împotriva unui moștenitor al debitorului solidar, ea nu produce efecte, chiar dacă este vorba de o creanță ipotecară, față de ceilalți moștenitori, afară numai dacă s-a stipulat indivizibilitatea. O asemenea întrerupere are efect numai în limitele părții ereditare cuvenite fiecărui moștenitor.

(3) Întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii solidari sau ai unei obligații indivizibile profită tuturor creditorilor.

(4) Întreruperea prescripției împotriva debitorului principal sau contra fideiusorului produce efecte în privința amândurora.

CAPITOLUL IV
Împlinirea prescripției

Determinarea cursului prescripției

Art.1971. – Cursul prescripției se calculează potrivit regulilor stabilite în Titlul III din cartea de față, luându-se în considerare, dacă este cazul, și cazurile de suspendare sau întrerupere prevăzute de lege.

TITLUL II
Regimul general al termenelor de decădere

Instituirea termenului de decădere

Art.1972. – (1) Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept sau săvârșirea unor acte unilaterale.

(2) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit atrage pierderea lui, iar în cazul actelor unilaterale, împiedicarea, în condițiile legii, a săvârșirii lor.

Limita stabilirii termenelor de decădere

Art.1973. – Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului sau săvârșirea actului de către partea interesată.

Aplicarea regulilor de la prescripție

Art.1974. – Dacă din lege nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripție.

Regimul juridic al termenului de decădere

Art.1975. – (1) Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării și întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Cu toate acestea, forța majoră împiedică în toate cazurile curgerea termenului, iar dacă termenul a început să curgă, el se suspendă, dispozițiile art.1963 alin.(1) fiind aplicabile în mod corespunzător. Termenul de decădere nu se socotește, însă, împlinit decât după 3 zile de la data când suspendarea a încetat.

(3) Termenul curge și împotriva minorilor și interzișilor, rămânându-le acestora regres împotriva reprezentantului sau ocrotitorului legal.

Condițiile de renunțare la

Art.1976. – Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un

beneficiul decăderii

interes privat, cel în favoarea căruia a fost stipulat sau instituit, poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii.

Regimul juridic al termenului de decădere de ordine publică

Art.1977. – (1) Părțile nu pot renunța, nici anticipat și nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau mărindu-le.

(2) Organele de jurisdicție – instanța de judecată, tribunalul arbitral sau alte organe cu atribuții jurisdicționale – sunt obligate să aplice din oficiu termenul de decădere, indiferent dacă cel interesat îl pune sau nu în discuție, cu excepția cazului când privește un drept de care părțile pot dispune în mod liber.

TITLUL III
Calculul termenelor

Dispoziții aplicabile

Art.1978. – Durata termenelor, fără deosebire de natura și izvorul lor, se calculează potrivit regulilor stabilite de prezentul cod în materia termenului ca modalitate a obligațiilor.

Prezumția îndeplinirii în termen a actelor

Art.1979. – Actele de orice fel se socotesc făcute în termen, dacă înscrisurile care le constată au fost predate oficiului poștal sau telegrafic cel mai târziu în ultima zi a termenului până la ora când încetează în mod obișnuit activitatea la acel oficiu.

DISPOZIȚII FINALE

Data intrării în vigoare

Art.1980. – (1) Prezentul cod civil intră în vigoare la data care va fi fixată prin legea privind punerea în aplicare a codului de față.

(2) Guvernul este obligat ca, în termen de 6 luni de la data publicării prezentului cod, să supună Parlamentului spre aprobare proiectul de lege privind punerea în aplicare a codului civil.

Acest proiect de lege a fost adoptat de Senat în şedinţa din 13 septembrie 2004, cu respectarea prevederilor articolului 76 alineatul (1) din Constituţia României, republicată.

p.PREŞEDINTELE SENATULUI

Doru Ioan Tărăcilă